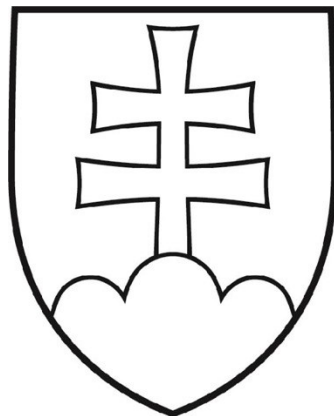

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJvyššieho súdu a rozhodnutí
súdob slovenskej republiky**

5/2021

OBSAH

Rozhodnutia vo veciach obchodnoprávných – Veľký senát

55. **Intervenient a ani rozhodnutím súdu do sporu nepripustený intervenient nemôže s poukazom na znenie ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. 4**
56. **I. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.**
II. S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností.
III. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutel'nú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.
IV. Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastník. 34
57. **I. V konaniach vo veciach obchodného registra nie je registrový súd oprávnený prejudiciálne posudzovať otázku neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, o ktorej môže rozhodnúť len súd v civilnom sporovom konaní na základe žaloby podľa ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka.**
II. Sfalšovaná listina nepredstavuje spôsobilý podklad pre vykonanie zápisu údajov do obchodného registra. Ak registrový súd vykonal zápis údajov do obchodného registra na podklade sfalšovanej listiny, je tento zápis nesprávny a v konaniach vo veciach obchodného registra je registrový súd povinný zosúladiť zapísaný stav so skutočným právnym stavom, ktorým sa rozumie stav, ktorý bol v obchodnom registri zapísaný pred predložením sfalšovanej listiny.
III. V konaniach vo veciach obchodného registra o dosiahnutí zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom (§ 200a ods. 1 O. s. p.) a v konaniach o zosúladenie údajov (§ 289 C. m. p.) je registrový súd oprávnený posudzovať, či listina priložená k návrhu na zápis údajov do obchodného registra je zápisuschnopná, a to aj v prípade, ak na jej základe došlo k vykonaniu zápisu. Predmetné posudzovanie v týchto konaniach zahŕňa oprávnenie registrového súdu prejudiciálne posudzovať otázku (ne)platnosti listín, ktoré boli predložené

k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, ak priamo z predloženej listiny vyplýva, že táto listina ako celok alebo jej časť je v rozpore s kogentným ustanovením zákona, alebo ak predložená listina neobsahuje zákonom predpísané podstatné náležitosti, ktorých absenciu zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou právneho úkonu; ako aj oprávnenie posúdiť, či predložená listina bola sfaľšovaná. V takýchto prípadoch môže registrový súd rozhodnúť o zosúladení údajov zapísaných v obchodnom registri so skutočným stavom aj bez toho, aby o týchto otázkach rozhodol najskôr súd v civilnom sporovom konaní..... 101

55.
ROZHODNUTIE

Intervenient a ani rozhodnutím súdu do sporu nepripustený intervenient nemôže s poukazom na znenie ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. februára 2021, sp. zn.
1VObdo/1/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) uznesením z 5. februára 2020, č. k. 24Cb/68/2016-626 v znení opravného uznesenia okresného súdu z 21. februára 2020, č. k. 24Cb/68/2016-631 na námietku žalovaného nepripustil vstup obchodnej spoločnosti S., s. r. o., so sídlom C. XX, B., IČO: XX XXX XXX (ďalej aj „intervenient“), do konania ako intervenienta na strane žalobcu.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol, že intervenient dostatočným spôsobom neosvedčil svoj právny záujem na výsledku konania, keďže nepreukázal a ani netvrdil žiadny hmotnoprávny vzťah so žalobcom. Intervenient len poukázal na ustanovenie zmluvy o postúpení pohľadávok, ktoré môže ovplyvniť vyplatenie jeho odplaty za postúpenie pohľadávok. V danom prípade ide o zaplatenie sumy 135 175,26 eur vyplývajúcej zo zmluvy o dielo.

2.1. Intervenient v predmetnom spore pôvodne vystupoval ako žalobca, pričom počas konania uzatvoril so súčasným žalobcom ako postupníkom zmluvu o postúpení pohľadávky, z ktorej vyplýva, že časť dohodnutej odplaty bude vyplatená až po rozhodnutí súdu o priznaní žalovanej pohľadávky. Rozsudok súdu vo veci nebude v žiadnom prípade záväzný pre intervenienta, pričom okresný súd zdôraznil, že intervenient si predmetnú zmluvnú podmienku sám dohodol v zmluve. Jeho povinnosťou bolo odovzdať súčnému žalobcovi ako postupníkovi všetky dokumenty a informácie, ktoré majú zabezpečiť, aby si pohľadávku uplatnil v súdnom konaní. Intervenient však vôbec neosvedčil, v čom inom je jeho záujem na výsledku sporu, ako na vyplatení odmeny, ktorú si sám dohodol na základe zmluvnej voľnosti, a vopred musel vedieť, že v prípade neúspechu postupníka v spore mu nebude vyplatená odmena v celom rozsahu. Táto skutočnosť mu však nedáva oprávnenie vystupovať v spore ako intervenient.

2.2. Okresný súd skonštatoval, že ako intervenient môže v spore vystupovať taký subjekt, ktorý by bol rozsudkom nejakým spôsobom dotknutý a ovplyvnilo by to jeho postavenie, za čo však nemožno považovať nenaplnenie odkladacej podmienky v zmluve. Preto uzavrel, že intervenient žiadnym spôsobom neosvedčil svoj právny záujem na výsledku konania.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podal dňa 31. marca 2020 **dovolanie** podľa ustanovenia § 458 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) **generálny prokurátor Slovenskej republiky** (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorým žiadal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. V dovolaní uviedol, že podnet na podanie mimoriadneho opravného prostriedku podala obchodná spoločnosť S., s. r. o., ktorej vstup do konania ako intervenienta na strane žalobcu okresný súd napadnutým uznesením nepripustil. Legitimáciu súdom nepripusteného intervenienta na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora dovolateľ vyvodzoval z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019.

4.1. Generálny prokurátor označil závery okresného súdu za neudržateľné, pričom uviedol, že pri svojom rozhodovaní mal osvedčené, že právny vzťah intervenienta a žalobcu je vzťahom medzi postupcom a postupníkom na základe zmluvy o postúpení pohľadávky. Je pritom evidentné, že ak je žalobcom postupník, postupca má v zásade vždy právny záujem na výsledku sporu podľa § 81 C. s. p. a môže dôvodne vstúpiť do sporu ako intervenient na strane žalobcu. Právny záujem intervenienta na výsledku sporu treba hodnotiť podľa toho, či je záväznosť rozsudku subjektívna (rozsudok nebude pre intervenienta záväzný) alebo rozšírená (rozsudok bude záväzný aj pre intervenienta). V prípade subjektívnej záväznosti rozsudku je právny záujem intervenienta na výsledku sporu daný vtedy, ak sú splnené dve podmienky, a to ak strana, ktorú intervenient podporuje, spor prehrá, môže to vyústiť do vzniku sekundárneho sporu medzi touto (podporovanou) stranou a intervenientom a zároveň intervenovaný spor má pre sekundárny spor význam ako otázka predbežná.

4.2. V rozhodovanom spore bude podľa dovolateľa rozsudok záväzný subjektívne. Poukázal pritom na znenie ustanovenia § 527 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri odplatnom postúpení zodpovedá postupca postupníkovi, ak sa postupník nestal veriteľom postúpenej pohľadávky. Ak postupník žaluje dlžníka a tento spor prehrá, znamená to, že postupník sa nestal veriteľom postúpenej pohľadávky. Zodpovednosť voči postupcovi môže postupník uplatniť žalobou a v tomto spore bude predbežnou otázkou, či sa postupník stal veriteľom postúpenej pohľadávky, t. j. otázka, ktorá je výsledkom primárneho sporu. V danom prípade sa jednalo o odplatné postúpenie pohľadávky, a preto postupca má právny záujem na výsledku intervenovaného sporu. Jeho vstup do sporu na strane žalobcu mal okresný súd správne vyhodnotiť ako prípustný.

4.3. V dovolaní generálny prokurátor zároveň vytkol okresnému súdu, že jeho právne pochybenie je neudržateľné, a to preto, že odôvodnenie jeho uznesenia nepredstavuje žiadnu rozpoznanú právnu argumentáciu, a zároveň preto, že jeho postoj *de facto* totálne znefunkčuje právnu úpravu intervencie, keďže ak by sa pripustilo, že právny záujem intervenienta pri subjektívnej záväznosti rozsudku nie je daný za okolností existujúcich v súdenom prípade, sotva by bolo možné nájsť prípad, na ktorý by bola právna úprava intervencie aplikovateľná.

5. **Žalobca sa k dovolaniu generálneho prokurátora** v lehote určenej dovolacím súdom (t. j. do 15. mája 2020) písomne nevyjadril.

6. **Žalovaný vo vyjadrení zo 6. mája 2020** navrhol dovolanie generálneho prokurátora ako nepripustné odmietnuť.

7. Vo svojom vyjadrení žalovaný poukázal na to, že podnet na podanie generálneho prokurátora môže podať výlučne strana sporu. Subjekt, ktorý sa snaží v konaní vystupovať ako intervenient, takéto oprávnenie podľa zákona nemá. Zároveň poukázal na to, že intervenient sa prostredníctvom dovolania generálneho prokurátora snaží obchádzať platnú právnu úpravu,

ktorá nepripúšťa podanie odvolania proti uzneseniu o neprípustnosti vstupu intervenienta do konania. Podané dovolanie tak má charakteristické prvky tzv. skrytého odvolania.

7.1. Žalovaný vytkol dovolateľovi, že z jeho strany ide o porušenie právomoci generálneho prokurátora, keď neprípustne zasahuje do súdnej moci, nakoľko ho k podaniu dovolania primäla akási širšia znalosť skutkových okolností prípadu, ktorú však nemal odkiaľ získať, keďže nikdy nenahliadol do súdneho spisu a vec nemá žiadny verejnoprávny rozmer. Uvedenú skutočnosť hodnotil žalovaný ako alarmujúcu, keď sa generálny prokurátor stavia z pozície moci do presadzovania majetkových záujmov jednej zo sporových strán v súkromnoprávnom spore. Zároveň žalovaný uviedol, že argumentácia generálneho prokurátora nemôže obstať ani z vecného hľadiska, keďže intervencia nemá v predmetnom spore žiadny význam. Pri postúpení pohľadávky neexistuje žiadny priestor pre využitie inštitútu intervencie. Opačný názor by totiž zakladal právny stav, kedy by na jednej strane sporu mohlo vystupovať neobmedzené množstvo intervenientov len s odôvodnením, že si v rámci svojich vzťahov upravili inštitút ručenia za postupované právo a tým zneužívať procesné inštitúty, ktoré sú intervenientovi priznané. Generálny prokurátor si pritom nesprávne stotožňuje prehru žalobcu v spore s tým, že dôjde k naplneniu ustanovenia § 527 ods. 1 Občianskeho zákonníka v právnom vzťahu medzi postupcom a postupníkom. Uvedený záver však nemožno konštatovať a už v žiadnom prípade tým nie je možné založiť akúsi subjektívnu záväznosť rozsudku vo veci samej.

8. Senát obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 O rozhodujúci ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) uznesením z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020 postúpil vec na konanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

9. V odôvodnení svojho rozhodnutia senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O uviedol, že otázka prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu do konania neprípustného intervenienta je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu posudzovaná rozdielne, keď poukázal na uznesenie z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017 a na uznesenie z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019, na ktoré odkazoval vo svojom dovolaní generálny prokurátor.

9.1. V uznesení z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017 (publikovanom v odbornom časopise *Zo súdnej praxe* 2/2020 pod č. 15/2020) senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 2 O (v bodoch 23. až 25. odôvodnenia) uviedol, že „v rámci posúdenia zachovania lehoty na podanie dovolania generálneho prokurátora, jeho podania oprávneným subjektom na základe podnetu procesnej strany dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci uvedené podmienky splnené nie sú.

Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu strany. Stranami sú žalobca a žalovaný (§ 60 C. s. p.). Intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania (§ 81 C. s. p.).

Dovolací súd dospel k záveru, že podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podal subjekt, ktorý na to nie je oprávnený, nakoľko intervenient nie je stranou sporu. Týmto nie je splnená základná podmienka na prejednanie dovolania generálneho prokurátora, z ktorého dôvodu nemôže dovolací súd pristúpiť ani ku skúmaniu princípu subsidiarity, a to či strana sporu využila všetky dostupné prostriedky nápravy pred podaním podnetu na podanie dovolania. Keďže intervenient ako subjekt podávajúci podnet na podanie dovolania nie je stranou sporu, nemohol mu byť odňatý napadnutým rozhodnutím ani prístup k právu na súdnu ochranu.“

9.2. Naopak v uznesení z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019 senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C vyhodnotil dovolanie generálneho prokurátora ako dovolanie podané oprávneným subjektom, pričom v odôvodnení uznesenia (bod 18.) uviedol, že *„zastáva názor, podľa ktorého ustanovenie § 458 ods. 1 C. s. p. pripúšťa interpretáciu, v zmysle ktorej by generálny prokurátor (ak dospeje k záveru o existencii fundamentálnej procesnej vady) bol oprávnený podať dovolanie generálneho prokurátora vtedy, keď strana sporu nemohla predtým sama svojou procesnou aktivitou - v tomto prípade podaním odvolania - dosiahnuť nápravu procesnej vady alebo nesprávnosti a domôcť sa ochrany svojich práv. Dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. III. ÚS 331/2006, kde ústavný súd vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, nemala k dispozícii zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov). V predmetnom prípade intervenient nemal možnosť podať odvolanie voči uzneseniu okresného súdu o neprípustení jeho vstupu do konania a tak nemohol využiť opravné prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov.“*

9.3. K splneniu podmienok pre postup podľa § 48 ods. 1 C. s. p. (t. j. na predloženie veci na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu) senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O uviedol, že priklonenie sa k právnomu záveru vyjadrenému v jednom z rozhodnutí (2ObdoG/2/2017, resp. 4CdoGp/1/2019) automaticky znamená odklon od právneho záveru, ktorý bol vyjadrený v druhom z konkurujúcich si rozhodnutí. Uvedená skutočnosť podľa senátu 3 O znamenala jednak povinnosť postupovať spôsobom predpokladaným v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p., a zároveň založila výlučnú právomoc veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní generálneho prokurátora (a o definitívnom vyriešení otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu intervenienta).

9.4. Senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O v uznesení o postúpení veci poukázal na znenie ustanovení § 60, § 81 a § 458 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Civilného sporového poriadku a vyslovil predbežný právny názor (ktorý je predmetom rozhodovania veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu), podľa ktorého *„intervenient nemôže s poukazom na znenie ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. Pokiaľ napriek tomu, že intervenient nedisponuje zákonným oprávnením na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora, generálny prokurátor podá dovolanie podľa § 458 C. s. p., najvyšší súd musí takéto dovolanie ako neprípustné odmietnuť podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. v spojení s § 464 C. s. p. bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvádzanými generálnym prokurátorom, keďže nie je splnený nevyhnutný predpoklad pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je existencia podnetu strany sporu na jeho podanie.“*

10. **Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu** (podľa ustanovenia § 48 C. s. p.) si pred rozhodnutím vo veci podľa § 48 ods. 4 C. s. p. na základe žiadosti z 30. júna 2020 vyžiadaval stanovisko ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka“ v príslušnom gramatickom tvare), generálneho prokurátora, Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a predsedníčky občianskoprávneho kolégia najvyššieho

súdu, keďže ide o vec, o ktorej rozhoduje obchodnoprávne kolégium najvyššieho súdu a zároveň aj občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu, a zároveň o vec, ktorá je medzi senátmi jednotlivých kolégií najvyššieho súdu sporná.

10.1. K predmetnej žiadosti veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 30. júna 2020 sa písomne vyjadrili generálny prokurátor, ministerka, Právnická fakulta Univerzity Komenského, Právnická fakulta Trnavskej univerzity a predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

11. **Generálny prokurátor** uviedol, že považuje za dôvodné, aby oprávnenie podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora nebolo rozšírené aj na intervenienta, ktorý so stranou netvorí nerozlučné spoločenstvo, keďže takýto intervenient nie je legitimovaný ani na podanie dovolania. Zákonodarca si totiž výslovne neželal, aby intervenient mohol iniciovať konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku. V prípade, ak súd uznesením nepripustí vstup intervenienta do konania, je podľa generálneho prokurátora situácia iná, keďže súd rozhodol pomyselný „minispor“ medzi intervenientom a stranou sporu. Intervenient tu má postavenie podobné strane, keďže súd rieši protichodné skutkové a právne tvrdenia medzi intervenientom a namietajúcou stranou a je na mieste zvoliť materiálny prístup.

11.1. Generálny prokurátor zároveň vyjadril polemiku s niektorými závermi, ktoré vyslovil senát 3 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu.

11.2. Predovšetkým uviedol, že podľa jeho názoru zásahom do práva na spravodlivý proces nie je samotné podanie mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má generálny prokurátor k dispozícii, ale až rozhodnutie, ktorým dôjde na základe dovolania generálneho prokurátora k zrušeniu konečného súdneho rozhodnutia. Zároveň uviedol, že ochranu v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) požívajú výlučne meritórne rozsudky, pričom v predmetnej veci ide o procesné rozhodnutie o ďalšom procesnom pôsobení intervenienta v prebiehajúcom spore. Uvedené má byť spôsobené tým, že v mnohých prípadoch bol výraz „konečné rozhodnutie“ nesprávne preložený z originálneho textu ESLP do slovenčiny ako „právoplatné rozhodnutie“, čo má za následok nesprávnu interpretáciu toho, aké rozhodnutia ESLP skutočne chráni a považuje (v zásade) za nezmeniteľné. Zrušením uznesenia okresného súdu o nepripustení intervencie preto k zásahu do práva na spravodlivý proces nemôže prísť. Podľa generálneho prokurátora najvyšší súd, ako aj ústavný súd zatiaľ vo svojej judikatúre dostatočne neaplikovali a nevysvetlili princíp proporcionality v konaní o dovolaní generálneho prokurátora, keď odmietnutie dovolania generálneho prokurátora pre nesplnenie procesných podmienok je jednoduchšie ako vykonanie testu proporcionality. Pritom doplnil, že zrušenie konečného rozhodnutia slovenským súdom obstoje pred ESLP iba vtedy, ak v odôvodnení svojho rozhodnutia vykoná presvedčivý test proporcionality, čo sa doteraz v prípadoch, ktoré prišli až do Štrasburgu, presvedčivo nestalo.

11.3. Generálny prokurátor taktiež vyslovil nesúhlas s názorom senátu 3 O, podľa ktorého by bolo proti logike, ak by veci, ktoré zákonodarca vylúčil z odvolacieho prieskumu, mali byť predmetom preskúmavania najvyšším súdom na základe mimoriadneho opravného prostriedku. Zákonodarca totiž vylúčil odvolanie proti bežným procesným uzneseniam, čím chcel dosiahnuť väčšiu rýchlosť konania. Je však rozpoznaná aj protichodná stránka tohto prístupu, ktorou je najmä oslabenie zjednocovania aplikačnej praxe rozhodnutiami odvolacích súdov, pričom práve tu možno vidieť logiku v určitom zmiernení výhod a nevýhod, ak generálny prokurátor „ojedinele“ napadne procesné rozhodnutie dovolaním. Najvyšší súd má potom možnosť splniť si svoju judikatórnu funkciu a odstrániť nielen závažné pochybenie v konkrétnom prípade, ale aj vplývať na správny rozvoj aplikačnej praxe.

11.4. V tejto súvislosti generálny prokurátor zdôraznil, že napadnuté uznesenie predstavuje nesprávnu interpretáciu inštitútu intervenienta. Právne posúdenie prípustnosti intervencie okresným súdom je tak absurdné, že popiera zmysel a uplatnenie celého inštitútu intervencie v spore. Aplikačná prax predmetného inštitútu je nejednotná a vykazuje nedostatky a za týchto okolností by mal byť záujem na strane dovolacieho súdu rozhodnúť o podanom dovolaní generálneho prokurátora tak, aby bolo naplnené judikátorne poslanie najvyššieho súdu a tým prispel nielen k náprave chyby v konkrétnom prípade, ale aj k usmerneniu aplikačnej praxe.

12. **Ministerka** vo vyjadrení zo 4. augusta 2020 uviedla, že pri výklade pojmu „strana“ tak, ako je použitý v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p., ale tiež v ustanovení § 60 C. s. p., je potrebné uvažovať aj nad tým, či zákonodarca jeho použitím v niektorých situáciách neoznačuje širší okruh osôb, ktoré bežne „stranami“ nenazýva. Staršia doktrína a judikatúra vo vzťahu k Občianskemu súdnemu poriadku (ďalej aj „O. s. p.“) zdôrazňovala, že postavenie „účastníka“ pre časť konania majú aj osoby, ktorým procesné právo priznáva určité práva alebo povinnosti, prípadne ktorých procesné postavenie je určitým rozhodnutím dotknuté. Takými osobami bol napríklad súdom ustanovený advokát, ak sa rozhodovalo o jeho nároku na odmenu voči štátu, znalec, ak sa rozhodovalo o nároku na znalečné za podaný znalecký posudok, alebo ktokoľvek, komu bola uložená poriadková pokuta. Tieto osoby boli považované za účastníkov pre určitú časť konania, hoci ich zákon za účastníkov výslovne neoznačoval. Povedľa hlavného konania vo veci samej vzniká množstvo „incidenčných“ sporov medzi rôznymi subjektami, ktoré sú na hlavnom konaní zúčastnené.

12.1. Za jeden typ z takýchto „incidenčných“ sporov možno považovať aj spory o účasť tretích osôb na konaní v rôznom procesnom postavení, akým môže byť aj spor o prípustnosť vstupu intervenienta do konania podľa § 83 C. s. p. Osoby zúčastnené na takomto „incidenčnom“ spore možno potom takisto považovať za „účastníkov“ (teda strany) pre túto časť konania. Najvyšší súd takto pristupoval aj k osobám, ktoré sa usilovali o vstup do konania ako vedľajší účastník podľa § 93 O. s. p., a ktorých vstup do konania nebol pripustený. Napriek zneniu ustanovenia § 201 O. s. p., ktorý výslovne pripúšťal podanie odvolania len účastníkom, judikatúra priznávala takejto osobe právo podať odvolanie proti uzneseniu podľa § 93 O. s. p., pričom ministerka odkázala na judikát č. R 79/1999.

12.2. Aj napriek zmenám v terminológii v Civilnom sporovom poriadku a napriek zásadnému obmedzeniu objektívnej prípustnosti odvolania proti uzneseniam nemožno podľa ministerky vyvodiť nič, čo by sa priečilo nadviazaniu na širší výklad pojmu „účastník“, resp. „strana“. Stranou „incidenčného“ sporu o prípustnosti vstupu intervenienta do konania je aj intervenient, o ktorého vstupe do konania sa rozhoduje. Pojem „strana“ obsiahnutý v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. treba vykladať autonómne, a to vždy vo vzťahu k rozhodnutiu, proti ktorému smeruje podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. V prospech tohto výkladu hovoria nielen argumenty uvedené v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4CdoGp/1/2019, ale aj v uznesení sp. zn. 6CdoGp/1/2018, v ktorom najvyšší súd jasne pripustil možnosť vykladať pojem „strana“ uvedený v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. v zmysle „strana pre časť konania“. Podľa ministerky je tento výklad aj ústavne konformný, keď odkázala na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 480/2012, a preto nie je v zásade možné si vystačiť len s jazykovým výkladom pojmu „strana“ prostredníctvom definície obsiahnutej v ustanovení § 60 C. s. p.

12.3. V závere svojho stanoviska ministerka zhrnula, že pod pojmom „strana“ uvedeným v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. treba rozumieť nielen žalobcu a žalovaného podľa § 60 C. s. p., ale treba ho vykladať autonómne vo vzťahu k tomu rozhodnutiu, proti ktorému

smeruje podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora. Ak takýto podnet smeruje proti uzneseniu podľa § 83 C. s. p., ktorým sa rozhodlo o neprípustnosti vstupu určitej osoby do konania ako intervenienta, treba za stranu na účely ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. považovať aj osobu, o ktorej vstup ako intervenienta ide. Táto osoba je preto oprávnená podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora proti takému uzneseniu. Podané dovolanie generálneho prokurátora nemožno následne odmietnuť ako neprípustné len preto, že chýba podnet strany na jeho podanie.

13. Právnická fakulta Univerzity Komenského vo vyjadrení z 5. augusta 2020 uviedla, že z gramatického výkladu pojmu „strana“ podľa § 458 ods. 3 C. s. p. vyplýva, že riadny, spôsobilý a kvalifikovaný podnet môže podať len žalobca a žalovaný. V predmetnej veci nie sú ani žiadne zásadné dôvody, ktoré by odôvodňovali odklon od gramatického znenia predmetného ustanovenia, a naopak presvedčivo pôsobí poukázanie na predchádzajúcu právnu úpravu, ako aj odlišné znenie právnej úpravy obsiahnutej v Civilnom mimosporovom poriadku predkladajúcim senátom 3 O, z čoho vyplýva, že ak by bolo úmyslom zákonodarcu vnímať okruh subjektov širšie, zvolil by v oboch predpisoch rovnakú legislatívnu techniku. Odkaz na rozdielnú textáciu obsiahnutú v jednotlivých predpisoch predkladajúcim senátom presvedčivo poukazuje na intencie zákonodarcu aj prostredníctvom historického výkladu, resp. prostredníctvom *argumentum ex silentio*, keď možno poukázať na jasné mlčanie Civilného sporového poriadku v tejto otázke v kontraste jasného „nemlčania“ Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „C. m. p.“) v tej istej otázke.

13.1. Zároveň Právnická fakulta Univerzity Komenského poukázala na znenie článku 3 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku. V posudzovanej otázke okruhu subjektov oprávnených podať kvalifikovaný podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p. sa jedná o typickú situáciu, kedy sú slová a vety zákona nepochybné, a preto je potrebné ich tak aj vykladať. V prospech záveru prezentovaného v uznesení o postúpení veci veľkému senátu svedčí aj samotný charakter právnej úpravy dovolania generálneho prokurátora, keď nemožno nesúhlasiť s tým, že už pri samotnom využívaní tohto inštitútu dochádza k popretiu jedného zo základných princípov civilného sporového procesu, ktorým je dispozičný princíp. Samotná existencia inštitútu dovolania generálneho prokurátora do značnej miery zasahuje do právnej istoty subjektov, keď otvára možnosť, aby na základe procesnej ingerencie generálneho prokurátora ako subjektu odlišného od strán sporu prišlo k zmene právoplatného stavu. O to viac je potrebné byť pri interpretácii predmetného inštitútu zdržanlivý a obozretný.

13.2. V závere stanoviska Právnická fakulta Univerzity Komenského zvýraznila, že záver priznávajúci možnosť podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora len stranám sporu je v súlade s účinným znením Civilného sporového poriadku, ako aj v línii s procesnou povahou predmetného mimoriadneho opravného prostriedku, ktorá vedie k jeho reštriktívnejšiemu a opatrnejšiemu vnímaniu.

14. Právnická fakulta Trnavskej univerzity vo vyjadrení z 18. augusta 2020 uviedla, že intervenient má v civilnom procese buď tzv. obyčajné postavenie (netvorí so stranou, popri ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo), alebo má postavenie nerozlučného spoločníka. Ak z osobitného predpisu vyplýva, že rozsudok je pre intervenienta záväzný, tvoria intervenient spolu so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo podľa § 77. Intervenient môže mať v istých situáciách, kedy je rozsudok pre intervenienta priamo záväzný, postavenie nerozlučného spoločníka, čo znamená, že má postavenie ako strana sporu. Za týchto okolností nemožno ustanovenie § 458 ods. 3 C. s. p. vykladať inak ako tak, že intervenient, ktorý má

postavenie nerozlučného spoločníka, môže podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, pretože nerozlučný spoločník má v zmysle § 75 ods. 1 C. s. p. postavenie ako strana sporu.

14.1. Predmetnému výkladu podľa Právnickej fakulty Trnavskej univerzity svedčí aj účel a podstata intervenienta v postavení nerozlučného spoločníka. Ak ide o také konanie, že rozsudok je pre intervenienta priamo záväzný, znamená to, že v konaní sa priamo rozhoduje aj o jeho právach a povinnostiach, nejde teda len o práva a povinnosti žalobcu a žalovaného. Zákon priznáva takémuto intervenientovi tie isté práva, aké má aj strana, v prospech ktorej intervenient vstúpil do konania (§ 77, § 85 *a contrario*, § 360 ods. 1, § 401 alebo § 425 C. s. p.). Ak teda Civilný sporový poriadok priznáva intervenientovi v istých situáciách postavenie nerozlučného spoločníka, je zmyslom tejto úpravy práve to, aby intervenient bol „povýšený“ na roveň strany sporu, keďže rozsudok sa ho takisto priamo dotýka a priamo ho zaväzuje. Účelom ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. je primárne snaha o limitáciu oprávnení generálneho prokurátora, aby nemohol dovolanie podávať podľa svojej ľubovôle, teda *ex offi.* Restriktívny prístup je potrebné zvoliť skôr pri posudzovaní prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., avšak by nemal byť využívaný na obmedzenie prístupu k súdnej ochrane nerozlučného intervenienta, ak medzi jeho postavením a postavením strany niet materiálneho rozdielu.

14.2. Právnická fakulta Trnavskej univerzity v tejto súvislosti poukázala na prípad nekalej súťaže (§ 54 ods. 2 Obchodného zákonníka), kde začatie konania v spore o zdržanie sa konania alebo o odstránenie závažného stavu zo strany jedného z oprávnených zakladá prekážku litispendencie pre začatie rovnakého konania zo strany ostatných oprávnených. Táto právna úprava vedie k tomu, že tí oprávnení, ktorí nepodali žalobu ako prví, už nemôžu vstúpiť konania v postavení žalobcov, ale len ako intervenienti. Ak by sa pripustilo, že podnet takýchto nerozlučných intervenientov neumožňuje generálnemu prokurátorovi podať dovolanie, potom by oproti žalobcovi boli znevýhodnení len preto, že nepodali žalobu ako prví. Ak žalobu na obnovu konania i dovolanie ako mimoriadne opravné prostriedky môže podať aj nerozlučný intervenient (§ 401, resp. § 425 C. s. p.), mal by byť jeho podnet relevantným aj na podanie dovolania zo strany generálneho prokurátora. Aj toto dovolanie je totiž mimoriadnym opravným prostriedkom, a preto nie je dôvod, aby sa k nemu pristupovalo inak, ako ku zvyšným dvom mimoriadnym opravným prostriedkom.

14.3. V závere svojho vyjadrenia Právnická fakulta Trnavskej univerzity uviedla, že ustanovenie § 458 ods. 3 C. s. p. treba vykladať vo vzťahu k intervenientovi tak, že na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora je subjektívne legitimovaný aj intervenient, avšak len v prípade, ak má postavenie nerozlučného spoločníka (§ 84 C. s. p.), a v takom prípade je aj dovolanie generálneho prokurátora prípustné.

15. Predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo vyjadrení z 12. novembra 2020 poukázala na stanovisko senátu občianskoprávneho kolégia 4 C, ktorý zotrval na svojom právnom názore vyslovenom v uznesení z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019 s tým, že základnou sudcovskou vlastnosťou je snaha nesúdiť a hľadať spôsob, ktorý umožňuje opravný prostriedok odmietnuť z formálnych (formalistických) dôvodov. Hľadanie individuálnej spravodlivosti je možné výnimočne aj *contra legem*, lebo idea spravodlivého súdneho rozhodnutia je súčasťou právneho štátu podľa článku 1 ods. 1 ústavy.

16. Skôr, než veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu pristúpil k rozhodnutiu o veci predloženej senátom 3 O, musel sa s poukazom na uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a sp. zn.

1VCdo/4/2019 vysporiadať s tým, či je oprávnený vo veci rozhodnúť (alebo či má o dovolaní generálneho prokurátora rozhodnúť trojčlenný senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 3 O). Predmetné rozhodnutia sa prioritne vzťahujú na situáciu, kedy je rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozdielna pri riešení určitej právnej otázky (t. j. keď je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.), avšak právny záver z nich vyplývajúci možno vzťahovať aj na ďalšie situácie, kedy je určitá právna otázka posudzovaná senátmi najvyššieho súdu rozdielne.

16.1. V uznesení z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 (a rovnako aj v uznesení z toho istého dňa sp. zn. 1VCdo/4/2019) veľký senát občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu uviedol, že

„12. Podľa § 48 ods.1 C. s. p., ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor.

13. Z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku vyplýva, že veľký senát bol zavedený z dôvodu inštitucionálneho zabezpečenia princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 a za účelom normatívneho pokrytia prípadov, ak sa senát najvyššieho súdu mieni odkloniť od konštantnej judikátornej línie najvyššieho súdu.

14. Povinnosť dovolacieho senátu predložiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu a kompetencia veľkého senátu vzniká len vtedy, ak existuje judikátorny odklon. O judikátorny odklon (rozpor) ide vtedy, ak existujú dva rozporné právne názory vyslovené v rozhodnutiach najvyššieho súdu a existuje vôľa trojčlenného dovolacieho senátu odchýliť sa od právneho názoru vysloveného v predchádzajúcom rozhodnutí. Odborná spisba zdôraznila, že judikátorným rozporom je len spor o interpretáciu právnej normy (normatívny rozpor). Nie je ním teda rozpor hodnotový ani principiálny (Kühn, Z. Konzistence judikatury jako problém právní kultury, Praha. Eurolex Bohemia 2006).

15. K povinnosti senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu pre nejednotnosť rozhodovacej praxe sa najvyšší súd vyjadril v rozhodnutí z 10. novembra 2016, sp. zn. [3Cdo/174/2016](#). V tomto rozhodnutí senát vyslovil názor, podľa ktorého, ak trojčlenný senát zistí, že iný senát zaujal v určitej otázke odlišný názor, ktorý vec prejednávajúci senát nezdíela, má dve možnosti, buď sa stotožní so starším právnym názorom (už ustáleným v praxi na základe publikovaného judikátu, stanoviska alebo na základe rozhodnutia veľkého senátu) a svoje rozhodnutie založí na tomto názore, alebo vec postúpi veľkému senátu. Pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu (publikovaniu) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát najvyššieho súdu, ktorý sa mieni názorovo odchýliť (odkloniť) od skoršieho rozhodnutia iného senátu najvyššieho súdu.

16. V danom prípade senát 6 C predložil vec veľkému senátu s odôvodnením, že jeho názor na riešenie otázky, ktorý okamih je rozhodujúci pri oceňovaní členského podielu v bytovom družstve v rámci vyporiadania BSM, je odlišný od právneho názoru vysloveného inými trojčlennými senátmi najvyššieho súdu (senátmi 2 C, 3 C, 4 C a 7 C).

17. Veľký senát z obsahu spisu zistil, že už pred postúpením veci existovali na nastolenú právnu otázku v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozdielne právne názory, ktoré na jednej strane predstavovalo rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/18/2011 a na druhej strane rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/110/2011, 7MCdo/1/2011, 2Cdo/8/2007 a 3Cdo/343/2014. Ide o prípad, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a kedy je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. V takomto prípade má prejednávajúci senát

možnosť bud' sa prikloniť k právnomu názoru, ktorý bol vyslovený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/18/2011, alebo za správny bude považovať právny názor prijatý v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/110/2011, 7MCdo/1/2011, 2Cdo/8/2007 a 3Cdo/343/2014. Vec prejednávajúci senát v rámci prípustnosti dovolania podľa tohto zákonného ustanovenia inú možnosť nemá. Veľký senát dospel preto k záveru, že v danom prípade nemal senát 6 C splnené podmienky na postúpenie veci podľa § 48 ods. 1 C. s. p.“

16.2. K uzneseniu sp. zn. 1VCdo/3/2019 pripojil odlišné stanovisko sudca JUDr. Ivan Machyniak (ku ktorému sa pripojila aj sudkyňa JUDr. Daniela Švecová), v ktorom okrem iného uviedol, že „*zmyslom a účelom zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu bolo prispieť k zabezpečeniu jednoty rozhodovania senátov najvyššieho súdu, ako aj jednoty judikatúry a jej akceptovania jednak senátmi samotného najvyššieho súdu ako aj súdmi nižších inšancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 C. s. p. Tomu potom korešponduje aj právna úprava povinnosti senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu vyplývajúca priamo z § 48 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého, ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Z logiky veci vyplýva, že základným predpokladom pre postup podľa tohto ustanovenia je, že rovnaká právna otázka už bola skôr riešená v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu (inak by sa vec prejednávajúci senát nemal od čoho odkloniť). Povinnosť postúpiť vec veľkému senátu má trojčlenný senát vždy za predpokladu, ak sa mieni pri svojom rozhodovaní odkloniť od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Ustanovenie § 48 C. s. p. sa teda vzťahuje na prípady, ak trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k právnomu názoru, ktorý znamená odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (stanovísk uverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) alebo zmenu právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu alebo odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého senátu (pozri R 17/2017). Pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát, ktorý sa mieni názorovo odkloniť od skoršieho rozhodnutia iného trojčlenného senátu.“*

16.3. Z citovaného rozhodnutia sp. zn. 1VCdo/3/2019 tak vyplýva záver, že v prípade, ak existuje o určitej otázke rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu, nie je daná právomoc veľkého senátu príslušného kolégia, ale je povinnosťou vec rozhodujúceho (trojčlenného) senátu najvyššieho súdu prikloniť sa k jednému z dvoch konkurujúcich právnych názorov.

16.4. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v uzneseniach z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019 zároveň „*oklieštil rozhodovaciu pôsobnosť*“ veľkého senátu len na prípady, ak sa chce trojčlenný senát najvyššieho súdu odchýliť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v prípade, ak dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. (t. j. v situácii, kedy je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

17. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sa s väčšinovým rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (vo veciach sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019) nestotožňuje a nepovažuje tento názor za správny. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu k tomu uvádza nasledovné:

18. V prvom rade sa veľký senát obchodnoprávného kolégia stotožňuje s konštatovaním senátu 3 O vysloveným v uznesení o postúpení veci, podľa ktorého priklonenie sa k právneho záveru vyjadrenému v jednom z rozhodnutí automaticky znamená odklon od právneho záveru, ktorý bol vyjadrený v druhom z konkurujúcich si rozhodnutí. Už táto skutočnosť sama osebe predstavuje zakotvenie povinnosti trojčlennému senátu postupovať spôsobom predpokladaným v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p.

18.1. Povinnosť postúpiť veľkému senátu (na rozdiel od vyššie prezentovaného názoru veľkým senátom občianskoprávného kolégia) je koncipovaná širšie, keď sa vzťahuje nielen na riešenie právnych otázok (t. j. ak je dovolanie procesne prípustné podľa § 421 ods. 1 C. s. p.), ale aj na riešenie procesných otázok, ktorými sú napríklad prípustnosť dovolania z dôvodu existencie jednotlivých väd zmätočnosti podľa § 420 C. s. p., prípadne prípustnosť dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 C. s. p. Jedinou zákonnou podmienkou je, že ide o interpretáciu tej istej právnej normy. Uvedenému zodpovedá aj uznesenie veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu z 18. decembra 2017, sp. zn. 1VCdo/4/2017, v zmysle ktorého veľký senát rozhoduje spor o interpretáciu právnej normy, ktorý je daný, ak sú v najmenej dvoch rozhodnutiach najvyššieho súdu vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú (interpretujú) rovnakú právnu normu.

18.2. Podmienku rozdielnej interpretácie tej istej právnej normy v rôznych rozhodnutiach najvyššieho súdu už rozhodnutie sp. zn. 1VCdo/4/2017 nedefinuje, či sa pod predmetným pojmom rozumie len situácia, kedy trojčlenný senát najvyššieho súdu zastáva v uznesení o postúpení veci odlišný právny názor od právneho názoru vysloveného v niektorom zo skorších rozhodnutí najvyššieho súdu, alebo či pokrýva aj situácie, keď už pred vydaním uznesenia o postúpení veci veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu existujú rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých boli na tú istú právnu otázku vyslovené odlišné právne názory.

19. Zároveň veľký senát obchodnoprávného kolégia konštatuje, že v súlade s princípom právnej istoty zakotveným v článku 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku *môže každý* (t. j. subjekt vystupujúci v sporovom konaní) *legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít*. V prípade rozdielnej rozhodovacej praxe samotného najvyššieho súdu o tej istej právnej otázke dochádza k popretiu princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu zakotveného v článku 1 ods. 1 ústavy. Veľký senát pritom má svojím obsahom predstavovať inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku (k tomu viď BARICOVÁ, J., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. BECK: Praha, 2016, s. 194).

19.1. Uvedenému zodpovedá aj normatívne zakotvenie záväznosti rozhodnutí veľkého senátu podľa § 48 ods. 3 C. s. p., pričom aby sa táto záväznosť rozhodnutí veľkého senátu naplnila, musí veľký senát príslušného kolégia autoritatívnym spôsobom zaujať jednoznačné stanovisko k právnej otázke predloženej mu trojčlenným senátom najvyššieho súdu, a nie uznesením vrátiť vec trojčlennému senátu bez prejednania veci s tým, že si má vybrať jeden z existujúcich právnych názorov, čím dochádza k prehlbovaniu právnej neistoty nielen v rámci rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ale aj rozhodovacej činnosti súdov nižšej inštancie.

19.2. Povinnosť najvyššieho súdu zjednotiť vlastnú (rozdielnú) rozhodovaciu činnosť prostredníctvom všeobecne záväzných rozhodnutí veľkého senátu súvisí aj s hlavnou úlohou najvyššieho súdu ako vrcholného predstaviteľa sústavy všeobecných súdov vyplývajúcou mu

z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého *„najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou“*. Aby najvyšší súd túto úlohu naplnil a aby zabezpečil jednotnú interpretáciu a aplikáciu právnych predpisov súdmi nižšej inštancie, musí byť v prvom rade jednotná judikatúra samotného najvyššieho súdu. Preto je nevyhnutné, aby judikatúra najvyššieho súdu bola pokiaľ možno jednotná, a aby najvyšší súd „navonok“ prostredníctvom senátov, v ktorých rozhoduje, v maximálnej miere hovoril „jedným hlasom“ (k tomu vid' BARICOVÁ, J., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. BECK: Praha, 2016, s. 197).

19.3. Veľký senát obchodnoprávného kolégia v nadväznosti na nevyhnutnosť jednotnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu poukazuje na to, že význam judikatúry je daný aj tým, že súdne rozhodnutie musí byť spoľahlivo predvídateľné a bez akýchkoľvek prejavov justičnej svojvôle. Tento záver v sebe priamo implikuje požiadavku, aby súdy v rovnakých podmienkach aplikovali právnu normu rovnakým spôsobom (k tomu vid' aj BOBEK, M., KÜHN, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Auditorium: Praha 2013, s. 38).

20. Pokiaľ ide o vymedzenie povinnosti trojčlenného senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu (ktorý je následne povinný o dovolaní rozhodnúť) je nevyhnutné podľa veľkého senátu obchodnoprávného kolégia vychádzať aj z rozhodovacej praxe ústavného súdu.

20.1. V náleze z 11. októbra 2018, sp. zn. II. ÚS 332/2018 – ktorým ústavný súd zrušil rozsudok najvyššieho súdu z 22. marca 2018, sp. zn. 3Cdo/29/2017, pri vydaní ktorého dovolací senát 3 C vychádzal z judikátu č. R 119/99 a nezohľadnil odlišný právny názor vyslovený v nepublikovanom rozhodnutí sp. zn. 7MCdo/1/2010 - ústavný súd uviedol, že *„jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty (článok 1 ods. 1 ústavy), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Súdy majú v rovnakých podmienkach aplikovať právnu normu rovnakým spôsobom. Diametrálne odlišné právne posúdenie vecí súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné. Princíp právnej istoty musí byť plne realizovaný v praxi súdov, a to najmä prostredníctvom 'ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít'. Vychádzajúc z premisy, že úloha najvyššieho súdu pri aplikácii princípu právnej istoty je absolútne kľúčová, ukázala sa potreba zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu s cieľom zabezpečenia jednoty rozhodovania najmä v zmysle jednoty judikatúry a jej akceptovania súdmi nižších inšancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 Civilného sporového poriadku (podľa článku 2 ods. 2 časti vety pred bodkočiarkou Civilného sporového poriadku právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít). Povinnosť senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu vyplýva priamo z § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Túto povinnosť má senát vždy, ak pri svojom rozhodovaní dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. Predloženie veci na rozhodnutie veľkému senátu teda nezávisí od voľnej úvahy senátu najvyššieho súdu. Porušenie povinnosti predložiť vec veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku nie je iba porušením tohto zákonného ustanovenia, ale vzhľadom na základné právo na zákonného sudcu (článok 48 ods. 1 ústavy) aj pochybením, ktoré má ústavnoprávny rozmer. Z ústavného príkazu, že 'nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi', vyplýva, že nerešpektovanie zákona, v akom zložení má byť vec rozhodovaná,*

predstavuje vo svojich dôsledkoch porušenie článku 48 ods. 1 ústavy“ (bod 26. odôvodnenia nálezu).

Následne ústavný súd skonštatoval, že „za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neopravňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu. Na základe všetkých dosiaľ uvedených úvah dospieva ústavný súd k záveru, že najvyšší súd mal vec postúpiť na rozhodnutie veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Nepostúpenie veci veľkému senátu je za konkrétnych okolností daného prípadu arbitrárne, lebo je v priamom rozpore s výslovným znením § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku a je porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy“ (body 31. a 32. odôvodnenia nálezu).

Ústavný súd v závere svojho rozhodnutia uviedol, že „treba tiež zdôrazniť, že nepostúpenie veci na rozhodnutie veľkému senátu znamená v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu popretie samotného účelu a zmyslu § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Za súčasného stavu totiž nič nebráni tomu, aby niektorý senát najvyššieho súdu v budúcnosti znova odlišne posúdil spornú právnu otázku, čím sa iba predĺži stav právnej neistoty. Autoritatívnym a záväzným spôsobom možno totiž otázku vyriešiť iba verdiktom veľkého senátu“ (bod 34. odôvodnenia nálezu).

20.2. Veľký senát obchodnoprávného kolégia zároveň poukazuje na nález ústavného súdu z 2. apríla 2020, sp. zn. I. ÚS 387/2019, ktorým ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu z 29. novembra 2018, sp. zn. 5Cdo/146/2018 o odmietnutí dovolania podaného proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania. V uvedenom náleze ústavný súd okrem iného skonštatoval, že „*prípustnosť dovolania podľa § 420 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania však najvyšší súd neposudzuje jednotne. V uznesení sp. zn. 6Cdo/160/2017, z 28. februára 2018 (R 73/2018) najvyšší súd vyslovil, že 'uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí v zmysle ustanovenia § 420 C. s. p., i keď odvolací súd o náhrade trov konania rozhodol samostatným uznesením vydaným až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej', a z uvedeného dôvodu dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné. V uznesení sp. zn. 2Cdo/97/2017, z 31. mája 2018 najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, a z uvedeného dôvodu zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o trovách odvolacieho konania a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní neaplikoval § 420 písm. f/ C. s. p., pokiaľ ide o prípustnosť dovolania ústavne súladným spôsobom“ (body 38. a 39. odôvodnenia nálezu). Z citovanej časti nálezu je tak zrejmé, že ústavný súd ako pochybenie najvyššieho súdu vyhodnotil **nejednotnú rozhodovaciu prax**, pokiaľ ide o posúdenie (ne)prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o trovách konania.*

21. Pri vytvorení inštitútu veľkého senátu sa zákonodarca inšpiroval právnou úpravou platnou a účinnou v Českej republike, ako to vyplýva z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku, v ktorej je výslovne uvedené, že „*navrhuje sa zavedenie inštitútu veľkého senátu, po skúsenostiach z viacerých európskych krajín, napríklad z Českej republiky.*“

21.1. V nadväznosti na uvedené poukazuje veľký senát obchodnoprávného kolégia na českú právnu úpravu veľkého senátu, v zmysle ktorej „*ak dospeje senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru už vyjadreného v rozhodnutí najvyššieho súdu, postúpi vec na rozhodnutie veľkému senátu. Pri postúpení vec svoj odlišný názor odôvodní*“ (k tomu viď ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích). Z hľadiska povinnosti senátu najvyššieho súdu postúpiť vec na rozhodnutie veľkému senátu ide o totožnú právnu úpravu, ktorá je obsiahnutá v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p.

21.2. Pokiaľ ide o judikátorne vymedzenie povinnosti postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu [t. j. či táto povinnosť zaťažuje senát Najvyššieho súdu Českej republiky len vtedy, ak sa chce odkloniť od skôr vysloveného právneho názoru v inom rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky (teda názor prezentovaný veľkým senátom občianskoprávného kolégia v uzneseniach sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019), alebo aj v situácii, ak existuje o tej istej otázke rozdielna rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Českej republiky)], veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na rozsudok veľkého senátu občianskoprávného a obchodnoprávného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky z 3. októbra 2010, sp. zn. 31Cdo/4291/2009, v ktorom uviedol, že „*jednou z najvýznamnejších funkcií najvyššieho súdu ako vrcholného súdneho orgánu je zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov, a nie taká jeho činnosť, ktorá vedie k triešteniu právnych záveroch vyslovených v rozhodovacej činnosti českých súdov. Platí to tým skôr o takých právnych záveroch, ku ktorým dospel samotný najvyšší súd ako vrcholný orgán všeobecnej sústavy súdov, lebo ním vyjadrené právne názory sa často stávajú súčasťou všeobecne prijímanej interpretácie právnych inštitútov a všeobecného právneho vedomia o tom, čo je právom. Deje sa tak žiaľ postupom, kedy sa rozhodnutia jednotlivých senátov najvyššieho súdu vzájomne odlišujú (čím nie sú myslené prípady postupného vývoja judikatúry cestou jej kreatívneho rozvoja na zhodnom základe pôvodného právneho názoru). Riešenie takých rozporov poukázaním na neskoršie vydanie niektorého z rozhodnutí obvykle nepostačuje – objektívne vzaté rozpor tu zotráva a potenciálne môže dochádzať k prejavom jeho recidívy.*“

Veľký senát občianskoprávného a obchodnoprávného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky následne poukázal na to, že „*zákon zreteľne stanovuje všeobecnú povinnosť procesného senátu predložiť vec na rozhodnutie senátu veľkému, ak pri riešení konkrétneho prípadu dospeje k inému právnemu názoru, ktorý bol vyjadrený v skoršom rozhodnutí najvyššieho súdu. K naplneniu zmyslu inštitucionálneho – a pre verejnosť zreteľného a reprezentatívneho – zjednotenia judikatúry nie je na mieste vykladať pojem predchádzajúceho rozhodnutia tak, že každé ďalšie rozporné rozhodnutie najvyššieho súdu prekonáva, či už vedome (ich popretím), alebo nevedome (ich opomenutím) skoršie názory a že tým je požiadavka zjednotenia judikatúry naplnená potiaľ, že má byť – až zase – neskôr postupované podľa § 20 zákona (zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia), lebo taký výklad vedie, najmä pri nerešpektovaní tam predpísaného postupu, k neprehľadnosti v tom, čo je vlastne zjednocujúcou judikátúrou najvyššieho súdu. Javí sa preto nevyhnutným taký výklad § 20 ods. 1 zákona, podľa ktorého je rozpor v judikatúre najvyššieho súdu odstránený v rovine rozhodovacej činnosti práve len postupom podľa uvedeného ustanovenia, ak nebol odlišný právny názor vyslovený v stanovisku najvyššieho súdu, alebo ak nebol už odlišný právny názor vyslovený práve veľkým senátom.*“

21.3. Rovnako tak Ústavný súd Českej republiky v súvislosti s požiadavkou jednotnej rozhodovacej činnosti najvyšších súdov [respektíve s dodržaním zákonom predvídaného postupu pri vyslovení odlišného než skôr vysloveného právneho názoru (t. j. vo vzťahu k procesnému postupu, ktorý opomenul senát 4 C pri vydaní uznesenia z 28. novembra 2019,

sp. zn. 4CdoGp/1/2019, a ktorý aktivoval až senát 3 O uznesení z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020 – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia)] skonštatoval, že „požiadavka jednotnej a predvídateľnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu súvisí aj s tým, že materiálny právny štát je postavený na dôvere občanov v právo a v právny poriadok. Podmienkou takej dôvery je stabilita právneho poriadku a dostatočná miera právnej istoty občanov. Stabilita právneho poriadku a právna istota je ovplyvňovaná aj činnosťou štátnych orgánov aplikujúcich právo, lebo len aplikácia a interpretácia právnych noriem vytvára vo verejnosti vedomie toho, čo je a čo nie je právom. Stabilitu práva, právnu istotu jednotlivca a v konečnom dôsledku tiež mieru dôvery občanov v právo a v inštitúcie právneho štátu ako také ovplyvňuje i to, akým spôsobom pristupujú k výkladu právnych noriem. Vychádza sa pritom z dôvodu rešpektovania princípov právnej istoty, predvídateľnosti práva, ochrany oprávnenej dôvery v právo a princípu formálnej spravodlivosti. Tieto princípy však neplatia bezvýnimčne, a preto, **ak existuje dostatočne legitiálny dôvod pre ich obmedzenie, respektíve na zmenu doterajšej interpretácie právnej normy, potom je možné zásah do právnej istoty a rovnosti jednotlivca ospravedlniť, ale len pri dodržaní zákonom vymedzených procedurálnych postupov.** Inak ustálenú judikatúru súdu a v nej obsiahnutú interpretáciu treba považovať za zákon v materiálnom zmysle a za súčasť právnej normy“ (k tomu viď aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 20. septembra 2006, sp. zn. II. ÚS 566/05, citovaný aj v MELZER, F., In: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vydání. C. H. BECK: Praha, 2011, s. 28 a 29).

21.4. Taktiež tak aj doktrína zostáva názor, že pokiaľ sa vec dostane na rozhodnutie veľkému senátu, tak je tento mechanizmus vyvolaný buď **za účelom zjednotenia rozpornej judikatúry malých senátov najvyššieho súdu**, prípadne z dôvodu, že sa trojčlenný senát chce odchyliť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného malého senátu (k tomu viď aj BOBEK, M., KÜHN, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydanie. Auditorium: Praha 2013, s. 423).

22. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu považuje za súladný s právnou úpravou veľkého senátu podľa ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. ten názor, že povinnosťou trojčlenného senátu najvyššieho súdu je postúpiť vec veľkému senátu aj v situácii, kedy už o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax jednotlivých senátov najvyššieho senátu a nie len v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru (dovtedy jediného alebo ustáleného), ktorý bol vyslovený v inom rozhodnutí najvyššieho súdu.

22.1. Aby mohol najvyšší súd plniť svoju základnú úlohu, ktorou je zjednocovanie judikatúry, musí samotná judikatúra najvyššieho súdu pôsobiť navonok jednotne (uvedené nevylučuje následné dotváranie, prípadne konkretizovanie skôr vyslovených právnych názorov v neskôr vydaných rozhodnutiach – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia). Jediným právnym prostriedkom, ktorým možno zjednotiť rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, je práve inštitút veľkého senátu, a to aj s ohľadom na záväznosť jeho rozhodnutí podľa § 48 ods. 3 prvá veta C. s. p. pre ostatné senáty (občianskoprávneho, ako aj obchodnoprávneho kolégia) najvyššieho súdu. Ak sa následne chce niektorý trojčlenný senát najvyššieho súdu odchyliť od právneho názoru, ktorý vyslovil veľký senát – aj s prihliadnutím na to, že judikatúra nie je nemenný systém, ale postupne sa vyvíja – musí rešpektovať zákonom predpísaný postup a postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu podľa § 48 ods. 3 druhá veta C. s. p. s prihliadnutím na to, že senát najvyššieho súdu si nemôže svojvoľne presadzovať svoj právny názor, ak s (veľkým senátom) ustáleným právnym názorom nesúhlasí, keďže v takom prípade by príslušný senát najvyššieho súdu porušil ústavou garantované právo strán sporu na zákonného sudcu (k tomu viď už vyššie citovaný nález

ústavného súdu z 11. októbra 2018, II. ÚS 332/2018, ale aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 18. apríla 2007, sp. zn. IV. ÚS 613/06).

22.2. Až v situácii, keď je judikatúra najvyššieho súdu jednotná v inštitucionálnej podobe [t. j. v zjednocujúcom rozhodnutí veľkého senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu (ktoré je zverejnené na webovej stránke najvyššieho súdu)], môžu strany, odborná verejnosť a sudy nižšej inštalácie nadobudnúť vedomosť, čo predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu.

22.3. Naopak je neprípustné, aby pretrvávala nejednotnosť v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu, osobitne v situácii, ak existuje zákonný mechanizmus na jej zjednotenie. Je tak neprípustné, ak orgán, ktorý je zákonom povolaný na zjednocovanie judikatúry (t. j. veľký senát príslušného kolégia najvyššieho súdu), túto svoju právomoc odmietne vykonať so záverom, ktorý prehľbi stav právnej neistoty (a pretrvávajúcu nejednotnosť rozhodovacej praxe najvyššieho súdu).

23. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zároveň poukazuje na to, že rozporuplnosť judikatúry vnútroštátnych súdov môže znamenať aj porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru. ESLP vytvoril kritéria, kedy sa jedná o porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru, ktorými sú:

- v judikatúre dotyčného súdu alebo súdov existovali „hlboké a pretrvávajúce rozpory“,
- vnútroštátne právo upravuje mechanizmus umožňujúci tento nesúlad odstrániť,
- tento mechanizmus bol v danom prípade využitý, prípadne s akým výsledkom.

Problémom z pohľadu práva na konzistentnú judikatúru by v zásade nemali byť prípady, kedy sa v judikatúre súdov (hoci súdov najvyšších, ktorých úlohou je inak judikatúru zjednocovať) vyskytne ojedinelé rozhodnutie, ktoré vybočí z ustálenej judikatúry bez toho, aby bolo nasledované (viď napr. *Matoušek proti Českej republike*, rozhodnutie zo 7. septembra 2010, sťažnosť č. 32384/05, oddiel 1; *Štetiar a Šutek proti Slovensku*, rozsudok z 23. novembra 2010, sťažnosti č. 20271/06 a 17517/07, bod 122.).

ESLP naopak konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru v prípadoch, kedy predmetná otázka bola v judikatúre najvyššej súdnej inštalácie v danej zemi dlhodobo riešená rozporným spôsobom, pričom vo vnútroštátnom práve buď vôbec neexistoval mechanizmus, prostredníctvom ktorého by bolo možné judikatúru zjednotiť (viď napr. *Beian proti Rumunsku*, rozsudok zo 6. septembra 2007, sťažnosť č. 30658/05, body 34. až 40.; *Tudor Tudor proti Rumunsku*, rozsudok z 24. marca 2009, sťažnosť č. 21911/03, body 22. až 33.), alebo taký mechanizmus síce existoval, ale nebol využitý (viď napr. *Iordan Iordanov a ďalší proti Bulharsku*, rozsudok z 2. júla 2009, sťažnosť č. 23530/02 body 50. až 53.) [k tomu viď KMEC, J., In: KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M.: Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. C. H. BECK: Praha, 2012, s. 778].

23.1. Z uvedeného tak vyplýva, že porušením práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru je aj prípad, kedy existuje o určitej otázke rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu, a vec buď nebola predložená veľkému senátu, aby rozpornú judikatúru svojim rozhodnutím zjednotil, alebo síce vec veľkému senátu predložená bola, ten sa však odmietol vecou zaoberať a rozdielnu rozhodovaciu prax jednotlivých senátov najvyššieho súdu nezjednotil.

24. Na základe uvedeného dospel veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu k záveru, že trojčlenný senát najvyššieho súdu má povinnosť postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu postupom podľa ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. nie len v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru

vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, ale aj v situácii, kedy pri rozhodovaní o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu. Úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu je – nielen rozhodovať v prípade odklonu od skoršej (ustálenej) rozhodovacej praxe najvyššieho súdu – ale predovšetkým zjednocovanie judikatúry samotného najvyššieho súdu.

25. Vzhľadom na vyslovený právny záver má veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu za to, že sú splnené zákonné podmienky pre to, aby rozhodol o veci predloženej mu senátom obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 3 O v situácii, keď v otázke prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu intervenienta existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

26. Pokiaľ ide o posúdenie otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podaného na základe podnetu intervenienta (pod pojmom intervenient sa pre potreby predmetného rozhodnutia myslí nielen intervenient, ktorý do konania vstúpil, ale subjekt, ktorého vstup do konania ako intervenienta nebol pripustený rozhodnutím súdu – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia), veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu zotrváva na záveroch týkajúcich sa inštitútu dovolania generálneho prokurátora vo všeobecnosti, ktoré vyslovil senát obchodnoprávného kolégia 3 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu. Konkrétne sa jedná o nasledovné závery:

26.1. Pri podaní dovolania generálneho prokurátora dochádza k popretiu jedného zo základných princípov civilného sporového konania, ktorým je dispozičný princíp obsiahnutý v článku 7 Základných princípov Civilného sporového poriadku - keďže podanie, resp. nepodanie generálneho prokurátora nie je v dispozícii strany sporu, ale výlučne na voľnej úvahe generálneho prokurátora - ako to vyplýva z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (viď napr. IV. ÚS 344/2004), ktoré sa týka mimoriadneho dovolania podľa § 243e a nasl. O. s. p., ale je aplikovateľné aj na inštitút dovolania generálneho prokurátora podľa ustanovenia § 458 a nasl. C. s. p. Túto skutočnosť možno rovnako vyvodiť aj z rozsudku ESLP z 9. júna 2015 vo veci *DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 72493/10, body 35. až 38. jeho odôvodnenia), z ktorého je zrejmé, že v inej veci obdobne tej, ktorá bola predmetom konania pred ESLP, z totožných dôvodov, generálny prokurátor mimoriadne dovolanie nepodal.

26.2. V rozsudku z 9. júna 2015 vo veci *COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 25132/13) ESLP skonštatoval, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo vnímané iba ako ďalšie odvolanie, inými slovami maskované odvolanie, čo vyhodnotil ako porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru.

26.3. V ďalšom rozsudku z 9. júna 2015 [vo veci *PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 42533/11)] ESLP okrem iného dospel k záveru, že zásah štátneho orgánu v mene účastníka súkromnoprávného konania principiálne vyvoláva obavy podľa Dohovoru.

26.4. Rovnaký záver o porušení princípu právnej istoty a princípu rovnosti zbraní v prípade zrušení rozhodnutí súdov nižšej inštalácie na základe zásahu generálneho prokurátora ako štátneho orgánu podaním mimoriadneho dovolania obsahovo predstavujúceho tzv. ďalšie odvolanie do súkromnoprávného sporu vyslovil ESLP aj v treťom rozsudku z 9. júna 2015 vo veci *DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 72493/10).

26.5. Aj z vyššie uvedenej judikatúry ESLP vyplýva, že pokiaľ bola v právnej úprave ponechaná možnosť štátneho orgánu (generálneho prokurátora) napádať právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov, musí súd rozhodujúci o mimoriadnom opravnom prostriedku (o dovolaní generálneho prokurátora) pristupovať k posúdeniu podmienok jeho prípustnosti

reštriktívne v medziach právnej úpravy, a nie naopak túto právomoc generálneho prokurátora (nad rámec zákonnej úpravy) rozširovať.

27. Osobitne veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho konania na aktuálny rozsudok ESLP z 13. októbra 2020 vo veci *Pádej proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 74175/17) týkajúci sa mimoriadneho dovolania, ktoré dáva odpovede na niektoré vyjadrenia vyžiadané veľkým senátom obchodnoprávného kolégia podľa § 48 ods. 4 C. s. p. (a zároveň ich vyvracia), a ktorého závery musí veľký senát pri svojom rozhodovaní zohľadniť.

27.1. ESLP v predmetnom rozsudku skonštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru vo vzťahu k sťažovateľovi a zároveň dospel k záveru, že vo vzťahu k článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru je sťažnosť neprijateľná. Odkázal pritom na závery vyslovené v rozsudku *DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike* a vyslovil záver, že sporné otázky sa týkali právneho posúdenia veci, ktoré nevyvolávajú nič iné ako bežné právne otázky, ktorých riešenie spadá do bežnej súdnej činnosti. Mimoriadne dovolanie vyhodnotil ESLP ako za ďalší opravný prostriedok, inými slovami za maskované odvolanie v zmysle jeho judikatúry. Z týchto dôvodov nezistil žiadne osobitné dôvody pre odklonenie sa od všeobecného predpokladu, že v súlade so zásadou právnej istoty v prípadoch, v ktorých súdy rozhodnú vec s konečnou platnosťou, ich rozhodnutia by nemali spochybňované (body 34. a 35. rozsudku).

28. Pre lepšie priblíženie a pre záver o aplikovateľnosti rozsudku *Pádej proti Slovenskej republike* na rozhodovanú vec veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu považuje za nevyhnuté uviesť, že uvedený rozsudok sa odlišuje od iných rozsudkov ESLP vydaných vo vzťahu k mimoriadnemu dovolaniu [*DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 72493/10), *COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 25132/13), *PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 42533/11), *Bosits proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 75041/17), *RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 55610/18) a *Redquest Limited proti Slovenskej republike* (sťažnosť č. 2749/17)] v tom, že na základe mimoriadneho dovolania nedošlo k zrušeniu právoplatného rozsudku vo veci samej v sporovom konaní, ale k zrušeniu uznesenia o schválení konečnej správy v konkurznom konaní, a sťažovateľom nebola strana sporu, ktorá bola v konaní (pred zrušením právoplatných rozhodnutí na základe mimoriadneho dovolania) úspešná, ale sťažovateľom bol správca konkurznej podstaty, ktorý si v predloženej konečnej správe v rozpore so zákonom a vykonávajúcou vyhláškou uplatnil odmenu na úkor konkurzných veriteľov. Správca je pritom účastníkom konkurzného konania, len pokiaľ ide o rozhodovanie o jeho odmene a náhrade výdavkov, ktoré vo svojej podstate možno považovať len za trovy konania.

28.1. Päťčlenný dovolací senát najvyššieho súdu pritom v predmetnom konaní pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora dôsledne vyhodnocoval splnenie podmienok subsidiarity a proporcionality pri skúmaní prípustnosti mimoriadneho dovolania a prípadného následného zrušenia právoplatných rozhodnutí súdov nižšej inštancie, a to aj v zmysle zjednocujúceho stanoviska pléna ústavného súdu z 18. marca 2015, sp. zn. PLZ. ÚS 3/2015, ako aj spoločného stanoviska občianskoprávného kolégia a obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2015 pod R 94/2015, ktoré už reflektovalo na rozsudky ESLP z 9. júna 2015 vo veciach *DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike*, *COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike* a *PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike*. Napriek uvedenému ESLP skonštatoval porušenie práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v danej veci. Z tohto hľadiska nemôže obstať tvrdenie generálneho prokurátora uvedené vo vyjadrení z 31. júla 2020, že najvyšší súd (resp. ani ústavný súd)

nevykonával presvedčivý test proporcionality vo veciach, ktoré boli posudzované Európskym súdom pre ľudské práva.

29. Na základe uvedeného – keďže ESLP konštatoval porušenie práva na spravodlivý proces aj v prípade zrušenia procesného rozhodnutia v konkurznom konaní majúcom pre sťažovateľa charakter rozhodnutia o trovách konania na základe mimoriadneho opravného prostriedku podaného generálnym prokurátorom – vyhodnotil veľký senát obchodnoprávneho kolégia ako nedôvodné tvrdenie generálneho prokurátora o tom, že ochranu v zmysle judikatúry ESLP požívajú meritórne rozsudky, a že v mnohých prípadoch bol výraz „konečné rozhodnutie“ do slovenčiny nesprávne preložený ako „právoplatné rozhodnutie“.

29.1. Naopak je zrejmé, že v zmysle rozsudku *Pádej proti Slovenskej republike* požívajú ochranu nielen (právoplatné) meritórne rozsudky vo veci samej, ale aj procesné rozhodnutia. Preto je pri rozhodovaní o dovolaní generálneho prokurátora irelevantné, či je týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté meritórne rozhodnutie, alebo rozhodnutie procesné, keďže z vyššie uvedenej judikatúry ESLP rovnaké pravidlá platia v zmysle rozsudku *Pádej proti Slovenskej republike* pre obidve skupiny rozhodnutí.

29.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zotrváva pritom na závere predkladajúceho senátu 3 O, že už samotné dovolanie generálneho prokurátora ako mimoriadny opravný prostriedok podávaný generálnym prokurátorom ako štátnym orgánom (t. j. subjektom odlišným od strán sporu) nepriaznivo zasahuje do práva na spravodlivé súdne konanie, čo vyplýva aj z jednotlivých rozhodnutí ESLP. Uvedený záver vyplýva okrem iného aj z rozsudku *PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike*, v ktorom ESLP vytkol nielen najvyššiemu súdu, ale aj generálnemu prokurátorovi, že spochybňovali skutočnosti, ktoré neboli medzi stranami sporné (bod 75. odôvodnenia uvedeného rozsudku), a zároveň poukázal na to, že generálny prokurátor a najvyšší súd zasiahli do konania v prospech jedného účastníka napriek tomu, že spor mal výlučne súkromnoprávnú povahu, a že zásah do práv sťažujúcej sa spoločnosti podľa článku 6 sa môže zdať zaujatejší ešte aj vzhľadom na skutočnosť, že o účastníkovi konania, ktorého zásah zvýhodnil, vnútroštátne súdy skonštatovali, že si neuplatňoval svoje práva s náležitou starostlivosťou (bod 76. odôvodnenia uvedeného rozsudku). Skutočnosť, že generálny prokurátor zasiahol mimoriadnym dovolaním do sporu, ktorý mal výlučne súkromnoprávnú povahu, vytkol ESLP aj v rozsudku *DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike* (bod 84. jeho odôvodnenia). Aj z tohto dôvodu nemôže obstať argumentácia generálneho prokurátora obsiahnutá v jeho vyjadrení z 31. júla 2020, podľa ktorej zásahom do práva na spravodlivý proces nie je samotné podanie mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má generálny prokurátor k dispozícii, ale až rozhodnutie, ktorým dôjde na základe dovolania generálneho prokurátora k zrušeniu konečného súdneho rozhodnutia.

30. Pokiaľ ide o samotnú predloženú otázku veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na relevantnú právnu úpravu, z ktorej vyplýva, že:

30.1. Podľa ustanovenia § 458 ods. 1 C. s. p., proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

30.2. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (ods. 2).

30.3. Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu strany (ods. 3).

30.4. Podľa ustanovenia § 60 C. s. p., stranami sú žalobca a žalovaný.

30.5. Podľa ustanovenia § 81 C. s. p., intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania.

31. Veľký senát obchodnoprávného kolégia (v zhode so senátom 3 O) konštatuje, že pozitívne vymedzenie prípustnosti dovolania generálneho prokurátora je upravené v ustanovení § 458 C. s. p. V zmysle predmetného zákonného ustanovenia musia byť pre prípustnosť dovolania splnené súčasne štyri kumulatívne podmienky, ktorými sú:

I. existencia právoplatného rozhodnutia súdu;

II. vyžaduje to ochrana práv a túto ochranu nemožno dosiahnuť v čase jeho podania inými právnymi prostriedkami;

III. právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces, alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť právoplatné rozhodnutie prevyšuje záujem zachovania princípu právnej istoty a nezmeniteľnosti rozhodnutia; a

IV. nevyhnutnosť existencie podnetu na podanie dovolania stranou sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané.

31.1. Ak čo i len jedna z vyššie uvedených zákonných podmienok nie je naplnená, dovolanie generálneho prokurátora nie je procesné prípustné, a dovolací súd také dovolanie odmietne ako neprípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. v spojení s § 464 C. s. p. bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvedenými generálnym prokurátorom v jeho dovolaní.

32. Vo vzťahu k posúdeniu splnenia podmienok prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 C. s. p. veľký senát poukazuje aj na uznesenie z 27. marca 2019, sp. zn. 3ObdoG/1/2018, v ktorom najvyšší súd okrem iného vyslovil právny názor aplikovateľný aj na rozhodovanú vec, v zmysle ktorého „existencia podnetu strany na podanie dovolania generálneho prokurátora je nevyhnutným predpokladom pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku generálnym prokurátorom. Zároveň oprávnenie generálneho prokurátora na podanie dovolania generálneho prokurátora (okrem existencie podnetu) je zákonom limitované vo vzťahu ku konkrétnemu výroku súdneho rozhodnutia, ktorý strana sporu v svojom podnete namieta, resp. spochybňuje. Pokiaľ ide o viazanosť generálneho prokurátora podnetom pri podaní generálneho prokurátora, túto podmienku je nevyhnutné v civilnom sporovom konaní posudzovať nie formálne - teda, či strana sporu nejaký podnet podala - ale z materiálneho hľadiska. Podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora zakladá zákonné oprávnenie generálneho prokurátora ako tretieho subjektu odlišného od strán sporu zasiahnuť do civilného sporového konania podaním mimoriadneho opravného prostriedku. Pri podaní dovolania generálneho prokurátora je generálny prokurátor povinný rešpektovať dispozičný princíp typický pre sporové konanie a pri využití svojej právomoci - ktorá mu ako štátnemu orgánu umožňuje zasiahnuť do civilného sporového konania - je oprávnený podať dovolanie podľa ustanovenia § 458 a nasl. C. s. p. len z dôvodu, ktoré boli stranou uvedené v podnete. Výlučne v takom prípade je splnená podmienka upravená v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p., a to podanie dovolania na základe podnetu strany.“

33. Jednou zo základných podmienok prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p. je existencia podnetu strany na jeho podanie.

33.1. Definícia strany sporu je obsiahnutá v ustanovení § 60 C. s. p., v zmysle ktorého stranami sporu sú len žalobca a žalovaný. Vychádzajúc zo znenia ustanovenia § 458 ods. 3 v spojení

s § 60 C. s. p. podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora v sporovom konaní môžu podať len žalobca a žalovaný, podľa výsledku sporu, resp. podľa charakteru rozhodnutia, a to tá strana, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, ako to skonštatoval senát 2 O v uznesení z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017, ako aj senát 3 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020.

34. Intervenient, ako aj rozhodnutím súdu do sporu nepripustený intervenient, je subjektom odlišným od žalobcu, resp. žalovaného, teda od strán sporu v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 v spojení s § 60 C. s. p.

34.1. Z uvedeného dôvodu aj veľký senát obchodnoprávneho kolégia (v zhode s právnym názorom predkladajúceho senátu 3 O) zastáva názor, že intervenientovi Civilný sporový poriadok v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p. neumožňuje podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, a v prípade podania dovolania generálnym prokurátorom na základe podnetu podaného takýmto subjektom, nie je splnená jedna zo základných podmienok prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa ustanovenia § 458 C. s. p.

35. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v prvom rade zastáva názor, že pri posudzovaní prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov je na mieste reštriktívny (a nie rozširujúci) prístup.

35.1. Predmetnú koncepciu zastáva pritom aj ústavný súd, ktorý výslovne skonštatoval, že „*formovanie doktríny v otázke posudzovania splnenia podmienok prípustnosti dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku smerujúceho proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu leží v rozhodujúcej miere na pleciach všeobecných súdov. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok smerujúci proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je spôsobilé vyvolať zrušenie alebo zmenu takéhoto rozhodnutia, čo predstavuje zákonom pripustenú výnimku z požiadavky na záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatných rozhodnutí. Dovolanie preto nie je generálne použiteľné a možno ho s úspechom uplatniť len vo výnimočných prípadoch. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte (článok 1 ods. 1 ústavy) narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Najvyšší súd, ktorý stojí na vrchole sústavy všeobecných súdov, spravidla rešpektujúc takto vymedzený charakter dovolania posudzuje otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní skôr reštriktívne*“ (k tomu viď uznesenie ústavného súdu z 19. apríla 2017, sp. zn. I. ÚS 210/2017, bod 20. jeho odôvodnenia).

35.2. Predmetné východiská sú plne aplikovateľné aj na posúdenie otázky prípustnosti dovolania generálneho prokurátora v sporovom konaní, pričom pri jej posudzovaní je nevyhnutné zohľadňovať aj už vyššie uvedenú judikatúru ESLP. Z uvedeného tak vyplýva, že pokiaľ bola v právnej úprave ponechaná možnosť štátneho orgánu (generálneho prokurátora) napádať právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov, musí súd rozhodujúci o mimoriadnom opravnom prostriedku (o dovolaní generálneho prokurátora) pristupovať k posúdeniu podmienok jeho prípustnosti reštriktívne v medziach právnej úpravy, a nie naopak túto právomoc generálneho prokurátora (nad rámec zákonnej úpravy) rozširovať.

36. Zároveň platí, že podmienky prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov (vrátane dovolania a dovolania generálneho prokurátora) stanovuje zákon. Následné posúdenie, či sú v konkrétnom prípade splnené podmienky prípustnosti dovolania, resp. dovolania generálneho prokurátora v súlade s vyššie uvedenými východiskami, patrí do výlučnej právomoci

najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho (rovnako aj I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017). Dovolací súd však pri posudzovaní prípustnosti dovolania, resp. dovolania generálneho prokurátora v jednotlivých veciach nemôže rozširovať zákonom stanovené podmienky prípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku [tomu zodpovedá aj znenie článku 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány (vrátane súdov) môžu postupovať len na základe ústavy, v jej medziach a spôsobom ustanoveným zákonom].

36.1. V tejto súvislosti možno poukázať aj na závery veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu vyslovené v uznesení z 26. novembra 2019, sp. zn. IVCdo/1/2019, z ktorých vyplýva, že „*pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 106/2019). Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv strany sporu (účastníka konania) v prípade, ak zákonné pravidlá dovolania nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 35/02). Postup príslušného súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia práva strany sporu, resp. účastníka konania (m. m. I. ÚS 156/2018, II. ÚS 465/2017). Ústavný súd v rámci svojho rozhodovania dospel k záveru, že k porušeniu princípu vyplývajúceho z článku 2 ods. 3 ústavy ('čo nie je zakázané, je dovolené') dochádza, ak súd ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku odoprie procesnému úkonu strany ako slobodnému prejavu jej vôle tie dôsledky, ktoré takýmto prejavom zamýšľala vyvolať (II. ÚS 570/2017). Podľa názoru veľkého senátu ale (na druhej strane) dochádza k porušeniu princípu vyplývajúceho z článku 2 ods. 2 ústavy ('štátne orgány môžu konať iba to, čo majú dovolené a spôsobom ustanoveným zákonom'), ak dovolací súd ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku prizná procesnému úkonu strany tie dôsledky, ktoré zákon s takým prejavom nespájajú. Medzi základné predpoklady dotvárania práva sudcom patrí existencia časti právnej úpravy, ktorá ostala po zákonodarnom procese 'otvorená', takže možno hovoriť o (normatívnej) medzere v práve. Hranicou pre dotváranie práva je ale jasný text príslušného ustanovenia so zreteľne preukázaným úmyslom zákonodarcu.*“

37. Veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na to, že súčasná právna úprava obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku v ustanoveniach § 458 a nasl. zúžila okruh subjektov v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou účinnou do 30. júna 2016, keď podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p. mohol dať generálnemu prokurátorovi podnet na podanie mimoriadneho dovolania účastník konania, osoba dotknutá rozhodnutím súdu alebo osoba poškodená rozhodnutím súdu. V zmysle podľa § 458 ods. 3 C. s. p. totiž zákon v civilnom sporovom konaní priznáva toto oprávnenie len strane sporu.

37.1. Naopak širší okruh subjektov oprávnených podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora je obsiahnutý len v mimosporových konaniach s poukazom na znenie ustanovenia § 80 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, v ktorých môže dať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora účastník konania alebo osoba dotknutá rozhodnutím súdu (resp. v prípadoch, v ktorých môže prokurátor vstúpiť do konania, môže podať generálny prokurátor dovolanie podľa § 458 C. s. p. aj bez podnetu v zmysle odseku 2 ustanovenia § 80 C. m. p.). Takýto širší okruh subjektov, ktoré disponujú legitímáciou na podanie spôsobilého podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora v mimosporovom konaní, však nemožno aplikovať aj na sporové konanie.

37.2. Taktiež aj z odbornej literatúry vyplýva, že „*oprávnenie podať podnet generálnemu prokurátorovi priznáva zákon výlučne strane. Zákon, na rozdiel od Civilného mimosporového poriadku, nepriznáva právo na podanie podnetu generálnemu prokurátorovi*

osobe, ktorej práva a oprávnené záujmy boli rozhodnutím súdu poškodené, alebo ktorá bola právoplatným rozhodnutím súdu priamo dotknutá. Rovnako z dôvodu, že zákon sa týka výlučne sporového konania, nie je upravená prípustnosť podania dovolania generálneho prokurátora bez podnetu strany“ (k tomu vid' FILOVÁ, A. / FEČÍK, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2016, s. 1450).

38. Pokiaľ ide o význam pojmu „strana“ obsiahnutého v ustanovení § 458 ods. 3 C. s. p., veľký senát obchodnoprávneho kolégia zastáva názor, že treba vychádzať z definície predmetného pojmu obsiahnutej v ustanovení § 60 C. s. p., a to že pod ním treba rozumieť len žalobcu a žalovaného. Len strana sporu (t. j. žalobca, resp. žalovaný), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané, môže podať generálnemu prokurátorovi spôsobilý podnet na podanie dovolania podľa § 458 C. s. p.

38.1. Iné subjekty, ktoré vystupujú v civilnom sporovom konaní alebo v jeho časti, nie je možné považovať za stranu sporu (ani za stranu sporu pre časť konania) v zmysle jednotlivých ustanovení Civilného sporového poriadku, a tie subjekty tak nedisponujú oprávnením na podanie spôsobilého podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora podľa ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. Tieto iné subjekty vystupujúce v sporovom konaní, alebo v jeho časti, môžu spadať maximálne do okruhu osôb, ktorých práva boli rozhodnutím súdu poškodené, prípadne do okruhu osôb, ktorých práva boli rozhodnutím súdu priamo dotknuté (ako to predpokladalo znenie ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p. účinného do 30. júna 2016 v súvislosti s podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia).

38.2. Intervenienta (resp. do sporu neprípusteného intervenienta) možno zaradiť nanajvýš medzi osoby dotknuté rozhodnutím súdu, resp. osoby poškodené rozhodnutím súdu. Do úvahy neprichádza ani extenzívny výklad pojmu strana sporu tak, že by sa za stranu mohol považovať aj intervenient. Intervenient tak nemôže podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora, a to ani v prípade, ak by zásah do práv intervenienta právoplatným rozhodnutím súdu bol takej intenzity, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v tejto súvislosti uvádza, že pojem „strana“ – pri neexistencii osobitnej definície tohto pojmu pri právnej úprave dovolania generálneho prokurátora - treba vykladať tak, ako je tento pojem v definovaný v zákone (konkrétne v ustanovení § 60 C. s. p.) a ako ho chápe Civilný sporový poriadok v jednotlivých jeho ustanoveniach. Osobitne takýto prístup je nevyhnutný v prípade posudzovania prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov a iný výklad pojmu „strana“ v súvislosti s podaním podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora, než je predpokladaný v ustanovení § 60 C. s. p., nie je možný ani s prihliadnutím na výkladové pravidlá obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku, konkrétne v článku 3 ods. 2 jeho Základných princípov, v zmysle ktorého „výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné“, pričom definícia pojmu strana obsiahnutá v ustanovení § 60 C. s. p. je podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia jasná a nepochybná a do úvahy neprichádza možnosť iného (širšieho) výkladu predmetného pojmu.

38.3. Skutočnosť, že pri posudzovaní prípustnosti dovolania nesmie dovolací súd rozširovať zákonom stanovené podmienky prípustnosti dovolania s poukazom na znenie článku 3 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, pretože opačný výklad by protirečil nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj jednému zo základných princípov, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok, skonštatoval aj veľký senát občianskoprávneho

kolégia v uznesení z 26. novembra 2019, sp. zn. 1VCdo/1/2019 (vid' bod 38. jeho odôvodnenia).

39. Zároveň veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na znenie článku 46 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uvedenému zodpovedá aj článok 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého domáhať sa práv uvedených v článkoch 35, 36, 37 ods. 4, článkoch 38 až 42 a článkoch 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

39.1. Z uvedeného vyplýva, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale tohto práva sa možno domáhať len v zákonnom rámci. Uvedené v nadväznosti na rozhodovaný spor znamená, že ak súd prvej inštancie uznesením nepripustí vstup intervenienta do konania, proti ktorému nie je prípustné odvolanie (k tomu vid' ustanovenie § 355 ods. 2 v spojení s § 357 C. s. p.), nie je možné dospieť k záveru, že by malo byť proti predmetnému uzneseniu prípustné dovolanie generálneho prokurátora. Práve naopak, je potrebné prednostne vychádzať z právnej úpravy obsiahnutej v ustanoveniach § 458 a nasl. C. s. p. (ako to vyplýva aj z článku 46 ods. 1 a aj z článku 51 ods. 1 ústavy). Keďže intervenient nedisponuje oprávnením na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora (ktorým disponuje len strana sporu s poukazom na znenie odseku 3 ustanovenia § 458 C. s. p.), nemôže byť dovolanie generálneho prokurátora podané na základe podnetu intervenienta procesne prípustné, hoci intervenient nemal k dispozícii ani iný právny prostriedok nápravy, ktorým by bolo možné zvrátiť uznesenie súdu prvej inštancie o neprípustnosti jeho vstupu do konania.

39.2. V tejto súvislosti je potrebné si taktiež uvedomiť, že v konaní, predmetom ktorého je spor o občianske práva a záväzky, Dohovor ani jeho dodatkové protokoly nezaručujú právo na odvolanie (t. j. nezaručujú, aby štát zriadil odvolacie a kasačné inštancie). Rovnako tak právo na odvolanie voči každému rozhodnutiu súdu prvej inštancie v civilných veciach negarantuje ani ústava. Preto pokiaľ zákon (Civilný sporový poriadok) pripúšťa podanie odvolania len proti uzneseniam taxatívne vymenovaným v ustanovení § 357 C. s. p., je to z dôvodu, že iné procesné uznesenia nepovažuje za tak závažné, aby si vyžadovali meritórny odvolací prieskum.

39.3. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v zhode s predkladajúcim senátom 3 O zastáva názor, že dovolanie generálneho prokurátora nie je možné chápať ako právny inštitút, ktorý by mal nahrádzať odvolanie proti uzneseniam, proti ktorým odvolanie ako riadny opravný prostriedok nie je prípustné. Bolo by totiž proti logike veci, ak by veci, ktoré zákonodarcia (napr. pre ich menšiu závažnosť) vylúčil z odvolacieho prieskumu, mali byť predmetom preskúmavania najvyšším súdom na základe mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného je tak zrejmé, že generálny prokurátor má pri podávaní dovolania podľa ustanovenia § 458 a nasl. C. s. p. postupovať obozretne a zdržanlivo, t. j. priestor na jeho podanie je daný tam, kde súdy nižšej inštancie sa dopustili závažných pochybení (t. j. justičného omylu), a nie tam, kde sa jedná podľa jeho názoru o nesprávne právne posúdenie veci, osobitne v prípade rozhodnutí, ktoré majú byť vydané výlučne súdmi prvej inštancie.

39.4. Predmetné kritéria je podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nevyhnutné zohľadniť aj pri rozhodovaní o dovolaní generálneho prokurátora podaného na základe podnetu (do sporu neprípustného) intervenienta.

40. K nemožnosti extenzívneho výkladu pojmu „strana“ v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. tak, že by zahŕňal aj intervenienta (prípadne iné subjekty ako žalobcu alebo žalovaného), veľký senát obchodnoprávneho kolégia – okrem dôvodov už uvedených vyššie – poukazuje aj

na systematiku zákona a právnu úpravu jednotlivých opravných prostriedkov, vrátane subjektov oprávnených na ich podanie.

40.1. Odvolanie ako riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 C. s. p.). Inak má právo podať odvolanie len prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou, alebo ak do konania vstúpil (§ 361 ods. 1 C. s. p.); intervenient, ktorý so stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, tvoril nerozlučné spoločenstvo (§ 360 ods. 1 C. s. p.); a v iných prípadoch môže intervenient podať odvolanie, len ak s tým súhlasí strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, na ktorej intervenient vystupoval (§ 360 ods. 2 C. s. p.).

40.2. Žalobu na obnovu konania môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 400 C. s. p.). Inak má právo podať odvolanie len prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou, alebo ak do konania vstúpil (§ 402 C. s. p.); alebo intervenient, ktorý so stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, tvoril nerozlučné spoločenstvo (§ 401 C. s. p.).

40.3. Dovolanie môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.). Inak má právo podať odvolanie len prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou, alebo ak do konania vstúpil (§ 426 C. s. p.); alebo intervenient, ktorý so stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, tvoril nerozlučné spoločenstvo (§ 425 C. s. p.).

40.4. Podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora môže podať strana (§ 458 ods. 3 C. s. p.).

40.5. Z uvedeného podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia možno vyvodit', že v prípade každého opravného prostriedku právna úprava jednoznačne definuje subjekty oprávnené na jeho podanie. Ak má oprávnenie podať opravný prostriedok iný subjekt ako strana, zákon tento subjekt jednoznačne vymedzuje, a to vrátane podmienok, za ktorých môže tento opravný prostriedok podať.

40.6. Rovnako tak možno poukázať na to, že v prípade mimoriadnych opravných prostriedkov je okruh subjektov oprávnených na ich podanie (najmä pokiaľ ide o intervenienta) užší, ako v prípade odvolania ako riadneho opravného prostriedku. Zatiaľ čo odvolanie môže podať aj intervenient, ktorý netvorí so stranou nerozlučné spoločenstvo (ak disponuje súhlasom strany), žalobu na obnovu konania a dovolanie takýto intervenient podať nemôže, a to ani vtedy, ak by strana, na ktorej intervenient vystupoval, s ich podaním súhlasila.

40.7. Predmetné zužovanie okruhu oprávnených subjektov v prípade absencie zákonného oprávnenia možno vziať na subjekty, ktoré môžu podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p. Ak zákon jednoznačne priznáva oprávnenie podať takýto podnet len strane, nemožno „mlčanie“ Civilného sporového poriadku v prípade iných subjektov vykladať inak ako tak, že tieto subjekty predmetné oprávnenie nemajú. Uvedené znamená, že oprávnenie na podanie podnetu podľa § 458 ods. 3 C. s. p. nepatrí intervenientovi, ktorý so stranou netvorí nerozlučné spoločenstvo, a rovnako ani intervenientovi, ktorý so stranou, na ktorej vystupoval, tvorí nerozlučné spoločenstvo. Tento záver možno podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia vyvodit' z mimoriadnej (a výnimočnej) povahy dovolania generálneho prokurátora ako mimoriadneho opravného prostriedku, ako aj zo základného pravidla týkajúceho sa dovolacieho konania obsiahnutého v ustanovení § 419 C. s. p. (ktoré sa s poukazom na znenie ustanovenia § 464 C. s. p. použije aj na dovolanie generálneho prokurátora), v zmysle ktorého **dovolanie je prípustné len (výlučne) vtedy, ak to zákon pripúšťa**. Preto, pokiaľ zákon pri stanovených podmienkach prípustnosti dovolania (vrátane dovolania generálneho prokurátora) ako mimoriadneho opravného prostriedku nepokrýva určité situácie, nezakladá to oprávnenie dovolacieho súdu, aby postupom podľa článku 4 ods. 2 Základných princípov Civilného

sporového poriadku rozširoval alebo inak upravoval podmienky dovolacieho konania vrátane subjektov, ktorým by patrilo oprávnenie domáhať sa uskutočnenia meritórneho dovolacieho prieskumu. Opačný postup dovolacieho súdu, ktorý by bol v rozpore s uvedenými východiskami, a ústavne nekonformným výkladom Civilného sporového poriadku by priznal procesnému úkonu tie dôsledky, ktoré zákon s takým prejavom nespájajú, by v konečnom dôsledku predstavovalo aj porušenie ústavného príkazu dovolacím súdom podľa článku 2 ods. 2 ústavy konať spôsobom ustanoveným zákonom.

41. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň zastáva názor, že nie je možné automaticky k jednotlivým inštitútom upraveným Civilným sporovým poriadkom vychádzať zo záverov, ktoré boli prijaté za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, navyše bez zohľadnenia zmien, ktoré vyplývajú z novej právnej úpravy.

41.1. Uvedené znamená, že nemožno na inštitút intervenienta automaticky aplikovať všetky judikátorne a doktrínálne závery vo vzťahu k inštitútu vedľajšieho účastníka, o to viac, ak niektoré z týchto záverov boli prekonané alebo upravené neskoršími legislatívnymi zmenami prijatými už za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku.

41.2. Za správny nemožno pri posúdení senátom 3 O nastolenej právnej otázky (a to ani keby boli závery prijaté do 30. júna 2016 k vedľajšiemu účastníkovi kontinuálne aplikovateľné na intervenienta) považovať paušálny odkaz na znenie ustanovenia § 201 O. s. p., ktorý pripúšťal podanie odvolania len účastníkovi a na rozhodnutia najvyššieho súdu (na uznesenie zo 17. marca 1998, sp. zn. 3Obo/21/98) a ústavného súdu (na nález zo 14. februára 2013, sp. zn. IV. ÚS 480/2012), keďže aj pri uvažovaní o možnej aplikovateľnosti záverov týkajúcich sa skoršej právnej úpravy na neskoršiu právnu úpravu treba vychádzať z posledného znenia skoršej právnej úpravy.

41.3. V tejto súvislosti veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že s účinnosťou od 1. februára 2004 disponoval podľa ustanovenia § 201 O. s. p. (od 1. januára 2016 podľa § 201 ods. 1 O. s. p.) oprávnením na podanie odvolania aj vedľajší účastník, ak z právneho predpisu vyplýval určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom. Ešte významnejšie je v tejto súvislosti znenie ustanovenia § 93 ods. 6 O. s. p. účinné od 1. januára 2015, ktoré bolo zavedené novelou Občianskeho súdneho poriadku uskutočnenou zákonom č. 353/2014 Z. z. V zmysle ustanovenia § 93 ods. 6 O. s. p. totiž *„mohol vedľajší účastník podať odvolanie alebo dovolanie, ak z právneho predpisu vyplýval určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom. V ostatných prípadoch mohol vedľajší účastník podať odvolanie alebo dovolanie len so súhlasom účastníka, popri ktorom sa zúčastňoval na konaní.“*

41.4. Z uvedeného je zrejmé, že už predchádzajúca právna úprava účinná do 30. júna 2016 limitovala oprávnenie vedľajšieho účastníka podávať tak riadne, ako aj mimoriadne opravné prostriedky. Aktuálna právna úprava týkajúca sa oprávnenia intervenienta podávať opravné prostriedky tak zohľadňuje predchádzajúcu právnu úpravu týkajúcu sa legitimácie vedľajšieho účastníka na podanie opravných prostriedkov.

41.5. Osobitne však považuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia za nevyhnutné poukázať na to, že ani za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku) sa do konania nepripustený vedľajší účastník judikátúrou automaticky nepovažoval za subjekt oprávnený na podanie dovolania, ako to vo svojom vyjadrení zo 4. augusta 2020 prezentovala ministerka. V tejto súvislosti dáva veľký senát obchodnoprávneho kolégia do pozornosti uznesenie najvyššieho súdu z 31. mája 2016, sp. zn. 4Obdo/27/2015, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie do konania nepripusteného vedľajšieho účastníka ako dovolanie podané neoprávnenou osobou. Predmetné uznesenie bolo

prítom podrobené ústavnému prieskumu, pričom ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol uznesením z 19. apríla 2017, sp. zn. I. ÚS 210/2017, v ktorom vo vzťahu k odmietnutiu dovolania výslovne uviedol, že *„úvahy najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného sťažovateľkou nie ako vedľajším účastníkom, ale ako osobou, ktorá sa chcela stať vedľajším účastníkom, avšak nebola do konania pripustená, sú z pohľadu ústavného súdu riadne odôvodnené a zodpovedajúce účelu a zmyslu citovaných procesných noriem vo väzbe na charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.“*

41.6. Do úvahy tak neprichádza rozšírenie legitimácie na podanie spôsobilého podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora patriaceho v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. aj na intervenienta ani s odkazom na predchádzajúcu právnu úpravu vedľajšieho účastníka účinnú do 30. júna 2016 obsiahnutú v ustanovení § 93 O. s. p.

42. Pri posudzovaní možnosti intervenienta podať podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že rovnako treba nazerať na intervenienta, pre ktorého rozsudok nie je záväzný, ako aj na intervenienta, pre ktorého je rozsudok podľa osobitného predpisu záväzný (a ktorý tvorí so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C. s. p.). Intervenient predstavuje v obidvoch prípadoch tretí subjekt vystupujúci v sporovom konaní, ktorý je odlišný od strán sporu, ktorými sú len žalobca a žalovaný. Okruh strán sporu určuje žalobca v žalobe ako *dominus litis*. Niekde sa intervenient označuje ako subjekt *sui generis* sporového konania (k tomu viď TOMAŠOVIČ, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2016, s. 273). Intervenienta tak nie je možné stotožniť so stranou sporu.

42.1. Z konštrukcie obsiahnutej v ustanovení § 84 C. s. p. vyplýva, že intervenient, pre ktorého je podľa osobitného predpisu rozsudok záväzný, tvorí so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že jeho postavenie v spore vo vzťahu k strane, na ktorej vystupuje, pokiaľ ide o jednotlivé zákonom špecifikované procesné úkony, je obdobné, ako keď na strane žalobcu alebo žalovaného vystupujú viaceré subjekty v postavení nerozlučných spoločníkov. Z tohto postavenia intervenienta možno vyvodiť široké oprávnenia vo vzťahu k uplatňovaniu prostriedkov procesného útoku a prostriedkov procesnej obrany, ako aj vo vzťahu k podávaniu opravných prostriedkov, ak oprávnenie podať opravný prostriedok vyplýva intervenientovi zo zákona (k tomu viď znenie ustanovení § 85 a § 87 ods. 2 C. s. p.). Predmetné postavenie však nemožno vnímať tak, že intervenient má totožné postavenie ako strana sporu.

42.2. Veľký senát obchodnoprávného kolégia vo vzťahu k nerozlučnému spoločenstvu poukazuje na to, že *„na procesné úkony je potrebné nazerať z abstraktného hľadiska, čo znamená, že treba prezumovať výhodosť týchto úkonov. Skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení, návrhy na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky nerozlučného spoločníka majú prednosť pred nečinnosťou iného nerozlučného spoločníka. K rozporom však môže dôjsť vo viacerých prípadoch. Napríklad ak jeden zo spoločníkov svojím aktívnym prejavom uznáva tvrdenia protistrany, no druhý nerozlučný spoločník ich popiera. Aj v tomto prípade na aktivity oboch nerozlučných spoločníkov treba na rozpor v ich úkonoch hľadiť abstraktne a takéto čo i len jedným z nerozlučných spoločníkov spochybnené tvrdenie považovať za sporné. Procesným následkom bude to, že protistrana bude musieť svoje tvrdenia preukázať dokazovaním. Rovnako v prípade, ak jeden spoločník na tvrdenia, ktoré majú smerovať k úspechu nerozlučného spoločenstva, dôkazy nenavrhuje, dokonca namieta vykonanie dôkazov navrhnutých druhým spoločníkom, musí sa uprednostniť úkon aktívneho nerozlučného spoločníka, ktorý dôkazy navrhuje. Rozhodnutie súdu o vykonaní alebo*

nevykonaní takýchto dôkazov preto nemôže vychádzať z rozporu nerozlučných spoločníkov, ale len z všeobecných hľadísk sporového konania na to, ktoré dôkazy majú či nemajú byť vykonané“ [k tomu vid' aj ŠORL, R., Procesné spoločenstvá v (ne)rekodifikovanej úprave. In: Súkromné právo 4/2019).

42.3. Uvedené znamená, že procesný úkon jedného z nerozlučných spoločníkov platí i pre ostatných nerozlučných spoločníkov. Predmetná skutočnosť znamená, že ak ide o prípad uvedený v ustanovení § 84 C. s. p., prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany uskutočnené stranou platia aj pre intervenienta podporujúceho túto stranu a naopak. Iný význam (ako napríklad ten, že intervenient získava postavenie strany sporu) z predmetného ustanovenia nemožno vyvodiť. Napokon intervenient nemôže uskutočniť tie úkony, ktoré môže uskutočniť len strana sporu, intervenient tak nemôže napríklad sám vziať žalobu späť, zmeniť žalobu, prípadne s druhou stranou uzavrieť zmier. Rovnaký výklad je potom potrebné uskutočniť aj v prípade ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p., a to že podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora môže uskutočniť len strana sporu (a nie aj intervenient, hoci by so stranou tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 C. s. p. s poukazom na znenie ustanovenia § 84 C. s. p.).

43. Vzhľadom na vyššie uvedené vyhodnotil veľký senát obchodnoprávneho kolégia za správny (a s právnou úpravou dovolacieho konania súladný) právny názor vyslovený v uznesení o odmietnutí dovolania generálneho prokurátora z 26. septembra 2019, sp. zn. 2ObdoG/2/2017 a v uznesení o postúpení veci na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. mája 2020, sp. zn. 3ObdoG/2/2020, na rozdiel od právneho názoru, ktorý zaujal senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C v uznesení z 28. novembra 2019, sp. zn. 4CdoGp/1/2019.

44. Záverom veľký senát obchodnoprávneho kolégia odkazuje na rozhodnutia ESLP, z ktorých vyplýva, že za prípustný dôvod mimoriadneho opravného prostriedku podaného generálnym prokurátorom ako subjektom odlišným od strán sporu nemožno považovať nesprávne právne posúdenie veci, a teda nemôže sa domáhať opätovného preskúmania právneho posúdenia, ktoré už súd vo svojom rozhodovaní posudzoval (t. j. nemôže byť dovolanie podané generálnym prokurátorom chápané ako skryté odvolanie).

44.1. Rovnako tak veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že v odbornej literatúre je (dokonca aj z radov prokurátorov generálnej prokuratúry – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) prezentovaný názor, v zmysle ktorého „zo subsidiarity dovolania generálneho prokurátora jednoznačne vyplýva, že dovolanie generálneho prokurátora nemôže byť nástrojom zjednocovania judikatúry a nemá slúžiť ako 'skryté dovolanie'. Inak povedané, len 'samotná existencia dvoch názorov na vec' bez toho, aby išlo o potrebu odstránenia fundamentálnych väd principiálnej dôležitosti nemôže odôvodňovať podanie dovolania generálnym prokurátorom“ (k tomu vid' FILOVÁ, A. / FEČÍK, M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. BECK, 2016, s. 1470).

44.2. Pritom z obsahu dovolania je zrejmé, že generálny prokurátor sa v skutočnosti domáhal len preskúmavania „nesprávneho“ právneho posúdenia okresným súdom, keďže otázka prípustnosti vstupu intervenienta do konania je vždy otázkou aplikácie a interpretácie ustanovenia § 81 C. s. p., pričom v otázke, kedy je daný právny záujem intervenienta na výsledku konania, existuje rozličný právny názor generálneho prokurátora a okresného súdu.

44.3. Z dovolania generálneho prokurátora (a z jeho vyjadrenia z 31. júla 2020) zároveň vyplýva, že v rámci aplikácie ustanovenia § 81 C. s. p. existuje rozdielna rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky, a že rozhodnutím o tejto otázke sa má naplniť aj judikátorne poslanie najvyššieho súdu, keďže by ním dovolací súd prispel k zjednoteniu rozhodovacej praxe. Vzhľadom na vyššie citovaný právny názor veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že dovolanie generálneho prokurátora nemožno chápať primárne ako nástroj na zjednocovanie judikatúry, ale má ísť o výnimočný opravný prostriedok, ktorým sa má zabezpečiť náprava zásadných pochybení súdov nižšej inštancie (justičných omylov), a nie dosiahnutie právnej čistoty [uvedené však samozrejme nevylučuje, aby právne závery vyslovené v jednotlivých rozhodnutiach dovolacieho súdu, ktorými sa rozhodovalo o dovolaní generálneho prokurátora, mali väčší (judikatórny) presah, následne boli publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ako tomu bolo v prípade uznesení vydaných v mimosporových konaniach, konkrétne v prípade uznesenia z 31. januára 2018, sp. zn. 8CdoGp/1/2017 (publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 pod R 66/2018) a v prípade uznesenia z 11. júna 2020, sp. zn. 2ObdoG/1-2/2020 (publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2020 pod R 46/2020) – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia].

44.4. Veľký senát obchodnoprávného kolégia si je vedomý hlavnej úlohy, ktorú má najvyšší súd v zmysle ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, ktorou je zjednocovanie judikatúry, avšak nemožno sa jej domáhať prostredníctvom vlastnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu v prípadoch, keď rozhodovanie najvyššieho súdu neprichádza pre neprípustnosť dovolania do úvahy. Zároveň však veľký senát obchodnoprávného kolégia v súvislosti s poslaním najvyššieho súdu ako najvyššej súdnej autority poukazuje na to, že v situácii, keď má generálny prokurátor vedomosť o rozdielnej rozhodovacej praxi súdov o určitých (predovšetkým) procesných otázkach, ktoré sú vylúčené z meritórneho dovolacieho prieskumu (t. j. neprichádza do úvahy zjednocovanie judikatúry súdov nižšej inštancie vlastnou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu v jednotlivých veciach), má k dispozícii právne prostriedky, ktorými môže prispieť k zabezpečeniu jednotného výkladu zákona (k tomu vid' ustanovenie § 16 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre).

45. Vzhľadom na uvedené veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu uzatvára, že:

I. Intervenient a ani rozhodnutím súdu do sporu nepripustený intervenient nemôže s poukazom na znenie ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. podať spôsobilý podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora.

II. Podnet na podanie dovolania generálneho prokurátora v sporovom konaní podľa ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p. môže podať výlučne strana sporu, ktorou sa rozumie len žalobca alebo žalovaný.

III. Pokiaľ napriek tomu, že intervenient nedisponuje zákonným oprávnením na podanie podnetu na podanie dovolania generálneho prokurátora, generálny prokurátor podá dovolanie podľa § 458 C. s. p., najvyšší súd musí takéto dovolanie ako neprípustné odmietnuť podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. v spojení s § 464 C. s. p. bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvádzanými generálnym prokurátorom, keďže nie je splnený nevyhnutný predpoklad pre podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je existencia podnetu strany sporu na jeho podanie.

46. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia s poukazom na vyššie uvedený právny názor konštatuje, že v danom spore nie je splnená jedna zo základných zákonom stanovených podmienok prípustnosti dovolania generálneho prokurátora podľa § 458 ods. 3 C. s. p., keďže absentuje podnet strany sporu na jeho podanie. Rozhodnutím okresného súdu do sporu nepripustený intervenient (obchodná spoločnosť S., s. r. o.), na základe podnetu ktorého generálny prokurátor podal dovolanie podľa § 458 C. s. p., nie je subjektom oprávneným na podanie spôsobilého podnetu v zmysle ustanovenia § 458 ods. 3 C. s. p.

47. Nakoľko dovolanie generálneho prokurátora nie je v rozhodovanom spore procesne prípustné, najvyšší súd podané dovolanie podľa § 447 písm. c/ v spojení s § 464 C. s. p. odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné bez toho, aby sa zaoberal dôvodmi uvádzanými generálnym prokurátorom.

56.
ROZHODNUTIE

I. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

II. S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností.

III. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutel'nú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.

IV. Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastník.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. apríla 2021, sp. zn.
1VObd/2/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. apríla 2017, č. k. 36Cbi/13/2016-796 žalobe vyhovel s tým, že vo výroku I. určil, že zo súpisu všeobecnej podstaty úpadcu T. a. z. š. p. v konkurze, IČO: XX XXX XXX, sa vylučujú nehnuteľnosti:

- stavba so súpisným číslom XXXX nachádzajúca sa na parcele č. XXXX/X, katastrálne územie T., obec T., okres T., zapísaná na LV č. XXXX, správa katastra T.,

- pozemok – parcela č. XXXX/X, druh pozemku: zastavané plochy a nádvorcia o výmere XXXX m², katastrálne územie T., obec T., okres T., zapísaný na LV č. XXXX, správa katastra T.,

- pozemok – parcela č. XXXX/X, druh pozemku: zastavané plochy a nádvorcia o výmere XXXX m², katastrálne územie T., obec T., okres T., zapísaný na LV č. XXXX, správa katastra T.

1.1. Výrokom II. okresný súd priznal žalobcovi voči úpadcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že na základe vykonaného dokazovania, vychádzajúc z právneho názoru vyjadreného v náleze Ústavného súdu Slovenskej

republiky (ďalej aj „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 dospel k záveru, že žalobca na základe kúpnej zmluvy z 15. februára 2000 nadobudol vlastnícke právo k prevádzaným nehnuteľnostiam, ktoré žalovaný správca zapísal do súpisu majetku úpadcu.

2.1. Podľa okresného súdu nebolo sporné, že dňa 15. februára 2000 predávajúci F., s. r. o. v konkurze, v mene ktorého konal správca konkurznej podstaty JUDr. Š. D., a žalobca ako kupujúci uzatvorili kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod nehnuteľností, ktoré žalobca žiadal podanou žalobou vylúčiť z konkurznej podstaty úpadcu. Podľa článku IV kúpnej zmluvy kupujúci vyhlásil, že ho správca oboznámil s fyzickým aj právnym stavom kupovanej nehnuteľnosti, ktorý vzal na vedomie. Predaj nehnuteľností uskutočnil správca konkurznej podstaty úpadcu so súhlasom konkurzného súdu a za podmienok ním určených. Žalobca nadobudol nehnuteľnosti z konkurznej podstaty bez tiarch.

2.2. Súd prvej inštancie uviedol, že sa v súlade s právnym názorom ústavného súdu zamerail na dokazovanie smerujúce k (ne)preukázaniu dobromyseľnosti žalobcu pri nadobúdaní predmetných nehnuteľností, a to s ohľadom na individuálne okolnosti daného prípadu. Žalobca tvrdil, že vzhľadom na všetky okolnosti daného prípadu, a to najmä spôsob predaja, osobu, ktorá mu nehnuteľnosti predávala a stav evidovaný v katastri nehnuteľností, bol dobromyseľný a nemal vedomosť o prípadnom spochybňovaní vlastníctva, či už jeho právnych predchodcov, ako aj jeho, k sporným nehnuteľnostiam. Žalovaný sa bránil spochybňovaním žalobcovej dobrej viery vzhľadom k existencii poznámky na liste vlastníctva v znení: „*Poznámka na celok XX-XX/XX/XXX žiadosť zo dňa 30. novembra 1999 zápis návrhu na vydanie predbežného opatrenia zo dňa 19. novembra 1999 podaný na OS Trnava dňa 29. novembra 1999 navrhovateľ – T. š. p. v likvidácii v T.*“. Z obsahu citovanej poznámky súd prvej inštancie uzavrel, že nemožno mať pochybnosti o dobromyseľnosti žalobcu pri nadobúdaní daných nehnuteľností, keď z nej bez ďalšieho nemohol poňať pochybnosť o vlastníctve predávajúceho F., s. r. o. a jeho právnych predchodcov. Nie je z nej zrejmé, aké súdne konanie by malo prebiehať na súde, čo by malo byť predmetom tohto konania, či ide napríklad o určenie vlastníctva prevádzaných (evidovaných) nehnuteľností a podobne. Zároveň z nej vyplýva, že ide len o „návrh“ na vydanie predbežného opatrenia, nie o rozhodnutie a nevyplýva z nej ani to, ako bol tento návrh posúdený a či mu bolo vyhovené alebo nie. Poznámka má len informatívny charakter, nezakazuje, neobmedzuje dispozíciu vlastníka evidovaného a zapísaného na liste vlastníctva a aj z tohto dôvodu (neexistencie žiadneho zákonného obmedzenia – plomby) sa žalobca mohol dobromyseľne domnievať, že vlastnícke právo nie je spochybnené. Okresný súd zdôraznil, že žalobca nadobúdal nehnuteľnosti od úpadcu zastúpeného osobou, u ktorej sa predpokladá náležitá odbornosť, starostlivosť a kvalifikácia pri predaji a speňažovaní prevádzaných nehnuteľností (majetku úpadcu). O spôsobe prevodu nehnuteľností bolo rozhodnuté navyše aj opatrením Krajského súdu v Bratislave, ako súdu dozorujúceho nad správnosťou konkurzného konania. Zo svedeckej výpovede bývalého správcu JUDr. D. nebolo preukázané, že by žalobcu upozorňoval na poznámku zapísanú na liste vlastníctva, alebo upozorňoval na to, že vôbec niekto spochybňuje vlastníctvo prevádzaných nehnuteľností, nakoľko podľa jeho tvrdení ani on sám nemal o takýchto skutočnostiach vedomosť. Žalovaný v konaní tvrdil, že správca JUDr. D. mal o poznámke vedomosť, nakoľko mu on sám predložil z konkurzného spisu úpadcu F., s. r. o., list vlastníctva s poznámkou, na ktorú žalovaný pri svojej argumentácii odkazoval. JUDr. D. potvrdil, že žalovanému predložil na jeho požiadanie potrebné doklady, ako je kúpna zmluva a list vlastníctva. List vlastníctva v znení s poznámkou predložený JUDr. D. žalovanému však mohol byť do konkurzného spisu založený až dodatočne, teda neskôr, ako bola uzatvorená kúpna zmluva, pred uzatvorením ktorej mohol mať k dispozícii iný výpis z listu vlastníctva bez danej

poznámky, a preto svedok zotrval na svojom vyjadrení, že v čase uzatvárania kúpnej zmluvy o poznámke vedomosť nemal.

2.3. Podľa súdu prvej inštancie všetky skutočnosti skúmané v konaní nespochybnili žalobcovu dobrú vieru v to, že nadobudol nehnuteľnosti od vlastníka, ale skôr naopak jeho dobrú vieru umocňujú v tom, že žalobca vlastníctvo nadobudol od skutočného vlastníka a že vlastníctvo predávajúceho nebolo v čase prevodu spochybnené. Okresný súd preto mal v konaní preukázanú dobrú vieru žalobcu ako nadobúdateľa nehnuteľností, čo zakladá poskytnutie ochrany jeho vlastníckemu právu k daným nehnuteľnostiam v zmysle záverov vyslovených ústavným súdom v jeho náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 26. apríla 2018, č. k. 31CoKR/7/2017-843 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

4. V odôvodnení rozsudku krajský súd na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie poukázal na ustanovenie § 44 Vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 79/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), účinnnej ku dňu predmetnej poznámky na list vlastníctva, t. j. k 19. novembru 1999 (ďalej len „Vyhláška“), v zmysle ktorého *v prospech toho, kto nemôže hodnoverne preukázať, že je oprávnený v právnom vzťahu, sa vpiše do listu vlastníctva poznámka, na základe návrhu na začatie konania o určenie vlastníckeho práva alebo na základe žiadosti o vydanie osvedčenia potvrdených súdom alebo notárom „poznamenáva sa začatie konania o určenie vlastníckeho práva, alebo poznamenáva sa začatie konania o osvedčenie vlastníckeho práva“*. Odvolací súd v zhode s okresným súdom skonštatoval, že z poznámky *„zápis návrhu na vydanie predbežného opatrenia“* vôbec nevyplyva, že ide o konanie o určenie vlastníckeho práva tak, ako to namietal žalovaný.

4.1. Žalovaný podľa odvolacieho súdu nepreukázal, že žalobca musel mať pri uzatváraní kúpnej zmluvy vedomosť o prebiehajúcom spore o určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, nakoľko to zo samotnej povahy inštitútu predbežného opatrenia vôbec nevyplyva. Žalovaný mal dať zapísať poznámku v súlade s ustanovením § 44 Vyhlášky v znení napríklad začatie konania o určenie vlastníckeho práva, čo však neurobil. Uvedená skutočnosť nemôže byť podľa odvolacieho súdu vykladaná na ťarchu žalobcu. Krajský súd pritom poukázal na výpoveď svedka JUDr. D., z ktorej vyplynulo, že žalobcu neupozorňoval na to, že by niekto spochybňoval vlastnícke právo k prevádzaným nehnuteľnostiam.

4.2. Pri posudzovaní dôvodnosti žaloby odvolací súd uzavrel, že práve okolnosť, že žalobca neuzatváral predmetnú kúpnu zmluvu s fyzickou osobou, ale so správcom konkurznej podstaty úpadcu, umocňuje dobromyseľnosť žalobcu, keďže predávajúci (správca konkurznej podstaty) ho o spornosti vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam neinformoval.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu **podal žalovaný** dňa 16. júla 2018 **dovolanie**, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania žalovaný vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ C. s. p.

6. Vo vzťahu k označenej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolateľ nepredložil žiadnu argumentáciu, týkajúcu sa (prípadného) nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu.

7. Nesprávne právne posúdenie videl dovolateľ v nesprávnom posúdení nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcom a v nesprávnom posúdení otázky dobrej viery žalobcu v čase, kedy nadobúdadal predmetné nehnuteľnosti, v čom zároveň videl rozpor aj s nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktorý zdôraznil použitie prísneho výkladu dobrej viery na okolnosti daného prípadu.

8. Vo vzťahu k nesprávnemu posúdeniu, či sa žalobca stal alebo nestal vlastníkom sporných nehnuteľností, žalovaný uviedol, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, pričom poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 2MCdo/20/2011, 3Cdo/144/2010, 3Cdo/223/2016 a 5MCdo/12/2011, v dôsledku čoho má byť jeho dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

8.1. Z označených rozhodnutí podľa dovolateľa vyplýva, že právny nástupca nemôže platne nadobudnúť vlastnícke právo, ak subjekt, od ktorého odvodzuje derivatívne svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto nikdy nenadobudol, a teda ho nemohol platne ani previesť. Právne názory odvolacieho súdu, vyslovené v obdobných prípadoch, považuje žalovaný za ustálené, pričom odvolací súd akcentuje zásadu „*nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*“, teda že nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám (ďalej aj „*nemo plus iuris*“), čo je v súlade s hmotnoprávnou úpravou.

8.2. Prijatie opačného právneho názoru, podľa ktorého pri nadobudnutí vlastníckeho práva k prevádzanej nehnuteľnosti má právotvorný účinok samotná dobrá viera (bez ohľadu na dĺžku doby, po ktorú trvala) nadobúdateľa v to, že kupuje nehnuteľnosť od vlastníka (že zápis vlastníctva v katastri zodpovedá právnomu stavu), by viedlo podľa žalovaného k obsolentnosti tých ustanovení Občianskeho zákonníka o vydržaní, ktoré priznávajú právnu relevanciu dobrej viery pretrvávajúcej po stanovenú vydržaciú dobu. Tento názor by negoval dosiaľ platnú a účinnú hmotnoprávnú úpravu a bez ďalšieho by povyšoval dobrú vieru nadobúdateľa nad už spomenutý princíp *nemo plus iuris*. So zreteľom na princíp právnej istoty a predvídateľnosti rozhodnutí súdov by k zmene náhľadu na tak významný princíp súkromného práva nemalo dôjsť bez primeraného legislatívneho vyjadrenia, teda len na základe „nového“ (opačného) výkladu doterajších ustanovení právneho poriadku, ktorý by podal súd v niektorej individuálnej veci.

8.3. Dovolať zároveň poukázal na to, že ústavný súd v obdobných prípadoch nedospel k ustáleniu rozhodovacej praxe, keď rovnaký senát ústavného súdu (t. j. vtedajší I. senát ústavného súdu – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) posudzoval princíp *nemo plus iuris* vo viacerých rozhodnutiach, pričom dospel k vzájomne si odporujúcim záverom, keď v jednom z rozhodnutí považoval princíp *nemo plus iuris* ako relevantný na právne posúdenie vlastníckych práv dotknutých účastníkov a v inom prípade ho za relevantný nepovažoval. V tejto súvislosti žalovaný odkázal na nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 a na uznesenie ústavného súdu z 20. apríla 2016, sp. zn. I. ÚS 239/2016.

9. V časti dovolania, v ktorej dovolateľ namietal nesprávne posúdenie veci v posúdení dobrej viery, žalovaný uviedol, že konajúce súdy sa odklonili od názoru, že princíp ochrany dobrej viery nového vlastníka môže prelomiť princíp ochrany práva pôvodného vlastníka iba celkom výnimočne, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejmé, že nový vlastník je dobromyseľný,

pričom v tomto prípade sa musí dobrá viera hodnotiť veľmi prísne s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci, ako to vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/71/2011.

9.1. Podľa žalovaného súdy nižšej inštancie neposudzovali dobromyseľnosť žalobcu dostatočne prísne, keď v čase podpisu kúpnej zmluvy bola preukázateľne na výpise z predmetného listu vlastníctva zapísaná poznámka o podanom návrhu na vydanie predbežného opatrenia z 19. novembra 1999 na Okresnom súde Trnava v nasledovnom znení: „*Poznámka na celok XX-XX/XX/XXX žiadosť zo dňa 30. novembra 1999 zápis návrhu na vydanie predbežného opatrenia zo dňa 19. novembra 1999 podaný na OS Trnava dňa 29. novembra 1999 navrhovateľ* – T. š. p. v likvidácii v T.“. Z obsahu citovanej poznámky je zrejmé, že sa jedná o poznámku týkajúcu vecného práva k predmetným nehnuteľnostiam a ďalej z nej možno usudzovať, že po podaní návrhu na vydanie predbežného opatrenia si oprávnený subjekt ďalej bude svoje nároky uplatňovať prostredníctvom žaloby.

9.2. Žalobca už v čase pred uzatvorením kúpnej zmluvy, ako aj v čase uzatvorenia predmetnej kúpnej zmluvy (15. februára 2000) mohol mať vedomosť o prebiehajúcom spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vyplývajúceho zo samotnej povahy inštitútu predbežného opatrenia. V zmysle § 44 Vyhlášky sa prostredníctvom poznámky zapisovali nasledovné skutočnosti: V prospech toho, kto nemôže hodnoverne preukázať, že je oprávnený v právnom vzťahu, sa vpiše do listu vlastníctva poznámka na základe návrhu na začatie konania o určenie vlastníckeho práva alebo na základe žiadosti o vydanie osvedčenia potvrdených súdom alebo notárom textom: "Poznamenáva sa začatie konania o určenie vlastníckeho práva" alebo "Poznamenáva sa začatie konania o osvedčenie vlastníckeho práva". Poznámka mala informatívny charakter, a z jej obsahu bolo v danom čase zrejmé, že na súde bude iniciované súdne konanie o vecných právach k nehnuteľnostiam. Poznámky zapisované na príslušné listy vlastníctva podľa ustanovenia § 44 Vyhlášky sa týkajú len sporových konaní o vecných právach k nehnuteľnostiam. V danom prípade išlo o poznámku týkajúcu sa prebiehajúceho konania o určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam.

9.3. Argumentácia žalobcu o uistení zo strany JUDr. D. nemôže podľa žalovaného obstať, pretože neznalosť zákona neospravedľňuje a žalobca mal mať vedomosť, o aký druh poznámky, resp. o aký obsah poznámky sa v danom prípade jedná. Navyše žalobca a JUDr. D. museli vedieť o zápise poznámky na predmetný list vlastníctva aj z dôvodu, že tento predstavoval prílohu znaleckého posudku č. 14/1999 zo 6. decembra 1999 na ocenenie sporných nehnuteľností, ktorý dal vyhotoviť JUDr. D. na účely speňažovania majetku v konkurznom konaní a tento znalecký posudok mohol mať k dispozícii aj žalobca ako úspešný súťažiteľ o kúpu predmetných nehnuteľností z konkurzu vyhláseného na majetok obchodnej spoločnosti F., s. r. o., v ktorom bol ako správca konkurznej podstaty úpadcu ustanovený práve JUDr. D. Z toho vyplýva, že JUDr. D. vo funkcii správcu konkurznej podstaty úpadcu mal k dispozícii predmetný list vlastníctva, na ktorom bola zapísaná uvedená poznámka a zároveň musel byť následne oboznámený aj s obsahom tohto znaleckého posudku, ktorého prílohou bol predmetný list vlastníctva.

9.4. Z obsahu poznámky, ako aj z obsahu súdneho spisu tak podľa dovolateľa vyplýva, že sa bezprostredne pred prevodom nehnuteľností domáhal ochrany svojich práv návrhom na vydanie predbežného opatrenia na príslušnom súde a je zrejmé, že mala nasledovať žaloba o určenie vlastníckeho práva, ktorú aj v skutočnosti podal. S ohľadom na uvedené skutočnosti má žalovaný za to, že dobromyseľnosť žalobcu mali súdy nižšej inštancie posudzovať s prihliadnutím na objektívny skutkový stav. Konajúce súdy mali teda vziať do úvahy skutočnosť, že žalobca musel mať vedomosť o existencii poznámky na predmetnom liste vlastníctva, čo zakladá nedostatok dobrej viery v zmysle prísneho výkladu dobrej viery

uvedenej ako v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015, tak aj v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/71/2011.

10. **Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu** žalovaného zo 7. augusta 2018 navrhol podané dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

10.1. Podľa žalobcu všetky skutočnosti a dôvody uplatnené žalovaným ako dovolacie dôvody boli racionálne, logicky a presvedčivo vyargumentované jednak v rozsudku súdu prvej inštancie, ako i v rozsudku odvolacieho súdu, no najmä v náleze ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, vydanom v predmetnom spore, ktorým boli súdy nižšej inštancie viazané, a rovnako tak ním je viazaný aj najvyšší súd. Súdy nižšej inštancie sa vo svojich rozsudkoch vysporiadali s predmetným nálezom a tento vhodne aplikovali v okolnostiach daného skutkového stavu. Žalovaný v rámci dovolania nepredložil žiadne argumenty, na ktoré by už nedostal odpoveď v rozhodnutiach súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu.

10.2. Vzhľadom k tomu, že existencia dobrej viery sa prezumuje, žalovaný bol povinný tvrdiť o tom, že žalobca nebol pri nadobudnutí vlastníckeho práva dobromyseľný, preukázať relevantnými dôkazmi. Žalovaný predmetnú skutočnosť v konaní nepreukázal. Podľa jeho názoru žalovaný opakovane úmyselne manipuluje faktami, keď neuvádza, že poznámka, ktorá bola na liste vlastníctva zapísaná, nebola poznámkou na základe návrhu na začatie konania o určenie vlastníckeho práva, ale na základe návrhu na vydanie predbežného opatrenia, pričom tento rozdiel je markantný. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia nebol totožný s návrhom na začatie konania. Podľa § 74 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“), návrh na nariadenie predbežného opatrenia bolo možné podať pred začatím konania vo veci samej, pričom podľa § 77 ods. 1 písm. a/ O. s. p. predbežné opatrenie zaniklo, ak návrh na začatie konania nebol podaný v súdom stanovenej lehote. Ak by bol žalovaný dôsledný, postrehol by, že poznámka podľa § 44 Vyhlášky mala znieť *"Poznamenáva sa začatie konania o určenie vlastníckeho práva"* alebo *"Poznamenáva sa začatie konania o osvedčenie vlastníckeho práva"*. Nič také však na predmetnom liste vlastníctva poznamenané nebolo.

10.3. Žalobca je tak toho názoru, že ani pri viac ako obvyklej možnej miere obozretnosti nemohol vedieť o tom, že by bolo vlastnícke právo jeho predchodcu (úpadcu F., s. r. o., v konkurze zastúpeného správcom konkurznej podstaty JUDr. Š. D.), spochybnené. Zo zapísanej poznámky nebolo možné vyvodiť začatie konania o určenie vlastníckeho práva a ani jeho pokračovanie, a to ani v prípade, ak by o jej existencii vedel, čo nebolo v konaní preukázané. Dobromyseľnosť žalobcu navyše bola v konaní preukázaná výpoveďou JUDr. D., z ktorej vyplynulo, že žalobcu o spornosti vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam neupovedomoval, nakoľko o nej sám nemal vedomosť.

10.4. K problematike prelomenia princípu *nemo plus iuris* žalobca uviedol, že nie je možné opomenúť skutočnosť, že princíp, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, než má on sám, nie je explicitne formulovaný v právnom poriadku Slovenskej republiky. Ide o princíp súkromného práva, ktorý je však prelomený viacerými ustanoveniami niekoľkých právnych predpisov [§ 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „ZKR“ alebo „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“); § 61 Exekučného poriadku; § 446 Obchodného zákonníka]. Nie je teda možné prisvedčiť názoru žalovaného, že ústavný súd v danej veci tvoril právny poriadok Slovenskej republiky a prevzal na seba úlohu normotvorcu, ktorá mu neprináleží. Právne normy a právo ako také sú totiž objektom interpretácie a reinterpretácie (s ohľadom na dynamiku vyvíjajúcich sa spoločenských vzťahov) a ústavný súd využil svoje oprávnenie reinterpretovať už raz interpretované pravidlá správania sa, čo nie je nijak neobvyklé a dokonca ide o žiadúci jav. Takto nepostupuje iba ústavný súd, ale aj všeobecné súdy na čele s najvyšším súdom.

10.5. Závery ústavného súdu vyslovené v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, následne podľa žalobcu prevzali súdy nižšej inštancie v súlade s ustanovením § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré označil žalovaný, žalobca uviedol, že tieto boli vydané v čase pred vydaním nálezu v tejto veci. Ústavný súd tak predmetným nálezom prelomil jednak judikatúru najvyššieho súdu, ako aj svoju vlastnú dovtedajšiu rozhodovaciu prax. Uvedeným nálezom a právnym názorom v ňom vysloveným je zároveň viazaný aj najvyšší súd rozhodujúci v dovolacom konaní.

11. Senát obchodnoprávného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 4O rozhodujúci ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) uznesením z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obo/69/2018 postúpil vec na konanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu.

12. Senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 O uvedeným uznesením postúpil vec veľkému senátu obchodnoprávného kolégia celkovo so štyrmi právnymi otázkami, ktoré znejú nasledovne:

1/ či je dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný konkrétnym písmenom a/, alebo b/, alebo c/ ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. (nesprávne) uvedeným dovolateľom;

2/ či je trojčlenný senát najvyššieho súdu povinný v prípade existencie rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (pri prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.) prikloniť sa k jednému zo skôr vyslovených právnych názorov, alebo je jeho povinnosťou postupom podľa ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. postúpiť vec na prejednanie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu, ktorý je následne povinný o dovolaní rozhodnúť;

3/ či je skúmanie dobrej viery nadobúdateľa skutkovou otázkou, alebo či ide o právnu otázku;

4/ či je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od osoby, ktorá v skutočnosti nie je jej vlastníkom, ale o ktorej vlastníckom práve svedčí zápis v katastri nehnuteľností, a to len na základe dobrej viery nadobúdateľa tejto nehnuteľnosti.

13. Prvú predloženú právnu otázku odôvodnil predkladajúci senát tým, že záver o prípustnosti dovolania (a o naplnení zákonných predpokladov pre uskutočnenie dovolacieho prieskumu) patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Prípadné odmietnutie dovolania iba z dôvodu nesprávneho označenia písmena uvedeného v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. (napríklad nesprávne uvedené písm. a/ namiesto správneho písm. c/) by za súčasného splnenia náležitostí dovolania podľa § 428 C. s. p. a za súčasného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. spôsobom predpokladaným v odseku 2 ustanovenia § 432 C. s. p. predstavovalo neprípustné odmietnutie spravodlivosti.

13.1. Senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 O označil za nesprávny názor, podľa ktorého, ak je zrejmá otázka, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu v prípade dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 C. s. p., a dovolanie obsahuje zákonné vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 432 ods. 2 C. s. p., je možné odmietnuť dovolanie pre jeho neodôvodnenie prípustným dovolacím dôvodom podľa § 447 písm. f/ C. s. p., a to len z dôvodu, že dovolateľ mal za to, že prípustnosť jeho dovolania je daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. a dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dospeje k záveru, že

existujú aj odlišné rozhodnutia, než na ktoré poukázal dovolateľ (t. j. prípustnosť dovolania vyplývala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.). V takom prípade je neprípustný striktné formalistický prístup zo strany dovolacieho súdu. Predkladajúci senát zdôraznil, že najmä najvyšší súd má dôkladne poznať svoju rozhodovaciu činnosť a zároveň, zo žiadneho ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva možnosť odmietnuť podané dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p. len pre nesprávne označenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., pokiaľ je dovolací dôvod vymedzený v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p. a z obsahu dovolania je zrejmá právna otázka, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu. Zároveň zdôraznil, že posúdenie podmienok prípustnosti dovolania je na dovolacom súde (a nie na dovolateľovi).

13.2. Pri vyslovení tohto názoru sa senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O stotožnil so závermi vyslovenými v uznesení najvyššieho súdu zo 17. júla 2019, sp. zn. 3Obdo/11/2019, pričom zároveň nesúhlasil s opačným názorom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu z 24. októbra 2019, sp. zn. 1Obdo/44/2018. Na podporu svojej argumentácie poukázal predkladajúci senát aj na rozsudky najvyššieho súdu z 19. septembra 2019, sp. zn. 3Cdo/102/2018 a z 13. júna 2019, sp. zn. 3Obdo/49/2018 a na uznesenie najvyššieho súdu z 22. októbra 2019, sp. zn. 3Obdo/65/2019, ako aj na nález ústavného súdu z 20. augusta 2019, sp. zn. I. ÚS 206/2019.

14. V rámci druhej predloženej právnej otázky senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O vychádzal zo svojho nesúhlasného postoja vo vzťahu k právnym názorom vysloveným v uzneseniach veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019, týkajúcim sa výkladu ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p., ktorý v prípade existencie rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu popiera základný zmysel existencie inštitútu veľkého senátu. Týmto základným zmyslom má byť zjednocovanie judikatúry najvyššieho súdu. Rovnaký právny názor, ako bol vyjadrený v rozhodnutiach veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, bol vyslovený aj vo viacerých rozhodnutiach trojčlenných senátov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, konkrétne v uznesení z 30. marca 2020, sp. zn. 1Cdo/128/2019 a v rozsudku z 23. apríla 2020, sp. zn. 5Cdo/148/2017. Závery prezentované veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu podľa predkladajúceho senátu nemajú oporu ani v rozsudku najvyššieho súdu z 10. novembra 2016, sp. zn. 3Cdo/174/2016, na ktorý veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo svojich uzneseniach odkazoval.

14.1. Naopak podľa senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O zákon neumožňuje trojčlennému senátu v prípadoch rozdielnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu prikloniť sa k jednému z rozdielnych názorov a nepredložiť vec veľkému senátu. Samotné priklonenie sa k právnemu záveru vyjadrenému v jednom z rozhodnutí automaticky znamená odklon od právneho záveru, ktorý bol vyjadrený v opozitnom rozhodnutí, resp. rozhodnutiach najvyššieho súdu, čím je naplnená zákonná požiadavka na predloženie veci veľkému senátu.

14.2. Pri akceptovaní záveru vysloveného v rozhodnutiach veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu by podľa predkladajúceho senátu dochádzalo k situáciám, kedy by bolo možné predložiť vec veľkému senátu len v prípadoch existencie ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu a vec predkladajúci senát by mal v úmysle ju prekonať. V prípade, kedy by však bola rozhodovacia prax odlišná a trojčlenný senát by sa rozhodol prikloniť k jednému zo záverov, prípadne by chcel zaujať odlišný („tretí“) právny názor od skôr vyslovených právnych názorov, nepredložením veci na rozhodnutie veľkému senátu by nedochádzalo k zjednocovaniu rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ale naopak k predlžovaniu stavu právnej neistoty, či k jej prehlbovaniu, nakoľko by nebolo možné

nastolenú právnu otázku vyriešiť autoritatívnym a záväzným spôsobom. Napokon samotný zákonodarca v dôvodovej správe pri zavádzaní inštitútu veľkého senátu uviedol, že veľký senát je inštitucionálnym zabezpečením práve princípu právnej istoty vyjadreného v článku 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku.

15. K tretej predloženej právnej otázke senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O uviedol, že sa nestotožňuje so záverom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu z 29. novembra 2018, sp. zn. 8Cdo/169/2017, podľa ktorého otázka posudzovania dobrej viery je otázkou skutkovou. Naopak predkladajúci senát zastáva názor, že posudzovanie dobrej viery predstavuje právnu otázku. Na podporu svojho názoru poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1426/2002, vychádzajúce z Vážneho Zbierky rozhodnutí najvyššieho súdu vo veciach občianskych, ročník piaty, obsahujúce rozhodnutia z roku 1923, č. 2199, v zmysle ktorého posúdenie dobrej viery držiteľa nie je skutkovou otázkou, ale právnou otázkou.

15.1. Senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O poukázal na to, že subjektívna dobrá viera, ako psychický stav, či vnútorné presvedčenie subjektu samé osebe nemôže byť predmetom dokazovania (Cpj 51/84, R 45/1986), avšak predmetom dokazovania môžu byť skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno vyvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobrej viere, že mu vec patrí. Či držiteľ veci je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne. Nestačí jeho subjektívne presvedčenie, že mu vec patrí. Rozhodujúce pritom je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte rozumne požadovať, mal, mohol mať alebo nemal, prípadne nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec patrí (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cz/57/87).

16. Pokiaľ ide o štvrtú predloženú právnu otázku a o posúdenie, či je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od osoby, ktorá v skutočnosti nie je jej vlastníkom, ale o ktorej vlastníkom práve svedčí zápis v katastri nehnuteľností, a to len na základe dobrej viery nadobúdateľa tejto nehnuteľnosti, senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O poukázal na to, že pri svojom rozhodovaní bol viazaný právnym názorom vysloveným v náleze ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015. Zároveň poukázal na rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu pri posudzovaní tejto právnej otázky, keď na jednej strane v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/144/2010, 3Cdo/115/2016, 3Cdo/223/2016 a 5MCdo/12/2011 bol vyslovený právny názor, že neprichádza do úvahy prelomenie zásady *nemo plus iuris*, na druhej strane prelomenie predmetnej zásady bolo pripustené v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/102/2017, a to s odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015.

16.1. Predkladajúci senát uviedol, že princíp ochrany dobrej viery je obsiahnutý v princípe právneho štátu, ktorý je jedným z nosných princípov celého právneho poriadku Slovenskej republiky. Princíp dobrej viery tak platí aj v občianskom práve ako princíp všeobecný, bez ohľadu na to, že je v Občianskom zákonníku výslovne upravený iba *ad hoc*. Vo všeobecnosti neexistuje súkromnoprávny predpis, ktorý by výslovne chránil dobrú vieru nadobúdateľa. Pri zodpovedaní si otázky, či je možné chrániť nadobúdateľa vlastníckeho práva na základe právneho princípu ochrany dobrej viery pred pôvodným vlastníkom, je potrebné si uvedomiť, že obe normatívne veličiny majú povahu tzv. právnych princípov a ako také nie sú bezprostredne spôsobilé pre subsumpciu. Ich konflikt je však riešiteľný prostredníctvom vzájomného zvažovania princípov, teda tzv. „vzájomného pomerovania“, čiže kritéria porovnania závažnosti oboch v kolízii stojacich základných práv. Zvažovanie teda

v tomto zmysle v danom prípade v prvom rade znamená skúmanie, ktorý z princípov dostane v konkrétnom prípade prednosť. Pokiaľ sa jedná o rovnocenné princípy, potom je rozhodujúce, akou mierou sú dané princípy dotknuté. Následne je nutné uplatniť princíp proporcionality. Tento postup zodpovedá vyššie uvedenému posudzovaniu možnosti obmedzenia základného práva či slobody v prospech iného základného práva alebo slobody. Nakoľko sa nejedná o princípy, ktoré by boli vo vzájomnom vzťahu podriadenosti a nadriadenosti, je potom potrebné v rámci tzv. kritéria porovnávania závažnosti oboch v kolízii stojacich základných práv, zohľadniť určité skutočnosti.

16.2. V konkrétnom prípade bolo potrebné podľa predkladajúceho senátu zohľadniť skutočnosť, že nadobúdateľ uzatváral kúpnu zmluvu so správcom konkurznej podstaty úpadcu F., s. r. o., ktorú následne schválil konkurzný súd. Nakoľko súčasné občianske právo pripúšťa nadobudnutie od neoprávneného iba v prípadoch, kedy sa štát podieľa (priamo, či nepriamo) na vytvorení základu pre vznik dobrej viery nadobúdateľa, ide teda o právne veľmi významné kritérium. Ak súd dospeje k záveru, že je potrebné dať prednosť princípu ochrany dobrej viery, bude to znamenať, že dobromyseľný nadobúdateľ nadobudne vlastnícke právo a pôvodný vlastník svoje vlastnícke právo stratí. K tomuto nadobudnutiu vlastníckeho práva pritom dôjde priamou aplikáciou všeobecného princípu ochrany dobrej viery, ako jedného zo základných princípov nielen ústavného práva, ale aj slovenského práva ako takého. Tento právny princíp tak umožňuje nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka aj v iných prípadoch, ako v tých, ktoré Občiansky zákonník výslovne upravuje.

16.3. Zároveň senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O poukázal na materiálnu publicitu katastra nehnuteľností, ktorá nie je dostatočná. Uvedená nedostatočnosť právnej úpravy zásady materiálnej publicity katastra nehnuteľností vyúsťuje v jej nezlučiteľnosť s ústavnými maximami, najmä princípmi právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv. Pokiaľ zákonodarca na strane jednej počíta s dobrou vierou jednotlivcov v zápis v katastri nehnuteľností (hoci aj pri existencii vyvrátenej právnej domnienky hodnovernosti a závažnosti vybraných údajov katastra nehnuteľností), pričom zavedie konštitutívny charakter zápisu práv k nehnuteľnostiam do katastra na základe zmluvných dispozícií s nimi, z čoho vyplýva, že bez aktu štátneho orgánu nemôže na základe zmluvného úkonu dôjsť k vzniku, zmene, či zániku evidovaného práva, potom súčasne na strane druhej nemôže bez ďalšieho preniesť riziko z nesprávnosti (nepravdivosti) údajov v katastri na osoby konajúce v dobrej viere v tieto údaje.

16.4. Predkladajúci senát pritom uzavrel, že nadobúdateľ nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností konajúci v dobrej viere v obsah tejto evidencie je hoden ústavnej ochrany, a to práve s ohľadom na existenciu tejto verejnoprávnej evidencie, do ktorej zápis vo forme vkladu je pri prevode evidovaných nehnuteľností nevyhnutnou, avšak nie jedinou podmienkou nadobudnutia vlastníckeho práva novým vlastníkom a má konštitutívne účinky. Aj napriek tomu, že aktuálna platná právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku neobsahuje žiadne ustanovenie explicitne upravujúce všeobecný spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti evidovanej v katastri nehnuteľností od neoprávneného, konštruovaný len na základe dobrej viery nadobúdateľa, je potrebné dospieť k záveru, že je nevyhnutné zvažovať a chrániť aj práva dobromyseľného nadobúdateľa, a to aj vzhľadom k zásadným ústavným princípom, akými sú princíp právnej istoty a z neho vychádzajúci princíp dôvery v akty štátu a ochrany dobrej viery, či princíp ochrany nadobudnutých práv. Nadobúdateľ odvodzujúci svoje vlastnícke právo od osoby, ktorá vlastnícke právo mala nadobudnúť na základe právneho úkonu, ktorý sa neskôr ukázal hoci aj absolútne neplatným (teda táto osoba v skutočnosti vlastnícke právo nenadobudla), by sa mal stať skutočným vlastníkom veci, a to aj inak ako vydržaním. Ak určitá osoba pri nadobudnutí nehnuteľnosti

evidovanej v katastri nehnuteľnosti konala v dobrej viere v správnosť údajov katastra o vlastníckom práve k danej nehnuteľnosti a túto nehnuteľnosť nadobudla za odplatu, ktorá zjavne nebola v extrémnom nepomere k hodnote danej nehnuteľnosti, mala by požívať ústavnú ochranu, aká sa priznáva vlastníkovi nehnuteľnosti. Fundamentálnou podmienkou pre takéto nadobudnutie vlastníctva je konštatovanie existencie dobrej viery nadobúdateľa súdom. K nadobudnutiu vlastníckeho práva od neoprávneného na základe dobrej viery nadobúdateľa v zápis v katastri nehnuteľností môže však dôjsť skutočne len v mimoriadnych situáciách, v ktorých dobromyseľný nadobúdateľ nemohol ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré je po ňom možné rozumne požadovať, spoznať, že stav zapísaný v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti. Či je držiteľ veci dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne. Možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom je teda daná výhradne vtedy, pokiaľ nadobúdateľ objektívne nemal možnosť pri zachovaní maximálnej možnej obozretnosti zistiť, že kupuje nehnuteľnosti od osoby, ktorá ich vlastníkom v skutočnosti nie je. Posúdenie dobrej viery musí byť v týchto prípadoch prísne.

17. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu (podľa ustanovenia § 48 C. s. p.) si pred rozhodnutím vo veci podľa § 48 ods. 4 C. s. p. na základe žiadosti z 20. júla 2020 vyžiadaval stanovisko ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka“ v príslušnom gramatickom tvare), generálneho prokurátora, Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a predsedníčky občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, keďže ide o vec, o ktorej rozhoduje obchodnoprávne kolégium najvyššieho súdu a zároveň aj občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu.

17.1. K predmetnej žiadosti veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 20. júla 2020 sa vyjadrili generálny prokurátor, ministerka, Právnická fakulta Univerzity Komenského, Právnická fakulta Trnavskej univerzity a Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

18. Generálny prokurátor vo vyjadrení z 21. septembra 2020 uviedol, že s procesnými právnymi otázkami, týkajúcimi sa posudzovania prípustnosti dovolania najvyšším súdom a právomoci veľkého senátu príslušného kolégia na rozhodnutie v spore, ak existuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu (t. j. ak je daná prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.), sa stotožňuje s názorom senátu 4 O, vysloveným v uznesení z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018. Vo vzťahu k právnej otázke, či je možné prelomiť zásadu *nemo plus iuris*, resp. či môže nadobúdateľ konajúci v dobrej viere nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, generálny prokurátor skonštatoval, že judikatúra na Slovensku je vzácné jednotná.

18.1. V podrobnostiach k prvej právnej otázke (t. j. k otázke posudzovania prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., ak dovolateľ uvedie nesprávne písmeno uvedené v predmetnom zákonnom ustanovení) generálny prokurátor skonštatoval, že nesprávne uvedenie písmena v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. v dovolaní nemôže byť dôvodom pre odmietnutie dovolania, keďže je nevyhnutné, aby dovolateľ vymedzil právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorej vyriešenie považuje dovolateľ za nesprávne. Právne predpisy musí súd (vrátane najvyššieho súdu) vykladať tak, aby bola zabezpečená maximálna ochrana práv subjektov právnych vzťahov. Iný výklad podľa generálneho prokurátora nie je zlučiteľný s ústavou, to znamená, že je z ústavného hľadiska

neospravedliviteľný, neudržateľný a v konečnom dôsledku by viedol k odmietnutiu spravodlivosti.

18.2. K otázke predloženia veci veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu (a následnej právomoci veľkého senátu rozhodnúť o podanom dovolaní) generálny prokurátor uviedol, že sa nestotožňuje s uzneseniami veľkého senátu občianskoprávného kolégia z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019, keďže úlohou veľkého senátu je zjednocovať právne názory na najvyššom súde, čím sa má zabezpečiť jednotnosť rozhodovania súdov nižšej inštancie. V prípadoch rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu generálny prokurátor zastáva názor, že platná právna úprava neumožňuje prikloniť sa k jednému z rozdielnych názorov a vec nepredložiť veľkému senátu. Takýmto postupom by sa rozhodovanie súdov nezjednocovalo, naopak by dochádzalo k stavu právnej neistoty, ku ktorému z rozhodnutí sa dovolací súd prikloní. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu je možné spornú právnu otázku autoritatívnym a záväzným spôsobom vyriešiť výlučne rozhodnutím veľkého senátu najvyššieho súdu.

18.3. K možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* princípom dobrej viery chrániacim nadobúdateľa vlastníckeho práva v dobrej viere generálny prokurátor uviedol, že nie je dôvod odkloniť sa od doterajšej judikatúry. Poukázal na to, že v predmetnom spore o vylúčenie veci z konkurznej podstaty sa otázka vlastníckeho práva rieši len ako otázka predbežná. Zároveň generálny prokurátor doplnil, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona, v dôsledku čoho sa naň hľadá tak, ako keby nebol nikdy urobený. Absolútne neplatný právny úkon nevyvoláva žiadne právne následky, a to ani v prípade, ak na jeho základe bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, keďže na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva. Ani samotná dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti spojená so stavom zapísaným v katastri nehnuteľností nemôže mať za následok nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka, ak sa preukáže, že právny úkon, na základe ktorého mal prevodca alebo jeho právny predchodca nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, je absolútne neplatná. Jedinú výnimku z uvedených právnych záverov predstavuje nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktorý v neskoršej judikatúre a ani doktríne nenašiel výraznejšiu odozvu. Záverom generálny prokurátor doplnil, že otázka dobromyseľne nadobudnutých práv v konkurznom konaní je už vyriešená neskoršou právnou úpravou obsiahnutou v zákone o konkurze a reštrukturalizácii.

19. **Ministerka** vo vyjadrení z 15. októbra 2020 uviedla, že cieľom dovolacieho konania je vytvorenie jednotnej, ustálenej rozhodovacej praxe, prípadne jej modifikácia. Kontrola správnosti rozhodnutí nižších súdov v individuálnych sporoch tu hrá len vedľajšiu (druhoradú) rolu, ktorá je len vedľajším efektom snahy o ustálenosť rozhodovacej praxe. S prihliadnutím na tento cieľ označila za správnejší výklad ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. zastávaný senátom 4 O na rozdiel od výkladu prezentovaného v rozhodnutiach veľkého senátu občianskoprávného kolégia sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019, keďže bez zjednotenia rozdielnej judikatúry najvyššieho súdu veľkým senátom rozhodnutie o dovolaní nemusí nijako prispieť k jej vytvoreniu, naopak rozdielnosť jeho praxe sa len umocní, resp. prehĺbi. Ak by v prípade neexistencie ustálenej praxe musel konajúci senát o veci rozhodnúť sám a nesmel by vec postúpiť veľkému senátu, potom by činnosť dovolacieho súdu nenaplňala jeho hlavnú úlohu, ktorou je práve zabezpečenie jednotného výkladu a aplikácie. Úloha veľkého senátu nespočíva len v tom, aby sa inštitucionalizoval spôsob zmeny ustálenej rozhodovacej praxe, ale aj v tom, aby sa urýchlil jej vznik, čím sa zamedzí vzniku alebo dlhodobému trvaniu neistoty vo výklade

a aplikácií právnych predpisov a zároveň sa prehľbí princíp právnej istoty (podľa článku 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku).

19.1. Pokiaľ ide o otázku, či je dovolanie prípustné aj vtedy, ak dovolateľ jeho prípustnosť vymedzil nesprávnym dôvodom prípustnosti dovolania, teda nesprávnym písmenom uvedeným v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p., ministerka zastáva názor, že takéto dovolanie je prípustné. Uviedla, že sa stotožnila s argumentami uvedenými v postupujúcom uznesení senátu 4 O, pričom doplnila, že rovnaký názor sa zastáva aj v právnej náuke a potvrdil ho aj ústavný súd v náleze z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020.

19.2. K posúdeniu, či otázka dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti od nevlastníka je otázka právna alebo skutková, a teda či môže otázka dobrej viery vôbec založiť prípustnosť dovolania, ministerka uviedla, že odpoveď nie je jednoliata. Ak ide o otázku zisťovania faktov ako zmyslami vnímateľných skutočností vonkajšieho sveta, ktoré súd skúma pre účely zistenia, či tu dobrá viera je alebo nie je, ide o otázku skutkovú. Napríklad otázka, či na príslušnom liste vlastníctva bola zapísaná poznámka takého a takého znenia, je otázkou skutkovou. Avšak posúdenie, či súhrn takýchto faktov nasvedčuje záveru o existencii, resp. neexistencii dobrej viery, je už právnym posúdením zisteného skutkového stavu. Nesprávnosť tohto posúdenia preto dôvodom dovolania podľa ustanovenia § 432 ods. 1 C. s. p. už byť môže. K dobrej viere nadobúdateľa podľa ministerky nemôže stačiť len to, že nevedel o tom, že scudziteľ nie je vlastníkom scudzovanej nehnuteľnosti, ani to, že o tom nemohol vedieť ani pri vynaložení náležitej starostlivosti, ktorú bolo možné od neho v danej situácii požadovať. O dobrej viere nadobúdateľa sa nedá hovoriť ani vtedy, ak pri vynaložení takejto náležitej starostlivosti nemohol vedieť ani o riziku, že scudziteľ nie je vlastníkom. Ak totiž niekto nadobúda nehnuteľnosť a z okolností bolo možné pri náležitej starostlivosti zistiť ani nie tak to, že scudziteľ nie je nevlastníkom, ale to, že jeho vlastníctvo môže byť neisté, potom takýto nadobúdateľ nehnuteľnosť nadobúda s rizikom, že toto vlastníctvo nakoniec môže stratiť, resp. že ho vôbec nenadobudne. Ak napriek tomu vstúpil do zmluvného vzťahu s nevlastníkom, ide o konanie na jeho riziko, preto by mal znášať negatívne následky, ak sa toto riziko skutočne zhmotní. Pri takto vnímanej dobrej viere nadobúdateľa musí byť odpoveď na otázku, či je jeho dobrá viera vylúčená, ak na príslušnom liste vlastníctva bola zapísaná poznámka o vydaní predbežného opatrenia bez špecifikácie, v čom toto predbežné opatrenie spočíva, kladná. Z takejto poznámky bolo pri náležitej starostlivosti možné vyvodiť, že vlastníctvo scudziteľa je sporné, a teda že tu existuje riziko, že scudziteľ vôbec nie je vlastníkom. Táto poznámka bola zapísaná na liste vlastníctva, pričom z jej obsahu vyplýva, že sa týkala všetkých tam zapísaných nehnuteľností. Obozretný nadobúdateľ si mohol obsah tejto poznámky poľahky overiť u navrhovateľa tejto poznámky. Nebolo preto zložité zistiť, čoho sa poznámka týka. Ak by tak nadobúdateľ urobil, potom by zistil, že vlastníctvo scudziteľa je sporné, a teda že akékoľvek nadobudnutie nehnuteľností od tohto scudziteľa sa spája s rizikom skutočného nenadobudnutia vlastníctva.

19.3. Pokiaľ ide o otázku *nemo plus iuris*, vlastnícke právo k nehnuteľnosti nemožno nadobudnúť od nevlastníka. Prelomenie zásady *nemo plus iuris* predstavuje zásah, resp. obmedzenie základného práva vlastníť majetok zakotveného v článku 20 ústavy. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu uvedené ustanovenie ústavy nikomu nezaručuje právo nadobudnúť určitú (konkrétnu) vec do vlastníctva, ale zaručuje naopak každému, kto v súlade s právnym poriadkom určitú vec do vlastníctva nadobudol, že svoje vlastnícke právo stratí opäť iba v súlade so zákonom. Na to, aby právny poriadok priznal ochranu osobe, ktorá nadobudla vec od nevlastníka, a priznal jej k takto nadobudnutej veci vlastnícke právo - teda aby uznal zásah do vlastníckeho práva - je nevyhnutné, aby tak výslovne ustanovil zákon. Právna úprava, ktorá by pri nehnuteľnostiach takéto nadobudnutie umožňovala vo všeobecnej rovine, však

neexistuje. Nemožno za ňu považovať ani ustanovenie § 70 katastrálneho zákona, ktoré zakladá vyvrátiteľnú právnu domnienku, že údaje katastra sú hodnoverné, pokiaľ sa nepreukáže opak. Predmetné zákonné ustanovenie však nemôže byť chápané ako zákonná úprava na prelomenie zásady *nemo plus iuris*.

19.4. Za metodologicky chybný označila ministerka postup, kedy sa tretej osobe poskytuje súdna ochrana na úkor vlastníka len na základe pomerovania základného práva vlastníť majetok na jednej strane s ochranou dobrej viery v správnosť údajov katastra na strane druhej. Nejde tu totiž o stret dvoch základných práv, ale o stret základného práva so záujmom, ktorý základným právom nie je, i keď ho kasačný nález vyvodzuje z ústavného princípu právneho štátu. Pomerovanie základného práva a ochrany dobrej viery na účely prípadnej straty vlastníctva (teda zásahu do základného práva) môže byť preto len úlohou zákonodarcu pri prijímaní zákonnej úpravy smerujúcej k obmedzeniu základného práva vlastníť majetok, ako to predpokladá ústava. Nemôže preto ísť o úlohu (a kompetenciu) súdov. Zástancovia prelomenia zásady *nemo plus iuris* však vyvodzujú normu, na základe ktorej je toto prelomenie možné, nie z podústavného práva, ale priamo z ústavy, konkrétne z článku 1 ods. 1. Len z predmetného článku ústavy však nie je možné vyvodiť základ pre zásah do základného práva v podobe prelomenia zásady *nemo plus iuris*, keďže sa nedá považovať pre tieto účely za dostatočne presný a jasný.

19.5. Problematiku *nemo plus iuris* označila ministerka za nesmierne zložitú, pretože ak by jej prelomením naozaj mal byť vlastník pozbavený svojho vlastníckeho práva, malo by sa to urobiť len za veľmi prísnych podmienok. Zahraničná (výslovná) právna úprava pritom pre nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka zavádza rôzne obmedzenia nielen čo do kvality dobrej viery nadobúdateľa, ale aj v iných smeroch. Napríklad nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka je vylúčené pri bezodplatnom nadobudnutí alebo v prípade, ak bola nehnuteľnosť na príslušný list vlastníctva zapísaná v prospech nevlastníka podvodom. Táto výslovná úprava pritom často vymedzuje presný okamih, ku ktorému sa má skúmať dobrá viera nadobúdateľa, rovnako tak aj výnimky, napríklad poľská úprava neumožňuje prelomiť zásadu *nemo plus iuris* pri práve doživotného užívania a pri niektorých iných právach zodpovedajúcich vecným bremenám. Z tohto pohľadu nie je možné tvrdiť, že článok 1 ods. 1 ústavy je dostatočne precízny, aby sme v ňom vedeli nájsť nepochybné odpovede na všetky tieto otázky.

19.6. V závere vyjadrenia ministerka uviedla, že v prejednávanej veci možno nebolo potrebné v kontexte všetkých okolností posúdiť privatizačný projekt čo do prevodu, či prechodu sporných nehnuteľností za neplatný. Neplatnosť ako následok vady právnych úkonov, či iných právnych skutočností by mala prichádzať do úvahy až vtedy, kedy nie je možné nájsť iné vhodné riešenie, ktoré by zachovávalo určitú rovnováhu vo vzniknutých právnych vzťahoch. Nie je preto vylúčené, že aj v prejednávanej veci sa dala otázka vlastníctva vyriešiť už na úrovni tohto prvého prevodu, resp. prechodu. Ochrana súčasného vlastníka tak mohla byť zabezpečená aj bez potreby prelamovania zásady *nemo plus iuris*. Obdobne nie je vylúčené ani to, že sa celá prejednávaná vec bez spochybnenia zásady *nemo plus iuris* dala vyriešiť na pozadí ustanovenia § 19 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní.

20. Právnická fakulta Univerzity Komenského vo vyjadrení zo 7. októbra 2020 k prvej otázke nastolenej predkladajúcim senátom 4 O, týkajúcej sa posudzovania prípustnosti dovolania uviedla, že posudzovanie otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, a odmietnutie dovolania z dôvodu nesprávneho vymedzenia konkrétneho písma uvedeného v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. za súčasného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia podľa § 432 C. s. p. môže predstavovať neprípustné odmietnutie spravodlivosti.

20.1. Pokiaľ ide o možnosť predloženia veci veľkému senátu trojčlenným senátom, Právnická fakulta Univerzity Komenského uviedla, že ak sa chce senát najvyššieho súdu prikloniť pri rozdielnej rozhodovacej praxi k niektorému z už skôr vyslovených právnych názorov, tak je povinný predložiť takúto vec na rozhodnutie veľkému senátu. Práve zjednocovanie rozhodovacej praxe prostredníctvom veľkého senátu predstavuje základ pre naplnenie princípu predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, a zásadný príspevok k naplneniu právnej istoty.

20.2. V súvislosti s treťou právnou otázkou sa Právnická fakulta Univerzity Komenského stotožnila s predkladajúcim senátom, že subjektívna dobrá viera – ako psychický stav a vnútorné presvedčenie subjektu – nemôže byť sama osebe predmetom dokazovania. Predmetom dokazovania môžu byť skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno vyvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobrej viere, že mu vec patrí. Preto otázka posúdenia dobrej viery nadobúdateľa nie je skutkovou otázkou, ale jedná sa o právnu otázku, ktorá môže byť predmetom dovolacieho prieskumu.

20.3. K štvrtej predloženej právnej otázke Právnická fakulta Univerzity Komenského uviedla, že rozdielnosť v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu pri posudzovaní možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* považuje za problematickú, o to viac, že sa jedná o vec, ktorá sa týka fundamentálnych otázok nadobúdania vlastníckeho práva, pri ktorej je potrebné z hľadiska právnej istoty zabezpečiť jednoznačnosť a stálosť rozhodovacej praxe súdov. Aj s ohľadom na kasačný nález ústavného súdu je pri posudzovaní predmetnej otázky potrebné dať do popredia princíp všeobecnej starostlivosti, ktorý by mal byť aj v predmetnom prípade korektívom neprimeranej prísnosti písaného práva.

21. Právnická fakulta Trnavskej univerzity vo vyjadrení z 19. októbra 2020 uviedla, že dovolací súd nie je viazaný vymedzením prípustnosti dovolania dovolateľom a je výlučne v jeho kompetencii posúdiť prípustnosť podaného mimoriadneho opravného prostriedku. Pokiaľ ide o povinnosť predloženia veci veľkému senátu, podľa Právnickej fakulty Trnavskej univerzity veľký senát občianskoprávneho kolégia v uzneseniach sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019 vyložil ustanovenie § 48 C. s. p. príliš zužujúco. Ak existuje rozdielna prax dovolacieho súdu ohľadom určitej právnej otázky, práve veľký senát ju má zjednotiť. V opačnom prípade problém rozdielnej praxe zotrvá, pretože rozhodujúci senát by sa buď priklonil k jednému z doterajších názorov alebo vytvoril ďalší, čo rozdielnosť rozhodovacej praxe dovolacieho súdu len prehĺbi. Taktiež Právnická fakulta Trnavskej univerzity skonštatovala, že posudzovanie dobrej viery predstavuje právnu otázku. Pri posudzovaní dobrej viery súd vyhodnocuje skutkové zistenia, na ktoré aplikuje právo, buď konkrétne právne normy alebo právne princípy. Súd až na základe vlastnej úvahy ďalej rozhodne (už právnym posúdením), či je možné z týchto skutkových okolností vyvodiť dobrú vieru nadobúdateľa, vrátane jeho dostatočnej obozretnosti pri nadobúdaní majetku. Tieto úvahy sú už právnym posúdením.

21.1. K možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* Právnická fakulta Trnavskej univerzity poukázala na to, že predkladajúci senát 4 O bol viazaný právnym názorom vysloveným v kasačnom náleze ústavného súdu, avšak z vecného hľadiska s možnosťou prelomenia zásady *nemo plus iuris* nesúhlasí, keďže nastolené riešenie síce na prvý pohľad umožňuje spravodlivé riešenie daného sporu, ale do budúcnosti bude možné z veľmi vágne formulovaných právnych základov ochrany dobromyseľnosti vyvodiť akýkoľvek právny následok v podobe ochrany iných dobromyseľne nadobudnutých právnych pozícií, nie len vlastníckeho práva k evidovanej nehnuteľnosti. Základným predpokladom nadobudnutia

vlastníckeho práva v našom práve je právny titul a vlastnícke právo prevodcu. Dobromyseľnosť nadobúdateľa nie je pri nadobudnutí od nevlastníka dôležitá, vlastníctvo sa prevodom od vlastníka nadobúda aj vtedy, ak by nadobúdateľ bol nedobromyseľný. To, že len vlastník môže na nadobúdateľa previesť vlastníctvo k prevádzanej veci, vyplýva zo zákona len nepriamo, a to z pravidla, že vlastník je v medziach zákona oprávnený nakladať s predmetom svojho vlastníctva (§ 123 Občianskeho zákonníka).

21.2. Právnická fakulta Trnavskej univerzity poukázala na to, že dobromyseľné nadobudnutie od nevlastníka je v súčasnom platnom právnom poriadku upravené vo viacerých zákonných ustanoveniach. Vo výnimočných prípadoch právna úprava umožňuje, aby sa vlastníkom veci stala osoba aj napriek tomu, že prevodca nebol vlastníkom alebo nemal oprávnenie vlastníctvo previesť. Ide o prípady predpokladané v ustanoveniach § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 ZKR, § 19 ods. 3 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách (ďalej len „zákon o cenných papieroch“), § 446 Obchodného zákonníka a § 61 Exekučného poriadku. Tieto prípady predstavujú výnimky zo zásady *nemo plus iuris* a nie za prejav všeobecnej zásady, že dobromyseľný nadobúdateľ nadobúda vlastnícke právo aj v situácii, ak prevodca nebol vlastníkom. Niektoré z uvedených prípadov sa vzťahujú len na hnuteľné veci, iné aj na veci nehnuteľné. Právny poriadok cielene vytvára pomerne komplikovaný súbor prípadov, s rôznym rozsahom a rôznymi predpokladmi, za splnenia ktorých môže nadobúdateľ nadobudnúť vlastnícke právo k predmetu prevodu aj od osoby, ktorá vlastníkom nebola a nebola ani oprávnená vlastníctvo previesť. Ide o chcený právny stav a nie o medzeru v práve.

21.3. Podľa Právnickej fakulty Trnavskej univerzity súčasná právna úprava - ktorá vychádza zo zásady *nemo plus iuris* - vytvára tiež systematicky konzistentný celok s ďalšími časťami systému súkromného práva a spoločenskými pomermi. Relatívne krátke vydržacie doby zabezpečujú, aby sa konvalidovali nedostatky právneho postavenia prevodcu a aby nadobúdateľ pomerne rýchlo nadobudol právne postavenie, teda vlastnícke právo. V iných krajinách sú vydržacie doby omnoho dlhšie, a preto je výraznejšia potreba dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva. Z empirického pohľadu sa javí, že tam, kde sa pripúšťa dobromyseľné nadobudnutie vlastníckeho práva, sú vydržacie doby dlhšie. Samotná existencia právnej úpravy vydržania reflektuje na situáciu, že dobromyseľný nadobúdateľ vlastnícke právo nenadobudol, a to z dvoch rozdielnych dôvodov: buď bol neplatný titul nadobudnutia, alebo nebol prevodca vlastníkom veci. Po druhé, materiálna publicita katastra je obmedzená, a to ako predpoklad správnosti. Publicita nechráni dobrú vieru bezhranične. Zákonodarcom zvolené riešenie je logické, a vzhľadom na známu mieru nesprávnosti údajov v katastri nehnuteľností je ťažké zaručiť plnohodnotnú ochranu údajov v katastri nehnuteľností. Po tretie, slovenská spoločnosť má mimoriadne zlé skúsenosti s nerešpektovaním vlastníckeho práva v druhej polovici dvadsiateho storočia. Preto je pochopiteľné, že po páde socializmu je snaha riadne nadobudnuté vlastnícke právo chrániť.

21.4. K materiálnej publicite verejného zoznamu Právnická fakulta Trnavskej univerzity uviedla, že sa ňou spravidla rozumejú hmotnoprávne účinky zápisov vo verejnom registri. V praxi má zásadný význam vtedy, ak je možné, že určitý skutočný (platný) právny stav sa odlišuje od stavu prezentovaného vo verejnej evidencii. Ak by rozdiel neprichádzal do úvahy, napríklad preto, lebo by platilo, že zapísaný údaj je vždy správny, tak materiálna publicita ako prostriedok ochrany dôvery v zápis vo verejnej evidencii by význam nemala. Materiálna publicita verejného registra tak zohráva úlohu tam, kde určité osoby dôverujú zápisu v evidencii, a určuje, do akej miery môžu strany tomuto zápisu dôverovať. Podľa ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona sú údaje katastra hodnoverné, ak sa nepreukáže opak. Katastrálny zákon tak definuje rozsah ochrany dôvery v takýto zápis – každý sa môže

spoločnosť na to, že zápisy sú hodnoverné, ale len dovtedy, kým sa nepreukáže opak. Katastrálny zákon nechráni subjekty (vrátane nadobúdateľa) bez obmedzenia, ale zlepšuje im procesnú situáciu – v prípade sporu nemusia oni preukazovať nadobudnutie vlastníctva či správnosť evidovaného údajov – ale preukazovať nesprávnosť musí ten, kto údaj rozporuje. Vedome sa tým zohľadňuje aj nelichotivý stav údajov v katastri nehnuteľností. To, že vlastníkom môže byť aj iná osoba, než je uvedená v katastri nehnuteľností, vyplýva aj z celého komplexu ustanovení katastrálneho zákona (napríklad jednotlivé odseky § 46 katastrálneho zákona) a právny poriadok dáva k dispozícii aj procesné prostriedky, ktorými sa tvrdený vlastníkom môže svojho práva domáhať (napríklad žaloba o určenie vlastníckeho práva), spojené so záznamom jeho vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Preto každý, vrátane dobromyseľného nadobúdateľa, musí s touto eventualitou rátať. Samotná existencia verejného registra, v ktorom sú evidované právne vzťahy k určitej veci, ešte *per se* nechráni dôveru v zápisy tam uvedené. Materiálna publicita verejnej evidencie pôsobí inak, ako pravidlá pre dobromyseľné nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka a jedno nie je súčasťou druhého, hoci výsledok a aj fungovanie oboch pravidiel sa môže javiť ako to isté. Materiálna publicita katastra (na rozdiel napríklad od publicity obchodného registra) však nepožaduje žiadnu dobrú vieru. Preto aj osoba, ktorá nie je v dobrej viere, ale vychádza z údajov v katastri, je chránená predpokladom hodnovernosti podľa § 70 ods. 1 katastrálneho zákona. Pravidlá dobromyseľného nadobudnutia zabezpečujú to, aby sa nadobúdateľ stal vlastníkom, hoci ním prevádzajúci (alebo povinný v exekúcii) nebol. Pravidlá materiálnej publicity zabezpečujú to, že prevádzajúci je vlastníkom (v prípade katastra sa predpokladá, že vlastníkom je). Ustanovenie § 70 ods. 1 katastrálneho zákona je samostatnou skutkovou podstatou ochrany nadobúdateľa (dokonca nezávislou od jeho dobrej viery) a nie len súčasťou akéhosi pravidla ochrany dobromyseľného nadobúdateľa vlastníckeho práva.

21.5. Za nesprávnú považuje Právnická fakulta Trnavskej univerzity aj úvahu, v zmysle ktorej ochrana dobromyseľného nadobúdateľa má byť dôsledkom ochrany dôvery v (konštitutívne) rozhodnutie orgánu verejnej správy. Odhliadnuc od toho, že mieru dôvery v údaje v katastri vyjadruje sám katastrálny zákon (§ 70), vykazuje táto úvaha nedostatky. Akékoľvek právoplatné rozhodnutie orgánu verejnej správy môže byť preskúmané mimoriadnym opravným postupom či súdnym prieskumom. Samotná dobrá viera v rozhodnutie orgánu verejnej správy nevytvára subjektívne právo, ktoré by pretrvalo aj po zrušení či nahradení tohto rozhodnutia. Iba výnimočne – a to len vo vertikálnych vzťahoch – sa obmedzuje účinok zrušenia rozhodnutia orgánu verejnej správy v prospech dobromyseľných osôb (napríklad § 336 ods. 2 Správneho súdneho poriadku), alebo sa vôbec neumožňuje preskúmať rozhodnutie verejného orgánu (§ 62 ods. 3 Správneho poriadku). Druhým nedostatkom úvahy je to, že sa viaže na konštitutívne rozhodnutia. Nie je pritom jasné, v čom by sa údajný ochranyhodný záujem nadobúdateľa pri nadobúdaní od nevlastníka mal líšiť v prípade, ak by vlastnícke právo predchodcu v katastri nehnuteľností bolo zapísané vkladom alebo záznamom. Z uvedeného vyplýva, že dôvera v akékoľvek rozhodnutie verejného orgánu nezakladá takú ochranyhodnú dôveru, že by ním priznané alebo potvrdené práva platili aj vtedy, ak by došlo k jeho zrušeniu, či nahradeniu iným rozhodnutím. Slovenská spoločnosť má pritom negatívne skúsenosti s odoberaním vlastníctva na základe rozhodnutia štátnych orgánov, a preto môže byť legitímny aj taký postoj zákonodarcu, ktorý preferuje ochranu pôvodného vlastníka aj v prípade, ak by prípadný neskorší nadobúdateľ mal nadobudnúť vlastnícke právo s odvolaním sa na rozhodnutie orgánu verejnej správy. K argumentu ochrany prostredníctvom publicity verejného registra Právnická fakulta Trnavskej univerzity uviedla, že ústavný súd v kasačnom náleze, a následne aj predkladajúci senát pripájajú k publicite katastra nehnuteľností, resp. verejných registrov všeobecne rôzne ďalšie okolnosti, ktoré majú

zvýrazniť ochranu garantovanú registrom. Vytvára sa tak dojem o princípe ochrany dobrej viery prostredníctvom materiálnej publicity verejných registrov, ktorý sa predsa musí nejako prejavovať v prospech nadobúdateľa. Zo skutočnosti, že určitá právna pozícia je uvedená v určitom verejnom zozname, ešte nevyplýva, že sa na tento zápis môže ktokoľvek spoliehať.

21.6. Právnická fakulta Trnavskej univerzity taktiež skonštatovala, že žiadne dve vlastnícke práva k tej istej veci súčasne neexistujú. Podstatou vlastníctva je jeho výlučnosť. Buď je vlastníkom veci jeden alebo druhý. Preto nie je možné ani tieto vlastnícke práva pomerovať podľa okolností prípadu. Vlastnícke právo nemožno odňať len z toho dôvodu, že si ho vlastníak dostatočne nechráni a iná osoba sa ho zmocní dobromyseľne, ak takýto spôsob nadobudnutia vlastníctva nie je upravený právom. Vlastníctvo môže v takom prípade nadobudnúť vydržaním. Princíp dobromyseľnosti nie je samostatná právna zásada s konkrétnym normatívnym obsahom a nemá povahu ústavnoprávne chránenej pozície, z ktorej by bolo možné vyvodiť právo na dobromyseľné nadobudnutie právnej pozície, bez ohľadu na to, či ide o hnutelnú alebo nehnuteľnú vec, právo, či inú majetkovú hodnotu, alebo záväzok. Preto nie je možné pomerovať dobromyseľnosť ako takú na jednej strane a vlastnícke právo na strane druhej. Zápisy vo verejných registroch majú rôznu silu publicity, teda rôzny hmotnoprávny účinok. Neexistuje jeden model publicity a ochrany dôvery v správnosť údajov. Zo skutočnosti, že určitá právna pozícia je uvedená v určitom verejnom zozname, ešte nevyplýva, že sa na tento zápis môže ktokoľvek a v plnom rozsahu spoliehať. Nezodpovedá právu, že by právny poriadok neobsahoval úpravu dobromyseľného nadobudnutia nehnuteľnosti, a preto je potrebné medzeru v práve vyplniť. Právny poriadok práve naopak takéto nadobudnutie neuznáva a dobromyseľné nadobudnutie od nevlastníka pripúšťa len v určených situáciách. Pripustenie dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka by zasiahlo do ústavne garantovanej pozície tohto vlastníka a muselo by spĺňať podmienky primeranosti.

21.7. V závere svojho vyjadrenia Právnická fakulta Trnavskej univerzity poukázala na to, že na rozdiel od sústredenia sa na možné prelomenie pravidla *nemo plus iuris* by mohlo byť vhodné snažiť sa o nájdenie niektorej z výnimiek, ktoré by bolo možné (hoci aj analogicky) v tomto prípade použiť. Potenciálne by mohlo byť riešenie nájdené pri výklade ustanovení o nadobúdaní vlastníckeho práva v konkurze v tom smere, aby sa čo najviac priblížilo súčasnej právnej úprave preferujúcej nadobúdateľa veci v konkurze (§ 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii). Podstata konkurzného konania a tam udeľovaný súdny súhlas s prevodom (a nie publicita katastra nehnuteľností, či rozhodnutie správy katastra) by mohli predstavovať základ pre nadobudnutie vlastníckeho práva s rovnakými účinkami, ako pri výkone rozhodnutia podľa Občianskeho súdneho poriadku. Jedná sa o menej intenzívny zásah dointerpretovať bonifikáciu nadobúdateľa (ako je tomu pri § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) aj do predchádzajúcej právnej úpravy konkurzu, sledujúcej rovnaké záujmy, ako riešiť konkrétnu vec prostredníctvom zásahu do jedného zo stavebných kameňov súkromného práva. Ďalšou možnosťou je snaha vymaniť sa z pasce spôsobenej prísny posudzovaním neplatnosti právneho úkonu a jej následkov. Dôvodom spoločensky zložitej situácie je prísne posúdenie staršieho právneho úkonu ako neplatného. Pritom je možné uvažovať aj o tom, či skutočne je právny úkon neplatný.

22. Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach vo vyjadrení z 9. novembra 2020 uviedla, že v súvislosti s otázkou *nemo plus iuris* neexistuje ustálená rozhodovacia prax ústavného súdu, keď poukázala na uznesenie ústavného súdu z 26. mája 2020, sp. zn. II. ÚS 223/2020, a túto otázku preto nie je možné považovať za vyriešenú nálezom ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015. Zároveň uviedla, že ústavný súd

v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 poskytol riešenie kolízie ochrany pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľného nadobúdateľa poukazujúc na to, že nemožno poskytnúť ochranu ústavou garantovaným právam naraz obidvom proti sebe stojacim subjektom, keď uzavrel, že vyššie riziko pri zachovaní maximálnej možnej dobrej viery musí niesť nedbalý vlastník, než nadobúdateľ v dobrej viere. Otázkou však naďalej zostáva, ako sa vysporiadať s prípadom, ak pôvodný vlastník a aj nadobúdateľ v dobrej viere boli primerane opatrní, a komu má v takom prípade svedčať ochrana a komu nie.

22.1. Dobrá viera a zlá viera sa podľa pripomienkujúcej fakulty navzájom vylučujú, keď dobrá viera znamená nevedomosť o určitej okolnosti a naopak zlá viera znamená vedomosť o tejto okolnosti. V súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva od nevlastníka nie je oprávnené požadovať od pôvodného vlastníka, ktorému už raz svedčilo vlastnícke právo, aby preukazoval, na svoj úkor pri jeho strate to, že nadobúdateľ mohol a mal vedieť, že vlastnícke právo nenadobúda od skutočného vlastníka. Dobrá viera sa chápe ako nezavinená nevedomosť o právnych nedostatkoch určitého právneho stavu. Jej uplatnenie prichádza do úvahy iba v prípade, ak tak výslovne stanoví zákon a musí sa aplikovať reštriktívne. Je mylné sa domnievať, že dobromyseľnosť nadobúdateľa možno vyvodiť len z jeho dôvery v správnosť zápisu v katastri nehnuteľností bez zreteľa na ostatné okolnosti, a celkom nesprávnou je tiež predstava, že dobrá viera sa predpokladá a pôvodného vlastníka zaťažuje povinnosť tvrdenia a preukázania opaku.

22.2. V záujme spravodlivého usporiadania pomerov nie je podľa Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika dobré bezvýhradne uplatňovať zásadu *nemo plus iuris* a je možné jej ustúpiť v odôvodnených prípadoch v prospech ochrany v dobrej viere nadobudnutých práv. Rovnako tak sa však nemožno stotožniť so spôsobom, akým judikatúra začala pristupovať k riešeniu práva na ochranu vlastníctva pôvodného vlastníka a princípu ochrany dobrej viery nadobúdateľa. V uznesení z 27. júna 2019, sp. zn. 4Cdo/102/2017 zašiel najvyšší súd až tak ďaleko, že s oporou ustanovenia § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka formuloval dobrú vieru ako vyvrátiteľnú domnienku a dôkazným bremenom preukázania „zlej viery“ zaťažil pôvodného vlastníka. Tento názor sa javí byť nesystémovým. Účinnejším spôsobom ochrany obidvoch práv je skôr skúmanie konania pôvodného vlastníka nehnuteľnosti s ohľadom na odbornú starostlivosť takéhoto (nedbalého) vlastníka. Súd nemôže podporovať jedno ústavné právo na úkor druhého, ak nie je daná vyššia miera ochrany právnymi predpismi. Môže iba spravodlivo rozhodnúť o tom, ktorému právu je poskytnutie ochrany v konkrétnom prípade viac odôvodnené. Súd by tak mal skúmať hlavne rozpor odbornej starostlivosti pôvodného vlastníka s ohľadom na stratu vlastníckeho práva a na druhej strane konanie a mieru vedomosti nového vlastníka o tom, že nadobúda nehnuteľnosť od nevlastníka. Dobrú vieru pritom nemožno odvodzovať iba od materiálnej publicity katastra, alebo najvyššej možnej dobrej viery u nadobúdateľa, ale od starostlivého posúdenia všetkých okolností v ich vzájomnej súvislosti, a teda, ako došlo k strate, resp. k nadobudnutiu vlastníckeho práva s ohľadom na časový a kauzálny nexus.

23. Skôr, než veľký senát obchodnoprávneho kolégia pristúpi k riešeniu právnych otázok vymedzených senátom obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O v uznesení z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018, uvádza, že v predmetnom spore prichádza do úvahy posudzovanie prípustnosti dovolania žalovaného len podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., a nie aj podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.

23.1. Dovolateľ síce formálne uviedol, že jeho dovolanie má byť prípustné aj podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., avšak vo svojom dovolaní neuviedol žiadnu relevantnú právnu argumentáciu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 431 C. s. p. Dovolanie

žalovaného neobsahuje žiadnu právnu argumentáciu vyžadovanú podľa ustanovenia § 431 ods. 2 C. s. p., ktorou možno odôvodniť dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p. (vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. a/ až písm. f/ C. s. p.).

23.2. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. môže dovolací súd posudzovať výlučne v prípade, ak dovolateľ vo svojom dovolaní uvedie, v čom má spočívať predmetná vada zmätočnosti, čo však zo strany žalovaného nebolo splnené. Pri súčasnej koncepcii dovolacieho konania závisí odstraňovanie procesných pochybení súdov nižšej inštalácie výlučne od procesnej aktivity dovolateľa a od kvalitatívnej stránky podaného dovolania. Dovolací súd totiž nie je oprávnený nahrádzať pasivitu dovolateľa a hľadať v texte dovolania, prípadne v predložennom spise, čo by prípadne mohlo predstavovať vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 C. s. p. (k tomu viď aj 3Obdo/19/2017).

K posudzovaniu prípustnosti dovolania

24. Vo vzťahu k prvej právnej otázke predloženej senátom obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 O, týkajúcej sa rozdielneho prístupu jednotlivých dovolacích senátov pri posudzovaní prípustnosti dovolania veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že sa stotožňuje s právnym názorom, ktorý uviedol predkladajúci senát vo svojom uznesení z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018. Predkladajúci senát v rámci svojho predbežného posúdenia prípustnosti dovolania dospel k záveru, že pri posúdení právnej otázky - či je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v dobrej viere, ak prevodca nenadobudol vlastnícke právo k nim pre absolútnu neplatnosť nadobúdacieho titulu, resp. či ostáva naďalej v platnosti zásada *nemo plus iuris* – je vzhľadom na rozdielnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu prípustnosť dovolania daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., hoci žalovaný vytýkal odvolaciemu súdu, že sa pri posúdení nastolenej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (a prípustnosť dovolania mala byť podľa dovolateľa daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

24.1. Veľký senát obchodnoprávného kolégia zároveň uvádza, že predmetná otázka je širším problémom, týkajúcim sa posudzovania prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, a nielen vzájomným rozporným názorom prezentovaným v uzneseniach najvyššieho súdu zo 17. júla 2019, sp. zn. 3Obdo/11/2019, resp. z 24. októbra 2019, sp. zn. 1Obdo/44/2018, ktoré označil vo svojom rozhodnutí predkladajúci senát. K predmetnému konštatovaniu uvádza veľký senát obchodnoprávného kolégia nasledovné:

25. Zákon upravuje prípustnosť dovolania v § 419, § 420 a § 421 ods. 1 C. s. p.

25.1. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

25.2. Podľa ustanovenia § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonala za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

25.3. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

26. V ustanovení § 428 C. s. p. zákon upravuje náležitosti dovolania, ktorými sú popri všeobecných náležitostiach podania uvedenia, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

27. Následne v ustanoveniach § 431 a § 432 C. s. p. sú upravené dovolacie dôvody. Predmetné zákonné ustanovenia v odsekoch 2 zároveň upravujú, akým spôsobom je dovolateľ povinný jednotlivé dovolacie dôvody vo svojom dovolaní vymedziť.

27.1. Podľa ustanovenia § 431 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

27.2. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (odsek 2).

27.3. Podľa ustanovenia § 432 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

27.4. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (odsek 2).

28. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa, aby v dovolaní uviedol

I. Všeobecné náležitosti podania podľa § 127 C. s. p.;

II. Konkrétne rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie podáva;

III. Rozsah, v akom rozhodnutie odvolacieho súdu svojim mimoriadnym opravným prostriedkom napáda;

IV. Dovolací návrh;

V. Dovolací dôvod, ktorý uplatňuje (a pre ktorý považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za nesprávne); a zároveň aby

VI. Uplatnený dovolací dôvod vymedzil spôsobom upraveným v ustanovení § 431 ods. 2 C. s. p. (v prípade dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p.), resp. v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p. (v prípade dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p.).

28.1. Pokiaľ dovolanie obsahuje všetky vyššie uvedené náležitosti, mal by dovolací súd prísť k skúmaniu, či je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 420 C. s. p. (v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 431 C. s. p.), resp. podľa ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. (v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p.).

28.2. Ak niektorú z uvedených náležitostí dovolanie neobsahuje, dovolací súd dovolanie odmietne podľa ustanovenia § 447 písm. d/ C. s. p. (v prípade absencie niektorej z náležitostí uvedených pod bodmi I. až V.), resp. podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p. (v prípade nesplnenia si povinnosti uvedenej pod bodom VI. dovolateľom).

29. Naproti tomu v odbornej literatúre je zastávaný názor, že „*predpokladá sa, že dovolateľ 'presvedčí' dovolací súd, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby tento odklon, ak bude mať za to, že dovolanie je prípustné, z hľadiska právneho posúdenia vec vyriešil. Dovolateľ preto musí v dovolaní presne uviesť, ktorý konkrétny judikát (rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) nerešpektoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí*“ (k tomu viď aj MESIARKINOVÁ, S., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Praha: C. H. BECK, 2017, s. 1382).

29.1. Rovnako tak je prezentovaný názor, že „*dovolateľ súčasne musí jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1, písm. a/, b/, c/ C. s. p. zakladá jeho prípustnosť, ani v tomto prípade nie je postačujúci len odkaz na niektoré z ustanovení, ale dovolateľ musí uviesť, ktorý z dôvodov prípustnosti (odvolací súd sa odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne) považuje za daný a z akých dôvodov*“ (k tomu viď aj MESIARKINOVÁ, S. In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Praha: C. H. BECK, 2017, s. 1409-1410).

30. Publikovaný názor následne prevzali do svojich rozhodnutí viaceré senáty najvyššieho súdu, keď ako náležitosť dovolania vyžadovali (správne) označenie prípustnosti dovolania, vrátane správneho uvedenia písm. a/, písm. b/ alebo písm. c/ ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., ako aj správne uvedenie rozhodnutí dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd pri riešení právnej otázky odklonil, resp. rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých bola pre rozhodnutie odvolacieho súdu kľúčová právna otázka posudzovaná rozdielne.

30.1. V uznesení z 24. októbra 2019, sp. zn. 1Obdo/44/2018 dovolací súd dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C. s. p., t. j. že dovolateľ nevymedzil dovolací dôvod spôsobom predpokladaným v ustanoveniach § 431 až § 435 C. s. p., z dôvodu uvedenia nesprávneho písmena a/ namiesto správneho písmena c/ § 421 ods. 1 C. s. p. Vo svojom rozhodnutí senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 1 O výslovne uviedol, že „*pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. je charakteristický 'odklon' jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Vychádzajúc z uvedených rozhodnutí dovolacieho súdu*

dospel dovolací súd k záveru, že pri riešení relevantnej právnej otázky v predmetnej veci sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyskytla nejednotnosť, navonok prejavená v odlišných právnych názoroch, a to, či v konaní o vypratanie nehnuteľnosti (vydanie veci) možno vyjadriť hodnotu veci (ktorá má byť vyprataná, vydaná) v peniazoch alebo je peniazmi neoceniteľná. Z uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu vyplýva, že pri riešení relevantnej právnej otázky právne názory dovolacích senátov zostali nejednotné a neustálené, so zreteľom na skutočnosť ktorú dovolací súd dospel k záveru, že žalobca síce označil právnu otázku, neopodstatnené je však jeho tvrdenie, že odvolací súd sa pri riešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.)“ [bod 11. odôvodnenia uznesenia].

30.2. V uznesení zo 14. júna 2017, sp. zn. 8Cdo/78/2017 senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 8 C dospel k záveru, že „ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., nevymedzil označením rozhodnutí dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rozdielne právne závery, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania rozhodnutí dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rôzne názory, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok a v súvislosti s tým 'suplovať' aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

Dovolateľka, zastúpená advokátom, v dovolaní na preukázanie svojho tvrdenia, že dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne, neuvádza v dovolaní žiadne rozhodnutia dovolacieho súdu. Dovolateľka tak nevymedzuje ňou uvádzaný dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C. s. p.“ (rovnako aj uznesenia z 28. februára 2019, sp. zn. 2Cdo/37/2018 a z 26. septembra 2019, sp. zn. 3Cdo/228/2018).

30.3. V ďalšom uznesení zo 14. júna 2017, sp. zn. 8Cdo/50/2017 senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 8 C uviedol, že „pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod.“

30.4. V uznesení zo 6. decembra 2018, sp. zn. 3Cdo/48/2018 senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 C skonštatoval, že „ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rozdielne právne závery, nemôže dovolací súd uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Skutočnosť, že dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť

dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. neuvedie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sú rozdielne, považuje najvyšší súd za absenciu náležitostí dovolania v zmysle § 431 až § 435 C. s. p.“ (rovnako aj uznesenie z 25. septembra 2017, sp. zn. 8Cdo/141/2017; obdobne aj uznesenia z 26. septembra 2017, sp. zn. 1Cdo/206/2016, zo 6. decembra 2018, sp. zn. 3Cdo/134/2018 a z 25. júna 2019, sp. zn. 5Cdo/69/2018).

31. Na druhej strane senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 3 O v uznesení zo 17. júla 2019, sp. zn. 3Obdo/11/2019 uviedol, že „záver o prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu viď napríklad I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017) a prípadné odmietnutie dovolania iba z dôvodu nesprávneho označenia písmena uvedeného v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. (napríklad nesprávne uvedené písm. c/ miesto správneho písm. b/) by za splnenia náležitostí dovolania podľa § 428 C. s. p. a za súčasného vymedzenia nesprávneho právneho posúdenia pri vymedzení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. predstavovalo neprípustné odmietnutie spravodlivosti.“

31.1. Totožný prístup pri posudzovaní prípustnosti dovolania zvolil senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 3 O aj v uzneseniach z 30. marca 2020, sp. zn. 3Obdo/8/2020 a z 20. augusta 2020, sp. zn. 3Obdo/10/2020.

32. Veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na to, že zákonodarca sa pri novej právnej úprave dovolacieho konania do značnej miery inšpiroval právnou úpravou dovolacieho konania účinnej v Českej republike (predmetnú skutočnosť zvýraznil veľký senát obchodnoprávného kolégia už vo svojom predchádzajúcom uznesení z 25. februára 2021, sp. zn. 1VObdo/1/2020).

32.1. S poukazom na uvedené veľký senát obchodnoprávného kolégia odkazuje na znenie ustanovenia § 241a ods. 2 O. s. ř. platného a účinného v Českej republike, v zmysle ktorého musí byť v dovolaní okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 4) uvedené, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, vymedzenie dôvodu dovolania, v čom dovolateľ vidí splnenie predpokladov prípustnosti. K obligatórnemu vymedzeniu podmienok prípustnosti dovolania sa vyjadril Ústavný súd Českej republiky napr. v rozhodnutiach sp. zn. III. ÚS 144/15, III. ÚS 695/14, II. ÚS 2715/13 a Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 32Cdo/744/2016. Opačný názor zaujal Ústavný súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 2447/13.

33. Pre komparáciu však treba uviesť, že právna úprava platná a účinná v Českej republike vyžaduje ako náležitosť dovolania uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť podaného dovolania, zároveň však dovolací súd takto dovolateľom uvedeným dôvodom prípustnosti dovolania nie je pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný. Najvyšší súd Českej republiky môže odmietnuť dovolanie pre nesplnenie zákonom predpísanej náležitosti v takom prípade, ak dovolateľ vôbec neuvedie, v čom vidí prípustnosť jeho dovolania. Dôvodom pre odmietnutie dovolania však nie je, ak dovolateľ uvedie nesprávny dôvod prípustnosti jeho dovolania.

34. Naopak právna úprava dovolacieho konania, obsiahnutá v ustanoveniach § 419 a nasl. Civilného sporového poriadku medzi náležitosťami dovolania (§ 428) nezaraďuje uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť dovolania, a túto povinnosť dovolateľovi pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 432 C. s. p. (t. j. namietané nesprávne právne posúdenie) neukladá zákon ani v rámci vymedzenia dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2).

34.1. Napriek tomu odborná literatúra (viď bod 29. odôvodnenia vyššie) a prevažná časť judikatúry najvyššieho súdu (príkladmo citovanej v bode 30. odôvodnenia vyššie) nad rámec

zákonnej úpravy vyžaduje od dovolateľa, aby uviedol, v čom vidí prípustnosť dovolania, a zároveň sa obmedzuje len na posudzovanie prípustnosti dovolania, v takom rozsahu, v akom ho označil dovolateľ v texte dovolania, v dôsledku čoho otázku prípustnosti dovolania zúžil len na konkrétne zákonné ustanovenie uvedené dovolateľom.

34.2. Doterajšia judikatúra najvyššieho súdu tak vyžaduje od dovolateľov (resp. ich právnych zástupcov) splnenie tých podmienok, ktoré nie sú predpokladané zákonom. Síce sa vyžaduje povinné zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní advokátom, čím sa má vytvoriť procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti. Tým sa mal regulovať vysoký počet problematcky formulovaných dovolaní a zároveň sa vychádzalo z presvedčenia, že v osobe advokáta spisujúceho dovolanie sú dané predpoklady pre dosiahnutie týchto cieľov novej právnej úpravy. Je na dovolateľovi, aby dovolanie podával uvážlivo, s plným vedomím limitov vyplývajúcich z právnej úpravy dovolacieho konania. Na druhej strane nemožno požadovať od dovolateľa, prípadne od jeho právneho zástupcu splnenie náležitostí nad rámec zákonnej úpravy, aby bolo dovolanie meritórne prejednatel'né, a tým prenášať časť právomocí zverených zákonom výlučne dovolaciemu súdu na dovolateľa.

35. Voči vyššie uvedenému formalistickému prístupu najvyššieho súdu k posudzovaniu prípustnosti dovolania sa vyhranil už aj ústavný súd v náleze z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020, ktorý okrem iného uviedol, že „*povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p. treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 C. s. p. oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Dovolanie tak bude prípustné aj vtedy, ak napríklad dovolateľ prípustnosť odôvodnil odklonom od ustálenej praxe najvyššieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. c/ (správne má byť písm. a/ - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) C. s. p.], no najvyšší súd zistí, že v skutočnosti nejde o odklon, ale o nejednotnosť takejto praxe [§ 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.]. Tiež nemožno akceptovať taký výklad, že najvyšší súd by nemohol pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil. Rozhodnutia najvyššieho súdu jednak nie sú systematicky nikde usporiadané a publikované, a preto ich znalosť je často len otázkou náhody“ (viď bod 54. odôvodnenia predmetného nálezu).*

35.1. V uznesení zo 4. februára 2021, sp. zn. III. ÚS 76/2021 ústavný súd uviedol, že „*sa nestotožňuje s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci je uvedenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) dovolacieho súdu. Ustanovenie § 421 ods. 1 C. s. p. nemožno interpretovať a uplatňovať tak, že zakotvuje povinné obsahové náležitosti dovolania. Obligatórne náležitosti dovolania upravuje § 428 C. s. p., ktorý okrem iného ukladá dovolateľovi povinnosť uviesť v dovolaní dovolacie dôvody, teda 'z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne'. Následne ustanovenie § 432 C. s. p. vyžaduje vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 C. s. p. (odôvodnenému nesprávnym právnym posúdením veci), aby dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle ustanovenia § 428 C. s. p. obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá*

za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný. Aj napriek uvedenému záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania sťažovateľky nemožno považovať za svojvoľný či arbitrárny“ (bod 57. odôvodnenia predmetného uznesenia).

35.2. Veľkému senátu obchodnoprávného kolégia je známe aj uznesenie ústavného súdu z 26. mája 2020, sp. zn. II. ÚS 226/2020, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť podaná proti uzneseniu z 24. októbra 2019, sp. zn. IObdo/44/2018, a v ktorom bol ústavným súdom vyslovený odlišný názor, než v náleze z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020. V predmetnom uznesení II. senát ústavného súdu skonštatoval, že „najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom zaoberal sťažovateľom nastolenou relevantnou právnou otázkou, ako aj ďalšou podmienkou dovolacieho konania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., ktorou je odklon od jej ustáleného riešenia, pričom dospel k záveru, že v okolnostiach posudzovanej veci nemôže ísť o odklon, pretože rozhodovanie jednotlivých senátov najvyššieho súdu pri riešení nastolenej právnej otázky je nejednotné. Ústavný súd konštatuje, že nie je podstatné, či relevantnú právnú otázku riešil najvyšší súd v merite veci alebo vo vzťahu k trovám dovolacieho konania, pretože stále ide o totožnú právnú otázku. Súc viazaný dovolacími dôvodmi podľa § 440 C. s. p. tak dovolací súd podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom odmietol dovolanie sťažovateľa ako neprípustné podľa § 447 písm. f/ C. s. p. bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku“ (bod 26. odôvodnenia predmetného uznesenia).

36. Veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu sa stotožňuje s názorom prezentovaným v náleze ústavného súdu z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020 a v jeho uznesení zo 4. februára 2021, sp. zn. III. ÚS 76/2021. K tomu uvádza, že prípustnosť dovolania upravuje zákon, ako to vyplýva aj zo znenia ustanovenia § 419 C. s. p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Následné posúdenie, či je dovolanie v konkrétnom prípade prípustné, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu vid' aj I. ÚS 438/2017 a III. ÚS 474/2017).

36.1. Z uvedeného vyplýva, že prípustnosť dovolania neurčuje dovolateľ, ale vyplýva priamo z jednotlivých ustanovení Civilného sporového poriadku. Rovnako tak určenie, či je dovolanie v konkrétnom prípade procesne prípustné, nepatrí do rúk dovolateľa. Záver, či je podané dovolanie procesne prípustné, môže uskutočniť výlučne dovolací senát najvyššieho súdu. Uvedené znamená, že dovolací súd nie je viazaný tým, čo uvedie dovolateľ vo vzťahu k jeho subjektívnemu pocitu o prípustnosti dovolania, a už v žiadnom prípade za súčasnej právnej úpravy nemôže posudzovanie prípustnosti dovolania v prípade dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 432 C. s. p. obmedziť len na konkrétne písmeno obsiahnuté v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p., ktoré v dovolaní označil dovolateľ.

36.2. Prístup, kedy sa dovolací súd – za predpokladu, že dovolací dôvod je vymedzený v súlade so zákonom (s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p.) - pri posudzovaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na to, či je podané dovolanie prípustné podľa zákonného ustanovenia uvedeného dovolateľom, resp. kedy v uznesení o odmietnutí dovolania skonštatuje, že dovolateľ označil nesprávne zákonné ustanovenie o prípustnosti dovolania, keď dovolanie malo byť prípustné podľa iného zákonného ustanovenia, považuje veľký senát obchodnoprávného kolégia za aktuálne účinnej právnej úpravy za nesprávny, keď v konečnom dôsledku môže dôjsť k neprípustnému odmietnutiu spravodlivosti.

37. Veľký senát obchodnoprávného kolégia považuje za nesprávny i prístup, ak dovolacie senáty vyžadujú uvedenie predchádzajúcich rozhodnutí dovolacieho súdu dovolateľom, ktoré

riešili v dovolaní nastolenú právnu otázku, s následkom odmietnutia dovolania len pre nesplnenie tejto „povinnosti“, a to z dôvodu, že takúto povinnosť zákon neukladá ani v rámci náležitostí dovolania a ani v rámci vymedzenia dovolacieho dôvodu.

37.1. Vo vzťahu k uvedenému veľký senát obchodnoprávného kolégia konštatuje, že množstvo rozhodnutí najvyššieho súdu nie je publikovaných na webovej stránke najvyššieho súdu, hoci ide o povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 82a ods. 1 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, a aj tie rozhodnutia najvyššieho súdu (s výnimkou rozhodnutí publikovaných v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), ktoré sú zverejnené na webovej stránke najvyššieho súdu, nie sú systematicky usporiadané (prítom neexistuje ani interná databáza všetkých rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré by boli systematicky usporiadané, a bolo v nich možné vyhľadávanie – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia). Na túto skutočnosť pritom poukázal predkladajúci senát vo svojom uznesení z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018 a aj ústavný súd vo vyššie citovanom náleze z 9. júna 2020, sp. zn. I. ÚS 51/2020 (viď bod 35. odôvodnenia vyššie) [rovnako aj v náleze zo 6. októbra 2020, sp. zn. I. ÚS 115/2020].

37.2. Je tak nesprávne, ak senáty dovolacieho súdu vyžadujú od dovolateľov, aby ako náležitosť dovolania uvádzali rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré nie sú verejne dostupné, a aj v tých rozhodnutiach, ktoré sú zverejnené na webovej stránke najvyššieho súdu, nie je možné vyhľadávanie podľa použitej právnej úpravy, a zároveň tieto rozhodnutia nie sú systematicky zoradené (či ide o rozhodnutia dovolacích senátov najvyššieho súdu, alebo ide o odvolacie rozhodnutia najvyššieho súdu).

38. Vzhľadom na uvedené veľký senát obchodnoprávného kolégia uzatvára, že

I. Povinnou náležitosťou dovolania v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 432 C. s. p. (namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci) nie je uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť podaného dovolania (vrátane označenia rozhodnutí dovolacieho súdu riešiacich konkrétnu právnu otázku).

II. Dovolací súd nie je pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný dovolateľom označeným dôvodom prípustnosti dovolania. Rovnako tak dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ.

39. Ako vyplýva z rozhodnutí uvedených senátom obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 O v uznesení z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018 (viď body 13. až 18. odôvodnenia uznesenia o postúpení veci veľkému senátu), je právna otázka posúdenia nadobudnutia vlastníckeho práva s odkazom na dobrú vieru nadobúdateľa rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne, od rozhodnutí v plnej miere zotrvávajúcich na zásade *nemo plus iuris* až po rozhodnutia, ktoré pripúšťajú možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva s odkazom na dobrú vieru nadobúdateľa.

39.1. Veľký senát obchodnoprávného kolégia preto konštatuje, že dovolanie žalovaného je procesne prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.

39.2. S predmetným dôvodom prípustnosti dovolania úzko súvisí druhá otázka predložená predkladajúcim senátom, a to otázka, či rozhodnutie o dovolaní patrí do právomoci trojčlenného senátu najvyššieho súdu (v danom prípade senátu obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 O), alebo do právomoci veľkého senátu obchodnoprávného kolégia.

K povinnosti trojčlenného senátu najvyššieho súdu postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, ak existuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu

40. Pokiaľ ide o predmetnú (v poradí druhú) právnu otázku predloženú senátom obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 O veľkomu senáte obchodnoprávného kolégia, veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že otázkou výkladu ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. aj v nadväznosti na závery vyslovené v uzneseniach veľkého senátu občianskoprávného kolégia z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/3/2019 a 1VCdo/4/2019 sa zaoberal už v uznesení z 25. februára 2021, sp. zn. 1VObdo/1/2020, v ktorom dospel k záveru, že „***trojčlenný senát najvyššieho súdu má povinnosť postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu postupom podľa ustanovenia § 48 ods. 1 C. s. p. nie len v situácii, ak sa chce odkloniť od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, ale aj v situácii, kedy pri rozhodovaní o určitej otázke existuje rozdielna rozhodovacia prax najvyššieho súdu. Úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu je – nielen rozhodovať v prípade odklonu od skoršej (ustálenej) rozhodovacej praxe najvyššieho súdu – ale predovšetkým zjednocovanie judikatúry samotného najvyššieho súdu.***“

40.1. Na predmetnom právnom názore zotrváva veľký senát obchodnoprávného kolégia aj v rozhodovanej veci a v podrobnostiach poukazuje na závery, ktoré vyslovil v uznesení z 25. februára 2021, sp. zn. 1VObdo/1/2020, na ktoré v celom rozsahu odkazuje.

41. Otázka, kedy je trojčlenný dovolací senát povinný predložiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu, a kedy naopak túto povinnosť nemá, bola riešená už v rozsudku najvyššieho súdu z 10. novembra 2016, sp. zn. 3Cdo/174/2016, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2017 pod R 17/2017. Pre správnu aplikáciu predmetného judikátu je dôležité odôvodnenie predmetného rozsudku. Senát občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu 3 C v uvedenom rozsudku vyslovil, že „*bolo by bezpochyby v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy danej v ustanovení § 48 ods. 1 C. s. p., pokiaľ by každá (minulá) aplikačná alebo interpretačná nejednotnosť, ktorá sa v rozhodovaní senátov najvyššieho súdu vyskytla pred 1. júlom 2016, bola však do tohto dňa úspešne prekonaná postupmi a mechanizmami vyplývajúcimi z vtedajšieho právneho poriadku (napríklad publikovaním judikátu alebo stanoviska), musela po tomto dni 'nanovo' viesť k procesu, v rámci ktorého sa uplatňujú mechanizmy a postupy predpokladané v tomto ustanovení Civilného sporového poriadku. Uvedené konštatovanie je opodstatnené o to viac v prípade (ojedinelých) právnych názorov vyjadrených v takom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu, ktoré bolo v čase pred 1. júlom 2016 zaradené na rokovanie kolégia najvyššieho súdu s návrhom na jeho publikovanie v Zbierke, ktorý však kolégium zamietlo. Právnu úpravou, ktorá je obsiahnutá v § 48 ods. 1 C. s. p., sa sledoval cieľ pokryť v praxi prípady, v ktorých (trojčlenný) senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že 'je' dôvod na zmenu (na odklonenie sa od konštantnej línie rozhodovania). Senát, ktorý dospeje k tomuto záveru, je povinný postúpiť vec veľkému senátu. Na druhej strane ale účelom tohto ustanovenia bezpochyby nie je to, aby bola veľkým senátom posudzovaná správnosť názoru trojčlenného senátu, podľa ktorého 'nie je' dôvod na zmenu doterajších právnych náhľadov a rozhodovacej praxe ustálenej v minulosti prijatím judikátu (alebo stanoviska) publikovaného v Zbierke. Trojčlenný senát, ktorý zastáva tento názor, nie je povinný postúpiť vec veľkému senátu. Samozrejme, pokiaľ ešte v určitej právnej otázke nedošlo k prijatiu (publikovaniu) stanoviska alebo judikátu, prípadne ešte nebolo vydané rozhodnutie veľkého senátu, má povinnosť*

postúpiť vec veľkému senátu ten trojčlenný senát najvyššieho súdu, ktorý sa mieni názorovo odchyliť (odkloniť) od skoršieho rozhodnutia iného senátu najvyššieho súdu. Ak teda trojčlenný senát zistí, že iný senát zaujal v určitej otázke odlišný názor, ktorý vec prejednávajúci senát nezdieľa, má dve možnosti: I. buď sa stotožní so starším právnym názorom (už ustáleným v praxi na základe publikovaného judikátu, stanoviska alebo na základe rozhodnutia veľkého senátu) a svoje rozhodnutie založí na tomto názore, alebo II. vec postúpi veľkému senátu“ (viď bod 21. jeho odôvodnenia).

41.1. Z citovaného rozhodnutia vyplýva že právna veta judikátu R 17/2017 dopadá len na prípady „rozdielnej“ rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ku ktorej došlo do 30. júna 2016, pričom aj tieto prípady treba rozlišovať, a to aj vzhľadom na nález ústavného súdu z 11. októbra 2018, sp. zn. II. ÚS 332/2018, v ktorom ústavný súd skonštatoval, že *„za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neopravňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu Na základe všetkých dosiaľ uvedených úvah dospieva ústavný súd k záveru, že najvyšší súd mal vec postúpiť na rozhodnutie veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Nepostúpenie veci veľkému senátu je za konkrétnych okolností daného prípadu arbitrárne, lebo je v priamom rozpore s výslovným znením § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku a je porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy“* (bod 31. a 32. odôvodnenia nálezu).

Ústavný súd následne uviedol, že *„treba tiež zdôrazniť, že nepostúpenie veci na rozhodnutie veľkému senátu znamená v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu popretie samotného účelu a zmyslu § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Za súčasného stavu totiž nič nebráni tomu, aby niektorý senát najvyššieho súdu v budúcnosti znova odlišne posúdil spornú právnu otázku, čím sa iba predĺži stav právnej neistoty. Autoritatívnym a záväzným spôsobom možno totiž otázku vyriešiť iba verdiktom veľkého senátu“* (bod 34. odôvodnenia nálezu).

41.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň poukazuje na nález ústavného súdu z 30. marca 2021, sp. zn. III. ÚS 46/2020, ktorým zrušil preskúmané rozhodnutie dovolacieho senátu najvyššieho súdu z dôvodu, že v čase rozhodovania existovalo rozhodnutie najvyššieho súdu s odlišným právnym názorom a napriek tejto skutočnosti nepredložil vec veľkému senátu. Zároveň ústavný súd vo vzťahu k tomu, že ním preskúmané rozhodnutie bolo publikované ako judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, uviedol, že podstata veci nespočíva v tom, či bola judikatúra zjednotená, ale či bola zjednotená ústavne konformným spôsobom. Pritom výslovne zdôraznil, že *„zjednotenie formou uverejnenia v zbierke nemôže nahrádzať zjednocovanie veľkým senátom, povinnosť aktivovať veľký senát nemožno týmto mimoprocesným zjednotením obchádzať. V danom prípade bolo jediným legitímnym spôsobom zjednotenia rozhodnutie veľkého senátu“* (bod 49. odôvodnenia nálezu).

41.3. Z uvedeného tak vyplýva, že môžu nastať nasledovné situácie:

- existuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu o určitej právnej otázke v rozhodnutiach vydaných v období do 30. júna 2016, ktorá nebola do 30. júna 2016 zjednotená postupom podľa 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. (vydaním stanoviska alebo publikovaním jedného z týchto rozhodnutí v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), je trojčlenný senát dovolacieho súdu povinný v súlade s ustanovením

§ 48 ods. 1 C. s. p. postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu;

- existuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu o určitej právnej otázke v rozhodnutiach vydaných v období do 30. júna 2016, ktorá bola do 30. júna 2016 zjednotená postupom podľa 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. V takom prípade nemožno hovoriť o rozdielnej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v pravom slova zmysle, keďže judikatúra dovolacieho súdu bola zjednotená zákonom predpokladaným spôsobom. Trojčlenný senát dovolacieho súdu v takejto situácii (za predpokladu, že dovolanie je procesne prípustné) postupuje spôsobom načrtnutým v právnej vete judikátu R 17/2017;

- existuje rozhodnutie dovolacieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a následne bolo vydané rozhodnutie, v ktorom bol vyslovený opačný názor o tej istej právnej otázke, čo znamená, že nie je možné hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, ale o jeho rozdielnej rozhodovacej praxi (k tomu viď aj uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 28. apríla 2020, sp. zn. 1VCdo/4/2019). V takom prípade je povinnosťou trojčlenného senátu postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu a veľký senát je povinný o dovolaní rozhodnúť;

- existuje rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu po 1. júli 2016, t. j. v situácii, ak senát dovolacieho súdu v rozhodnutí vydanom po 1. júli 2016 zaujal o tej istej právnej otázke odlišný právny názor, než bol vyslovený v inom – skoršom - rozhodnutí (či už vydanom do 30. júna 2016, alebo po 1. júli 2016). V takom prípade je povinnosťou trojčlenného senátu dovolacieho súdu, ktorý následne rozhoduje o tej istej právnej otázke, postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu.

42. Za nesprávny považuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu aj názor, že nie je povinnosťou (ale ani možnosťou) trojčlenného senátu najvyššieho súdu postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, ak už o určitej právnej otázke rozhodol ústavný súd.

42.1. Uvedený názor vyslovil ako prvý senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 6 C v rozsudku z 31. júla 2017, sp. zn. 6MCdo/1/2016, keď skonštatoval, že „ústavný súd nie je článkom sústavy všeobecných súdov a nie je ani ďalšou (štvrtou) inštanciou slúžiacou k posudzovaniu námietok účastníkov súdnych konaní pred všeobecnými súdmi voči právnomu posúdeniu vecí takýmito súdmi. Senát najvyššieho súdu, povolaný k rozhodnutiu tentoraz prejednávanej veci, však za stavu vyslovenia sa už ústavným súdom spôsobom opísaným pod 23. zhora považuje za nepredstaviteľné, aby tu ešte existoval priestor pre opätovné zaoberanie sa príslušnou otázkou zo strany veľkého senátu najvyššieho súdu (v tomto prípade inak bez ohľadu na čas začatia dovolacieho konania i prípadnú polemiku s názorom o neexistencii povinnosti postúpiť vec veľkému senátu v konaniach začatých pred nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku). Pripustiť takýto priestor by totiž znamenalo nielen pripustiť možnosť rozhodnutia sa veľkého senátu aj po vyslovení sa ústavného súdu k problému pre ktorúkoľvek z oboch do úvahy prichádzajúcich alternatív (rozumej pre odklon od skôr vysloveného názoru i pre zotrvanie na takomto skoršom názore), ale i logicky neželateľné konzekvencie plynúce z pripustenia takejto možnosti rozhodovania (tu rozumej istú nadbytočnosť reprodukovania už uzavretého ústavným súdom v prvom prípade a začiatok 'vojny' vrcholných súdnych ustanovizní v tom druhom, ktorá by s najväčšou pravdepodobnosťou priniesla nielen riziko nutnosti konečnej kapitulácie najvyššieho súdu, ale i možný ďalší pokles dôvery v činnosť všeobecných súdov a tým aj v právny štát ako taký)“ [viď bod 24. odôvodnenia rozsudku z 31. júla 2017, sp. zn. 6MCdo/1/2016].

42.2. Obdobný názor vyslovil senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C v rozsudku z 29. apríla 2020, sp. zn. 4Cdo/142/2019, v zmysle ktorého „ústavný súd je aj vo vzťahu k veľkému senátu 'nadradený súd', preto jeho judikatúra predstavuje pre všetky rozhodovacie formácie najvyššieho súdu záväznú výkladovú usmernenie pri rozhodovaní skutkovo i právne obdobných vecí, teda aj pri posudzovaní možnosti nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka. Najvyšší súd je preto povinný bez ďalšieho procesného postupu precedenčné rozhodnutie ústavného súdu nasledovať, prípadne predniesť seriózne argumenty, ktoré vedú k záveru, že vzhľadom na relevantné skutkové rozdiely, nie je vhodné aplikovať už vyslovený ústavný princíp na prejednávajúcu vec alebo v celkom výnimočných prípadoch sa môže od ratio decidendi nálezu ústavného súdu odchýliť a predložiť pre tento postup konkurujúce úvahy“ (viď bod 16. odôvodnenia rozsudku z 29. apríla 2020, sp. zn. 4Cdo/142/2019).

42.3. Predmetný právny názor bol následne publikovaný v odbornom časopise Justičná revue (v podrobnostiach viď ĽALÍK, M.: Stret judikatúry ústavného súdu s judikatúrou najvyššieho súdu a jeho riešenie v dovolacom konaní ohľadne nadobudnutia nehnuteľnosti od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa v zápis v katastri nehnuteľností; Justičná revue, 72, 2020, č. 8-9, s. 1015 - 1024.).

43. Vo veci rozhodujúci veľký senát obchodnoprávneho kolégia sa nestotožňuje so závermi uvedenými v rozhodnutiach citovaných vyššie (v bodoch 42.1. a 42.2. odôvodnenia). Podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nesprávnosť predmetného právneho záveru spočíva v tom, že zákon zveruje zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov do právomoci najvyššieho súdu a nie do právomoci ústavného súdu (k tomu viď ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch). Predmetnú skutočnosť vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje aj ústavný súd (k tomu viď aj I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07, I. ÚS 256/08, I. ÚS 494/2020, II. ÚS 810/2016, III. ÚS 756/2017 a IV. ÚS 366/2018). Úlohou ústavného súdu totiž (v zmysle uvedených jeho rozhodnutí) nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V novšej judikatúre ústavný súd zvyrazňuje aj tú skutočnosť, že od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (podľa § 48 Civilného sporového poriadku) s tým, že do týchto kompetencií najvyššieho súdu nemá ústavný súd oprávnenie zasahovať (k tomu viď aj I. ÚS 136/2019 a II. ÚS 252/2019).

43.1. Osobitne veľký senát obchodnoprávneho kolégia v tejto súvislosti poukazuje na nálezu ústavného súdu z 26. novembra 2019, sp. zn. I. ÚS 127/2019, z ktorého vyplýva, že aj v prípade vyslovenia právneho názoru v kasačnom náleze ústavného súdu je dovolací súd povinný v ďalšom konaní predložiť vec veľkému senátu, aby ten vo svojom rozhodnutí zaujal záväzný zjednocujúci právny názor, ktorý by už reflektoval aj právny názor ústavného súdu.

43.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň uvádza, že vzťah medzi ústavným súdom a najvyšším súdom by mal byť charakterizovaný tzv. súdnym dialógom, kedy má najvyšší súd možnosť primeraným spôsobom reagovať (za súčasného vyslovenia odlišného právneho názoru) na názor vyjadrený v konkrétnom rozhodnutí ústavného súdu, a to osobitne v situácii, ak rozhodnutie ústavného súdu nie je podľa názoru najvyššieho súdu dostatočne vyargumentované, alebo ak zo strany ústavného súdu neboli zohľadnené všetky okolnosti, ktoré

sú pre vyriešenie určitej otázky rozhodujúce. Napokon môže nastať situácia, kedy záver ústavného súdu v konkrétnej veci môže sledovať spravodlivé rozhodnutie konkrétneho sporu, avšak vzhľadom na špecifické okolnosti prípadu nie je aplikovateľný všeobecne aj v iných sporoch.

44. Postúpenie veci veľkému senátu nepredstavuje pre trojčlenný senát najvyššieho súdu možnosť, ale za splnenia zákonných podmienok predstavuje obligatórny postup. Ak trojčlenný senát najvyššieho súdu vo veci rozhodne sám a v rozhodnutí vyjadrí právny názor odlišný od právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, prípadne veľkého senátu a nepredloží vec na rozhodnutie veľkému senátu, poruší trojčlenný senát najvyššieho súdu ústavný príkaz, v zmysle ktorého nikto nemôže byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (v podrobnostiach vid' aj nález ústavného súdu z 11. októbra 2018, sp. zn. II. ÚS 332/2018).

45. Veľký senát obchodnoprávného kolégia preto konštatuje, že:

I. V prípade existencie rozdielnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá nebola zjednotená do 30. júna 2016 postupom podľa ustanovenia § 8 ods. 3 v spojení s § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch zverejnením rozhodnutia zásadného významu alebo zjednocujúceho stanoviska v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, je trojčlenný dovolací senát najvyššieho súdu rozhodujúci o danej (v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozdielne posudzovanej) právnej otázke povinný podľa ustanovenia § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu.

II. Povinnosť postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu najvyššieho súdu podľa ustanovenia § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku má trojčlenný senát dovolacieho súdu aj v situácii, ak o právnej otázke, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, už rozhodol ústavný súd, a to aj vtedy, ak je vec prejednávajúci dovolací senát podľa ustanovenia § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o ústavnom súde viazaný právne záväzným názorom vysloveným v kasačnom náleze ústavného súdu.

46. Vzhľadom na uvedené veľký senát obchodnoprávného kolégia konštatuje, že pri rozdielnej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu pri posudzovaní (ne)možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa [a (ne)možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris*] prezentovanú v rozhodnutiach uvedených predkladajúcim senátom v bodoch 14. až 16. odôvodnenia uznesenia z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018, ktorá nebola zjednotená postupom podľa ustanovenia § 8 ods. 3 v spojení s § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch do 30. júna 2016 (ale naopak k tejto divergentnej rozhodovacej činnosti - bez toho, aby zmena judikatúry nastala v dôsledku rozhodnutia veľkého senátu - došlo až za účinnosti Civilného sporového poriadku – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia), je aj s poukazom na normatívnu záväznosť rozhodnutí veľkého senátu (§ 48 ods. 3 prvá veta C. s. p.) oprávnený a zároveň povinný o dovolaní rozhodnúť veľký senát obchodnoprávného kolégia (a nie trojčlenný dovolací senát najvyššieho súdu).

46.1. Na konštatovaní o právomoci veľkého senátu obchodnoprávného kolégia nemení nič ani skutočnosť, že k otázke (ne)možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa [a (ne)možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris*] sa vyjadril aj ústavný súd (konkrétne bývalý I. senát ústavného súdu)

v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 – ktorý bol vydaný v rozhodovanom spore – a v ďalších nálezoch z 3. mája 2017, sp. zn. I. ÚS 151/2016 a z 20. decembra 2017, sp. zn. I. ÚS 460/2017.

46.2. Len ako poznámku pritom veľký senát obchodnoprávneho kolégia dopĺňa, že rozdielna rozhodovacia prax senátov najvyššieho súdu o dovolateľom nastolenej právnej otázke nebola ku dňu jeho rozhodovania zjednotená ani postupom upraveným v článku 4 Rokovacieho poriadku najvyššieho súdu zverejneného pod č. 200/2016 Z. z., t. j. vydaním zjednocujúceho stanoviska kolégia najvyššieho súdu, ktorým bolo možné v zmysle článku 4 bod 1 písm. a/ zjednotiť výkladové rozdiely v právoplatných rozhodnutiach senátov najvyššieho súdu.

K právnej otázke (ne)možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa, resp. k právnej otázke (ne)možnosti prelomenia zásady nemo plus iuris

47. Žalovaný právnou otázkou - „**či možno nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od osoby, ktorá v skutočnosti nie je jej vlastníkom, ale o ktorej vlastníckom práve svedčí zápis v katastri nehnuteľností, a to len na základe dobrej viery nadobúdateľa tejto nehnuteľnosti**“ - odôvodnil tým, že podľa jeho názoru určitý subjekt nemôže platne nadobudnúť vlastnícke právo, ak osoba, od ktorej derivatívne odvodzuje svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto nikdy nenadobudla, nemohla ho platne ani previesť, a teda že nikto nemôže na iného previesť viac práv ako má sám, čo je v súlade s hmotnoprávnou úpravou. Opačný právny názor, podľa ktorého pri nadobudnutí vlastníckeho práva k prevádzanej nehnuteľnosti má právotvorný účinok samotná dobrá viera (bez ohľadu na dĺžku doby, po ktorú trvala) nadobúdateľa v to, že kupuje nehnuteľnosť od vlastníka (t. j. že zápis vlastníctva v katastri zodpovedá právnomu stavu), označil dovolateľ za nesprávny.

48. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že existujú dve skupiny rozhodnutí najvyššieho súdu posudzujúcich predmetnú právnú otázku, keď do prvej skupiny možno zaradiť rozhodnutia, ktoré zotrvávajú na zásade *nemo plus iuris*, a do druhej skupiny rozhodnutia, ktoré umožňujú prelomenie predmetnej zásady, keď v nich okrem iného boli reflektované závery vyslovené v náleze ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, resp. aj rozhodnutia, ktoré pripúšťajú nadobudnutie vlastníckeho práva (len) na základe dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti.

49. Do skupiny rozhodnutí, ktoré zotrvávajú na zásade *nemo plus iuris*, patria napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/146/2012, 2MCdo/20/2011, 3Cdo/144/2010, 3Cdo/223/2016, 5MCdo/12/2011 a 7Cdo/139/2019.

49.1. V rozsudku z 30. marca 2011, sp. zn. 3Cdo/144/2010 najvyšší súd skonštatoval, že „už v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/96/1995 (publikovanom v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 39/1998) najvyšší súd uviedol, že absolútna neplatnosť právneho úkonu (*negotium nullum*) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (*ex lege*), v dôsledku čoho sa hľadá na absolútne neplatný úkon tak, ako keby nebol nikdy urobený. Absolútne neplatný právny úkon nepôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

Ak je určitý úkon absolútne neplatný, nastáva jeho neplatnosť priamo zo zákona už v čase jeho urobenia. Ani pri uplatnení princípov spravodlivosti a dobrých mravov pri výkone práv a povinností nemá súd možnosť dodatočne zvážiť, či absolútnu neplatnosť úkonu 'uzná

alebo neuzná' (resp. či ju zohľadní alebo nezohľadní). Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (z úradnej povinnosti).“

Následne dovolací senát 3 C v predmetnom rozsudku uzavrel, že „*ak je prvotná kúpna zmluva neplatná, nestal sa prvý kupujúci (v preskúmvanej veci je ním žalovaný 1/) vlastníkom nehnuteľnosti a v prípade jej ďalšieho prevodu nesvedčí v prospech ďalších nadobúdateľov (vrátane žalovaných 3/ a 4/) vlastnícke právo, ktoré by malo byť odvodené od vlastníckeho práva prvého kupujúceho.*

Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva; nemožno preto ani uvažovať o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyselného nadobúdateľa. Rovnako tak nie je možné za uvedeného stavu uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám.“

49.2. V uznesení z 18. decembra 2012, sp. zn. 2MCdo/20/2011 najvyšší súd uviedol, že „*zmluvné prevody vlastníckeho práva sú v Slovenskej republike v zásade založené na princípe, že nikto nemôže previesť viac práv, než sám má. Inak povedané, ani existencia platnej zmluvy medzi prevodcom a nadobúdateľom nemôže spôsobiť prevod vlastníckeho práva na nadobúdateľa, ak prevodca sám nebol vlastníkom, alebo ak neexistuje výslovné zákonné ustanovenie, ktoré by ustanovovalo opak (napríklad § 446 Obchodného zákonníka, § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch). Niet preto dôvodu, prečo by sa zásada 'nemo plus iuris' nemala vzťahovať aj na ďalší inštitút zmluvnej povahy, a to dobrovoľnú dražbu. To znamená, že ani platná dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže spôsobiť nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby (alebo záložca) nebol sám vlastníkom predmetu dražby. Opačnému výkladu by okrem toho, že mu chýba zákonný podklad, bránil článok 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého musí byť výklad zákonov v súlade s ústavou.“*

49.3. V uznesení z 29. apríla 2014, sp. zn. 5MCdo/12/2011 dospel najvyšší súd k záveru, že „*podľa zásady rímskeho práva nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet, v zmysle ktorej z nepráva nemôže vzniknúť právo a zdôraznil, že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje (derivatívne) svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť.*

Vo všeobecnosti možno za vlastníka považovať osobu, v prospech vlastníctva ktorej svedčí nadobúdacie konanie ('modus') a zodpovedajúci právny titul ('titulus'), napríklad zmluva. Pokiaľ 'titulus' preukazuje právo inej osoby než 'modus', je potrebné určiť, kto je vlastníkom. Za vlastníka je v takom prípade považovaný ten, v prospech práva ktorého svedčí nadobúdací titul. Neplatný právny úkon ale nemá právne následky, aké má platný právny úkon; na jeho základe preto nedochádza k prevodu nehnuteľnosti. I keď v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľnosti 'prevedených' ďalej na iných nadobúdateľov svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov 'modus', chýba im 'titulus'. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že im možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasl. Občianskeho zákonníka). Dobrej viere ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky nepriznáva. Ochrana, ktorú poskytuje nadobúdateľovi, nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne

právo. Inými slovami: *pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má skutočnosť prevahu nad zápisom v katastri.*“

49.4. V uznesení z 27. januára 2016, sp. zn. 1Cdo/146/2012 senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 1 C uviedol, že *„len pri púhom zistení osoby konajúcej v dobrej viere v zápis katastra nehnuteľností, ktorá uzavrela (absolútne) neplatnú prevodnú zmluvu okrem zákonom stanovených prípadov, nie je možné pristúpiť k kvalifikačnému záveru, že v takomto prípade došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka. Pre takýto záver tu absentuje príslušné hmotnoprávne ustanovenie Občianskeho zákonníka, či iného právneho predpisu. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva; nemožno preto ani uvažovať o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa.*“

49.5. V rozsudku z 26. januára 2017, sp. zn. 3Cdo/223/2016 (vydanom po náleze ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 C poukázal na skoršiu judikatúru v tejto otázke a doplnil, že *„zastáva názor, ktorý vychádza aj naďalej zo zásady, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako má sám. K odlišným záverom nevedie de lege lata ani zásada hodnovernosti (materiálnej publicity) katastra nehnuteľností, ktorá má za cieľ zabezpečiť čo najväčšiu istotu v právnych vzťahoch k nehnuteľnostiam. Táto zásada je vyjadrená v ustanovení § 70 katastrálneho zákona. V zmysle tejto zásady platí, že čo je zapísané v katastri nehnuteľností, to sa považuje za správne a v súlade so skutočným stavom, aj keby tomu tak nebolo. Ide o právnu domnienku, ktorá chráni dôveru každého v správnosť údajov katastra. Táto domnienka je však vyvrátiteľná, t. j. údaje prestanú byť hodnoverné a záväzné, ak sa preukáže opak (viď bližšie 4Cdo/100/2012). Podľa presvedčenia vec prejednávajúceho senátu vtedy, keď zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má právny stav prevahu [napriek (prípadnej) dobrej viere osoby zapísanej ako vlastník] nad evidovaným stavom.*

49.6. V uznesení z 30. januára 2020, sp. zn. 7Cdo/139/2019 (vydanom po náleze ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 7 C poukázal na rozsudok z 26. januára 2017, sp. zn. 3Cdo/223/2016 a uviedol, že *„odvolací súd v súvislosti s preferenciou princípu 'nemo plus iuris' akcentoval okolnosti, ktoré skutkovo ani právne v prípade uvádzaných rozhodnutí ústavného súdu (t. j. nálezov sp. zn. I. ÚS 549/2015 a I. ÚS 151/0216 – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) v hre neboli.*“

50. Do druhej skupiny rozhodnutí možno zaradiť predovšetkým rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/160/2018, 2Cdo/231/2017, 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019 (vo vzťahu k záložnému právu ako vecnému právu), 4Cdo/142/2019, 4Cdo/28/2020, 6Cdo/71/2011 a 6Cdo/792/2015, pričom rozhodnutia senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C (konkrétne 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019, 4Cdo/142/2019 a 4Cdo/28/2020) priamo konštatujú možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva (resp. iného vecného práva) s odkazom na dobrú vieru jeho nadobúdateľa a s poukazom na nálezy ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, z 3. mája 2017, sp. zn. I. ÚS 151/2016 a z 20. decembra 2017, sp. zn. I. ÚS 460/2017.

50.1. V uznesení z 27. februára 2013, sp. zn. 6Cdo/71/2011 najvyšší súd uviedol, že *„ak vlastníctvo nadobúdané v tzv. malej privatizácii je vlastníctvom nadobúdaným na základe zmluvy, potom sa na takúto zmluvu vzťahuje jedna zo základných zásad súkromného práva, a to zásada 'nemo ad alium plus iuris transfere potest quam ipse habet' (nikto nemôže previesť viac práv, než má sám). Táto zásada chráni vlastnícke právo skutočného (pravého) vlastníka. Jej*

uplatnenie znamená, že platne nemôže nadobudnúť vlastnícke právo právny nástupca, ak subjekt, od ktorého odvodzuje (derivatívne) svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, toto právo nikdy nenadobudol, a teda ho ani nemohol ďalej platne previesť (porovnaj uznesenie ústavného súdu z 10. februára 2010, sp. zn. I. ÚS 50/2010).

Aj keď dôsledkom vyplývajúcim z vyššie uvedenej zásady je nemožnosť nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od nevlastníka, nemožno vylúčiť situáciu, keď proti princípu ochrany práva pôvodného vlastníka bude pôsobiť princíp ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa. V súvislosti s riešením kolízie týchto princípov dovolací súd zastáva názor, že ochranu skutočného vlastníka, zaručovanú zásadou 'nikto nemôže previesť viac práv, než má sám' možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa len celkom výnimočne, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zrejme, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky z 2. októbra 2012, sp. zn. I. ÚS 3314/11). Dobrá viera musí byť pritom hodnotená veľmi prísne, pričom poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé. Poskytnutie tejto ochrany sa vo svojich dôsledkoch prejaví ako možnosť dobromyseľného nadobúdateľa pokračovať v oprávnenej držbe. O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí. “

Následne však senát občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu 6 C uviedol, že v rozhodovanej veci nemožno konštatovať dobrú vieru žalovaných.

50.2. V ďalšom uznesení z 18. augusta 2016, sp. zn. 6Cdo/792/2015 senát občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu 6 C uviedol, že „bude povinnosťou súdov nižšieho stupňa zaoberať sa vecou aj z hľadiska možnej dobromyseľnosti žalovaných ako nadobúdateľov sporného pozemku na základe zámennej zmluvy z 23. apríla 2002 uzavretej so Slovenskou republikou. V tejto súvislosti dovolací súd dáva súdom nižšej inštancie do pozornosti nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, podľa záverov ktorého, ak sa dostávajú do vzájomnej kolízie ústavné hodnoty – princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka, pokiaľ nemožno zachovať maximum z oboch základných práv, treba prihliadnuť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má niest' nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní. “

50.3. Uznesením z 31. júla 2018, sp. zn. 2Cdo/231/2017 najvyšší súd zrušil preskúmaný rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu existencie vady zmatečnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., ktorú videl vo veci rozhodujúci dovolací senát v skutočnosti, že odvolací súd v rámci argumentácie uvedenej v odôvodnení rozhodnutia nedal odpoveď na námietku žalovaného, týkajúcu sa nadobudnutia vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom pri odkaze na nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015.

50.4. Uznesením z 30. apríla 2019, sp. zn. 1Cdo/160/2018 najvyšší súd zrušil preskúmaný rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu existencie vady zmatečnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., pričom odvolaciemu súdu dovolací súd vytkol, že vychádzal zo zásady *nemo plus iuris* a z tohto dôvodu sa nevysporiadal s dobrou vierou žalovaných 1/ a 2/ pri uzatváraní kúpnej zmluvy, a že rovnako tak sa nevysporiadal s judikatúrou ústavného súdu

(nálezy zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 a z 3. mája 2017, sp. zn. I. ÚS 151/2016). Dovolací senát poukázal na špecifické okolnosti prípadu, keď žalovaní 1/ a 2/ vychádzali zo zákonom predpokladanej a určenej dôvery v zápis do obchodného registra, uskutočnený na to určeným štátnym orgánom, ktorý je účinný voči každému, s tým, že v ďalšom konaní bude potrebné posúdiť, kto má niesť väčšie riziko, či nadobúdateľ v dobrej viere, alebo vlastník, ktorý bol sám nedbalý a ktorý navyše zrejme spôsobil, že zápis do obchodného registra bol neplatný.

51. Najjednoznačnejšie závery, týkajúce sa možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* v prospech ochrany dobromyseľného nadobúdateľa, možno nájsť v rozhodnutiach senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C (4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019, 4Cdo/142/2019, 4Cdo/28/2020).

51.1. Uznesením z 27. júna 2019, sp. zn. 4Cdo/102/2017 najvyšší súd zrušil rozsudky súdov nižšej inštancie z dôvodu existencie vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. V odôvodnení svojho rozhodnutia dovolací súd uviedol, že „*otázka nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa dlhodobo rezonuje v našej právnej teórii aj právnej (súdnej) praxi, preto najvyšší súd konštatuje, že názory na túto otázku sa vyvíjali rôznym spôsobom tak v tunajšom právnom prostredí a rovnako napríklad v Českej republike, kde platila obdobná právna úprava. Najskôr sa vyskytovali názory o nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka (m. m. I. ÚS 50/2010), neskôr sa presadil právny názor, že súdy majú chrániť 'vlastnícke právo' k nehnuteľnosti nadobudnutej aj od nevlastníka, a to na základe dobrej viery nadobúdateľov vychádzajúcej najmä (ale nielen) z katastrálnej evidencie a zákonom upraveného riadneho titulu, teda ako dôsledok aplikácie princípu legitímneho očakávania, právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv a majetku (m. m. nálezy ústavného súdu I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016, I. ÚS 460/2017).*

V tomto prípade totiž platí, že vlastníkom veci sa stane ten, kto legálne získal vec zapísanú v katastri nehnuteľností a bol vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere v oprávnenie druhej zmluvnej strany vlastnícke právo previesť na základe riadneho titulu. Dobrá viera tu nie je formulovaná ako výnimka zo základného pravidla, ale ako znak skutkovej podstaty základnej normy (§ 123 Občianskeho zákonníka). Preto nadobúdateľ svoju dobrú vieru nebude musieť preukazovať, lebo aj v pochybnostiach platí, že držba je oprávnená (§ 130 ods. 1 in fine Občianskeho zákonníka). Na tom, kto nadobudnutie v dobrej viere popiera, bude, aby túto domnienku vyvrátil, t. j. aby podal plný dôkaz zlej viery nadobúdateľa a na jeho ťarchu pôjde, pokiaľ sa mu to nepodarí preukázať.“

51.2. Totožné závery vyslovil senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C v kasačnom uznesení z 29. januára 2020, sp. zn. 4Cdo/95/2019 a v rozsudkoch z 29. apríla 2020, sp. zn. 4Cdo/142/2019 a z 21. októbra 2020, sp. zn. 4Cdo/28/2020.

52. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že predchádzajúce rozhodnutie najvyššieho súdu v prejednávanej spore (uznesenie z 30. apríla 2014, sp. zn. 4Obdo/24/2014, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalobcu proti rozsudku krajského súdu z 29. októbra 2013, č. k. 21CoKR/3/2013-637) bolo spolu s rozsudkom krajského súdu z 29. októbra 2013, č. k. 21CoKR/3/2013-637 zrušené nálezom ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

52.1. Vo veci rozhodujúce súdy (vrátane veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) sú s poukazom na ustanovenie § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o ústavnom súde (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“) viazané právne záväzným názorom vysloveným ústavným súdom v jeho náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015.

53. Veľký senát obchodnoprávného kolégia bol vzhľadom na uvedené povinný zaoberať sa posúdením rozsahu kasačnej záväznosti citovaného nálezu, ktorou je pri svojom rozhodovaní o dovolaní limitovaný.

53.1. Pokiaľ ide o viazanosť právnym názorom vysloveným v rozhodnutí ústavného súdu, niektorí autori uvádzajú, že „ustanovenie § 134 upravuje, čo sa v teórii označuje ako vertikálny precedens s kasačnou záväznosťou, kde 'vyšší' orgán prikazuje 'nižšiemu', ako má vo veci ďalej postupovať a rozhodnúť. Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť a posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal. V tomto smere má ústavnú povinnosť a nemôže názor ústavného súdu modifikovať alebo vec rozhodnúť inak, ako mu prikázal ústavný súd, hoci by ho k tomu mohli viesť dobré dôvody. Vertikálny precedens a kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu nedovoľuje príslušnému orgánu zohľadniť nič, čo by mohlo viesť k nerešpektovaniu nálezu ústavného súdu (k tomu viď aj ĽALÍK, M., ĽALÍK, T. Zákon o ústavnom súde. Komentár. Bratislava: WOLTERS KLUVER SR, 2019, s. 404).

53.2. Druhá skupina autorov uvádza, že „kasačná (inštančná) záväznosť nálezu ústavného súdu predstavuje požiadavky na reflektovanie právneho názoru ústavného súdu zaujaté v konkrétnej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom náleze, ktorý je pri následnom rozhodovaní orgán verejnej moci povinný bezvýnimčne rešpektovať. Kasačná záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia ústavného súdu.

Za právny názor súdu (t. j. aj súdu ústavného) je vo všeobecnosti možné považovať názor súdu, ako sa má prejednávaná vec právne posúdiť. To znamená, ktorú právnu normu je potrebné zvoliť na zistený skutkový stav a ako interpretovať jej obsah. Nemusi ísť pritom výhradne o právne posúdenie v rovine hmotného práva; právny názor súdu sa môže týkať aj právnych noriem práva procesného.

Právny názor by mal aj ústavný súd vyjadriť určite a presne, a v prípade zrušovacieho rozhodnutia by malo byť z neho zrejmé aj to, prečo bolo právne posúdenie orgánu verejnej moci nesprávne. Od právneho názoru ústavného súdu však treba odlišovať procesné pokyny ústavného súdu, ktorými usmerňuje orgán verejnej moci ohľadom ďalšieho postupu v konaní, ako sú napríklad pokyny na ďalší procesný postup“ (k tomu viď aj BARICOVÁ, J., In: MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kol. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava: C. H. BECK, 2020, s. 1035-1042).

54. Vychádzajúc z uvedeného je podľa veľkého senátu obchodnoprávného kolégia nevyhnutné posúdiť, ktorá časť nálezu ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 je pre jeho rozhodovanie v spore kasačne záväzná, a to, či je v ďalšom konaní viazaný akýmkoľvek tvrdením ústavného súdu obsiahnutým v odôvodnení jeho nálezu, alebo či len tým konštatovaním, pre ktoré ústavný súd vyhodnotil predchádzajúce rozhodnutia (predovšetkým predchádzajúci rozsudok krajského súdu) za nesprávne.

54.1. V prvom rade je nevyhnutné rozlišovať medzi procesnými pokynmi ústavného súdu od právne záväzného názoru ústavného súdu, ktorým sú súdy nižšej inštalácie viazané s poukazom na znenie ustanovenia § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že konštatovanie ústavného súdu obsiahnuté

v bodoch 21. a 22. odôvodnenia kasačného nálezu – v zmysle ktorého bolo povinnosťou krajského súdu posúdiť opodstatnenosť ochrany vlastníckeho práva žalobcu s tým, že je jeho povinnosťou skúmať dobrú vieru žalobcu a pri svojom rozhodnutí na ňu prihliadnuť – nepredstavuje právny názor, ale jedná sa len o procesný pokyn ústavného súdu.

54.2. V zostávajúcej časti veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu je toho názoru, že pod právnym názorom ústavného súdu, ktorým sú súdy rozhodujúce v predmetnom spore viazané, je potrebné rozumieť tú časť nálezu ústavného súdu, v ktorej vyslovil vlastné právne závery týkajúce sa rozhodovaného sporu, a pre ktoré vyhodnotil napadnutý rozsudok krajského súdu (v spojení s uznesením najvyššieho súdu) za nesprávny a porušujúci právo žalobcu na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, a len v tejto časti možno hovoriť o (v zásade bezvýhradnej) kasačnej viazanosti konajúcimi súdmi právnym názorom ústavného súdu.

54.3. V rozhodovanom spore je tento právny názor – na ktorý sa vzťahuje kasačná záväznosť - vyslovený v bode 12. odôvodnenia nálezu ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, v zmysle ktorého „*niet čo najmenšieho dôvodu (z ústavnoprávného hľadiska) korigovať ustálený právny názor z minulosti, totiž že **rozhodovanie (štátu) o privatizácii podľa zákona č. 92/1991 Zb., o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov je síce rozhodovaním štátu, ale nie ako nositeľ a verejnej moci, ale štátu ako doterajšieho vlastníka privatizovaného majetku, ktoré nepodlieha žiadnej kontrolnej právomoci zo strany všeobecných súdov. Takže akákoľvek dispozícia (rozhodnutie o nej) s týmto majetkom v režime zmieneného zákona bolo výrazom a dôsledkom iba a len vlastníckej vôle a že zodpovednosť orgánu zákonom k vykonaniu privatizácie povolaného za takto urobené rozhodnutie sa aj za súčasného právneho stavu vymyká z rámca zodpovednosti daného inak právnym poriadkom. Z tohto dôvodu preto nezostávalo, než len poprieť záver všeobecných súdov, že na 'prevod' majetku zo štátneho podniku na F., a potom na akciovú spoločnosť bol potrebný nejaký nadobúdaci titul, pretože stále šlo iba o tzv. faktickú zmenu (presun) správy štátneho majetku z jednej štátnej organizácie na druhú, a nie o jeho prevod či prechod, takže už vôbec túto zmenu správy nebolo možné sankcionovať absolútnou neplatnosťou pre rozpor s právnou zásadou 'nemo plus iuris' tak, ako to učinili všeobecné súdy. Z ustanovenia § 761 ods. 1 Obchodného zákonníka totiž vyplývalo, že právo hospodárenia štátnych organizácií s majetkom štátu sa spravovalo dovtedajšími predpismi vrátane § 64, § 65 a § 72 až § 74b zákona č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len 'Hospodársky zákonník'), a to až do doby vydania novej zákonnej úpravy. Pritom na štátne podniky sa vzťahoval z Hospodárskeho zákonníka prakticky len § 64, z ktorého vyplývala práve spomínaná notorieta, že štátne organizácie mali k veciam vo vlastníctve štátu iba právo hospodárenia, a nie subjektívne vlastnícke právo, ktoré by si museli prevádzať scudzovacími zmluvami podľa Občianskeho zákonníka, o ktorých uvažoval krajský súd.***“

54.4. Vychádzajúc z uvedeného bolo povinnosťou okresného súdu a následne aj krajského súdu pri svojom rozhodovaní zohľadňovať to, že pri dispozícii s privatizovaným majetkom vystupoval štát ako ich vlastník, pričom pokiaľ išlo o „prevod“ štátneho majetku zo štátneho podniku (zrejme v tomto kontexte je myslený úpadca – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia) na F., išlo v skutočnosti len o faktickú zmenu, týkajúcu sa osoby správcu majetku vo vlastníctve štátu, a nie o prevod alebo prechod vlastníckeho práva, keďže vlastníkom tohto majetku bol stále štát. Túto zmenu správy majetku štátu (bez ohľadu na formu, v akej bola táto zmena uskutočnená) nebolo možné považovať za dôvod neplatnosti právneho úkonu, ktorým došlo k zmene vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam zo štátu na tretí

subjekt (v danom prípade na obchodnú spoločnosť T. a. z., a. s.), a preto nemohlo podľa ústavného súdu dôjsť k rozporu pri nadobúdaní nehnuteľností žalobcom so zásadou *nemo plus iuris*. Osobitne pritom ústavný súd zvýraznil, že štátne podniky ako štátne organizácie [vrátane úpadcu (t. j. T. a. z., štátny podnik) – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia] mali k veciam vo vlastníctve štátu (vrátane sporných nehnuteľností – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) iba právo hospodárenia, a nie vlastnícke právo.

55. Ostatné úvahy – vrátane úvah o prípadnej možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* – obsiahnuté v bodoch 14. až 18. odôvodnenia nálezu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 boli uvedené ústavným súdom nad rámec dôvodov pre zrušenie rozsudku krajského súdu z 29. októbra 2013, č. k. 21CoKR/3/2013-637 a uznesenia najvyššieho súdu z 30. apríla 2014, sp. zn. 4Obdo/24/2014. Tieto úvahy ústavného súdu tak možno považovať za úvahy, ktoré boli uvedené v náleze *obiter dictum*, a nemožno na ne vzťahovať kasačnú záväznosť (k tomu viď aj bod 54.2. odôvodnenia vyššie).

55.1. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v nadväznosti na dôvody, pre ktoré ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu z 29. októbra 2013, č. k. 21CoKR/3/2013-637 a uznesenie najvyššieho súdu z 30. apríla 2014, sp. zn. 4Obdo/24/2014, pritom poukazuje na to, že posudzovanie prípadnej možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* by mohlo prichádzať do úvahy až v situácii, ak by bolo jednoznačne ustálené, že ak osoba, od ktorej mal žalobca nadobudnúť sporné nehnuteľnosti, tieto platne nenadobudla (t. j., ak obchodná spoločnosť F., s. r. o., platne nenadobudla nehnuteľnosti od obchodnej spoločnosti T. spol. s r. o. z dôvodu, že v skutočnosti nebola ich vlastníkom). Predmetná skutočnosť však v rozhodovanom spore vzhľadom na dôvody vyslovené v bode 12. odôvodnenia nálezu (viď body 54.3. a 54.4. odôvodnenia vyššie) ustálená nebola. Uvedenú skutočnosť konštatoval aj ústavný súd, keď výslovne uviedol, že v rozhodovanej veci vôbec nebolo zistené, či predmetné nehnuteľnosti prevádzal „nevlastník“ (viď bod 13. odôvodnenia nálezu). Je pritom zrejmé, že otázka dobrej viery žalobcu, resp. otázka možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris*, by bola pre rozhodovaný spor významná až vtedy, ak by bolo po zohľadnení záverov vyslovených v bode 12. odôvodnenia nálezu preukázané, že žalobca (ne)nadobudol sporné nehnuteľnosti z dôvodu, že predávajúci nebol ich vlastníkom. Logicky pritom platí, že ak žalobca nadobudol sporné nehnuteľnosti od vlastníka, je kúpna zmluva platná a platne nadobudol vlastnícke právo k nim. Jeho dobrá viera by v takejto situácii bola právne irelevantná a nebolo by vôbec potrebné sa ňou pri rozhodovaní sporu zaoberať.

55.2. Zároveň veľký senát obchodnoprávneho kolégia považuje za nevyhnutné poukázať na to, že právny názor musí ústavný súd vyjadriť určite a presne, a z jeho rozhodnutia musí byť zrejmé aj to, prečo bolo právne posúdenie orgánu verejnej moci nesprávne (k tomu viď aj dielo citované v bode 53.2. odôvodnenia vyššie). Ak uvedené kritéria rozhodnutie súdu vyššej inštancie (vrátane zrušovacieho nálezu ústavného súdu) nespĺňa, nie je možné požadovať od súdov nižšej inštancie, aby v ďalšom konaní bezvýhradne postupovali podľa vyslovených záverov (t. j. v ponímaní kasačnej záväznosti), osobitne v situácii, keď sú závery vyslovené v rozhodnutí vzájomne protirečivé. V takej situácii nemôže súd nižšej inštancie pre protirečivosť odôvodnenia rozhodnutia súdu vyššej inštancie (ktorá spôsobuje až zmätočnosť jeho odôvodnenia) objektívne rozpoznať, ktorá časť odôvodnenia súdu vyššej inštancie a ktorý jeho právny názor je pre jeho ďalšie rozhodovanie kasačne záväzný. Nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 na jednej strane vyslovil, že práva žalobcu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru predchádzajúcim rozsudkom krajského súdu boli porušené spôsobom, akým odvolací súd dospel k záveru, že žalobca nenadobudol sporné nehnuteľnosti od vlastníka, a následne sa v ňom nachádzajú úvahy

o možnom prelomení zásady *nemo plus iuris* s odkazom na dobrú vieru nadobúdateľa nehnuteľností. Následne v procesnom pokyne uložil ústavný súd krajskému súdu, aby skúmal dobrú vieru žalobcu ako nadobúdateľa nehnuteľností, ktorá – ako už bolo uvedené vyššie (v bode 55.1. odôvodnenia) – by mala význam jedine v situácii, ak by bolo po zohľadnení dôvodov, pre ktoré ústavný súd konštatoval porušenie práv žalobcu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, jednoznačne ustálené, že prevodca nehnuteľností nebol ich vlastníkom. Ústavný súd tak konštatoval porušenie ústavných práv žalobcu z jedného dôvodu a následne uložil konajúcim súdom, aby sa v ďalšom konaní zaoberali inými skutočnosťami, ktoré sú pre prvotné ustálenie, či žalobca nadobudol alebo nenadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, právne bezvýznamné. Pritom ústavný súd vo svojom náleze neuviedol, aké právne následky má mať na rozhodovaný spor existencia dobrej viery žalobcu v nadväznosti na dôvody, pre ktoré vyslovil porušenie ústavných práv žalobcu, ale naopak výslovne skonštatoval, že „*neuvádza, k akým zisteniam má krajský súd dospieť po náležitom preskúmaní dobrej viery žalobcu*“ (viď bod 22. odôvodnenia nálezu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015). Samotné „nevyhnutné“ zohľadnenie dobrej viery súdmi v ďalšom konaní ústavný súd žiadnym spôsobom neodôvodnil vo vzťahu k právnym záverom obsiahnutým v bode 12. odôvodnenia nálezu (t. j. k právnym záverom, pre ktoré vyslovil, že krajský súd porušil práva žalobcu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru). Aj z uvedeného dôvodu (okrem dôvodu uvedeného už 54.2. a 54.3. odôvodnenia vyššie) nemožno považovať závery ústavného súdu o dobrej viere nadobúdateľa v spojitosti s posúdením predbežnej otázky – či je žalobca vlastníkom nehnuteľností, ktorých vylúčenia z konkurznej podstaty sa domáha – za kasačne záväzné pre súdy rozhodujúce v predmetnom spore (vrátane veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia).

55.3. Úvahy ústavného súdu o možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* tak možno podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zohľadniť len v rámci precedenčnej záväznosti umožňujúcej zaujať aj odlišný právny názor, samozrejme v rozhodovanom spore pri rešpektovaní právneho názoru, pre ktorý došlo k zrušeniu predchádzajúcich rozhodnutí konajúcich súdov, ktorý je v podrobnostiach uvedený vyššie (v bodoch 54.3. a 54.4. odôvodnenia).

55.4. Zároveň však veľký senát obchodnoprávneho kolégia opätovne uvádza, že z odôvodnenia nálezu ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 je objektívne problematické rozlíšiť tú časť odôvodnenia, v ktorej sa ústavný súd zaoberal dôvodmi, pre ktoré konštatoval porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru, a na ktorú sa vzťahuje kasačná záväznosť právnym názorom ústavného súdu, od časti, v ktorej sa nad rámec dôvodov svojho rozhodnutia zaoberal možnosťou prelomenia zásady *nemo plus iuris* a možnosťou nadobudnutia vlastníckeho práva s odkazom na dobrú vieru nadobúdateľa nehnuteľností.

55.5. S poukazom na uvedené dospel veľký senát obchodnoprávneho kolégia k odlišnému záveru, než senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O v uznesení o postúpení veci veľkému senátu z 29. mája 2020, sp. zn. 4Obdo/69/2018, pokiaľ ide o jeho viazanosť závermi ústavného súdu vyslovenými v jeho náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 v časti týkajúcej sa (ne)možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris*. Napokon predkladajúci senát 4 O postupoval pri predkladaní veci veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia správne, keďže pri riešení predmetnej právnej otázky existuje rozdielna rozhodovacia prax jednotlivých dovolacích senátov najvyššieho súdu.

56. Pokiaľ ide o samotnú predloženú právnu otázku veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na relevantnú právnu úpravu:

56.1. Podľa článku 1 ods. 1 ústavy, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

56.2. Podľa článku 20 ods. 1 ústavy, každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

56.3. Podľa ustanovenia § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

56.4. Podľa ustanovenia § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

56.5. Podľa ustanovenia § 588 Občianskeho zákonníka, z kúpnej zmluvy vznikne predávajúcemu povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť zaň kúpnu cenu.

56.6. Podľa ustanovenia § 78 ods. 1 ZKR, do súpisu správca zapisuje aj majetok, ktorého zahrnutie do všeobecnej podstaty alebo oddelenej podstaty je sporné najmä preto, že sa nachádza u tretej osoby, alebo že tretia osoba k nemu uplatňuje právo, ktoré zapísanie majetku do súpisu vylučuje. Pri spornom zápise správca v súpise poznamená dôvody sporného zápisu a uvedie osobu, v ktorej prospech pochybnosti sporného zápisu svedčia. Ak správca ani pri vynaložení odbornej starostlivosti nemôže zistiť osobu, v ktorej prospech pochybnosti sporného zápisu svedčia, poznámku o spornom zápise zo súpisu vymaže po uplynutí 30 dní od zverejnenia sporného zápisu v Obchodnom vestníku. Iné poznámky o spornom zápise správca vymaže zo súpisu, len čo s odbornou starostlivosťou zistí, že zahrnutie majetku do všeobecnej podstaty alebo oddelenej podstaty je nesporné.

56.7. Podľa ustanovenia § 78 ods. 2 ZKR, správca bezodkladne po zverejnení sporného zápisu v Obchodnom vestníku písomne vyzve osobu, v ktorej prospech do súpisu zapísal poznámku, aby do 30 dní od doručenia výzvy uviedla dôvody a predložila dôkazy, ktoré zapísanie majetku do súpisu vylučujú. Ak správca na základe uvedených dôvodov a predložených dôkazov s odbornou starostlivosťou zistí, že vyzvaná osoba má právo vylučujúce zapísanie majetku do súpisu, majetok zapísaný do súpisu bezodkladne po súhlase príslušného orgánu zo súpisu vylúči; inak vyzvanú osobu bezodkladne opätovne písomne vyzve, aby do 30 dní od doručenia výzvy uplatnila svoje právo na súde žalobou podanou proti nemu s poučením o následkoch zmeškania tejto lehoty.

56.8. Podľa ustanovenia § 78 ods. 3 ZKR, ten, kto uplatňuje právo vylučujúce zapísanie majetku do súpisu, musí tak urobiť u správcu alebo na súde žalobou podanou proti správcovi najneskôr do 30 dní od zverejnenia zápisu tohto majetku do súpisu v Obchodnom vestníku. Neskôr môže právo vylučujúce zapísanie majetku do súpisu uplatniť u správcu alebo na súde žalobou podanou proti správcovi len ten, koho majetok bol zapísaný do súpisu s poznámkou v prospech iného alebo nikoho alebo bez poznámky, i keď mal byť zapísaný s poznámkou v prospech neho. Ak sa právo vylučujúce zapísanie majetku do súpisu včas neuplatní, zanikne; právo vylučujúce zapísanie majetku do súpisu zanikne najneskôr rozvrhnutím výťažku zo speňaženia dotknutého majetku.

56.9. Podľa ustanovenia § 78 ods. 4 ZKR, ak súd rozhodne o vylúčení majetku zo súpisu, správca majetok zapísaný do súpisu bezodkladne zo súpisu vylúči. Trovy konania o vylúčení majetku zo súpisu sú podľa rozhodnutia súdu pohľadávkou proti dotknutej podstate.

56.10. Podľa ustanovenia § 78 ods. 5 ZKR, kým je majetok zapísaný do súpisu s poznámkou, alebo kým sa o majetku vedie na súde konanie o jeho vylúčení zo súpisu, správca nemôže majetok speňažiť, ibaže by majetok bol bezprostredne ohrozený skazou, zničením

alebo iným podstatným znehodnotením; v tom prípade má veriteľ s nárokom na vydanie majetku právo na vydanie výťažku zo speňaženia tohto majetku.

56.11. Podľa ustanovenia § 28 ods. 1 katastrálneho zákona, práva k nehnuteľnostiam zo zmlúv uvedené v § 1 ods. 1 sa zapisujú do katastra vkladom, ak tento zákon neustanovuje inak.

56.12. Podľa ustanovenia § 28 ods. 2 katastrálneho zákona, práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1 vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak.

56.13. Podľa ustanovenia § 28 ods. 3 katastrálneho zákona, právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra o jeho povolení.

56.14. Podľa ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, údaje katastra uvedené v § 7 sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak.

56.15. Podľa ustanovenia § 70 ods. 2 katastrálneho zákona, údaje katastra, a to údaje o právach k nehnuteľnostiam, parcelné číslo, geometrické určenie nehnuteľnosti, druh pozemku, geometrické určenie a výmera katastrálneho územia, názov katastrálneho územia, výmera poľnohospodárskej jednotky alebo lesnej hospodárskej jednotky, alebo organizačnej jednotky, údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach, údaje o bodových poliach, ako aj štandardizované geografické názvy sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra "E".

57. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia pri posudzovaní nastolenej právnej otázky uvádza, že ústavný súd záver o možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa nehnuteľností vyslovený v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, zopakoval v ďalších nálezoch sp. zn. I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017.

57.1. V náleze z 3. mája 2017, sp. zn. I. ÚS 151/2016 okrem citácie záverov z nálezu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 ústavný súd skonštatoval, že „*nevidí žiaden rozumný dôvod, prečo by sa otázka dobrej viery sťažovateľov, ktorí tvrdia, že nadobudli predmetné nehnuteľnosti dobromyseľne, nemohla (nemala) skúmať v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, a to cez splnenie procesnej podmienky, ktorou je naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Uvedené platí zvlášť za situácie, že sťažovatelia tento argument v konaní efektívne uplatnili. V napadnutom rozsudku krajského súdu však absentuje akékoľvek vyváženie kolidujúcich práv žalobcov ako právnych nástupcov pôvodného vlastníka (poručiťela) a sťažovateľov, ktorí o sebe tvrdia, že sú dobromyseľnými nadobúdateľmi, ktorým má byť poskytnutá súdna ochrana ich vlastníckeho práva. Ústavný súd preto zotrúvajúci na názoroch uvedených v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru. Ústavou predpokladaným dôsledkom vyhovieťa sťažnosti je zrušenie napadnutého rozhodnutia*“ (body 23. a 24. odôvodnenia nálezu).

Ústavný súd svoj nález uzavrel konštatovaním, že „*nepredpisuje, k akým zisteniam má krajský súd po vrátení veci na ďalšie konanie dospieť po náležitom preskúmaní dobrej viery sťažovateľov, súc viazaný právnym názorom vysloveným v tomto náleze, len ho zaväzuje, že dobrú vieru sťažovateľov skúmať musí a rovnako na ňu musí aj pri meritórnom rozhodnutí prihliadnuť (m. m. I. ÚS 549/2015)*“ [bod 26. odôvodnenia nálezu].

57.2. V ďalšom náleze z 20. decembra 2017, sp. zn. I. ÚS 460/2017 ústavný súd skonštatoval, že „*ochrana dobrej viery chrániacej účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu dôvery a právnej istoty, odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Táto ochrana môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Poskytnutie prednosti jednej z obidvoch požiadaviek však musí vyjsť zo starostlivého skúmania*

individuálnych okolností každého prípadu a – s ohľadom na zásadu 'nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet' – s náležitým a prísnyim hodnotením dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva. Je pritom potrebné nájsť praktickú konkordanciu medzi obidvoma protikladne pôsobiacimi princípmi tak, aby zostalo zachované maximum z obidvoch, a ak to možné nie je, potom dať prednosť tomu riešeniu, ktorému svedčí ešte ďalší princíp, či všeobecne uznávaná predstava spravodlivosti“ (bod 13. odôvodnenia nálezu).

58. Na druhej strane ústavný súd po vydaní nálezu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 v uznesení o odmietnutí ústavnej sťažnosti z 20. apríla 2016, sp. zn. I. ÚS 239/2016 k právnomu záveru Krajského súdu v Žiline v preskúmanom rozhodnutí – v zmysle ktorého „*právna zásada nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet sa dá vyjadriť aj slovami 'z nepráva nemôže vzniknúť právo', a teda žalovaná v rade 2/, podobne ako žalovaný v rade 1/ nemohli platne nadobudnúť vlastnícke právo z dôvodu, že ani ich právni predchodcovia, teda subjekt, od ktorého svoje vlastnícke právo odvodzovali, toto právo k predmetným nehnuteľnostiam nikdy nenadobudli, teda ho nemohli na žalovaných ani platne previesť. Dobrá viera žalovanej v rade 2/ je rozhodná iba potiaľ, že jej možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa tak, ako vyplývajú z ustanovenia § 129 a nasl. Občianskeho zákonníka. Dobrá viera nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inak povedané, pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má táto prevahu nad katastrom, čo je vyjadrené tým, že údaje zapísané v katastri nehnuteľností sa považujú za platné, len pokiaľ sa nepreukáže opak“ – uviedol, že argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu a nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený, a tým mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v článku 127 ods. 2 ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok.*

59. Taktiež veľký senát obchodnoprávneho kolégia [v zhode so závermi vyslovenými v uznesení najvyššieho súdu z 25. februára 2021, sp. zn. 2ObdoV/9/2020 (v bode 21. jeho odôvodnenia)] uvádza, že ústavný súd automaticky nepreberá závery vyslovené v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 (k tomu viď aj uznesenia ústavného súdu z 24. apríla 2019, sp. zn. I. ÚS 163/2019 a z 26. mája 2020, sp. zn. II. ÚS 223/2020).

59.1. Osobitne veľký senát obchodnoprávneho kolégia upriamuje pozornosť na uznesenie z 26. mája 2020, sp. zn. II. ÚS 223/2020, v ktorom ústavný súd výslovne uviedol, že „*pokiaľ ide o úvahy najvyššieho súdu, týkajúce sa otázky nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka, ústavný súd k nim aj vzhľadom na to, že vec sťažovateľa nie je právoplatne skončená, nepovažuje za potrebné zaujať konečné stanovisko. Napriek uvedenému, k záveru najvyššieho súdu, že sa presadil ním prezentovaný názor, ktorý v takýchto*

prípadoch ústavný súd konzistentne judikuje, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako príklady takejto konštantnej judikatúry ústavného súdu uviedol len rozhodnutia jedného senátu, ktorý sa odchýlil od predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu bez toho, aby vec predložil plénu na zjednotenie odchylných názorov, preto nezdieľa názor, že ide o konštantnú judikatúru, ktorou bola prelomená zásada tzv. nemo plus iuris vo všeobecnosti. Zároveň si ústavný súd uvedomuje, že život je pestrý a prináša aj prípady, keď nie je možné v záujme zachovania, resp. nachádzania spravodlivosti uplatňovať a aplikovať zásady mechanicky, preto je vôbec otázne, či na danú problematiku bude možné formulovať jednoznačné stanovisko aplikovateľné na každý prípad, pretože každý prípad má svoje špecifiká. Každopádne by k tomuto malo dôjsť riadne na pôde pléna. V posudzovanom prípade (kasačné rozhodnutie v živej veci, pozn.) však ústavný súd nemohol pristúpiť k takémuto postupu“ (bod 18. odôvodnenia uznesenia).

59.2. Z citovanej časti odôvodnenia predmetného uznesenia ústavného súdu je tak zrejmé, že nález zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 (resp. ďalšie rozhodnutia ústavného súdu prezentované nálezmi sp. zn. I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017) predstavovali odklon od predchádzajúcej judikatúry ústavného súdu, ktorý nebol uskutočnený spôsobom predpokladaným zákonom o ústavnom súde.

60. Veľký senát obchodnoprávného kolégia považuje za nevyhnutné pri posudzovaní nastolenej právnej otázky poukázať na aktuálny nález ústavného súdu z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016. V predmetnom náleze sa IV. senát ústavného súdu vyjadril k viacerým skutočnostiam, ktoré sú významné aj pre rozhodovaný spor, a to k záverom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu z 27. februára 2013, sp. zn. 6Cdo/71/2011; k rozdielnej judikatúre najvyššieho súdu, týkajúcej sa predmetnej právnej otázky, a to aj v nadväznosti na rozhodnutia ústavného súdu; k ustanoveniu § 70 ods. 1 katastrálneho zákona a k ochrane dobromyseľného nadobúdateľa.

60.1. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu z 27. februára 2013, sp. zn. 6Cdo/71/2011 ústavný súd v predmetnom náleze uviedol, že „sťažovateľmi uvádzané rozhodnutie najvyššieho súdu je špecifické v tom, že aj keď v jeho odôvodnení najvyšší súd sformuloval právny názor o potenciálnej, celkom výnimočnej možnosti 'prelomenia' princípu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka zaručeného aplikovaním zásady 'nemo plus iuris' v prospech ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa, samotné rozhodnutie najvyššieho súdu na tomto právnom názore založené nie je. **Najvyšší súd v uvedenej veci zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu primárne z dôvodu nesprávneho posúdenia existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe pri konflikte reštitučného nároku a nároku na ochranu vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov súkromného práva.** Iba nad rámec poznamenal, že úvaha krajského súdu o nadobudnutí vlastníckeho práva žalovanými v dobrej viere nemôže v posudzovanej veci obstáť. Doslovne uviedol: <O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľnosti, takéto právo nesvedčí. Len samotná skutočnosť, že štát bol zapísaný ako vlastník nehnuteľnosti predávanej na verejnej dražbe v tzv. malej privatizácii, nemohla sama o sebe založiť dobrú vieru (presvedčenie) právneho predchodcu žalovaných (vydražiteľa), že štátu svedčí aj platný právny titul, na základe ktorého je jeho vlastnícke právo v evidencii nehnuteľností zapísané. Pod bežnú opatrnosť, ktorú bolo možné od neho požadovať, je nutné zahrnúť požiadavku aktívneho zistenia konkrétnych skutočností, vedúcich (z hľadiska kritéria

priemernej obozretnosti) k presvedčeniu, že štát v čase dražby disponoval platným nadobúdacím vlastníckym titulom>“ (bod 43. odôvodnenia nálezu).

Predmetná skutočnosť podľa názoru ústavného súdu znamená, že „*uvedenú časť odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu ani nemohol krajský súd reálne použiť ako precedentnú súčasť ustálenej rozhodovacej praxe, pretože ono samo nedefinuje skutkové limity, v ktorých najvyšší súd považuje za potrebné prelomiť princíp ochrany pôvodného vlastníka. Spomínaný záver najvyššieho súdu tak vyznieva akademicky a nesplňa požiadavky na to, aby ho bolo možné všeobecne akceptovať ako ratio decidendi, teda právny názor zovšeobecňujúcej povahy použiteľný za konkrétnych skutkových okolností, s ktorými by všeobecné súdy mohli porovnať skutkový stav zistený v inej (porovnateľnej) veci. Aplikujúc právny názor najvyššieho súdu na prípad sťažovateľov, tak ústavný súd nemôže konštatovať, že je s ním v rozpore záver krajského súdu, podľa ktorého dobromyseľnosť sťažovateľov nemôže byť založená iba ich vierou v správnosť údajov katastra*“ (bod 43.1. odôvodnenia nálezu).

60.2. Ústavný súd uviedol, že „*si uvedomuje, že judikatúra slovenských najvyšších súdnych autorít momentálne nie je úplne jednotná v otázke posudzovania konfliktu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľnosti nového nadobúdateľa. Najvyšší súd v minulosti dlhodobo stabilne zastával názor o nemožnosti prelomenia zásady 'nemo plus iuris' princípom ochrany dobromyseľného nadobúdateľa (napríklad 3Cdo/144/2010, 2MCdo/20/2011, 5MCdo/12/2011, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/307/2013), a to väčšinou s odôvodnením, že súčasne platný právny poriadok priznáva ochranu dobromyseľnému držiteľovi v právnom inštitúte vydržania, ktorý umožňuje oprávnenému (dobromyseľnému) držiteľovi nadobudnúť vlastnícke práva iba pri súčasnom splnení podmienky nerušeného uplynutia vydržacej doby. Za iných podmienok nemožno priznať dobromyseľnému držiteľovi nadobudnutie vlastníckeho práva. Medzi novšími rozhodnutiami najvyššieho súdu možno nájsť aj také, ktoré iba výnimočne pripúšťajú možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa. Z týchto rozhodnutí (6Cdo/792/2015, 4Cdo/102/2017, rozhodnutie sp. zn. 6Cdo/71/2011 v kontexte vysvetlenom v bode 43.) ale nevyplýva všeobecná prednosť jedného z kolidujúcich princípov. Ide tu skôr o pripustenie možnosti skúmania existencie výnimočných okolností, ktoré môžu v konkrétnom prípade nastať a ktoré môžu byť dôvodom na ustúpenie od prísneho zotrvávania na princípe nemo plus iuris*“ (bod 44. odôvodnenia nálezu).

Následne IV. senát ústavného súdu poukázal na to, že „*aj podľa vyslovených názorov v rozhodnutiach bývalého I. senátu ústavného súdu podstatným dôvodom na eventuality odklon od striktného uplatňovania zásady 'nemo plus iuris' musí byť výnimočnosť okolností, ktoré založia dobromyseľnosť nadobúdateľa s následkom jej prevahy nad ochranou pôvodného vlastníka. Nemožno v tejto súvislosti opomenúť, že súčasťou princípu materiálneho právneho štátu je nielen možnosť, ale aj povinnosť súdu vykladať právne normy ústavne súladným spôsobom s prihliadnutím na princíp elementárnej spravodlivosti. Z tohto dôvodu konajúci senát ústavného súdu úplne nezavrhne mimoriadne výnimočnú možnosť poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom, prioritne však k tejto otázke pristupuje zdržanlivo*“ (bod 45.1. odôvodnenia nálezu).

Pritom ústavný súd zvýraznil, že „*v okolnostiach posudzovanej veci je potrebné vziať do úvahy, že vlastnícke právo pôvodného vlastníka nezaniklo zákonom predpokladaným spôsobom (absencia právneho titulu prevodu v dôsledku jeho absolútnej neplatnosti)*

a sťažovatelia tak mali nadobudnúť vlastnícke právo (resp. minimálne dobromyseľnú držbu) od nevlastníka“ (bod 46. odôvodnenia nálezu).

60.3. K odkazu na vieru sťažovateľov v správnosť údajov v katastri nehnuteľnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy ústavný súd zdôraznil, že „v zmysle § 70 ods. 1 katastrálneho zákona sú údaje katastra uvedené v § 7 hodnoverné, ak sa nepreukáže opak. Materiálna publicita údajov katastra je teda *de lege lata* vyvrátená a podmienená tým, či sa v konkrétnom prípade nepreukáže nesúlad údajov katastra so skutočným stavom. S touto okolnosťou musí byť opatrný nadobúdateľ uzrozumený“ (bod 47. odôvodnenia nálezu).

60.4. Pokiaľ ide o ochranu dobromyseľných nadobúdateľov, ústavný súd poukázal na to, že „z hľadiska legitímnych očakávaní účastníkov predmetného súdneho konania proti sebe stoja očakávania pôvodných vlastníkov, ktorí v relatívne krátkom časovom horizonte od straty svojho vlastníckeho práva (približne 7 mesiacov) podali na súde žalobu, a očakávania dobromyseľných nadobúdateľov. Pôvodní vlastníci legitímne očakávali, že ochrana vlastníckeho práva nebude poskytnutá subjektu, ktorý ho nadobudol na základe absolútne neplatného právneho úkonu. **Dobromyseľní nadobúdatelia mohli legitímne očakávať, že im súdna ochrana bude poskytnutá, avšak len ako dobromyseľným držiteľom (§ 130 Občianskeho zákonníka), pretože platná právna úprava v čase podania žaloby v zásade vylučovala možnosť nadobudnutia plnohodnotného vlastníckeho práva na základe absolútne neplatného právneho úkonu“ (bod 51. odôvodnenia nálezu).**

„Platná právna úprava poskytuje ochranu dobromyseľným držiteľom, spočívajúcu jednak v možnosti nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka vydržaním po splnení zákonom stanovených podmienok (10-ročná nepretržitá dobromyseľná držba), ako aj v možnosti domáhať sa náhrady za prípadné zhodnotenie držanej nehnuteľnosti. Ďalej po dobu oprávnenej držby držiteľ užívajúci cudziu vec ako vlastnú nemá povinnosť nahradiť skutočnému vlastníkovi náhradu za užívanie tejto veci“ (bod 52. odôvodnenia nálezu).

Záverom ústavný súd poukázal na to, že „možnosti dobromyseľného nadobudnutia nehnuteľnej veci od nevlastníka aj v čase podania žaloby v slovenskom právnom poriadku existovali, ale na skutkové okolnosti veci sťažovateľov sa ani jedna z nich nevzťahovala [porovnaj.: 'Z už uvedenej zásady *nemo plus iuris* existujú výnimky, keď môže nadobúdateľ nadobudnúť vlastnícke právo k prevádzanej nehnuteľnosti aj napriek tomu, že prevodca nebol jej vlastníkom, resp. nemal právo nehnuteľnosť previesť. Ide o tieto prípady: 1. nadobudnutie nehnuteľnosti od nepravého dediča, 2. nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka v rámci konkurzného konania, 3. nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka v exekučnom konaní, 4. nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka v rámci dobrovoľnej dražby, 5. nadobudnutie nehnuteľnosti od oprávneného držiteľa podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov.' (SUDZINA, M. Výnimky zo zásady *nemo plus iuris* so zameraním sa na nadobudnutie nehnuteľnosti od nevlastníka v slovenskom právnom poriadku. In: *Ius et Administratio* 1/2013)]. **Rovnaká úprava je platná dosiaľ, pričom jednotlivé výnimky sú explicitne vymedzené jednoznačne formulovanou právnou normou. Vo všeobecnosti je možné uzavrieť, že *de lege lata* vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať“ (bod 53. odôvodnenia nálezu).**

60.5. Len pre úplnosť veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že na závery vyplývajúce z citovaného nálezu z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016 odkázal

ústavný súd – pri nezavrnutí mimoriadne výnimočnej možnosti poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom, avšak pri zdržanlivom prístupe k tejto otázke – aj v uznesení z 9. februára 2021, sp. zn. IV. ÚS 59/2021 (viď body 24.3., 24.4. a 24.5. odôvodnenia predmetného uznesenia).

61. Závery vyslovené ústavným súdom v jeho náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, týkajúce sa zásady *nemo plus iuris* a možnosti jej prelomenia neboli jednoznačne prebrané odbornou právnickou verejnosťou.

61.1. V odbornej literatúre je vo vzťahu k zásade *nemo plus iuris* a k možnosti nadobudnúť vlastnícke právo aj od nevlastníka prezentovaný názor, že „*tieto prípady síce pripomínajú originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva, pretože sa tu neaplikuje zásada 'nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet' (nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má), avšak osoby konajúce v nich sa domnievajú, že dochádza k riadnemu prevodu alebo prechodu vlastníctva, teda nadobúdatelia sú presvedčení, že nadobúdajú vlastníctvo derivátnym a nie originárnym spôsobom. Dobromyseľnosť nadobúdateľov je pritom nevyhnutnou podmienkou toho, aby vlastníctvo bolo nadobudnuté aj od nevlastníka. Táto dobromyseľnosť je súčasne aj zvýraznená vo všetkých zákonných ustanoveniach, ktoré výslovne umožňujú nadobudnutie vlastníctva od nevlastníka (§ 446 Obchodného zákonníka, § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 140 ods. 2 písm. l/ Exekučného poriadku). Z toho vyplýva, že pre nadobudnutie vlastníctva od nevlastníka v zásade nepostačuje samotná dobromyseľnosť nadobúdateľa, že získal vlastníctvo k veci, ale musí ísť o taký prípad dobromyseľnosti, s ktorou je takáto možnosť explicitne normatívne spojená. Inak povedané, napríklad samotná dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti spojená so stavom zapísaným v katastri nehnuteľností nebude mať za následok nadobudnutie vlastníctva od nevlastníka, ak sa preukáže, že právny úkon, na základe ktorého mal prevodca alebo jeho právny predchodca nadobudnúť vlastníctvo k nehnuteľnosti, je absolútne neplatný. V tomto rozsahu je pritom judikatúra na Slovensku vzácnne jednotná (napríklad rozsudok najvyššieho súdu z 28. júna 2017, sp. zn. 3Cdo/115/2016, rozsudok najvyššieho súdu z 26. januára 2017, sp. zn. 3Cdo/223/2016, uznesenie najvyššieho súdu z 30. mája 2012, sp. zn. 6Cdo/107/2011, uznesenie ústavného súdu z 10. februára 2010, sp. zn. I. ÚS 50/2010) na rozdiel od 'názorovej vojny', ktorá pri posudzovaní tejto problematiky panuje v Česku medzi Najvyšším súdom Českej republiky a Ústavným súdom Českej republiky (porovnaj napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 12. novembra 2014, sp. zn. 31Cdo/1168/2013 a nález Ústavného súdu Českej republiky z 26. mája 2015, sp. zn. IV. ÚS 402/15). Jedinú, avšak osamotenú výnimku tak v slovenskej judikatúre predstavuje nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktorý vo svojej podstate povýšil aj samotnú dobrú vieru nadobúdateľa v zápis v katastri nehnuteľností na spôsobilý titul nadobudnutia vlastníckeho práva. Tento názor však v neskoršej judikatúre najvyššieho súdu a ani v doktrínálnej rovine nenašiel odozvu. S úpravou nadobudnutia vlastníctva len na podklade dobromyseľnosti nadobúdateľa však pro futuro ráta pripravovaná rekodifikácia (záväzkovej časti) Občianskeho zákonníka, pričom v tejto súvislosti bude potrebné zrejme upraviť aj pohľad na vydržanie, pretože bez ďalšieho by hrozila obsolétnosť tohto inštitútu“ (k tomu viď aj FEČÍK, M. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJANKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. 2. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2019, s. 960).*

61.2. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň poukazuje aj na odborný článok venujúci sa posudzovanej právnej otázke (síce prioritne sa týkajúci nálezu ústavného súdu

z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016 – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia), v zmysle ktorého „je rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 510/2016 postavené na výklade textu zákona *de lege lata*. Zákonom ustanovené výnimky považuje za zákonom predvídané situácie, v ktorých je možné nadobudnúť vlastnícke právo na základe dobromyseľnosti nadobúdateľa, aj keď prevodca vlastníkom nebol. Tým ústavný súd zároveň zužuje manévrovací priestor pre posudzovanie dobromyseľnosti, a to v zásade len na tieto prípady. Ochranu dobromyseľnosti nepovyšuje na ústavný princíp. Ústavný súd smeruje k takému výkladu, ktorý primárne rešpektuje zákonný text, s tým, že má za to, že jednotlivé výnimky zo zásady *nemo plus iuris* sú vymedzené explicitne jednoznačne formulovanou právnou normou. Ústavný súd si však zároveň nezatvára dvere pred možnosťou zakročiť, ak by prípadné prelomenie zásady *nemo plus iuris* nespádalo pod jednu zo zákonných výnimiek, ale by vo výsledku znamenalo zjavný zásah do elementárnej spravodlivosti, v dôsledku čoho sa môže zdať, že tým čiastočne nadviazal na argumentačnú líniu v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015, keď za určitých okolností pripúšťa skúmanie dobromyseľnosti a možnosť na jej základe nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka. V prístupoch oboch senátov však vidíme rozdiel, a to práve v priestore, ktorý poskytujú skúmaniu dobromyseľnosti. Zatiaľ čo ústavný súd v náleze z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016 hovorí o mimoriadne výnimočných okolnostiach a zdržanlivom prístupe pri poskytovaní ochrany práv dobromyseľného nadobúdateľa, v náleze sp. zn. I. ÚS 549/2015 hovorí, že nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol dobromyseľne, musí byť poskytovaná široká ochrana, ako aj to, že otázkou dobromyseľnosti sa tak všeobecné súdy musia vždy zaoberať pri jeho spochybňovaní tretou osobou. Nález sp. zn. I. ÚS 510/2016 predstavuje argumentačný posun, keď ústavný súd už nehovorí o pomerovaní dvoch ústavných hodnôt, a to ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľnosti nadobúdateľa ako prejavu princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Ochrana dobromyseľnosti základným právom nie je a nemožno ju ako samostatné základné právo, podľa nášho názoru, vyvodiť ani z princípu právneho štátu. Možno teda povedať, že ústava uprednostňuje ochranu vlastníka (keďže ide o základné právo), zároveň však pripúšťa, aby zákon ustanovil výnimky, kedy právo vlastníka ustúpi, resp. kedy dôjde k jeho zániku. A to sú aj výnimky zo zásady *nemo plus iuris*. Preto je potrebné odpoveď hľadať v jednoduchom (podústavnom) práve tak, ako to v tomto prípade urobil ústavný súd. Ak sa odpoveď jednoduchého práva pri využití metodologických postupov (teleologický výklad, analogické aplikovanie výnimiek, teleologická redukcia pravidiel, ústavne konformný výklad) javí v rozpore s ústavou, je potrebné z toho vyvodiť patričné závery. Za metodologicky správne považujeme aj východisko, ktoré materiálnu publicitu katastra nehnuteľností umiestňuje do patričných rámcov. Jej premyslené zákonné pôsobenie sa totiž postupne vulgarizovalo do predstavy, že ak je niečo v katastri, tak to platí. Ak sme aj naznačili, že ide o samostatný, druhý argumentačný okruh, svojím spôsobom nejde o samostatnú argumentačnú líniu, ale o doplnok prvého argumentu o piatich jasne formulovaných zákonných výnimkách“ [k tomu vid' aj CSACH, K., GEŠKOVÁ, K.: Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 510/2016 z 19.1.2021 (nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka); Súkromné právo, 2021, č. 1, s. 29 - 30].

62. Ako už bolo uvedené vyššie (vid' bod 55. odôvodnenia vyššie), *obiter dictum* úvahy ústavného súdu vyslovené v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 o možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* možno pri rozhodovaní v predmetnom spore zohľadniť nanajvýš v rámci toho, či môžu mať precedenčnú závažnosť. Taktiež musí veľký senát obchodnoprávneho kolégia pri svojom rozhodovaní vziať do úvahy aj iné rozhodnutia ústavného súdu, rozhodnutia najvyššieho súdu a aj doktrínálne závery. Veľký senát

obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu tak môže viesť v rámci tzv. súdneho dialógu polemiku so závermi ústavného súdu obsiahnutými v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015.

63. Možnosť prelomenia zásady *nemo plus iuris* založil vtedajší I. senát ústavného súdu na odkaze na princíp právnej istoty, na niektoré rozhodnutia (vrátane odkazu na predvojnovú judikatúru), na zahraničné právne úpravy a na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, ktorých aplikovateľnosť videl v tom, že vychádzali z rovnakého právneho základu, t. j. z ustanovení Občianskeho zákonníka.

64. Pokiaľ ústavný súd uviedol, že Ústavný súd Českej republiky vychádzal pri možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* z totožného právneho základu (t. j. z rovnakej právnej úpravy, aká je platná a účinná na území Slovenskej republiky), veľký senát obchodnoprávneho kolégia vidí rozdiely v relevantných právnych úpravách. Podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia treba mať na zreteli tiež to, že rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, na ktoré odkazoval ústavný súd v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, boli výsledkom postupného a dlhodobého vývoja judikatúry Ústavného súdu Českej republiky k právnej úprave nadobúdania vlastníckeho práva, vrátane právnej úpravy materiálnej publicity katastra nehnuteľností (ktorá predmetnú právnu úpravu kritizovala).

65. Na jednej strane síce ustanovenia § 126, § 132 a § 133 Občianskeho zákonníka sú zhodné s ustanoveniami Občianskeho zákonníka, z ktorých vychádzal Ústavný súd Českej republiky v nálezoach vydaných pred nadobudnutím účinnosti (nového) Občianskeho zákonníka (zákona č. 89/2012 Sb.), avšak Ústavný súd Českej republiky pri prelomení zásady *nemo plus iuris* nevychádzal len z ustanovení Občianskeho zákonníka, ale aj zo znenia ustanovenia § 11 zákona č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastníckých a iných vecných práv k nemovitostem v znení účinnom do 31. decembra 2013 (ďalej len „zákon č. 265/1992 Sb.“), ktorého znenie bolo odlišné od znenia ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona. Túto odlišnosť v právnej úprave ústavný súd v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 vôbec nezohľadnil.

65.1. V zmysle ustanovenia § 11 zákona č. 265/1992 Sb. platilo, že „ten, kto vychádza zo zápisu v katastri uskutočnenom po 1. januári 1993, je v dobrej viere, že stav v katastri zodpovedá skutočnému stavu veci, ibaže musel vedieť, že stav zápisu v katastri nezodpovedá skutočnosti.“ Česká právna úprava katastra nehnuteľností tak priamo zakladala dobrú vieru nadobúdateľa nehnuteľnosti, že ju nadobúda od osoby, ktorá je skutočne jej vlastníkom.

65.2. Ústavný súd Českej republiky pritom vo svojich viacerých rozhodnutiach kritizoval nedostatočnosť a polovičatosť právnej úpravy zásady materiálnej publicity vyúsťujúcu v jej nezlučiteľnosť s ústavnými maximami, predovšetkým s princípmi právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv, keď na jednej strane počíta s dobrou vierou jednotlivcov v zápis v katastri nehnuteľností a zároveň zavedie konštitutívny charakter zápisov práv k nehnuteľnostiam do katastra na základe zmluvnej dispozície s nimi, nemôže na druhej strane uložiť riziko z nesprávnosti (nepravdivosti) údajov v katastri na osoby konajúce v dobrej viere v tieto údaje (viď aj nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 349/03, II. ÚS 165/11 a I. ÚS 2219/12).

65.3. Ustanovenie § 70 ods. 1 katastrálneho zákona však dobrú vieru v správnosť údajov v katastri nehnuteľností ako verejnej evidencii – na rozdiel od ustanovenia § 11 zákona č. 265/1992 Sb. - nezakotvuje, ako je tomu v prípade niektorých iných verejných evidencií (napríklad v prípade právnej úpravy obchodného registra obsiahnutej v ustanovení § 27 Obchodného zákonníka). Napokon katastrálny zákon v ustanovení § 70 ods. 1 priamo počíta

s tým, že údaje zapísané v katastri nehnuteľností nemusia zodpovedať skutočnosti, keď ich pravdivosť (hodnovernosť) môže byť vyvrátená, a v takom prípade nie je možné z údajov zapísaných v katastri ďalej vychádzať.

66. Podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávného kolégia nemožno automaticky odkazovať na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky pri posudzovaní nastolenej právnej otázky, ako to uskutočnil ústavný súd v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, keďže právny základ rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky je nepochybne odlišný, ako je tomu v prípade právnej úpravy platnej a účinnej na území Slovenskej republiky.

67. Podľa veľkého senátu obchodnoprávného kolégia pri posudzovaní nastolenej právnej otázky nemožno odkazovať na judikát č. R 14/2009 a na prvorepublikové rozhodnutia č. 10750 a 9836, nakoľko predmetné rozhodnutia otázku prelomenia zásady *nemo plus iuris* pri posudzovaní možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na základe absolútne neplatného právneho úkonu neriešia.

68. Vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu z 18. decembra 2007, sp. zn. 4Cdo/274/2006 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2009 pod R 14/2009) veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na to, že ústavný súd vychádzal iba z dvoch viet obsiahnutých v odôvodnení predmetného rozhodnutia (konkrétne viet - *„tretie osoby konajúce v dobrej viere a spoliehajúce sa na platné právo nemôžu stratiť nadobudnuté práva. Inak by bol totiž porušený aj princíp právnej istoty a vlastník by si nikdy nemohol byť istý svojím vlastníctvom, čo zjavne nezodpovedá chápaniu materiálneho právneho štátu“* – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia), a nezohľadnil uvedený rozsudok ako celok a ani skutkový stav, z ktorého najvyšší súd vychádzal, a ktorý je odlišný od skutkového stavu, ktorý je daný v rozhodovanom spore.

68.1. Rozsudok najvyššieho súdu z 18. decembra 2007, sp. zn. 4Cdo/274/2006 bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky s právnou vetou v znení: ***„dodatočné zrušenie nadobúdacieho titulu (príkľepu) svedčiaceho v prospech vydražiteľa nemá za následok súčasne aj zánik vlastníckeho práva ďalších nadobúdateľov nehnuteľnosti, ktorí ju získali v dobrej viere.“***

68.2. V odôvodnení rozsudku následne najvyšší súd uviedol, že *„nadobudnutie vlastníctva v daňovej exekúcii má nutne ako každý originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva za následok absolútny zánik vlastníctva predchádzajúceho vlastníka a vylučuje ho, pokiaľ však právoplatné rozhodnutie štátneho orgánu o udelení príkľepu, ako jedna z podmienok pre prechod vlastníctva, nebolo zákonným spôsobom zrušené. Zánik nadobúdacieho titulu pre vydražiteľa v dôsledku zrušenia právoplatného rozhodnutia o udelení príkľepu však nemá za následok zánik vlastníckeho práva ďalších nadobúdateľov, pokiaľ svoje vlastnícke právo nadobudli v dobrej viere.“*

Ako vlastníkovi mu prislúchalo jedno zo základných oprávnení vlastníka, a to oprávnenie nakladať s predmetom svojho vlastníctva, teda aj previesť vlastnícke právo slobodne a v celom rozsahu na iné subjekty, pričom toto oprávnenie mu nebolo nijakým právne relevantným spôsobom obmedzené. Ak v dobe, kým tento stav trval, teda do právoplatnosti rozsudku najvyššieho súdu, ktorým bolo zrušené právoplatné rozhodnutie správcu dane o udelení príkľepu, previedol svoje vlastnícke právo kúpnu zmluvou, na základe ktorej mal byť povolený vklad vlastníctva pre nadobúdateľov, nepochybne disponoval existujúcim vlastníckym právom, teda bol skutočným vlastníkom. Právny záver odvolacieho súdu

o absolútnej neplatnosti tejto kúpnej zmluvy i ďalšej kúpnej zmluvy (ktorou mali nadobúdatelia nehnuteľností tieto predať žalovanému) z dôvodu neexistencie prevádzaného práva, je preto nesprávny. Odvolací súd vyvodil tento svoj záver z nesprávneho názoru na účinky právoplatného rozsudku súdu, ktorým bolo zrušené právoplatné rozhodnutie správcu dane o udelení príklepu, keď vychádzal z toho, že vydražiteľ nikdy nenadobudol vlastnícke právo.

Zrušením právoplatného rozhodnutia o udelení príklepu zaniká od začiatku jedna z podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom v daňovej exekúcii, tým zaniká (ak už vznikol) aj nadobúdací titul a obnovuje sa pôvodný stav. Uvedený záver umožňuje pokračovať v daňovej exekúcii a ako dôsledok zrušenia nezákonného rozhodnutia o udelení príklepu musí byť jej účastníkmi akceptovaný. Pokiaľ však vydražiteľ nadobudnuté vlastnícke právo platne previedol na iné osoby, treba aj v oblasti správneho súdnictva pri posudzovaní účinkov rozsudku súdu, ktorým bolo zrušené právoplatné rozhodnutie správcu dane o udelení príklepu, dať prednosť ústavnému princípu ochrany nadobudnutých práv, ktorý napokon možno vyvodiť aj z analogického použitia ustanovenia § 243d ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorého právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Rešpektujúc tento princíp nemôžu tretie osoby konajúce v dobrej viere a spoliehajúce sa na platné právo stratiť nadobudnuté práva. Inak by bol totiž porušený aj princíp právnej istoty a vlastník by si nikdy nemohol byť istý svojím vlastníctvom, čo zjavne nezodpovedá chápaniu materiálneho právneho štátu.“

68.3. Z citovaných záverov je zrejmé, že v judikáte R 14/2009 – na ktorý poukazoval v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 ústavný súd – bola posudzovaná odlišná skutková a právna situácia, než je tomu v rozhodovanom spore. V citovanej veci išlo o otázku originárneho nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam udelením príklepu v daňovej exekúcii [a nie o derivatívne nadobudnutie vlastníckeho práva na základe zmluvy od osoby, ktorá (možno) nebola vlastníkom prevádzaných nehnuteľností]. Zásadný rozdiel je tak v tom, že vydražiteľ (až do rozhodnutia najvyššieho súdu o zrušení rozhodnutia správneho orgánu o udelení príklepu v daňovej exekúcii) bol skutočným vlastníkom vydražených nehnuteľností, ktoré mohol až do rozhodnutia najvyššieho súdu platne previesť na tretiu osobu, ktorá zostávala ich vlastníkom, keďže právne vzťahy iného subjektu (t. j. tretej osoby ako nadobúdateľa) nemohli byť rozhodnutím najvyššieho súdu o zrušení rozhodnutia správneho orgánu o udelení príklepu dotknuté.

68.4. Podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nemožno závery vyslovené v judikáte R 14/2009 vzťahovať aj na prípady zmluvného prevodu nehnuteľností, kedy sa predávajúci nestal vlastníkom nehnuteľností (pre neplatnosť nadobúdacieho titulu), ktorý tak nemohol platne previesť kúpnu zmluvou vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam na kupujúceho. Napokon ani ústavný súd v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 (a rovnako tak ani v nálezoach sp. zn. I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017) okrem všeobecného odkazu na princíp právnej istoty žiadnym spôsobom neuviedol, či, resp. v akom rozsahu, možno závery z judikátu č. R 14/2009 aplikovať na prelomenie zásady *nemo plus iuris* v prípade zmluvného prevodu nehnuteľností subjektom, ktorý sa nikdy platne nestal ich vlastníkom.

69. Ani z prvorepublikových rozhodnutí označených ústavným súdom nemožno podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia vyvodiť možnosť prelomenia zásady *nemo plus iuris* vo všeobecnosti (t. j. v prípade nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa).

69.1. V rozhodnutí z 2. mája 1931, sp. zn. Rv I 635/30 (publikovanom vo Vážneho zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu pod č. 10750) Najvyšší súd Československej republiky uviedol, že „(v tom čase účinným) ustanovením § 367 občianskeho zákonníka (zákona č.

946/1811) sa možno úspešne brániť proti vlastníckej žalobe námietkou, že žalovaný nadobudol vlastníctvo spôsobom v ňom uvedeným, ak predávajúci sporných vecí nebol sám ich vlastníkom, ale z predmetného ustanovenia nemožno vyvodiť, že kupujúci nadobudne vlastnícke právo i vtedy, ak ide o iné nedostatky alebo vady kúpnej zmluvy, predovšetkým o nedostatok náležitostí platnej zmluvy.“ V predmetnom rozhodnutí išlo o prípad kúpy hnutelnej veci v obchode v situácii, keď predávajúci (ako spoluvlastník predávaných hnutelných vecí) nemal spôsobilosť na právne úkony, pričom žaloba kupujúceho bola zamietnutá. Ustanovenie § 367 zákona č. 946/1811 pritom upravovalo výlučne ochranu dobromyseľného nadobúdateľa hnuteľnej veci nadobudnutej buď na verejnej dražbe, alebo od živnostníka, ktorý bol oprávnený v rámci obchodu hnutelnú veci predat'. Predmetné ustanovenie tak svojim obsahom najbližšie zodpovedá zneniu ustanovenia § 446 Obchodného zákonníka. Žiadnym spôsobom však ustanovenie § 367 zákona č. 946/1811, z ktorého vychádzalo citované rozhodnutie, neupravovalo nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a ani ochranu dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľností, na čo ústavný súd nereflektoval, a rovnako nevysvetlil, prečo by malo prichádzať do úvahy rozšírenie zákonom predvídanej ochrany dobromyseľného nadobúdateľa hnutelnej veci aj na nadobúdateľa nehnuteľností, na ktorú neexistoval zákonný podklad.

69.2. V rozhodnutí z 2. mája 1931, sp. zn. Rv I 1980/29 (publikovanom vo Vážneho zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu pod č. 9836) Najvyšší súd Československej republiky uviedol, že „*ak nebola exekučná dražba (obytnej budy) uskutočnená podľa zásad platných pre nehnuteľnosti, nie je možné hovoriť o platnej dražbe. Nemohol preto žalobca príklepom udeleným mu podľa § 278 exekučného poriadku – zákona č. 79/1986 (upravujúcim dražbu hnutelných vecí) nadobudnúť titul k vlastníckemu právu ohľadom vydraženej budy.*“ V predmetnom rozhodnutí tak Najvyšší súd Československej republiky dospel k záveru, že ak nebola exekučná dražba nehnuteľnej veci uskutočnená v súlade so zákonom, neexistoval platný nadobúdaci titul, a z tohto dôvodu sa vydražiteľ nemohol stať vlastníkom draženej nehnuteľnosti. Najvyšší súd Československej republiky tak v uvedenom rozhodnutí dospel k opačnému záveru, než aký bol prezentovaný ústavným súdom v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015.

70. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že vlastník veci je oprávnený v medziach zákona predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním (§ 123 Občianskeho zákonníka). V zmysle právnej úpravy majú všetci vlastníci rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana (§ 124 Občianskeho zákonníka), pričom vlastník veci má podľa ustanovenia § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

71. Pokiaľ ide o spôsoby nadobúdania vlastníckeho práva, tieto upravuje zákon rámcovo v ustanovení § 132 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré pokrýva tak originárne, ako aj derivatívne nadobudnutie vlastníckeho práva.

71.1. Medzi originárne spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva – kedy nadobúdateľ neodvodzuje svoje vlastníctvo od vlastníckeho práva skoršieho vlastníka - sa zaraďujú vydržanie, vytvorenie novej veci, spracovanie cudzej veci, nadobudnutie zo zákona, nález veci, privlastnenie, oddelenie prírastku veci a pozemkové úpravy.

71.2. V prípade derivatívneho nadobudnutia vlastníctva dochádza k prevodu alebo k prechodu vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na nadobúdateľa, a teda je nevyhnutné, aby prevodca (resp. právny predchodca) bol skutočným vlastníkom prevádzanej veci. Medzi

derivatívne spôsoby nadobudnutia vlastníctva patrí jeho prevod scudzovacími zmluvami, alebo nepeňažný vklad do majetku právnickej osoby, resp. prechod na základe dedenia, dobrovoľnou dražbou, rozhodnutím štátneho orgánu a v niektorých prípadoch aj nadobudnutie vlastníckeho práva na základe zákona.

71.3. Len osobe, ktorá nadobudla vlastnícke právo (majetok) v súlade so zákonom (v súlade s platným právnym poriadkom), patrí ústavnoprávna ochrana podľa článku 20 ods. 1 ústavy (k tomu viď aj PL. ÚS 33/95). Taktiež platí, že „*rovnaká ústavná ochrana sa priznáva všetkým vlastníkom, ktorí nadobudli vlastníctvo v súlade s právnym poriadkom. Protiprávne nadobudnutie vlastníctva nie je predmetom ochrany prvou vetou článku 20*“ (k tomu viď aj DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky. 2. vydanie. C. H. BECK: Bratislava, 2019, s. 517 a nasl.). Predmetnými východiskami je podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nevyhnutné sa riadiť aj pri posudzovaní možnosti prelomenia zásady *nemo plus iuris* a prípadnej možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka s odkazom na dobrú vieru nadobúdateľa.

72. Slovenská právna úprava nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka vo všeobecnosti neupravuje, keďže vlastnícke právo možno nadobudnúť len zákonom predpísaným spôsobom. To platí tak v prípade derivatívneho nadobúdania vlastníckeho práva, ako aj v prípade originárneho nadobúdania vlastníckeho práva. Nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka právna úprava umožňuje len v zákonom upravených prípadoch (uvedených v podrobnostiach v bodoch 73. a 74. odôvodnenia nižšie), predstavujúcich výnimku zo zásady, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len od vlastníka, a len v týchto prípadoch zákon uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa veci a umožňuje prelomenie zásady *nemo plus iuris*. Z predmetného konštatovania tak vyplýva, že neprichádza do úvahy, aby súdy bez toho, aby existoval zákonný podklad, rozširujúco vyvodzovali možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa tým spôsobom, že samotná dobrá viera nadobúdateľa postačuje na priznanie jej vlastníckeho práva, t. j. že by nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka bolo prípustné vo všeobecnosti. Uvedené platí bez ohľadu na to, že zotrvanie na zásade *nemo plus iuris* môže pôsobiť v subjektívnej rovine nespravodlivo voči nadobúdateľovi veci.

72.1. Medzi iné skutočnosti ustanovené zákonom, na základe ktorých možno nadobudnúť vlastnícke právo k veci (podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka), tak podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nie je možné zaradiť nadobudnutie veci v dobrej viere od nevlastníka vo všeobecnosti (t. j. okrem prípadov výslovne predpokladaných zákonom).

73. Výnimky zo zásady *nemo plus iuris*, uprednostňujúce ochranu dobromyseľného nadobúdateľa, sú taxatívne upravené naprieč jednotlivými právnymi predpismi. Medzi tieto výnimky možno zaradiť ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017) [resp. § 140 ods. 2 písm. l/ v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017].

73.1. Podľa ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka je chránený dobromyseľný nadobúdateľ vecí z dedičstva, ktoré nadobudol od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, rovnako, ako keby tieto veci nadobudol od oprávneného dediča.

73.2. Ustanovenie § 446 Obchodného zákonníka chráni kupujúceho (a jeho vlastnícke právo ku kúpeným hnutelným veciam) v situácii, kedy predávajúci nebol vlastníkom týchto

vecí a ani osobou oprávnenou ich predat', okrem prípadu, kedy kupujúci vedel, že predávajúci nie je ich vlastníkom a ani oprávneným s vecami nakladať za účelom predaja.

73.3. Ustanovenie § 93 ods. 3 prvá veta zákona o konkurze a reštrukturalizácii [v znení účinnom od 1. januára 2012 (do 31. decembra 2011 bol ustanovením § 93 ods. 3 ZKR chránený kupujúci pri odplatnom prevode veci zapísanej do súpisu bez ohľadu na to, či vedel, musel vedieť, alebo nevedel, že úpadca alebo tretia osoba, ktorej majetok zabezpečoval záväzok úpadcu, nebola vlastníkom veci – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia)] poskytuje ochranu kupujúcemu pri odplatnom prevode veci zapísanej do súpisu tak, že nadobudne vlastnícke právo k veci aj v prípade, ak úpadca nebol vlastníkom tejto veci, ibaže vedel alebo musel vedieť, že úpadca alebo tretia osoba, ktorej majetok zabezpečuje záväzok úpadcu, nie je vlastníkom veci. Ustanovenie § 93 ods. 3 ZKR upravuje prelomenie zásady *nemo plus iuris*, ktoré však nie je absolútne. V určitých situáciách je aj pri aplikácii predmetného zákonného ustanovenia viac chránený pôvodný vlastník veci, ako osoba, ktorá vec nadobudla v konkurze od správcu konkurznej podstaty. K totožnému záveru dospel aj ústavný súd v uznesení z 25. augusta 2020, sp. zn. IV. ÚS 409/2020, v ktorom uviedol, že „samotná skutočnosť, že k prevodu vlastníckeho práva, či už k hnutelnej alebo nehnuteľnej veci dochádza v rámci konkurzného konania pod dozorom správcu a konkurzného súdu s poukazom na v súčasnosti platnú právnu úpravu (§ 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), automaticky neznamena (ako sa mylne domnievajú sťažovateľky), že nie je možné vlastníckou žalobou uplatniť určenie vlastníckeho práva pôvodným vlastníkom proti osobe, ktorá pri odplatnom prevode veci zapísanej do súpisu vedela alebo musela vedieť, že úpadca alebo tretia osoba, ktorej majetok zabezpečuje záväzok úpadcu, nie je vlastníkom tejto veci“ (viď bod 36. odôvodnenia predmetného uznesenia).

73.4. V zmysle ustanovenia § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch je poskytnutá ochrana kupujúcemu, ktorý nadobudne vlastnícke právo k cennému papieru aj vtedy, keď predávajúci nemal právo tento cenný papier previesť, ibaže kupujúci v čase prevodu vedel alebo musel vedieť, že predávajúci nemá právo cenný papier previesť.

73.5. Podľa ustanovenia § 61 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 bolo v exekučnom konaní vylúčené navrátenie do predošlého stavu. Z uvedeného ustanovenia vyplývalo, že „vzhľadom na povahu exekučného konania môže v jeho priebehu dochádzať k výrazným stretom právnych zásad, predovšetkým právnej zásady *nemo plus iuris*, to znamená zásady, v zmysle ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má, na jednej strane a zásady právnej istoty, resp. zásady ochrany dobromyseľného nadobúdateľa (ochrany tretej osoby) na strane druhej. Exekučné konanie je ovládané zásadou zákazu *restitutio in integrum statu quo antem*, v zmysle ktorej je navrátenie do predošlého stavu v exekučnom konaní vylúčené. Priorizuje sa teda zásada ochrany dobromyseľnosti tretej osoby, napríklad vydražiteľa hnutelných vecí, nehnuteľných vecí a podobne“ (k tomu viď aj ŠTEVČEK M., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. Exekučný poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. BECK, 2011, s. 164). V náleze z 5. novembra 2008, sp. zn. II. ÚS 289/08 ústavný súd dospel k záveru, že „ak exekučné konanie prebehne v súlade s účinnou právnou úpravou, t. j. ak exekučný súd, ako aj exekučným súdom poverený súdny exekútor pri nútenom výkone súdneho alebo iného rozhodnutia predajom (dražbou) nehnuteľných vecí vychádzajú z aktuálnych záznamov o vlastníkoch predávaných nehnuteľností vedených v katastri nehnuteľností a osoba, ktorá má voči týmto nehnuteľnostiam právo spochybňujúce právo vlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností, sa nedomáha tohto jej práva včas (pred predajom nehnuteľností) podaním vylučovacej žaloby, nič nebráni tomu, aby sa vydražiteľ, ktorý zaplatil najvyššie podanie a ktorému bol súdnym exekútorom udelený a exekučným súdom schválený príklep, stal vlastníkom vydraženej nehnuteľnosti ku dňu

udelenia príklepu bez ohľadu na 'pravdivosť' vlastníctva povinného z exekúcie, ktorý bol k okamihu udelenia príklepu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník. Nepochybne aj 'pôvodný vlastník' alebo iná osoba disponujúca silnejším právom k predmetu exekúcie, ako je právo povinného z exekúcie, ktorá sa síce včas (pred predajom exekuvanej nehnuteľnosti) nedovolala ochrany svojho vlastníckeho práva, či už z dôvodu jej nevedomosti o prebiehajúcim exekučnom konaní, alebo z jej nevedomosti o existencii právnych prostriedkov (vylučovacia žaloba), ktoré jej na ochranu jej práva (silnejšieho od práva povinného v exekúcii) poskytuje právny poriadok, má možnosť domáhať sa ochrany tohto práva (v prípade jeho preukázania) aj po vykonaní exekúcie, a z titulu 'práva silnejšieho' k vydraženej veci sa môže od oprávneného v exekúcii domáhať vydania výťažku z predaja tejto veci ako náhrady za odňatie jej práva k vydraženej veci. Táto osoba sa však nemôže domôcť samotného vydania exekuvanej veci od vydražiteľa, ktorý sa stal jej vlastníkom zákonným spôsobom navyše odobreným rozhodnutím štátu (schválenie udelenia príklepu), ktorý sa spomedzi spôsobov nadobudnutia vlastníckeho práva upravených v § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka považuje za 'privilegovaný' (prioritný) spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva, majúci prednosť pred vlastníckym právom nadobudnutým iným, zákonom predvídaným spôsobom“ (obdobne aj nález ústavného súdu z 22. januára 2014, sp. zn. I. ÚS 493/2013). Na druhej strane ústavný súd v náleze z 8. marca 2017, sp. zn. I. ÚS 726/2016 uprednostnil ochranu pôvodného vlastníka pred vydražiteľom veci v exekučnom konaní. V súčasnosti účinnom Exekučnom poriadku (t. j. v znení účinnom od 1. apríla 2017) je ochrana dobromyseľného nadobúdateľa veci upravená nepriamo prostredníctvom ustanovenia § 140 ods. 2 písm. l/ v spojení s ustanovením § 150 ods. 2 Exekučného poriadku.

74. Pokiaľ ide o výnimky zo zásady *nemo plus iuris*, možno poukázať aj na nález ústavného súdu z 26. januára 2021, sp. zn. IV. ÚS 65/2019, v ktorom ústavný súd vyvodil možnosť jej prelomenia z ustanovení procesného práva. V predmetnom náleze ústavný súd uviedol, že „vtedy účinný právny predpis, ktorým bol Občiansky súdny poriadok, v ustanovení § 243d ods. 2 výslovne uvádzal, že právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. V súčasnosti účinný Civilný sporový poriadok v § 456 zakotvuje identickú úpravu, keď ustanovuje, že právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Z označenej právnej úpravy vyplýva, že v prípade, ak na právne pomery účastníkov súdneho konania ukončeného právoplatným a vykonateľným rozhodnutím, aj keď neskôr na základe inštančného postupu zrušeným, nadväzujú ďalšie právne vzťahy, nemôžu byť tieto nadväzujúce právne pomery tretích osôb novým rozhodnutím dotknuté“ (bod 25. odôvodnenia nálezu).

„Inými slovami, tretími osobami už nadobudnuté práva a povinnosti po vydaní právoplatného a vykonateľného rozhodnutia nemôžu byť ovplyvnené tým, že toto pôvodné právoplatné a vykonateľné rozhodnutie bolo zrušené a v následnom konaní boli tieto pôvodné právne pomery autoritatívnym spôsobom usporiadané odlišne od pôvodného rozhodnutia“ (bod 26. odôvodnenia nálezu).

74.1. V citovanom náleze išlo o situáciu, kedy o vlastníckom práve k nehnuteľnostiam bolo právoplatne rozhodnuté súdom v sporovom konaní, a následne osoba, o ktorej vlastníckom práve súd rozhodol právoplatným rozsudkom, tieto nehnuteľnosti previedla na ďalší subjekt. Nadobúdateľ tak nadobudol nehnuteľnosti od osoby, ktorá bola ako vlastník zapísaná v katastri nehnuteľností a zároveň od osoby, ktorá v skutočnosti (v zmysle právoplatného rozhodnutia súdu) bola ich vlastníkom. Následné zrušenie právoplatného rozhodnutia dovolacím súdom (v predmetnej veci dokonca po zrušujúcom rozhodnutí ústavného súdu – pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia) tak nemohlo mať vplyv

na právne postavenie (dobromyseľného) nadobúdateľa, a to aj s poukazom na znenie ustanovenia § 456 C. s. p., resp. ustanovenia § 243d ods. 2 O. s. p. účinného do 30. júna 2016. Veľký senát obchodnoprávného kolégia pritom poukazuje na to, že zo znenia ustanovenia § 243d ods. 2 O. s. p. a z jeho aplikácie vychádzal najvyšší súd aj v judikáte č. R 14/2009 (citovanom v bodoch 68.1. a 68.2. odôvodnenia vyššie, obdobne k tomu vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. mája 2012, sp. zn. 6Cdo/107/2011).

74.2. Zároveň možno ustanovenie § 456 C. s. p. (resp. § 243d ods. 2 O. s. p.) a jeho účinky na právne postavenie tretích osôb pripodobniť k ustanoveniu § 486 Občianskeho zákonníka, predstavujúcemu výnimku zo zásady *nemo plus iuris* v prospech ochrany dobromyseľného nadobúdateľa. Ustanovenie § 486 Občianskeho zákonníka poskytuje ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi vecí z dedičstva od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, t. j. v situácii, kedy bolo o dedičstve nepravého dediča rozhodnuté rozhodnutím súdu rozhodujúceho v konaní o dedičstve. Rovnakým spôsobom tak treba vykladať aj ustanovenie § 456 C. s. p. (resp. § 243d ods. 2 O. s. p.), v zmysle ktorého „*právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté.*“ Uvedené znamená, že ani v situácii, ak po zrušení právoplatného rozhodnutia o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam rozhodnutím dovolacieho súdu, rozhodne súd o tom, že vlastnícke právo v skutočnosti svedčí inej – než pôvodne určenej – osobe, nemôže dôjsť k zmene právneho postavenia ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľností, ktoré nadobudol v čase pred právoplatným rozhodnutím dovolacieho súdu, a k strate jej vlastníckeho práva k nadobudnutým nehnuteľnostiam. Predmetný záver však nemusí platiť vtedy, ak nadobúdateľ už v čase uzavretia zmluvy vedel o prebiehajúcom dovolacom konaní (k tomu vid' aj I. ÚS 259/2016).

75. Pri rozhodovaní o predloženej právnej otázke je potrebné pri posudzovaní zásady *nemo plus iuris* (resp. ochrany dobromyseľného nadobúdateľa) – ako už bolo naznačené aj vyššie (v bode 74.1. odôvodnenia) – rozlišovať situácie, kedy došlo po uzatvorení kúpnej zmluvy k zrušeniu nadobúdacieho titulu predávajúceho od situácie, kedy sa predávajúci vôbec nestal vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu (absolútnej) neplatnosti zmluvy ako nadobúdacieho titulu na strane predávajúceho.

75.1. Do prvej skupiny možno zaradiť situácie, kedy došlo k odstúpeniu od zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam medzi ich pôvodným vlastníkom a predávajúcim (t. j. prvým nadobúdateľom) po uzatvorení kúpnej zmluvy medzi predávajúcim a ďalším (dobromyseľným) nadobúdateľom, prípadne k splneniu rozvázovacej podmienky v obdobnej situácii, alebo k inému zrušeniu nadobúdacieho titulu predávajúceho po uzavretí zmluvy o prevode nehnuteľnosti medzi predávajúcim a (dobromyseľným) nadobúdateľom [napríklad zrušením rozhodnutia o schválení príklepu na (daňovej) exekučnej dražbe; prípadne zrušením právoplatného rozhodnutia súdu o určení vlastníckeho práva po prevode nehnuteľností osobou, o ktorej vlastníckom práve bolo právoplatne rozhodnuté, na tretiu osobu, na základe mimoriadnych opravných prostriedkov]. V takom prípade totiž nadobúdateľ nadobudol nehnuteľností nielen od subjektu, v prospech ktorého svedčal zápis o vlastníckom práve k nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností, ale aj od subjektu, ktorý v čase prevodu v skutočnosti ich vlastníkom bol. Následná zmena v právnom postavení predávajúceho (napríklad po odstúpení od zmluvy) na postavenie dobromyseľného nadobúdateľa nemá vplyv a nemôže tak dôjsť k strate jeho vlastníckeho práva, hoci sa podľa ustanovenia § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka pôvodná zmluva zrušuje s účinkami *ex tunc*. Predmetné zákonné ustanovenie sa v takom prípade dotýka len obligačno-právnych účinkov zmluvy a nie aj vecno-právnych účinkov zmluvy, a do úvahy medzi pôvodným vlastníkom a prvým nadobúdateľom (predávajúcim) prichádza iba vyporiadanie spôsobom predpokladaným v druhej vete

ustanovenia § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vecno-právne účinky odstúpenia od zmluvy – t. j., že sa obnovuje vlastnícke právo pôvodného vlastníka k nehnuteľnostiam priamo zo zákona – prichádza do úvahy vtedy, ak nedošlo k ďalšiemu prevodu nehnuteľností na inú osobu, ktorá ich nadobudla dobromyseľne.

76. Vyššie uvedené závery vyplývajú aj z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, v zmysle ktorej platí, že

I. „*Dodatočné zrušenie nadobúdacieho titulu (príklepu) svedčiaceho v prospech vydražiteľa nemá za následok súčasne aj zánik vlastníckeho práva ďalších nadobúdateľov nehnuteľnosti, ktorí ju získali v dobrej viere*“ (viď právnu vetu judikátu R 14/2009, ktorý je citovaný v bodoch 68.1. a 68.2. odôvodnenia vyššie);

II. „*Platným odstúpením od zmluvy sa zmluva o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti od začiatku zrušuje (ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak). Týmto zrušením zaniká právny titul, na základe ktorého nadobúdateľ získal vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Medzi účastníkmi je po zrušení zmluvy z hľadiska obligačných a vecno-právnych účinkov taký právny stav, ako keby k uzavretiu zmluvy nedošlo. Vlastnícke právo prevodcu sa obnovuje zo zákona. Táto zmena sa do katastra nehnuteľností zapisuje záznamom. Predpokladom takéhoto obnovenia vlastníctva prevodcu je však skutočnosť, že vlastníctvo dotknutej nehnuteľnosti nebolo pred odstúpením od zmluvy dobromyseľne nadobudnuté tret'ou osobou*“ (viď prvú právnu vetu rozsudku najvyššieho súdu z 20. júla 2011, sp. zn. 6Sžo/229/2010 publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2014 pod R 81/2014).

76.1. Posúdenie účinkov odstúpenia od zmluvy spôsobom, ako vyplýva z vyššie citovaného judikátu R 81/2014, označil za vecne správny vo svojej rozhodovacej praxi aj ústavný súd (k tomu viď aj uznesenie ústavného súdu z 19. januára 2021, sp. zn. IV. ÚS 4/2021, bod 24. odôvodnenia).

77. Z kúpnej zmluvy vzniká v súlade s ustanovením § 588 Občianskeho zákonníka predávajúcemu povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúci je na jej základe povinný od predávajúceho predmet kúpy prevziať a zaplatiť predávajúcemu dohodnutú kúpnu cenu.

77.1. Účelom kúpnej zmluvy ako scudzovacieho právneho úkonu tak je, aby predávajúci umožnil kupujúcemu nadobudnúť k veci, ktorá je predmetom kúpy, vlastnícke právo. Samotná kúpna zmluva však predstavuje len právny titul (*titulus acquirendi dominii*) k nadobudnutiu vlastníckeho práva jeho prevodom z predávajúceho, kupujúceho sama osebe ešte nerobí vlastníkom kupovanej veci. Na dovŕšenie procesu prevodu vlastníckeho práva sa vyžaduje, aby k uzavretiu kúpnej zmluvy pristúpila ešte ďalšia právna skutočnosť, ktorá predstavuje právny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva (*modus acquirendi dominii*). Spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva sa bude líšiť podľa toho, či je predmetom kúpy vec hnutel'ná alebo nehnuteľná.

77.2. Pritom platí, že „*hoci to § 558 Občianskeho zákonníka výslovne neuvádza, ďalším (a vo svojej podstate tým diferenciačným) pojmovým znakom kúpnej zmluvy je záväzok predávajúceho previesť na kupujúceho vlastnícke právo k predávanej veci. Tento pojmový znak je priamo vyjadrený vo vymedzení tzv. obchodnej kúpnej zmluvy podľa ustanovenia § 409 ods. 1 Obchodného zákonníka. Povinnosť odovzdať vec inej osobe totiž ako diferenciačný pojmový znak nebude pre kúpnu zmluvu stačiť, keďže rovnaká povinnosť vyplýva pre povinného aj z niektorých iných zmluvných typov (napríklad nájomná zmluva, zmluva o obstaraní predaja*

veci či zmluva o dielo). Tým rozhodujúcim odlišujúcim pojmovým znakom oproti iným zmluvným typom je práve prevod vlastníckeho práva“ (k tomu vid' aj KRIŽAN, M. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJANKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. 2. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2019, s. 2227).

77.3. Z uvedeného vyplýva, že v prípade neexistencie vlastníckeho práva na strane predávajúceho sa - okrem zákonom predvídaných výnimiek (napríklad § 486 Občianskeho zákonníka a § 446 Obchodného zákonníka) – nemôže kupujúci stať vlastníkom kupovanej veci.

77.4. Rovnaké pravidlá sú pritom aplikovateľné aj na ďalšie právne úkony, ktorými sa prevádza vlastnícke právo k určitej veci. To znamená, že ich pojmovým znakom je záväzok určitej osoby previesť vlastnícke právo k určitej veci na inú osobu. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, že na to, aby došlo k právnym úkonom predvídanému následku (t. j. k prevodu vlastníckeho práva), musí byť prevodca vlastníkom veci, resp. osobou oprávnenou s vecou disponovať za účelom jej prevodu na inú osobu.

77.5. Predmetný záver – že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať (t. j. záver, že právna úprava v zásade vylučovala možnosť nadobudnutia plnohodnotného vlastníckeho práva na základe absolútne neplatného právneho úkonu) - vychádza aj z aktuálnej judikatúry ústavného súdu [k tomu vid' už (v bode 60. odôvodnenia vyššie) citovaný nález ústavného súdu z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016, body 51. a 53. jeho odôvodnenia].

78. V prípade neplatnej zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nedochádza k právnym následkom ňou predkladaným. Uvedené okrem iného znamená, že ňou nedochádza k prevodu vlastníckeho práva z prevodcu na nadobúdateľa a keďže nadobúdateľ vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nenadobudol, nemôže s danými nehnuteľnosťami nakladať, čo okrem iného znamená, že nadobúdateľ ich nemôže ďalej previesť na ďalší subjekt (ktorý sa v takom prípade taktiež nemôže stať ich vlastníkom).

78.1. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zastáva názor, že je potrebné naďalej zotrvať na právnom závere vyslovenom najvyšším súdom už v rozsudku sp. zn. 1Cdo/96/1995 (publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 39/1998), v zmysle ktorého „*absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona a hľadá sa naň, ako by nebol urobený; táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným schválením a nemôže sa konvalidovať ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností*“ (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. mája 2012, sp. zn. 6Cdo/107/2011).

79. Ako bolo už uvedené vyššie (vid' bod 65.3. odôvodu vyššie), možnosť prelomenia zásady *nemo plus iuris* – okrem zákonom predvídaných výnimiek – nie je podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia možné odvodiť ani zo znenia ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, a to ani s odkazom na článok 1 ods. 1 ústavy, z ktorého ako-takého tiež nie je možné odvodiť uprednostnenie ochrany dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti pred ochranou jej vlastníka alebo aspoň pomerovanie medzi ochranou vlastníka veci a dobrou vierou ďalšieho nadobúdateľa. Osobitne v tejto súvislosti veľký senát obchodnoprávneho kolégia opätovne (v zhode s konštatovaním uvedeným v bodoch 65. a 66. odôvodu vyššie) zvyrazňuje, že ústavný súd v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 pri odkazovaní na princíp

právnej istoty vychádzal z rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky, ktorých závery mali podklad v odlišnej právnej úprave.

79.1. Súčasťou princípu právnej istoty je síce dôvera v rozhodnutia (v akty) štátu alebo iných orgánov verejnej moci, avšak túto nie je možné vnímať absolútne. Princíp právnej istoty môže byť v určitých situáciách prelomený právnou úpravou. O takúto situáciu ide napríklad aj v rámci právnej úpravy mimoriadnych opravných prostriedkov, kedy zákon priamo upravuje možnosť prelomenia princípu právnej istoty v podobe zrušenia právoplatného rozhodnutia súdu. Rovnakou optikou je potrebné podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávného kolégia nahliadať aj na znenie ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, z ktorého vyplýva, že bez ohľadu na existenciu rozhodnutia príslušného okresného úradu (jeho katastrálneho odboru) nemusí údaj zapísaný v katastri nehnuteľnosti zodpovedať skutočnosti, ktorý je možné považovať za hodnoverný (pravdivý), avšak len dovtedy, kým sa preukáže opak. Uvedené znamená, že ani rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva (ktoré s výnimkou protestu prokurátora nie je preskúmateľné v správnom konaní v rámci použitia opravných prostriedkov – pozn. veľkého senátu obchodnoprávného kolégia) nepredstavuje - v situácii, keď sa preukáže opak – definitívne rozhodnutie o tom, že osoba, ktorá je zapísaná v katastri ako vlastník nehnuteľnosti, je aj v skutočnosti jej vlastníkom.

80. Rovnako sa k hodnovernosti (a záväznosti) údajov týkajúcich sa osoby vlastníka nehnuteľnosti zapísanej v katastri nehnuteľností stavia ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít, pričom veľký senát obchodnoprávného kolégia nevidí rozumný dôvod, aby sa od nej odklonil.

80.1. Už v rozsudku z 27. októbra 2000, sp. zn. 2Cdo/67/2000 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2001 pod R 86/2001) najvyšší súd uviedol, že *„rozhodnutie okresného úradu – odboru katastra nehnuteľností, ktorým bol zapísaný vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nie je rozhodnutím správneho orgánu o vlastníckom práve, ktorým by bol súd viazaný v tom zmysle, že by nemohol ako predbežnú riešiť otázku vlastníctva nehnuteľností alebo odchyliť sa pri posúdení otázky, kto je jej vlastníkom, od stavu zaevidovaného v katastri nehnuteľností.“*

80.2. Následne v uznesení z 30. novembra 2009, sp. zn. 1MObdoV/11/2009 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2010 pod č. 13) najvyšší súd skonštatoval, že *„pokiaľ sa nepreukáže opak, hodnoverným a záväzným údajom katastra nehnuteľností je údaj o práve k nehnuteľnostiam. Údaj o vlastníkoch nehnuteľnosti je hodnoverný ale nie záväzný (§ 70 ods. 1 v spojení s § 7 zákona č. 162/1995 Z. z.)“* [viď prvá právna veta citovaného judikátu].

„V konaní o vylučovacej žalobe podľa ustanovenia § 19 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní, ak správca konkurznej podstaty popiera, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti zapísanej do konkurznej podstaty napriek zápisu žalobcu ako vlastníka v katastri nehnuteľností, je potrebné na zistenie tejto skutočnosti vykonať dokazovanie“ [viď druhá právna veta citovaného judikátu].

80.3. Vo vzťahu k „materiálnej publicite“ katastra nehnuteľnosti uviedol senát občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu 4 C v rozsudku z 28. novembra 2019, sp. zn. 4Cdo/196/2019, že *„údaje katastra nehnuteľností sú hodnoverné iba dovtedy, pokiaľ sa nepreukáže opak (§ 70 katastrálneho zákona). Ide o zákonné popretie materiálnej publicity, keď zákon napevno stanoví prednosť existujúcej právnej skutočnosti pred formálnym zápisom v katastri nehnuteľností“* (viď bod 21. odôvodnenia citovaného rozsudku). K predmetnému rozhodnutiu len ako poznámku veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že v ňom k materiálnej publicite údajov v katastri nehnuteľnosti a ich hodnovernosti senát

občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 C zaujal odlišný názor, než v rozhodnutiach, v ktorých pripustil nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s odkazom na dobrú vieru nadobúdateľa, v ktorých naopak tvrdil, že je potrebné uprednostniť stav potvrdený údajmi z verejnej štátom vedenej evidencie, ktorý aproboval príslušný orgán verejnej správy (kataster nehnuteľností), resp. dobrú vieru nadobúdateľa v zápis do katastra nehnuteľností (k tomu viď 4Cdo/142/2019 a 4Cdo/28/2020).

80.4. V uznesení z 12. mája 2011, sp. zn. II. ÚS 202/2011 ústavný súd dospel k záveru, že „nemá dôvod pochybovať o správnosti právneho záveru najvyššieho súdu spočívajúceho v tom, že krajský súd v rámci konania o vylúčenie nehnuteľností z konkurznej podstaty bol oprávnený posúdiť otázku vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam ako otázku predbežnú, pričom nebol viazaný zápisom vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností v prospech sťažovateľa.“

80.5. Aj v náleze z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016 (v bode 47. jeho odôvodnenia) ústavný súd výslovne skonštatoval, že „materiálna publicita údajov katastra podľa ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona je de lege lata vyvrátiteľná a podmienená tým, či sa v konkrétnom prípade nepreukáže nesúlad údajov katastra so skutočným stavom. S touto okolnosťou musí byť opatrný nadobúdateľ uzročený.“

81. Predmetný právny názor je zastávaný aj odbornou právnickou literatúrou, v zmysle ktorej **„súd v civilnom sporovom konaní nie je viazaný zápisom vlastníctva v katastri nehnuteľností a existenciu vlastníctva môže posúdiť odlišne, a to vrátane posudzovania predbežnej otázky. Na druhej strane súd v civilnom sporovom konaní nie je oprávnený posudzovať zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, na základe ktorých malo byť nadobudnuté vlastníctvo. Výnimku v tomto smere predstavuje rozhodnutie orgánu katastra o povolení vkladu, na ktoré ako keby sa neprihliadalo, keďže vklad sa chápe ako súčasť vlastníctva zapísaného v katastri nehnuteľností. V civilnom sporovom konaní ďalej súd môže v rámci predbežnej otázky skúmať, či rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je ničotné (nulitné). Rovnako môže skúmať, či pri rozhodnutí orgánu verejnej správy, ktorým malo dôjsť k prechodu vlastníctva, bol pôvodný vlastník skutočným vlastníkom veci“** (k tomu viď aj FEČÍK, M. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJANKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. 2. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2019, s. 961).

82. Aj z uvedeného je podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia zrejmé, že dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti v správnosť zapísaného údajov v katastri nehnuteľností o jej (predchádzajúcom) vlastníkovi nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo (a pre poskytnutie ochrany tomuto právu), ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu, že predchádzajúca zmluva o prevode nehnuteľnosti predstavovala absolútne neplatný právny úkon. Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy predávajúci nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a rovnako tak nemohol „neexistujúce“ vlastnícke právo previesť na ďalšiu osobu, hoci konajúcu v dobrej viere. Nadalej tak je potrebné zotrvať na právnom závere, že absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, ak na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

82.1. Vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností príslušným okresným úradom (jeho katastrálnym odborom) nie je možné podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia chápať ako rozhodnutie správneho orgánu, ktorým by malo byť s definitívnou platnosťou rozhodnuté o vlastníckom práve určitej osoby k nehnuteľnostiam, ale predstavuje podmienku

nevyhnutnú pre nadobudnutie vlastníckeho práva na základe zmluvy podľa ustanovenia § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Aby však došlo *de iure* k zmene v osobe vlastníka prevádzaných nehnuteľností a nie len k zmene faktického stavu (t. j. stavu zapísanému v katastri nehnuteľností), musia byť splnené aj ďalšie podmienky, ktoré sú uvedené vyššie, a to existencia platnej zmluvy a zároveň existencia vlastníckeho práva na strane prevodcu. Ak čo i len jedna z uvedených podmienok splnená nie je, nemôže dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva na strane nadobúdateľa, a to ani v situácii, ak bolo vyhovené návrhu na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam príslušným okresným úradom.

82.2. Dobrá viera nadobúdateľa v správnosť zápisov v katastri nehnuteľností je limitovaná právnou úpravou katastra. Absenciu vlastníckeho práva na strane prevodcu (okrem zákonom predpísaných výnimiek) vzhľadom na uvedené nie je možné zhojiť ani odkazom na princíp právnej istoty argumentujúc správnosťou aktov štátu, a preto nie je možné dospieť k záveru, že by mala byť priznaná ochrana „vlastníckemu“ právu nadobúdateľa, hoci konajúcemu v dobrej viere. Pokiaľ ide o princíp právnej istoty, ktorého súčasťou je aj dôvera subjektov práva v platné právo a k uplatneniu princípu ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere, považuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia za nevyhnutné zdôrazniť, že **„predmetná zásada, vychádza z toho, že právo bolo skutočne nadobudnuté, a teda, že niekto sa stal jeho subjektom, a preto spravidla nemôže byť tohto práva zbavený dodatočným odpadnutím (zrušením) právneho dôvodu, na ktorého základe sa stal prevodca (predchádzajúci prevodca) vlastníkom veci. Predpokladom uplatnenia tejto zásady, a teda aj princípu právnej istoty je, že nadobúdateľ vec nadobudol od skutočného vlastníka a nie od nevlastníka“** (k tomu vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. mája 2012, sp. zn. 6Cdo/107/2011). Je tak zrejmé, že ak „nadobúdateľ nehnuteľností“ mal nadobudnúť vec od osoby, ktorá v skutočnosti nebola jej vlastníkom, toto vlastnícke právo v skutočnosti nikdy nenadobudol, a preto sa nemôže dovolávať ochrany práva nadobudnutého v dobrej viere.

82.3. Dobrá viera nadobúdateľa má právny význam len vtedy, ak to uvádza zákon (k tomu vid' rozhodnutia citované v bode 49. odôvodnenia vyššie, rovnako aj rozsudok najvyššieho súdu z 20. marca 2008, sp. zn. 5Cdo/45/2007). Uvedené znamená, že v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva je dobrá viera nadobúdateľa významná v prípade vydržania podľa § 134 Občianskeho zákonníka, v prípade nadobudnutia veci z dedičstva od dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené podľa § 486 Občianskeho zákonníka, v prípade nadobudnutia vlastníckeho práva od predávajúceho podľa § 446 Obchodného zákonníka (len v prípade hnutelných vecí), v prípade dobromyseľného nadobudnutia veci v konkurze podľa § 93 ods. 3 ZKR, v prípade nadobudnutia cenného papiera podľa § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a v prípade nadobudnutia veci v exekúcii podľa § 61 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, resp. v prípade vydraženia nehnuteľnosti v exekúcii, ak do začatia dražby nebolo preukázané právo inej osoby nepripúšťajúce dražbu podľa § 140 ods. 2 písm. l/ v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017. V iných prípadoch má dobrá viera nadobúdateľa význam len pri nárokoch podľa ustanovenia § 126 ods. 2 v spojení s § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorých sa však nadobúdateľ v dobrej viere – ktorý sa nestal vlastníkom veci s poukazom na zásadu *nemo plus iuris* – nemôže domáhať voči skutočnému vlastníkovi veci.

83. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia sa tak stotožňuje s právnym názorom prezentovaným v judikatúre najvyššieho súdu, podľa ktorého v prípade absolútne neplatného právneho úkonu nedochádza k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a k zmene v osobe vlastníka, a to ani v prípade, ak bolo vyhovené návrhu na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Osoba, ktorá bola ako vlastníč nehnuteľností zapísaná v katastri

nehnuteľností, hoci ich vlastníkom nebola pre neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nemôže tieto nehnuteľnosti platne previesť na ďalší subjekt – hoci konajúci v dobrej viere v správnosť zápisu v katastri nehnuteľností – s poukazom na zásadu, v zmysle ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má. Preto sa veľký senát obchodnoprávného kolégia prikláňa k tej časti judikatúry najvyššieho súdu - ktorá v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zotrúva pri ďalších prevodoch nehnuteľností na zásade *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet* – prezentovanej uznesením z 27. januára 2016, sp. zn. 1Cdo/146/2012, rozsudkami z 30. marca 2011, sp. zn. 3Cdo/144/2010 a z 26. januára 2017, sp. zn. 3Cdo/223/2016 a uznesením z 29. apríla 2014, sp. zn. 5MCdo/12/2011.

83.1. Naopak veľký senát obchodnoprávného kolégia nesúhlasí s menšinovými právnymi názormi vyskytujúcimi sa v judikatúre najvyššieho súdu, ktoré v prípade absencie vlastníckeho práva na strane prevodcu (z dôvodu neplatnosti predchádzajúceho právneho úkonu, ktorým malo dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) pripúšťali ochranu nadobúdateľa s poukazom na jeho dobrú vieru, že osobe zapísanej v katastri nehnuteľnosti svedčí vlastnícke právo k nehnuteľnostiam bez definície limitov, v ktorých by prichádzalo do úvahy prelomenie princípu ochrany pôvodného vlastníka (uznesenie z 27. februára 2013, sp. zn. 6Cdo/71/2011); resp. ktoré pripúšťali nadobudnutie vecného práva k nehnuteľnostiam osobou konajúcou v dobrej viere v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností, aj keď osoba v katastri zapísaná nebola v skutočnosti nositeľom prevádzaného vecného práva (uznesenia z 27. júna 2019, sp. zn. 4Cdo/102/2017 a z 29. januára 2020, sp. zn. 4Cdo95/2019 a rozsudky z 29. apríla 2020, sp. zn. 4Cdo/142/2019 a z 21. októbra 2020, sp. zn. 4Cdo/28/2020).

83.2. Pri predmetnom konštatovaní veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na to, že právna úprava *de lege lata* neumožňuje nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka vo všeobecnosti, ale len v prípade taxatívne upravených výnimiek. Vyvodenie ochrany dobromyseľného nadobúdateľa zo strany súdu rozhodujúceho v civilnom sporovom konaní pritom nie je možné ani s poukazom na materiálnu publicitu katastra nehnuteľností, keďže katastrálny zákon priamo pripúšťa spochybnenie hodnovernosti údajov zapísaných v katastri nehnuteľností preukázaním opaku, čo znamená, že osoba, ktorá je ako vlastníka zapísaná v katastri nehnuteľností, v skutočnosti vlastníkom evidovaných nehnuteľností nie je, ak sa preukáže, že skutočným vlastníkom nehnuteľností je niekto iný. Preto táto osoba zapísaná ako „vlastník“ ani nedisponuje oprávnením s týmito nehnuteľnosťami ďalej nakladať.

84. Vzhľadom na vyššie uvedené veľký senát obchodnoprávného kolégia uzatvára, že:

I. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

II. S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastníka nehnuteľností.

III. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata*

nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.

IV. Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastník.

85. Vyslovené právne závery o nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa nehnuteľností – ak nejde o niektorú z výnimiek predpokladaných zákonom – majú vplyv na posúdenie poslednej otázky predloženej senátom obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O, a to či je skúmanie dobrej viery nadobúdateľa skutkovou otázkou, alebo či ide o právnu otázku.

K otázke, či skúmanie dobrej viery nadobúdateľa predstavuje skutkovú otázku, alebo či ide o právnu otázku

86. Posúdenie predmetnej otázky predloženej senátom obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 4 O by bolo v rozhodovanom spore významné v situácii, ak by prichádzalo do úvahy prelomenie zásady *nemo plus iuris* v prospech dobromyseľného nadobúdateľa aj v iných, než v zákonom výslovne upravených prípadoch.

86.1. Vzhľadom k prijatému právnemu záveru, v zmysle ktorého okrem zákonom predpokladaných prípadov nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka, a to ani v situácii, keď nadobúdateľ veci koná v dobrej viere, že ju nadobúda od vlastníka (t. j. že v takomto prípade ostáva naďalej v platnosti zásada *nemo plus iuris*) [viď bod 84. odôvodnenia vyššie], veľký senát obchodnoprávneho kolégia konštatuje, že riešenie predmetnej otázky nemá význam pre rozhodnutie v predmetnom spore (a pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného), a jej zodpovedanie by tak malo výlučne akademický charakter. K tomu veľký senát obchodnoprávneho kolégia pre lepšie odôvodnenie uvádza, že posudzovanie, či nadobúdateľ konal v dobrej viere (resp. kedy možno uvažovať o dobrej viere nadobúdateľa), by bolo relevantné len vtedy, ak by prichádzalo do úvahy prelomenie zásady *nemo plus iuris* a bolo by možné aj nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka.

86.2. Pritom veľký senát obchodnoprávneho kolégia vychádza z toho, že ak dovolací súd neskúma právne otázky, ktoré nie sú významné pre rozhodovaný spor [k tomu v podrobnostiach viď aj uznesenia najvyššieho súdu zo 16. augusta 2018, sp. zn. 3Obdo/28/2018 (bod 8. odôvodnenia); z 20. novembra 2018, sp. zn. 3Obdo/64/2018 (bod 8. odôvodnenia); z 27. augusta 2019, sp. zn. 4Obdo/73/2018 (bod 19. odôvodnenia) a z 25. februára 2021, sp. zn. 5Obdo/61/2020 (bod 20. odôvodnenia)], ani veľký senát nie je povinný zodpovedať tie otázky, ktoré síce považoval predkladajúci trojčlenný senát za podstatné (a s posudzovaním ktorých inými senátmi najvyššieho súdu sa nestotožnil), avšak vzhľadom na posúdenie veci veľkým senátom neboli pre rozhodnutie o dovolaní podstatné. O takýto prípad ide v rámci posúdenia otázky, či skúmanie dobrej viery nadobúdateľa predstavuje právnu (alebo skutkovú) otázku.

Aplikácia záverov veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia na rozhodovaný spor

87. Veľký senát obchodnoprávného kolégia zároveň uvádza, že jeho úlohou je nielen zodpovedať na právne otázky predložené mu trojčlenným senátom (v danom prípade senátom obchodnoprávného kolégia 4 O), ktoré sú významné pre posúdenie rozhodovaného sporu, ale aj rozhodnúť o samotnom dovolaní žalovaného.

87.1. Uvedenému konštatovaniu zodpovedá aj rozhodovacia prax veľkých senátov občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu, resp. obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu (k tomu viď aj 1VCdo/1/2017, 1VCdo/2/2017, 1VCdo/2/2019, 1VCdo/6/2019 a 1VObdo/1/2020), pričom odlišný postup – t. j. zodpovedanie na predloženú právnu otázku s vrátením veci trojčlennému senátu na rozhodnutie o dovolaní – bol zvolený len raz veľkým senátom občianskoprávného kolégia v uznesení z 21. marca 2018, sp. zn. 1VCdo/1/2018, ktoré však ostalo osamotené. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku pritom ani neumožňuje príslušnému veľkému senátu vo svojom rozhodnutí len vyriešiť trojčlenným senátom predloženú právnu otázku s tým, že o dovolaní následne rozhodne trojčlenný dovolací senát najvyššieho súdu.

88. S poukazom na vyslovené právne závery veľký senát obchodnoprávného kolégia konštatuje, že odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktorých vylúčenia z konkurznej podstaty sa žalobou domáha, s poukazom na jeho dobrú vieru.

89. Veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na to, že súdy nižšej inštancie v štádiu konania pred vydaním nálezu ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 v rozsudku okresného súdu z 9. novembra 2012, č. k. 31Cbi/2/2008-430, resp. v rozsudku krajského súdu z 29. októbra 2013 č. k. 21CoKR/3/2013-637, dospeli k záveru, že F. nenadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam pre absolútne neplatnú prvotnú zmluvu o prevezení vlastníctva (resp. pre absenciu nadobúdacieho titulu k nim), a tento nedostatok vzhľadom na derivatívny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva nemôže byť zhojený ani následným prevodom na ďalšieho „domnelého vlastníka“ s poukazom na zásadu „nikto nemôže na iného previesť viac práva, ako má sám“. Z tohto dôvodu konajúce súdy vyslovili, že žalobca sa nestal vlastníkom nehnuteľností, ktorých vylúčenia sa domáhal.

89.1. V konaní po vydaní nálezu sa už konajúce súdy (nanovo) otázkou platnosti prvotného nadobúdacieho titulu nezaoberali, či už odvolací súd v uznesení z 31. mája 2016, č. k. 21CoKR/14/2016-714, súd prvej inštancie v rozsudku z 21. apríla 2017, č. k. 36Cbi/13/2016-796, alebo odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku z 26. apríla 2018, č. k. 31CoKR/7/2017-843. Súdy nižšej inštancie sa pri svojom rozhodovaní obmedzili iba na závery ústavného súdu o možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s poukazom výlučne na dobrú vieru nadobúdateľa, že nehnuteľnosti nadobúda od vlastníka ako osoby, v prospech ktorej svedčí zápis v katastri nehnuteľností, avšak bez toho, aby sa vecou zaoberali z vyššie uvedených hľadísk, ktoré považuje veľký senát obchodnoprávného kolégia za určujúce. Ich záver, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam s poukazom na jeho dobrú vieru pri uzatváraní kúpnej zmluvy s JUDr. D., správcom konkurznej podstaty úpadcu F., s. r. o., je vecne nesprávny, lebo pripúšťa nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka nadobúdateľom konajúcim v dobrej viere aj v iných prípadoch, ako to zákon dovoľuje.

90. Ako už veľký senát obchodnoprávného kolégia skonštatoval vyššie, prelomenie zásady *nemo plus iuris* a prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka je možné len v zákonom výslovne upravených prípadoch. Situácia, o akú ide v rozhodovanom spore, však

pod žiadnu zo zákonom upravených výnimiek zo zásady *nemo plus iuris* nespadá, a preto neprichádzalo do úvahy nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam (od nevlastníka) s poukazom na dobrú vieru žalobcu.

90.1. Preto veľký senát obchodnoprávného kolégia konštatuje, že pokiaľ súdy nižšej inštancie dospeli k opačnému právnomu záveru spočívajúcim v prelomení zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet* vo všeobecnosti umožňujúcim nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka s odkazom na dobrú vieru žalobcu (ako nadobúdateľa), vec nesprávne právne posúdili.

91. Zároveň pozornosti veľkého senátu obchodnoprávného kolégia neušlo, že sa konajúce súdy s poukazom na pokyn ústavného súdu, v jeho náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, sústredili výlučne na skúmanie dobrej viery žalobcu, ktorá však v rozhodovanom spore vzhľadom na veľkým senátom obchodnoprávného kolégia prijaté právne závery nemala žiadny právny význam. Právna úprava *de lege lata* v zásade (teda okrem zákonom výslovne upravených výnimiek) neumožňuje nadobudnutie vlastníckeho práva len s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa (t. j. samotná dobrá viera nemá právotvorný účinok).

91.1. Naopak prejudiciálna otázka kľúčová pre posúdenie daného sporu, a to či v skutočnosti bol pôvodný prevodný právny úkon absolútne neplatný (a teda či mohlo dôjsť postupným radom právnych úkonov k prevodu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam na žalobcu), hoci táto skutočnosť bola dôvodom pre konštatovanie porušenia práva žalobcu na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru ústavným súdom (viď bod 12. odôvodnenia nálezu ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015), nebola zodpovedaná.

92. Pokiaľ ide o druhú právnu otázku nastolenú dovolateľom, a to otázku prísneho skúmania dobrej viery žalobcu, pri vyriešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konkrétne od uznesenia najvyššieho súdu z 27. februára 2013, sp. zn. 6Cdo/71/2011, veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že posudzovanie predmetnej právnej otázky v dovolacom konaní by bolo vzhľadom na už vyššie vyslovené právne závery nadbytočné. Otázka prísneho skúmania dobrej viery by mala pre rozhodnutie posudzovaného sporu význam jedine v situácii, kedy by bolo možné prelomenie zásady *nemo plus iuris* vzhľadom na dobrú vieru nadobúdateľa veci nadobudnutej od nevlastníka, čo však podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávného kolégia v rozhodovanom spore neprichádza do úvahy, keďže sa nejedná o žiadnu zo zákonných výnimiek umožňujúcich prelomenie predmetnej právnej zásady.

92.1. Len ako poznámku k uzneseniu najvyššieho súdu z 27. februára 2013, sp. zn. 6Cdo/71/2011 dáva veľký senát obchodnoprávného kolégia do pozornosti závery ústavného súdu vyslovené v jeho náleze z 19. januára 2021, sp. zn. I. ÚS 510/2016, v zmysle ktorých nie je možné považovať uvedené uznesenie (v časti týkajúcej sa dobrej viery nadobúdateľov nehnuteľností) za precedентnú súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože ono samo nedefinuje skutkové limity, v ktorých je potrebné prelomiť princíp ochrany pôvodného vlastníka s tým, že vyznieva akademicky a nesplňa požiadavky na to, aby ho bolo možné všeobecne akceptovať ako *ratio decidendi*, teda právny názor zovšeobecňujúcej povahy použiteľný za konkrétnych skutkových okolností, s ktorými by všeobecné súdy mohli porovnať skutkový stav zistený v inej (porovnateľnej) veci (viď bod 43.1. odôvodnenia predmetného nálezu).

93. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom vo vyriešení právnej otázky prelomenia zásady *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, týkajúcej sa nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa, ktorá bola dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a ktorá bola vyriešená predmetným rozhodnutím veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia (viď právne závery vyslovené v bode 84. odôvodnenia vyššie), veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu rozhodujúci ako dovolací súd (§ 35 C. s. p.) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

94. Odvolací súd je v ďalšom konaní viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

95. Pri svojom rozhodovaní je odvolací súd okrem rešpektovania právneho názoru vysloveného veľkým senátom obchodnoprávneho kolégia v predmetnom uznesení s poukazom na znenie ustanovenia § 134 zákona o ústavnom súde zároveň povinný zohľadniť a rešpektovať závery ústavného súdu vyslovené v jeho náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015 v bode 12. jeho odôvodnenia, pre ktoré skonštatoval porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru rozsudkom krajského súdu z 29. októbra 2013, č. k. 21CoKR/3/2013-637, na ktoré sa vzťahuje kasačná záväznosť, a to aj v nadväznosti na skutočnosť, že štátny podnik (t. j. aj úpadca – T. a. z., štátny podnik v konkurze) môže mať len právo hospodárenia k veciam vo vlastníctve štátu (obdobne k tomu viď aj rozsudok z 27. marca 2003, sp. zn. MCdo/36/2000).

96. Právne názory vyjadrené veľkým senátom obchodnoprávneho kolégia v tomto uznesení uvedené v bodoch 38., 45. a 84. odôvodnenia sú pre senáty najvyššieho súdu záväzné (§ 48 ods. 3 prvá veta C. s. p.).

57.

ROZHODNUTIE

I. V konaniach vo veciach obchodného registra nie je registrový súd oprávnený prejudiciálne posudzovať otázku neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, o ktorej môže rozhodnúť len súd v civilnom sporovom konaní na základe žaloby podľa ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka.

II. Sfalšovaná listina nepredstavuje spôsobilý podklad pre vykonanie zápisu údajov do obchodného registra. Ak registrový súd vykonal zápis údajov do obchodného registra na podklade sfalšovanej listiny, je tento zápis nesprávny a v konaniach vo veciach obchodného registra je registrový súd povinný zosúladiť zapísaný stav so skutočným právnym stavom, ktorým sa rozumie stav, ktorý bol v obchodnom registri zapísaný pred predložením sfalšovanej listiny.

III. V konaniach vo veciach obchodného registra o dosiahnutí zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom (§ 200a ods. 1 O. s. p.) a v konaniach o zosúladenie údajov (§ 289 C. m. p.) je registrový súd oprávnený posudzovať, či listina priložená k návrhu na zápis údajov do obchodného registra je zápisuschopná, a to aj v prípade, ak na jej základe došlo k vykonaniu zápisu. Predmetné posudzovanie v týchto konaniach zahŕňa oprávnenie registrového súdu prejudiciálne posudzovať otázku (ne)platnosti listín, ktoré boli predložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, ak priamo z predloženej listiny vyplýva, že táto listina ako celok alebo jej časť je v rozpore s kogentným ustanovením zákona, alebo ak predložená listina neobsahuje zákonom predpísané podstatné náležitosti, ktorých absenciu zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou právneho úkonu; ako aj oprávnenie posúdiť, či predložená listina bola sfalšovaná. V takýchto prípadoch môže registrový súd rozhodnúť o zosúladení údajov zapísaných v obchodnom registri so skutočným stavom aj bez toho, aby o týchto otázkach rozhodol najskôr súd v civilnom sporovom konaní.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. júna 2021, sp. zn. 1VObd/1/2021)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. **Okresný súd Nitra** (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 25. septembra 2018, č. k. 29Exre/124/2011-186 povolil vykonať zápis v obchodnom registri v odd. Sro vo vložke č. 21245/N obchodnej spoločnosti INAGRO s. r. o., so sídlom Dunajské nábrežie 1195/5, 945 05 Komárno, IČO: 43 892 078 (ďalej len „zapísaná osoba“ v príslušnom gramatickom tvare) tak, že vymazáva sa I. sídlo Dunajské nábrežie 1159/5, 945 05 Komárno, II. štatutárny orgán Adrián Horváth, Ul. gen. Klapku 2962/32, 945 01 Komárno, nar. XXX, rodné číslo XXX, vznik funkcie 10. 01. 2011, III. spoločníci Marek Bajkai, Hviezdoslavova 1702/4, 941 31, Dvory nad Žitavou, výška vkladu 750,000000 EUR, rozsah splatenia 750,000000 EUR, Adrián Horváth, Ul. gen. Klapku 2962/32, 945 01 Komárno, výška vkladu 5 890,000000 EUR, rozsah splatenia 5 890,000000 EUR, IV. výška základného imania 6 640,000000 EUR, V. rozsah splatenia základného imania 6 640,000000 EUR, a zapisuje sa: I. sídlo Hviezdoslavova 1702/4, 941 31 Dvory nad Žitavou, II. štatutárny orgán Marek Bajkai, Hviezdoslavova 1702/4, 941 31 Dvory nad Žitavou, nar. XXX, rodné číslo XXX, vznik funkcie 14. 12. 2007, III. spoločníci Marek Bajkai, Hviezdoslavova 1702/4, 941 31 Dvory nad Žitavou, výška vkladu 6 638,783775 EUR, rozsah splatenia 6 638,783775 EUR, IV. výška základného imania 6 638,783775 EUR, V. rozsah splatenia základného imania 6 638,783775 EUR.

1.1. Žiadnemu z účastníkov okresný súd nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení uznesenia súd prvej inštancie uviedol, že k návrhu na zápis zmien v obchodnom registri boli pripojené listiny špecifikované ako zápisnica zo zasadnutia valného zhromaždenia spoločnosti z 10. januára 2011, rozhodnutie jediného spoločníka spoločnosti Mareka Bajkaia z 31. mája 2010 o zvýšení základného imania, o prevode časti obchodného podielu, o odvolaní konateľa Mareka Bajkaia a vymenovaní konateliiek Adriany Šklíbovej a Aleny Patakyovej Dronšovskej, zmluvy o prevode obchodných podielov a vyhlásenie konateľa Mareka Bajkaia z 31. mája 2010 o splatení vkladu spoločníka.

2.1. Na základe vykonaného dokazovania dospel okresný súd k záveru, že zápis v obchodnom registri bol dňa 24. januára 2011 uskutočnený na základe listinných podkladov, o pravosti ktorých mal dôvodné pochybnosti, nakoľko na listinách, ktoré tvorili podklad pre vykonanie zápisu v obchodnom registri, sa nenachádza podpis spoločníka Mareka Bajkaia, keďže znaleckým posudkom vypracovaným znalcom Mgr. XXX v trestnom konaní bolo preukázané, že na zápisnici zo zasadnutia valného zhromaždenia zapísanej osoby z 10. januára 2011, na rozhodnutí jediného spoločníka z 31. mája 2010 o zvýšení základného imania, o prevode časti obchodného podielu, o odvolaní konateľa Mareka Bajkaia a vymenovaní konateľov Adriany Šklíbovej a Aleny Patakyovej Dronšovskej a na vyhlásení konateľa Mareka Bajkaia z 31. mája 2010 o splatení vkladu spoločníka, nie je pravý podpis Mareka Bajkaia.

2.2. Keďže súd prvej inštancie mal dôvodnú pochybnosť o pravosti a pravdivosti vyššie uvedených dokumentov, dospel k záveru, že nebolo preukázané splnenie zákonných predpokladov na prevod časti obchodného podielu Mareka Bajkaia na Adrianu Šklíbovú a Alenu Patakyovú Dronšovskú. Rovnako tak nemal preukázanú skutočnú výšku základného imania spoločnosti a ani výšku vkladu spoločníka, a teda nie je zrejmé, v akej výške sa mohol prevádzať obchodný podiel a či ho bolo možné rozdeliť. Taktiež nemal preukázané ani odvolanie konateľa Mareka Bajkaia a vymenovanie konateliiek Adriany Šklíbovej a Aleny Patakyovej Dronšovskej. Podľa okresného súdu bola spochybnená účasť spoločníka Mareka Bajkaia na valnom zhromaždení spoločnosti dňa 10. januára 2011, keďže na tejto zápisnici sa nenachádza jeho podpis, a teda obsah zápisnice nezodpovedá skutočnému stavu minimálne v časti prítomných spoločníkov, súčtu hlasov a počtu hlasov, ktorými boli valným zhromaždením prijaté uznesenia. Aj v prípade platnosti a pravosti zmlúv o prevode obchodných podielov v konaní nebolo preukázané, že pred podpisom zmlúv o prevode obchodného podielu bolo príslušným orgánom platne prijaté rozhodnutie nielen o prevode obchodného podielu, ale aj o zmene sídla spoločnosti a jej konateľov. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k záveru, že nebolo preukázané splnenie zákonných podmienok pre zapísanie údajov do obchodného registra dňa 24. januára 2011, a preto zosúladiť zápis v obchodnom registri so skutočným stavom.

3. **Krajský súd v Nitre** (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozhodujúci o odvolaní Adriána Horvátha uznesením z 31. januára 2019, č. k. 26Cob/81/2018-318 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. V odôvodnení rozhodnutia krajský súd skonštatoval, že v registrovom konaní je možné rozhodnúť o výmaze nielen zápisov, ktoré majú deklaratórny charakter, ale aj tých, ktoré majú charakter konštitutívny. Preto je možné rozhodnúť v konaní vo veciach obchodného registra o výmaze skutočností zapísaných na základe uznesenia, ktorého neplatnosť bola určená v súdnom konaní bez ohľadu na to, či ide o zápis konštitutívny alebo deklaratórny. Uvedený záver má podľa krajského súdu opodstatnenie práve v prípadoch, keď zápis v obchodnom registri bol vykonaný na základe listín so sfalšovaným podpisom, ako je tomu v rozhodovanej

veci. Zároveň uviedol, že v rámci konania vo veciach obchodného registra nemôže súd prejudiciálne riešiť otázku platnosti alebo neplatnosti právnych úkonov, ani otázku neplatnosti uznesení valných zhromaždení, avšak len v tých prípadoch, ak by takýmto prejudiciálnym posúdením súd konštituoval nový stav, ktorý by týmto posúdením sám vyvolal, čo je v rozpore s účelom konania vo veciach obchodného registra, ktorým je dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom inak ako na základe návrhu na zápis, na zmenu zápisu alebo na výmaz zapísaných údajov. V prejednávanej veci však o taký prípad nejde, keďže registrový súd prejudiciálnym posúdením neplatnosti listín nevytvoril nový právny stav, ale by sa z hľadiska zapísaných údajov obnovil predchádzajúci a stále skutočný stav, a teda dosiahol by sa súlad medzi skutočným stavom (ktorý napr. v dôsledku sfalšovaných listín predložených ako prílohy k návrhu na zápis zmien do obchodného registra z právneho hľadiska nikdy nebol ani zmenený) a zápisom v obchodnom registri, čo je výslovným účelom konania vo veciach obchodného registra. Z uvedeného súčasne podľa krajského súdu vyplýva, že nový právny stav by registrový súd konštituoval v prípade, ak by prejudiciálne posudzoval možnosť nadobudnutia majiteľského práva k obchodnému podielu odvolateľom vydržaním, keďže práve takýmto prejudiciálnym posúdením by registrový súd mohol vytvoriť nový právny stav. Túto otázku by bol oprávnený riešiť len súd v civilnom sporovom konaní, keďže jej posúdenie v konaní vo veciach obchodného registra nezodpovedá účelu tohto mimosporového konania.

4.1. Odvolací súd taktiež uviedol, že je potrebné rozlišovať medzi neexistenciou a neplatnosťou právnych úkonov. Poukázal na to, že vada právneho úkonu spôsobuje spravidla ako následok neplatnosť právneho úkonu spoločne s právnymi následkami predvídanými pre neplatné právne úkony. Právny úkon sa v takomto prípade považuje za vzniknutý a existujúci, avšak pre absolútnu neplatnosť jeho právne následky nenastanú. Niektoré právne úkony však môžu byť postihnuté takou zásadnou vadou, že v ich dôsledku o právny úkon ani nejde. Rozlišovanie medzi neplatnosťou a ničotnosťou možno v plnom rozsahu vzťahovať aj na uznesenia valných zhromaždení obchodných spoločností, resp. na rozhodnutia jediného spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným vydané pri výkone pôsobnosti valného zhromaždenia, hoci tieto akty nie sú právnymi úkonmi. Krajský súd poukázal aj na to, že rozlišovanie medzi neplatnosťou a neexistenciou (ničotnosťou) právnych aktov vydaných orgánmi obchodných spoločností je bežné aj v zahraničných právnych poriadkoch, v ktorých sa takéto právne akty rovnako nepovažujú za právne úkony, ako je tomu napr. v českom práve.

4.2. Podľa krajského súdu vzhľadom na intenzitu a povahu vady právneho úkonu urobeného v písomnej forme spočívajúcu v tom, že obsahuje sfalšovaný podpis, preukazujúci skutočnosť, že daný právny úkon nie je ani právnym úkonom osoby v nej označenej, nemôže vyvolať žiadne právne následky a nemožno naň vôbec ani prihliadať a ani ho považovať za existentný a v konaní vo veciach obchodného registra nemožno za týchto okolností vyžadovať, aby o neplatnosti neexistentného právneho úkonu rozhodol najskôr súd v civilnom sporovom konaní. Za týchto okolností dospel odvolací súd k záveru, že okresný súd postupoval správne, keď vykonaným dokazovaním zistil, že na listinách, ktoré boli právne významné pre zápis údajov v obchodnom registri, predložených ako prílohy k návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov zapísanej osoby do obchodného registra z 11. januára 2011, bol sfalšovaný podpis navrhovateľa, v dôsledku čoho nedošlo danými listinami k zmenám skutočného právneho stavu, a preto neboli splnené podmienky na zápis navrhovaných údajov do obchodného registra. Keďže však tieto údaje boli do obchodného registra zapísané, bolo nutné zapísané údaje zosúladiť so skutočným právnym stavom (teda tento stav obnoviť aj z hľadiska údajov zapísaných v obchodnom registri).

5. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dňa 12. septembra 2019 **dovolanie XXX**, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť

dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“).

5.1. Nesprávne právne posúdenie namietal dovolateľ vo vzťahu k posúdeniu otázky, „či je možné prejudiciálne posudzovať platnosť rozhodnutia valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným, prípadne iných listín predložených ako súčasť návrhu na zápis údajov do obchodného registra v konaní vo veciach obchodného registra“, pri vyriešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 2MObdo/6/2012 a 2Obdo/71/2012.

5.2. Konajúce súdy podľa dovolateľa nesprávne prejudiciálne posudzovali platnosť zápisnice zo zasadnutia valného zhromaždenia zapísanej osoby z 10. januára 2011, rozhodnutia jediného spoločníka z 31. mája 2010 a vyhlásenia navrhovateľa z 31. mája 2010 o splatení vkladu. Dovolať tento postup súdov nižšej inštancie označil aj s odkazom na uvedené rozhodnutia dovolacieho súdu za nesprávny, pričom na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť ani argumentácia krajského súdu, týkajúca sa zdanlivých, ničotných, resp. neexistenčných právnych úkonov. Zdanlivými právnymi úkonmi sú totiž také prejavy vôle, ktoré vôbec nemajú náležitosti právnych úkonov a ktorým chýba niektorý z pojmových znakov právneho úkonu, t. j. majú základné vady. Ide teda o konanie, ktoré je právnemu úkonu podobné. Občiansky zákonník pojem zdanlivý právny úkon nepozná, avšak prax takýto právny úkon považuje za absolútne neplatný, z ktorého nemôžu vzniknúť ani konkrétne práva a povinnosti. Avšak aj v prípade, ak by mali byť uvedené úkony (listiny) považované za ničotné, takýto záver by nebolo možné prijať v konaní vo veciach obchodného registra - ako to urobili súdy nižšej inštancie vo svojich rozhodnutiach - ale o tejto skutočnosti by musel najskôr rozhodnúť súd príslušný na rozhodnutie v civilnom sporovom konaní.

5.3. Záverom dovolateľ vytkol odvolaciemu súdu, že sa vo svojom rozhodnutí žiadnym spôsobom nevysporiadal s otázkou týkajúcou sa nadobudnutia obchodného podielu v dobrej viere, hoci túto námietku vzniesol už v odvolaní, pričom poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015. Z rozhodnutí súdov nižšej inštancie žiadnym spôsobom nevyplýva, že by samotný dovolateľ vlastnícke právo k obchodnému podielu nenadobudol dobromyseľne, naopak dokumentácia týkajúca sa nadobudnutia obchodného podielu neobsahuje žiadne vady, pričom dobromyseľnosť sa predpokladá a opak je potrebné preukázať.

6. **Navrhovateľ vo vyjadrení z 21. októbra 2019** navrhol podané dovolanie ako neprípustné odmietnuť, keď sa v celom rozsahu stotožnil so závermi, ktoré vo svojom rozhodnutí vyslovil odvolací súd, pričom dodal, že dovolateľ nemohol nadobudnúť obchodný podiel ani v dobrej viere, ani vydržaním.

7. **Zapísaná osoba vo vyjadrení z 24. októbra 2019** navrhla dovolanie odmietnuť s totožnou argumentáciou, ktorú predložil dovolaciemu súdu navrhovateľ.

8. **Senát obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 O** rozhodujúci ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) uznesením z 25. marca 2021, sp. zn. 3Obdo/62/2020 postúpil vec na konanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

9. V odôvodnení svojho rozhodnutia senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O uviedol, že dovolateľom nastolená otázka - „či je možné prejudiciálne posudzovať platnosť rozhodnutia valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným, prípadne iných listín predložených ako súčasť návrhu na zápis údajov do obchodného registra v konaní vo veciach obchodného registra“ - je v rozhodovacej praxi dovolacích senátov obchodnoprávneho kolégia

najvyššieho súdu posudzovaná rozdielne, keď v rozsudku z 20. marca 2008, sp. zn. 6MOBdo/2/2006 a v uznesení z 28. júna 2018, sp. zn. 1Obdo/28/2017 bol vyslovený právny názor, že v konaní o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom podľa ustanovenia § 200a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“) môže registrový súd prejudiciálne skúmať platnosť listín priložených k návrhu na zápis údajov obchodného registra, avšak prejudiciálne posudzovanie platnosti uznesení valného zhromaždenia v konaní vo veciach obchodného registra nie je možné. Naopak v uznesení zo 16. mája 2013, sp. zn. 2MOBdo/6/2012 senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 2 O uviedol, že v rámci konania vo veci obchodného registra súd nie je oprávnený prejudiciálne riešiť otázku platnosti či neplatnosti právnych úkonov, ani neplatnosti uznesení valných zhromaždení obchodných spoločností, o čom môže rozhodnúť len súd v sporovom konaní, a až na základe takéhoto právoplatného rozhodnutia je možné vykonať zápis, ktorým sa zosúladi zapísaný stav so skutočným právnym stavom.

9.1. Predkladajúci senát poukázal na to, že pri posudzovaní predmetnej právnej otázky prichádzajú do úvahy tri možné riešenia, a to jednak absolútna nemožnosť prejudiciálneho posudzovania neplatnosti právnych úkonov, možnosť prejudiciálneho posudzovania neplatnosti právnych úkonov v celom rozsahu, alebo čiastočná možnosť prejudiciálneho posudzovania neplatnosti právnych úkonov, na podklade ktorých došlo k vykonaniu zápisu údajov do obchodného registra.

9.2. Senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 3 O sa priklonil k právnemu názoru vyslovenému v rozhodnutiach sp. zn. 6MOBdo/2/2006 a 1Obdo/28/2017 a uviedol, že v konaní vo veciach obchodného registra (či už v stále prebiehajúcim konaní podľa ustanovenia § 200a O. s. p., alebo v konaniach podľa ustanovenia § 289 a nasl. C. m. p., resp. podľa ustanovenia § 299 a nasl. C. m. p.) je v určitom rozsahu možné prejudiciálne posudzovanie platnosti listín predložených k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, a to v prípade, ak z predložených listín priamo vyplýva, že tieto listiny ako celok alebo ich časť sú v rozpore s kogentným ustanovením zákona; ak neobsahujú zákonom predpísané podstatné náležitosti, ktorých absenciu zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou právneho úkonu; alebo ak bolo v konaní preukázané (napr. predložením znaleckého posudku), že registrovému súdu boli k návrhu na zápis údajov do obchodného registra predložené listiny, ktoré boli sfalšované, pričom v takýchto prípadoch nie je potrebné, aby o neplatnosti právneho úkonu rozhodol najprv súd v civilnom sporovom konaní. Súd však v konaní vo veciach obchodného registra nemôže prejudiciálne posudzovať otázku platnosti uznesení valného zhromaždenia, o neplatnosti ktorých môže súd rozhodnúť len v civilnom sporovom konaní.

10. **Veľký senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu** (podľa ustanovenia § 48 C. s. p.) si pred rozhodnutím vo veci podľa § 48 ods. 4 C. s. p. na základe žiadosti z 30. marca 2021 vyžiadala stanovisko ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka“ v príslušnom gramatickom tvare), Generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“ v príslušnom gramatickom tvare), Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

10.1. K predmetnej žiadosti veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 30. marca 2021 sa písomne vyjadrili všetky oslovené subjekty.

11. **Generálny prokurátor** vo vyjadrení z 21. apríla 2021 uviedol, že sa s právnym názorom postupujúceho senátu stotožňuje len čiastočne. Obmedzenie, že súd nesmie určitú otázku prejudiciálne posúdiť sám, je zásahom do práva na spravodlivý proces, ktorý je dôvodný iba vo výnimočných prípadoch, ktoré sú špecifikované napríklad v ustanovení § 193 C. s. p.,

kedy je súd pri riešení prejudiciálnych otázok viazaný právoplatným rozhodnutím súdu, ale len za predpokladu, že toto rozhodnutie je záväzné pre všetkých účastníkov konania.

11.1. Podľa generálneho prokurátora nie je správne považovať sfaľšovanú listinu za neplatný právny úkon, keďže v danom prípade sa totiž nejedná o žiadny právny úkon. Rovnako tak podľa jeho názoru právna veta nesmie interpretovať ustanovenia Civilného mimosporového poriadku, ktoré sa na rozhodovaný prípad neaplikujú.

11.2. Generálny prokurátor zastáva názor, že časť navrhovanej právnej vety - aby o neplatnosti právneho úkonu rozhodol súd v civilnom sporovom konaní - je v priamom rozpore s ustanovením § 137 C. s. p., keď právny úkon predstavuje právnu skutočnosť a zákon v ustanovení § 137 písm. d/ C. s. p. pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti len vtedy, ak to ustanovuje osobitný zákon. Žaloba na určenie neplatnosti právneho úkonu tak nie je od účinnosti Civilného sporového poriadku vo všeobecnosti prípustná, keď cieľom rekodifikácie civilného procesu bolo, aby neplatnosť právnych úkonov bola riešená prejudiciálne. Všeobecná určovacia žaloba ostala prípustná len čo do určenia práva, ak je daný naliehavý právny záujem. Za platného právneho stavu je teda neprípustné, aby registrový súd odkázal účastníka konania na podanie žaloby o určenie (ne)platnosti právneho úkonu.

11.3. Výsledok sporového konania podľa generálneho prokurátora nie je založený na objektívnej pravde, ale na tom, čo tvrdili strany. Naopak na pravdivosti výsledku mimosporového konania môže byť daný verejný záujem, ktorý je vo veciach obchodného registra evidentný. Ak je v konaní o zosúladienie údajov určitá relevantná skutková otázka sporná, a je registrový súd povinný túto otázku vyhodnotiť sám. Registrový súd môže vydať uznesenie o obsahu zápisu iba vtedy, ak právny úkon, ktorý spôsobuje vznik, zmenu alebo zánik zapisovanej skutočnosti, je platný. Registrový súd musí prejudiciálne otázku (ne)platnosti relevantného právneho úkonu vyriešiť vždy, čo je jeho základná úloha. Požiadavka na rýchlosť konania nemôže byť na úkor nesprávneho výsledku. Súd sa nemôže riadiť pravidlom, že nevykoná dokazovanie len preto, aby rozhodol rýchlo.

11.4. Záverom generálny prokurátor poukázal na to, že podľa ustanovenia § 228 C. s. p. je rozsudok záväzný subjektívne len medzi stranami, ak zákon neustanovuje inak. Nová právna úprava neprevzala z pôvodného znenia ustanovenia § 159 ods. 2 O. s. p. slová „pre všetky orgány“ sledujúc cieľ, aby nebolo možné prijať interpretáciu, že rozsudok medzi A a B je záväzný pre iný orgán (napríklad pre súd prejednávajúci mimospor), kde ako účastník konania vystupuje aj subjekt C. Taktiež nová právna úprava ustanovuje, že ak existuje rozhodnutie (s výnimkou rozhodnutia podľa § 193 C. s. p.) o otázke, ktorá je pre súd prejudiciálna, súd na takáto rozhodnutie prihliadne a vysporiada sa s ním v odôvodnení svojho rozhodnutia, avšak takéto rozhodnutie nie je pre súd záväzné, čo znamená, že môže túto predbežnú otázku posúdiť aj inak. Právna úprava obsiahnutá v Civilnom mimosporovom poriadku jednoznačne upravuje okruh účastníkov konania o zosúladienie údajov a zároveň prikazuje registrovému súdu nariadiť pojednávanie, ak sú tvrdenia medzi účastníkmi konania o zosúladienie údajov sporné. Rovnako tak ustanovenie § 296 ods. 2 C. m. p. zakazuje registrovému súdu prerušiť konanie o zosúladienie údajov okrem prípadu, ak prebieha konanie podľa § 193 C. s. p. a ak prebieha konanie o žalobe o neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia. Okrem týchto prípadov registrový súd nesmie počkať s posúdením, či určitá tvrdená skutočnosť je pravdivá, na výsledok sporového konania. Spornú skutočnosť musí registrový súd posúdiť sám na základe dokazovania. Nové procesné kódexy priniesli jasnú deliacu čiaru medzi sporom a mimosporom. Súd rozhodujúci v sporovom konaní v zásade vychádza z tvrdení strán a jeho dôkazná aktivita je limitovaná návrhmi strán. Preto je výsledok sporu odrážajúci iba formálnu pravdu záväzný len pre strany sporu. Súd v mimosporovom konaní zisťuje skutočný stav veci, pričom tvrdeniami účastníkov konania a ich dôkaznými návrhmi nie je obmedzený. V mimosporovom konaní je prítomný aj verejný záujem na správnosti rozhodnutia, a preto rozhodujúci súd nemôže byť postavený len do úlohy štatistu, ktorý pozbiera výsledky sporových konaní

a na ich základe prijme vlastné rozhodnutie.

12. **Ministerka** vo vyjadrení z 23. apríla 2021 uviedla, že v konaniach vo veciach obchodného registra môže súd posudzovať pravosť listín, na základe ktorých bol vykonaný zápis do obchodného registra, vrátane otázky, či podpisy osôb pod týmito listinami neboli sfalšované. Na tento účel je súd podľa § 120 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku oprávnený a povinný vykonať všetky potrebné dôkazy na riadne zistenie skutkového stavu, aj keď ich účastníci nenavrhlí. Súd však nemôže predbežne posudzovať dôvody neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia a vyvodiť z nich jeho neplatnosť skôr, než súd v konaní podľa ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka právoplatným rozsudkom určil jeho neplatnosť, keďže uznesenie valného zhromaždenia sa považuje za platné až do okamihu, kým právoplatným rozsudkom nebola určená jeho neplatnosť. Platnosť iných úkonov si však môže posúdiť ako predbežnú otázku v rozsahu, v akom to pripúšťalo znenie ustanovenia § 135 O. s. p.

12.1. Podľa ministerky je právna úprava konania vo veciach obchodného registra podľa § 200a O. s. p. v podstatných rysoch zásadne odlišná v porovnaní s právnou úpravou obsiahnutou v Civilnom mimosporovom poriadku, čo znamená, že názor veľkého senátu nebude aplikovateľné na konania začaté podľa novej právnej úpravy.

12.2. Zároveň ministerka uviedla, že pokiaľ dôjde k sfalšovaniu podpisu na zápisnici o valnom zhromaždení, nemusí to znamenať, že sa valné zhromaždenie nekonalo, alebo že uznesenie na ňom nebolo prijaté, alebo že je neplatné, ale len toľko, že zápisnica nie je riadne podpísaná. Ak je sfalšovaný podpis jediného spoločníka na rozhodnutí jediného spoločníka, neznamená to jeho neplatnosť, ale jeho úplnú absenciu, pretože vôbec neexistuje prejav vôle spoločníka vydať takéto rozhodnutie. Tento záver je dôležitý aj z hľadiska aplikácie ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka, ak by totiž sfalšovanie podpisu na rozhodnutí jediného spoločníka znamenalo len jeho neplatnosť, bolo by možné sa jej domáhať práve a len podľa daného ustanovenia a v prekluzívnej lehote.

12.3. Z ustanovenia § 120 ods. 2 O. s. p. vyplývalo, že súd mal v konaní podľa ustanovenia § 200a O. s. p. aj bez návrhu vykonať dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu. Registrový súd tak v konaní podľa § 200a O. s. p. je oprávnený posúdiť skutkové otázky, ktoré sú potrebné pre jeho rozhodnutie, vrátane toho, či podpisy pod listinami, na základe ktorých bol vykonaný zápis do obchodného registra, pochádzajú alebo nepochádzajú od ich vystaviteľov. Ak však už bolo o otázke (ne)platnosti právneho úkonu právoplatne rozhodnuté, je registrový súd povinný rešpektovať takýto právoplatný rozsudok. Z uvedeného však nemožno vyvodiť opačný záver, že registrový súd si nemôže sám predbežne posúdiť túto otázku, keďže má povinnosť si predbežne posúdiť samostatne akúkoľvek otázku, o akej ešte nebolo právoplatne rozhodnuté. Pokiaľ by malo byť vedené konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu len z dôvodu, aby rozhodnutie vo veci tvorilo len podklad pre rozhodnutie registrového súdu, by žalobca nemal žiadny naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

12.4. Záverom ministerka poukázala na to, že uvedenú situáciu nie je možné riešiť analogicky s ohľadom na judikatúru k vlastníckym žalobám, podľa ktorej je naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva daný tým, že na jeho základe je možné docieľiť zmenu zápisu v katastri nehnuteľností, keďže rozsudok vydaný v konaní o určenie vlastníckeho práva predstavuje zápisuschopnú listinu, ktorá je spôsobilým podkladom pre vykonanie zmeny údajov v katastri nehnuteľností. Z ustanovenia § 200a O. s. p. však nie je možné vyvodiť, že by súd mohol zapisovať údaje do obchodného registra len na základe určitých listín s určitou kvalitou, naopak z odseku 5 predmetného ustanovenia výslovne vyplýva, že samotný zápis v obchodnom registri sa vykonáva práve a len na základe rozhodnutia súdu v konaní vo veciach obchodného registra.

13. **Právnická fakulta Univerzity Komenského** vo vyjadrení z 22. apríla 2021 uviedla, že napriek novej právnej úprave a zmene názvu sa na podstate predmetného mimosporového konania nič nezmenilo, a preto sa stotožňuje s tvrdením predkladajúceho senátu, že právne názory deklarované v súvislosti so zhodovým konaním podľa § 200a O. s. p. sú plne aplikovateľné aj na súčasnú právnu úpravu zosúlad'ovacieho konania podľa ustanovenia § 278 a nasl. C. m. p.

13.1. Podľa Právnickej fakulty Univerzity Komenského nemôže registrový súd za súčasnej právnej úpravy rozhodnúť napríklad o ničotnosti uznesenia valného zhromaždenia, a to ani v prípade, že na základe predložených listín existujú dôvodné pochybnosti o jeho prijatí, ako o prejudiciálnej otázke v rámci zosúlad'ovacieho konania. Pokiaľ fakticky existuje uznesenie valného zhromaždenia, avšak v skutočnosti nebolo prijaté, a teda listina, ktorá ho osvedčuje, je sfaľšovaná, má byť táto skutočnosť preukázaná v rámci osobitného sporového konania, ktoré upravuje osobitné lehoty, dôvody a aj aktívnu legitimáciu na podanie takejto žaloby.

13.2. Posudzovanie platnosti a neplatnosti (prípadne neexistencie) právnych úkonov, resp. uznesení valného zhromaždenia je vo výlučnej kompetencii súdov rozhodujúcich v sporovom konaní, a nie v kompetencii registrového súdu v rámci konaní vo veciach obchodného registra. Na predmetnom konštatovaní nemení nič ani skutočnosť, že v mimosporových konaniach sa uplatní vyšetrovací princíp, keďže tento nemôže spočívať v preberaní kompetencií, ktoré nespádajú pod mimosporové konanie. Aj s ohľadom na zachovanie právnej istoty, aby nedochádzalo k protichodným rozhodnutiam v tej istej veci, by registrový súd mal vykonať zápis v rámci zosúlad'ovacieho konania až na základe príslušných právoplatných rozhodnutí prijatých v sporovom konaní. Právnická fakulta Univerzity Komenského sa tak nestotožňuje s názorom predkladajúceho senátu, podľa ktorého je registrový súd pri svojom rozhodovaní v konaní o dosiahnutí zhody oprávnený prejudiciálne posúdiť neplatnosť listín, pokiaľ dospeje k záveru, že priamo z listiny predloženej k návrhu na zápis údajov do obchodného registra vyplýva, že táto listina ako celok alebo jej časť je v rozpore s kogentnými ustanoveniami zákona, a to ani vtedy, ak má za to, že predložená listina neobsahuje zákonom predpísané podstatné náležitosti, ktorých absenciu zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou právneho úkonu, alebo ak má za preukázané, že registrovému súdu bola k návrhu na zápis údajov do obchodného registra predložená listina, ktorá bola sfaľšovaná. Aj v týchto prípadoch má súd posudzovať absolútnu neplatnosť alebo ničotnosť právnych úkonov, ako aj ničotnosť uznesení valného zhromaždenia (rozhodnutí jediného spoločníka) na základe určovacej žaloby v sporovom konaní. Opačný prístup by totiž prispel k právnej neistote. Nie je totiž vylúčené, že súd v prípadnom sporovom konaní vyhodnotí, že nejde o ničotné uznesenie, a rovnako tak by bolo možné s argumentáciou, že sa jedná o ničotné uznesenie, napadnúť uznesenie valného zhromaždenia aj po uplynutí lehoty upravenej v ustanovení § 131 Obchodného zákonníka, a tým poprieť jeden z hlavných účelov predmetného zákonného ustanovenia, ktorým je vnesenie právnej istoty do právnych vzťahov po uplynutí tam uvedenej zákonnej lehoty.

14. **Právnická fakulta Trnavskej univerzity** vo vyjadrení z 29. apríla 2021 uviedla, že na problematiku konaní vo veciach obchodného registra možno nazerať dvomi pohľadmi.

14.1. Prvý pohľad vníma všetky konania vo veciach obchodného registra ako realizačné konania, kde registrový súd nevystupuje ako súd rozhodujúci, či posudzujúci spor, ale len ako orgán, ktorý zabezpečuje riadny proces zapísania požadovaných údajov do obchodného registra, resp. aktualizáciu, či korekciu týchto údajov. Konanie o zosúladenie stavu v registri so skutočným právnym stavom z tohto pohľadu rieši problém úzkeho návrhového oprávnenia na podanie návrhu na zápis do obchodného registra. Ak osoba, ktorej sa zápis týka, nie je sama legitimovaná podať návrh na zápis do obchodného registra, môže v zosúlad'ovacím konaní

dosiahnuť, aby zápis, ktorý sa jej týkal, a už nezodpovedá skutočnosti, bol z registra odstránený. Prípadne sa umožní, aby na takomto základe bol do obchodného registra aj bez návrhu zapísanej osoby zapísaný nový údaj, ktorý zodpovedá skutočnosti. Podľa tohto pohľadu súd v konaniach vo veciach obchodného registra neposudzuje platnosť podkladového právneho úkonu, ale len to, či predložené listiny osvedčujú to, že sa behom udalostí situácia zmenila takým spôsobom, že pôvodný zápis už nezodpovedal skutočnosti. Vo všetkých týchto prípadoch sa rozsah súdneho prieskumu fakticky vyrovnáva tomu prieskumu, ktorý sa vykonáva pri návrhu na zápis do obchodného registra. Aj podľa novej právnej úpravy by sa pojednávanie nariaďovalo na odstránenie spornosti skutkového stavu, nie na prejednanie sporu o akejkol'vek otázke. V prípade sporu o platnosť právneho úkonu, od ktorého zápis závisí, by mal registrový súd konanie prerušiť, ak to umožňuje znenie ustanovenia § 296 C. m. p., alebo inak návrh zamietnuť, resp. konanie zastaviť, keďže neboli predložené listiny, z ktorých by okolnosť, ktorá sa mala zapísať, vyplývala. Táto perspektíva je zastávaná aj v korporečnej doktríne, v novších učebniciach obchodného práva, resp. v niektorých ďalších výstupoch predstaviteľov vedy obchodného práva. Vyžaduje to však úzku interpretáciu dotknutých ustanovení Civilného mimosporového poriadku. V jej prospech svedčí systematický výklad konaní vo veciach obchodného registra, ako aj povaha mimosporových konaní, ktoré sú odlišné od sporových konaní. Výhodou tohto prístupu je to, že nevytvára dva rôzne prístupy pre súdne riešenie sporných otázok týkajúcich sa platnosti či účinkov právnych úkonov, ktoré sú podkladom pre zápis údajov do obchodného registra. O platnosti právnych úkonov by sa malo rozhodovať v sporovom konaní a konaniami vo veciach obchodného registra sa závery sporových konaní, či inak nesporne preukázané skutočnosti len prevetľujú do obchodného registra. Registrový súd by tak mohol skúmať len to, či bol návrh podložený listinami, ktoré preukazujú tvrdené skutočnosti, či sú tieto listiny úplné, či je úplný návrh a či je obsah navrhovaného zápisu dovolený.

14.2. Druhý pohľad vníma zosúlad'ovacie konanie ako priestor pre riešenie všetkých otázok, od ktorých závisí správnosť údajov v obchodnom registri. Registrový súd tak môže riešiť aj rôzne prejudiciálne otázky, vrátane toho, či je podpis na listine sfalšovaný, alebo nie, z čoho vyvodí patričné závery. Na základe týchto záverov o prejudiciálnych otázkach zosúladí zápis so skutočným stavom, prípadne ho ponechá v nezmenenej podobe. Civilný mimosporový poriadok totiž neprikazuje a ani neumožňuje súdu odkázať účastníkov s vyriešením spornej otázky na sporové konanie, ako to robí zákon napr. v konaní o dedičstve. To však nevyklučuje oprávnenie dotknutej osoby, aby sa v sporovom konaní domáhala vydania rozsudku, v ktorom bude riešiť právny dôsledok sfalšovaného podpisu ako vec samu. Možno tak uzavrieť, že určité otázky môžu byť predmetom posúdenia v rôznych súdnych konaniach. Pokiaľ však o niektorej z nich (alebo o následku niektorej z nich) rozhodne súd ako o veci samej v sporovom konaní, sú súdy povinné takéto rozsudky rešpektovať a na ich základe vykonať zápis v obchodnom registri v rámci konania o zhode, a teda ich neposudzovať samostatne nanovo.

14.3. Rozdiely v obidvoch prístupoch by sa však neprejavili v konaní, ktoré rieši predkladajúci senát, keďže sfalšovanie podpisu je podobný nedostatok ako jeho absencia, keďže ide o nedostatočný podklad pre zápisy údajov do obchodného registra a na jej základe nie je preukázaná ani existencia právnej skutočnosti, z ktorého sa zmenený právny stav dovodzuje. Možné sú oba výklady, avšak obidva majú aj svoje nie nepodstatné následky. Nie je však vhodné, aby sa nerozlišovalo medzi úplnosťou návrhu, či úplnosťou preukaznosťou príloh na jednej strane a otázkou skúmania platnosti právnych úkonov, ktoré tieto zápisnice zachytávajú na strane druhej.

15. **Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** vo vyjadrení z 29. apríla 2021 uviedla, že registrové konanie je potrebné vnímať ako materiálne konanie ovládané vyhľadávacou zásadou s priestorom pre konajúci súd na dostatočné zistenie stavu

prejednávanej veci. V tejto súvislosti môže a musí súd zasahovať do dokazovania, čím ovplyvňuje procesné práva a povinnosti účastníkov konania. Aj keď registrový súd má povinnosť skúmať skutočný stav s právnym stavom údajov zapísaných v obchodnom registri, vzhľadom na povahu mimosporového konania nemožno od neho očakávať úplné nahradenie dôkaznej iniciatívy účastníkov registrového konania.

15.1. Registrový súd je povinný pred vykonaním navrhovanej zmeny v konaní o zosúladienie údajov v obchodnom registri a skutočným právnym stavom preskúmať navrhovateľom predložené doklady, ktoré sú vyžadované právnymi predpismi. To znamená, že prejudiciálne posúdiť platnosť listín, či z nich vyplývajú hmotnoprávne dôsledky. Ak z predložených listín nemožno vyvodiť záver o hmotnoprávných dôsledkoch, registrový súd nemôže zmenu zapísaných údajov uskutočniť. To bude možné aplikovať na prípady, ak právny úkon v predloženej listine nepredstavuje právny úkon osoby v nej označenej a z tohto dôvodu nemôže takýto právny úkon vyvolať žiadne právne následky. Z pohľadu posudzovania registrového súdu sa v tomto prípade nejedná o posudzovanie platnosti listín z obsahového hľadiska, ale výlučne platnosti listín z hľadiska hmotného práva.

15.2. Pokiaľ ide o nemožnosť posudzovať otázku neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia v konaniach vo veciach obchodného registra, je nevyhnutné posúdiť, či skôr prijímané závery sú udržateľné popri znení ustanovenia § 296 C. m. p. Do úvahy prichádza taký prístup, že ak neprebíha konanie o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, nemôže registrový súd prejudiciálne posúdiť otázku jeho platnosti. Ak však takéto konanie už prebieha, dáva zákon registrovému súdu možnosť zhodnotiť, či podaná žaloba nie je zjavne bezdôvodná. Znenie ustanovenia § 296 C. m. p. zrejme nedáva možnosť registrovému súdu prejudiciálne rozhodnúť o otázke platnosti uznesenia valného zhromaždenia, hoci mu dáva možnosť predbežne posúdiť zjavnú bezdôvodnosť žaloby.

15.3. Podľa Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika z nemožnosti posudzovania uznesení valného zhromaždenia je možné identifikovať dve výnimky, z ktorých prvá sa týka tzv. ničotných uznesení valného zhromaždenia a druhá posudzovania platnosti časti stanov, resp. spoločenskej zmluvy, ktoré sa v dôsledku uznesenia valného zhromaždenia dostali do rozporu s kogentnými ustanoveniami zákona. Pokiaľ ide o ničotné uznesenia valného zhromaždenia, nie je prípustné, aby niektoré nedostatky a vady takéhoto uznesenia boli konvalidované uplynutím prekluzívnej lehoty na podanie žaloby. Registrový súd tak je oprávnený prejudiciálne posudzovať tzv. ničotné uznesenia valného zhromaždenia, teda môže posudzovať, či uznesenie nie je ničotné, a pokiaľ je, tak nemôže vykonať zápis. Vo vzťahu druhej výnimke Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika poukázala na skutočnosť, že ak je niektoré ustanovenie stanov pre rozpor so zákonom neplatné, jedná sa o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ktorá nastáva *ex lege* s účinkom *ex tunc*, a to bez ohľadu na to, či sa jej niekto dovoľá. Predmetom preskúmania sa preto stávajú aj tie uznesenia valného zhromaždenia, dôsledkom ktorých je zmena stanov alebo spoločenskej zmluvy.

16. **Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici** vo vyjadrení z 22. apríla 2021 poukázala na správnosť postupu predloženia veci trojčlenným senátom veľkému senátu obchodnoprávneho kolégia, pretože sa ním napĺňa zákonná požiadavka zjednocovania judikatúry.

16.1. K právnej otázke, ktorá má byť predmetom posudzovania zo strany veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia, Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela uviedla, že registrový súd by v zásade nemal prejudiciálne preskúmať platnosť právnych úkonov, na základe ktorých boli vykonané pôvodné zápisy v obchodnom registri. Zosúladienie s právnym stavom by v zásade malo byť možné len na základe príslušného rozhodnutia súdu v sporovom konaní, v ktorom by sa rozhodlo o skutočnostiach právne relevantných pre vykonanie zmeny zápisu a ktoré bolo vydané po zápise sporných údajov v registrovom konaní. Pokiaľ však bude

platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu nesporná a bude jednoznačne odôvodňovať vykonanie zápisu, súd môže prejudiciálne posúdiť dotknutý právny úkon a vykonať zosúladenie zápisu so skutočným (právnym) stavom.

16.2. Ak neplatnosť právneho úkonu vyplýva zo znaleckého dokazovania (vykonaného v sporovom konaní), nepovažuje pripomienkujúca fakulta za účelné v prípade takéhoto nesporného skutkového stavu vyvolanie ďalšieho súdneho konania ohľadne platnosti právneho úkonu a ponechanie evidentne nesprávneho zápisu v obchodnom registri, ktorý má chrániť tretie osoby, konajúce v dobrej viere v zápis v obchodnom registri.

17. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia úvodom v zhode s predkladajúcim senátom konštatuje, že prípustnosť dovolania XXX (ako účastníka konania) je daná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. bez ohľadu na to, že dovolateľ uviedol, že prípustnosť ním podaného dovolania má byť daná podľa písm. a/ § 421 ods. 1 C. s. p. Poukazuje pritom na závery vyslovené v jeho skoršom rozhodnutí, v uznesení z 27. apríla 2021, sp. zn. 1VOBdo/2/2020, v zmysle ktorých platí, že

„I. Povinnou náležitosťou dovolania v prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 432 C. s. p. (namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci) nie je uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť podaného dovolania (vrátane označenia rozhodnutí dovolacieho súdu riešiacich konkrétnu právnu otázku).

II. Dovolací súd nie je pri posudzovaní prípustnosti dovolania viazaný dovolateľom označeným dôvodom prípustnosti dovolania. Rovnako tak dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ.“ (viď bod 38. odôvodnenia uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021, sp. zn. 1VOBdo/2/2020).

18. V rozhodovanej veci je v prípade rozdielnej rozhodovacej praxe dovolacích senátov obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu o nastolenej právnej otázke - ktorá nebola zjednotená do 30. júna 2016 - oprávnený (a zároveň povinný) rozhodnúť veľký senát obchodnoprávneho kolégia, keďže z jeho ustálenej rozhodovacej činnosti vyplýva jednak, že **„úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu je - nielen rozhodovať v prípade odklonu od skoršej (ustálenej) rozhodovacej praxe najvyššieho súdu - ale predovšetkým zjednocovanie judikatúry samotného najvyššieho súdu“** (viď bod 24. odôvodnenia uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 25. februára 2021, sp. zn. 1VOBdo/1/2020), a zároveň, že **„v prípade existencie rozdielnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá nebola zjednotená do 30. júna 2016 postupom podľa ustanovenia § 8 ods. 3 v spojení s § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch zverejnením rozhodnutia zásadného významu alebo zjednocujúceho stanoviska v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, je trojčlenný dovolací senát najvyššieho súdu rozhodujúci o danej (v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozdielne posudzovanej) právnej otázke povinný podľa ustanovenia § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu príslušného kolégia najvyššieho súdu“** (viď bod 45. odôvodnenia uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021, sp. zn. 1VOBdo/2/2020).

19. Pokiaľ ide o rozhodnutie o dovolateľom vymedzenej právnej otázke, veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že v judikatúre najvyššieho súdu boli vyslovené rozdielne právne názory na to, či je súd v konaní vo veciach obchodného registra (konkrétne v konaní o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom podľa ustanovenia § 200a O. s. p.) oprávnený prejudiciálne posudzovať platnosť listín predložených k návrhu na zápis údajov do obchodného registra.

19.1. V rozsudku z 20. marca 2008, sp. zn. 6MOBdo/2/2006 najvyšší súd uviedol, že „sa stotožnil so stanoviskom okresného a krajského súdu uvedeným v napadnutých rozhodnutiach v tom, že registrový súd bol povinný pred vykonaním navrhovanej zmeny zápisu do obchodného registra preskúmať navrhovateľom predložené doklady, ktoré sú vyžadované právnymi predpismi (§ 6 a § 7 zákona o obchodnom registri, príp. osobitné predpisy) na vykonanie zápisu zmeny. To znamená, že prejudiciálne posúdi platnosť listín, či z nich vyplývajú hmotnoprávne dôsledky na zmenu zapísaných údajov v obchodnom registri, napr. či navrhovaný údaj na zmenu zápisu je prijatý uznesením valného zhromaždenia. Nebolo a ani nie je povinnosťou registrového súdu pri tomto posudzovaní zisťovať, či pri zvolaní valného zhromaždenia, jeho priebehu a pri prijímaní uznesenia boli dodržané zákonné podmienky určené Obchodným zákonníkom, resp. podmienky určené v spoločenskej zmluve prípadne v stanovách obchodnej spoločnosti. Len ak by v posudzovanom čase súdu bolo známe, že akcionár (spoločník) sa domáha práva podľa § 131 ods. 1 v spojení s § 183 Obchodného zákonníka o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, tak registrový súd by vykonal zápis až po právoplatnom rozhodnutí o veci všeobecným súdom. Ak registrový súd (prípadne niekto iný) po zápise údajov do obchodného registra zistí, že právoplatným súdnym rozhodnutím vo veci obchodnej spoločnosti došlo k zmene údajov zapísaných v obchodnom registri, tak podľa § 200a O. s. p. začne bez návrhu konanie o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a stavom podľa práva.“

19.2. Následne (v rámci posudzovania, či konanie pred súdmi nižšej inštancie nebolo poznačené vadou zmätočnosti upravenou v ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p.) senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 2 O v uznesení z 29. januára 2013, sp. zn. 2OBdo/71/2012 uviedol, že „postupom súdov nižšej inštancie, ktoré vo svojich rozhodnutiach vyslovili názor, že v konaní o zhode medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v obchodnom registri nemôže registrový súd rozhodovať a posudzovať skutočnosti, ktoré sú dôvodom na posudzovanie a rozhodovanie v sporovom konaní pred všeobecným súdom, pričom ak registrový súd (prípadne niekto iný) po zápise údajov do obchodného registra zistí, že právoplatným súdnym rozhodnutím došlo k zmene údajov zapísaných v obchodnom registri, tak podľa ustanovenia § 200a O. s. p. začne bez návrhu konanie o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a stavom podľa práva.“

19.3. Z rovnakého právneho základu vychádzal senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 2 O aj v uznesení zo 16. mája 2013, sp. zn. 2MOBdo/6/2012, v ktorom výslovne skonštatoval, že „konanie vo veciach obchodného registra, ktorým sa má dosiahnuť zhoda medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom, má všetky typické znaky nespоровého konania, tzn. môže začať nielen na návrh účastníka, ale aj z úradnej moci a jeho cieľom je zabezpečenie určitého verejného záujmu a postupu súdu v konaní. Právna povaha konania vo veci obchodného registra nemá povahu občianskeho súdneho konania, je 'inou' činnosťou súdu. Preto v tomto 'inom' nespоровom konaní súd neposudzuje platnosť právnych úkonov ani ako predbežnú otázku, nakoľko na takéto 'predbežné' určenie nie je oprávnený. Počas tohto nespоровého konania súd síce postupuje podľa § 120 ods. 2 O. s. p. a je povinný vykonať aj ďalšie dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemôže však v rámci konania vo veci obchodného registra, ani prejudiciálne riešiť otázku platnosti či neplatnosti právnych úkonov, ani neplatnosti uznesení valných zhromaždení obchodných spoločností, ktoré konanie prináleží príslušnému súdu, na základe až ktorého výsledku právoplatného rozhodnutia súdu môže vykonať zápis, ktorým zosúladi zapísaný stav so skutočným.“

19.4. V zatiaľ poslednom rozhodnutí, v ktorom bola posudzovaná dovolateľom nastolená právna otázka, senát obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu 1 O v uznesení z 26. júna 2018, sp. zn. 1OBdo/28/2017 skonštatoval, že „súladi stanov so zákonom skúma registrový súd pred (prvo)zápisom akciovej spoločnosti do obchodného registra. Ak registrový súd zistí, že stanovy, prípadne ich niektoré ustanovenie, je v rozpore s kogentným ustanovením

*zákona, zápis spoločnosti do obchodného registra nevykoná. Ak registrový súd prehliadne tento nesúlad a vznik spoločnosti zapíše do obchodného registra, ustanovenie, ktoré je v rozpore so zákonom, nenadobudne platnosť zápisom, pretože zápis nemá konvalidujúci účinok na ustanovenie stanov, ktoré je v rozpore so zákonom (viď napr. článok: K povahe stanov akciovej spoločnosti autorky A. Černejovej, Právny obzor, r. 1991, č. 8). Keďže stanovy akciovej spoločnosti sú právnym úkonom (na rozdiel od uznesenia valného zhromaždenia spoločnosti), platnosť, resp. neplatnosť stanov (resp. ich časti) sa posudzuje podľa ustanovení Obchodného zákonníka a subsidiárne Občianskeho zákonníka, upravujúcich platnosť, resp. neplatnosť právnych úkonov. V prípade, ak niektorá časť stanov je v rozpore s kogentným ustanovením zákona, dôsledkom je absolútna neplatnosť časti stanov v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, ktorá nastáva priamo zo zákona s právnym účinkom ex tunc (právný úkon je v dotknutej časti od počiatku neplatný). **Registrový súd nepochybil, keď v nesporovom konaní o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom podľa ustanovenia § 200a O. s. p.** (uvedené nesporové konanie spadá do právomoci registrového súdu, registrový súd v ňom vykonáva dokazovanie v zmysle ustanovenia § 120 ods. 2 O. s. p. a uplatňuje sa v ňom vyšetrovací princíp), **prejudiciálne posúdil otázku platnosti článku 28.2. stanov akciovej spoločnosti ohľadom dĺžky funkčného obdobia členov predstavenstva**, vzťahujúcej sa k otázke skončenia funkcie členov predstavenstva. Keďže sa jednalo len o prejudiciálne posúdenie otázky, súd sa ňou správne zaoberal len v odôvodnení svojho uznesenia. **Zároveň dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že pokiaľ je niektoré ustanovenie stanov pre rozpor so zákonom neplatné, jedná sa o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ktorá nastáva ex lege s účinkom ex tunc, a to bez ohľadu na to, či sa jej niekto dovoľá.**“*

19.5. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia pre úplnosť v nadväznosti na vyžiadané stanoviská podľa § 48 ods. 4 C. s. p. uvádza, že všetky vyššie citované uznesenia boli vydané v konaní o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a ods. 1 O. s. p., aj keď to z ich odôvodnení nemusí byť na prvý pohľad zjavné.

20. Podľa ustanovenia § 200a ods. 1 O. s. p., konanie vo veciach obchodného registra je konanie, ktorým sa má dosiahnuť zhoda medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom inak ako na základe návrhu na zápis, zmenu zápisu alebo výmaz údajov podľa osobitného zákona.

20.1. Konanie vo veciach obchodného registra môže registrový súd začať aj bez návrhu (ods. 2).

20.2. Ak sa konanie vo veciach obchodného registra začína na návrh, tento návrh musí byť doložený listinami preukazujúcimi skutočnosti, ktoré sa majú do obchodného registra zapísať. Podanie, ktoré nemá náležitosti návrhu, sa považuje za podnet na začatie konania bez návrhu (ods. 3).

20.3. Súdny a iné orgány vždy upozornia registrový súd na nezhodu medzi skutočným právnym stavom a stavom zápisov v obchodnom registri, ak táto skutočnosť pri ich činnosti vyjde najavo (ods. 4).

20.4. Ak registrový súd vydá uznesenie o začatí konania podľa odseku 2, doručí ho zapísanej osobe a postupuje podľa § 120 ods. 2, okrem prípadov, ak je obsahom podnetu podľa odseku 3 oprava chýb v písaní a počítaní alebo iných zrejmých nesprávností. O veci nie je potrebné nariaďovať pojednávanie. Vo veci samej rozhoduje registrový súd uznesením, na ktorého základe vykoná zápis (ods. 5).

- 20.5. Podľa ustanovenia § 278 C. m. p., konaniami vo veciach obchodného registra sú
- a/ konanie o zápise údajov do obchodného registra,
 - b/ konanie o zosúladienie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom,
 - c/ konanie o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra.

20.6. Podľa ustanovenia § 289 C. m. p., konaním o zosúladienie údajov sa má dosiahnuť zhoda zápisu v obchodnom registri so skutočným právnym stavom inak, ako na základe návrhu na zápis údajov do obchodného registra.

20.7. Podľa ustanovenia § 295 ods. 1 C. m. p., registrový súd nariadi pojednávanie, ak sú skutkové tvrdenia medzi účastníkmi sporné.

20.8. Registrový súd môže nariadiť pojednávanie aj vtedy, ak to považuje za potrebné (ods. 2).

20.9. Podľa ustanovenia § 296 ods. 1 C. m. p., registrový súd môže konanie o zosúladienie údajov prerušiť aj vtedy, ak prebieha konanie o žalobe o neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti podľa predpisov obchodného práva alebo konanie o žalobe o neplatnosť uznesenia členskej schôdze družstva podľa predpisov obchodného práva a ak takáto žaloba nie je zjavne bezdôvodná.

20.10. S výnimkou uvedenou v odseku 1 konanie o zosúladienie údajov nemožno prerušiť z dôvodu, že prebieha iné súdne konanie, ktorého predmetom sú skutkové alebo právne otázky, ktoré by mohli mať význam ako otázka predbežná (ods. 2).

20.11. Podľa ustanovenia § 299 ods. 1 C. m. p., každý, kto má právny záujem na správnosti údajov zapísaných v obchodnom registri, alebo každý, koho sa zapísané údaje týkajú, najmä zapísaná osoba, spoločník zapísanej osoby alebo člen štatutárneho orgánu zapísanej osoby, môže navrhnúť, aby registrový súd zrušil zápis do obchodného registra.

20.12. Návrh na zrušenie zápisu údajov do obchodného registra treba odôvodniť tým, že skutkové a právne predpoklady na vykonanie zápisu neboli splnené (ods. 2).

20.13. Konanie o zrušenie zápisu údajov sa začína na návrh (ods. 3).

20.14. Podľa ustanovenia § 396 ods. 5 C. m. p., konania vo veciach obchodného registra a rozhodovanie o námietkach začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

21. Rozhodovaná vec sa síce s poukazom na znenie prechodného ustanovenia § 396 ods. 5 C. m. p. má dokončiť podľa právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom súdnom poriadku (podľa ustanovenia § 200a O. s. p.), avšak právne závery vyslovené v predmetnom uznesení sú podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia plne aplikovateľné aj na súčasnú právnu úpravu konaní vo veciach obchodného registra (podľa ustanovenia § 278 a nasl. C. m. p.).

21.1. Až na existenciu osobitného typu konania v právnej úprave účinnej od 1. júla 2016 (konanie o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra podľa ustanovenia § 299 a nasl. C. m. p.), povinnosť pojednávania v konaniach vo veciach obchodného registra za splnenia podmienok uvedených v ustanovení § 295 ods. 1 C. m. p. a na nemožnosť fakultatívneho prerušenia konania okrem prípadu, ak prebieha konanie taxatívne uvedené v ustanovení § 296 ods. 1 C. m. p., je účelom konania tak podľa Občianskeho súdneho poriadku, ako aj podľa Civilného mimosporového poriadku predovšetkým, aby bol v obchodnom registri zapísaný skutočný právny stav v situácii, ak sa zapísaný stav nezhoduje so skutočným stavom. Rovnakými východiskami sa spravuje aj dokazovanie v konaní vedenom podľa súčasnej právnej úpravy, ako aj podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016, keďže v konaní o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p. sa dokazovanie spravovalo vyšetrovacím princípom (k tomu vid' ustanovenie § 120 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016), ktorý je typický pre mimosporové konania podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 podľa článku 6 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku v spojení s ustanovením § 36 C. m. p.

22. Úvodom veľký senát obchodnoprávneho kolégia (v zhode so senátom obchodnoprávneho kolégia 3 O) konštatuje, že nesúhlasí so záverom, z ktorého vychádzal senát

obchodnoprávneho kolégia 2 O v uzneseniach z 29. januára 2013, sp. zn. 2Obdo/71/2012 a zo 16. mája 2013, sp. zn. 2MOBdo/6/2012, v zmysle ktorého konanie vo veciach obchodného registra nemá povahu občianskeho súdneho konania, ale ide o „inú“ činnosť súdu.

22.1. Pod „inú“ činnosť súdu je možné zaradiť len zápis údajov do obchodného registra (resp. zápis zmeny zapísaných údajov a výmaz zapísaných údajov) podľa ustanovenia § 6 a nasl. zákona o obchodnom registri, resp. podľa § 352a Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30. júna 2016. *„Túto činnosť súdu je potrebné odlíšiť od rozhodovacej činnosti súdu vo veciach obchodného registra podľa ustanovenia § 200a a nasl. Zápis, výmaz a zmena zapísaných údajov predstavujú technické úkony vloženia týchto údajov do verejného registra. Rovnako súd vedie zbierku listín podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov“* (k tomu vid' aj MACEK, J. In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol. Občiansky súdny poriadok II. diel. 2. vydanie. Praha: C. H. BECK, 2012, s. 1213).

22.2. Je tak potrebné rozlišovať medzi registráciou údajov do obchodného registra podľa ustanovenia § 6 a nasl. zákona o obchodnom registri a konaniami vo veciach obchodného registra podľa ustanovenia § 278 a nasl. Civilného mimosporového poriadku (rozhodovanie o námietkach proti odmietnutiu vykonania zápisu, konanie o zosúladenie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom a konanie o zrušenie zápisu údajov do obchodného registra) [k tomu vid' aj MAŠUROVÁ, A., PATAKYOVÁ, M. In: Obchodný register. Právno-teoretické a aplikačné problémy. Bratislava: WOLTERS KLUWER, 2019, s. 183]. Zápis údajov do obchodného registra predstavuje len rýchly a formalizovaný postup, kedy registrový súd len overuje, či sú splnené zákonom ustanovené formálne predpoklady pre vykonanie zápisu. *„Zápis údajov (úkon registrového súdu) nepredstavuje prekážku rozhodnutej veci. V konaní o zosúladenie údajov (§ 278 písm. b/) a v konaní o zrušenie zápisu údajov (§ 278 písm. c/) vykoná registrový súd zápis údajov na základe súdneho rozhodnutia. Zápis údajov (úkon registrového súdu) má v týchto prípadoch podobný charakter ako výkon súdneho rozhodnutia“* (k tomu vid' aj TOMAŠOVIČ, M. In: SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Bratislava: C. H. BECK, 2017, s. 869).

22.3. Pokiaľ však ide o konanie o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom podľa ustanovenia § 200a O. s. p. (resp. o konanie o zosúladenie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom podľa § 289 a nasl. C. m. p., alebo o konanie o zrušenie zápisu údajov v obchodnom registri podľa § 299 a nasl. C. m. p.), ide o klasické mimosporové konanie, ktoré je okrem iného charakterizované tým, že sa končí právoplatným uznesením registrového súdu (a nie jeho formalizovaným postupom).

23. Účelom konania o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p. (resp. konania o zosúladenie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom podľa ustanovenia § 289 a nasl. C. m. p.) je zabezpečiť súlad údajov zapísaných v obchodnom registri so skutočným stavom inak ako na základe návrhu na zápis údajov do obchodného registra podľa § 5 zákona o obchodnom registri.

23.1. Predmetnými konaniami vo veciach obchodného registra sa má zabezpečiť, aby v obchodnom registri boli zapísané správne údaje a došlo k odstráneniu nežiadúceho stavu, ak sú v obchodnom registri zapísané nesprávne, neúplné alebo neaktuálne údaje a zapísaná osoba z akýchkoľvek dôvodov nepodala návrh na zápis údajov do obchodného registra (resp. návrh na zmenu zapísaných údajov alebo návrh na výmaz zapísaných údajov). Konania vo veciach obchodného registra majú v zmysle uvedeného slúžiť predovšetkým na nápravu stavu, keď si zapísaná osoba (prípadne iné legitimované osoby) nesplní povinnosť podať včasný a správny návrh na zápis údajov do obchodného registra.

24. Pokiaľ ide o prejudiciálne posudzovanie (ne)platnosti právnych úkonov, resp. (ne)platnosti uznesení valného zhromaždenia v konaniach vo veciach obchodného registra, veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že existencia viacerých právnych názorov na dovolateľom vymedzenú právnu otázku vyplýva aj z vyjadrení vyžiadaných podľa ustanovenia § 48 ods. 4 C. s. p., keď je zrejmý odlišný náhľad na jej vyriešenie od predstaviteľov akademickej obce v porovnaní s generálnym prokurátorom a ministerkou.

24.1. Zároveň veľký senát obchodnoprávneho kolégia v zhode s názorom predkladajúceho senátu vysloveným v uznesení z 25. marca 2021, sp. zn. 3Obdo/62/2020 uvádza, že odlišným spôsobom je potrebné zodpovedať na dovolateľom vymedzenú právnu otázku vo vzťahu k možnosti prejudiciálneho posudzovania platnosti (podkladových) právnych úkonov a možnosti prejudiciálneho posudzovania neplatností uznesení valného zhromaždenia.

Prejudiciálne posudzovanie platnosti uznesení valného zhromaždenia

25. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zastáva právny názor, že súd v konaní vo veciach obchodného registra (či už začatom za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, alebo za účinnosti Civilného mimosporového poriadku) nie je oprávnený prejudiciálne posudzovať neplatnosť uznesení valného zhromaždenia.

25.1. Niektorí autori (síce už vo vzťahu k právnej úprave konania o zosúladenie údajov v obchodnom registri so skutočným právnym stavom podľa ustanovenia § 289 a nasl. C. m. p.) zastávajú k (ne)možnosti prejudiciálneho preskúmavania (ne)platnosti uznesení valného zhromaždenia opačný názor, v zmysle ktorého „*ak bola žaloba o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia alebo členskej schôdze podaná v zákonnej lehote oprávnenou osobou, môže registrový súd posúdiť (ne)platnosť uznesenia ako otázku predbežnú (§ 194 C. s. p.), kým nie je o žalobe právoplatne rozhodnuté. Pri posudzovaní tejto predbežnej otázky je registrový súd viazaný obsahom žaloby v rovnakom rozsahu ako súd konajúci o žalobe (dôvodom neplatnosti môže byť iba skutočnosť tvrdená žalobcom). Hoci je registrový súd oprávnený posúdiť (ne)platnosť ako otázku predbežnú, takýto procesný postup môže byť nevhodný alebo neželaný, najmä v prípadoch, keď má žaloba seriózný základ. Môže totiž nastať situácia, že predbežné posúdenie (ne)platnosti registrovým súdom bude odlišné ako výsledok sporového konania o žalobe. Na druhej strane, vykonanie zápisu do obchodného registra nemôže byť 'brzdené' tým, že prebieha konanie o žalobe, ktorá je nepodložená alebo zjavne nedôvodná. Z opísaných dôvodov dáva právna úprava registrovému súdu oprávnenie, aby sám posúdil, či je v okolnostiach konkrétneho prípadu vhodné vyhodnotiť (ne)platnosť uznesenia valného zhromaždenia alebo členskej schôdze ako otázku predbežnú, alebo či je lepšie vyčkať, ako túto otázku vyrieši v sporovom konaní súd konajúci o žalobe“ (k tomu viď aj TOMAŠOVIČ, M. In: SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Bratislava: C. H. BECK, 2017, s. 891).*

25.2. Tento názor podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia však nekorešponduje s právnou úpravou obsiahnutou v ustanovení § 131 Obchodného zákonníka. Aj v zmysle ustálenej judikatúry najvyššieho súdu platí, že uznesenie valného zhromaždenia sa považuje za platné, pokiaľ súd rozsudkom na základe žaloby vo veci samej podanou oprávnenou osobou podľa § 131 ods. 1 prvá a druhá veta Obchodného zákonníka (resp. v prípade akciovej spoločnosti aj v spojení s ustanovením § 183 Obchodného zákonníka) v trojmesačnej lehote podľa § 131 ods. 1 posledná veta Obchodného zákonníka nerozhodne o jeho neplatnosti, pričom zákon nepripúšťa riešenie tejto otázky ako predbežnej [k tomu viď napr. 1Obo/13/2015 a 4Obo/60/96 (R 16/1998)], z čoho vyplýva, že predmetnú otázku nemôže (ako predbežnú) riešiť ani súd rozhodujúci v registrovom konaní (k tomu viď aj 2MObo/1/1999, 2MObo/6/2012 a 3Obdo/8/2013). Totožný právny názor zastáva aj právna doktrína (k tomu viď aj BLAHA, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 5.

vydanie. Bratislava: C. H. BECK, 2017, s. 562 a nasl.). Zmena právnej úpravy mimosporového konania - keďže nedošlo aj k zmene hmotnoprávnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku - na predmetných judikatórnych záveroch nič nezmenila.

25.3. V zmysle uvedeného možno považovať za sporné aj to, či môže registrový súd prejudiciálne posúdiť, či podaná žaloba o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia nie je zjavne nedôvodná. Ustanovenie § 296 Civilného mimosporového poriadku predstavuje špeciálnu úpravu vo vzťahu k ustanoveniu § 164 Civilného sporového poriadku, ktoré zakotvuje fakultatívne prerušenie konania, pričom možnosť fakultatívneho prerušenia konania o zosúladenie údajov v obchodnom registri do skončenia iného konania, v ktorom sa môže riešiť otázka významná ako predbežná, obmedzuje výlučne na konanie o žalobe podľa ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka (resp. § 242 Obchodného zákonníka v prípade družstva). Fakultatívne prerušenie konania znamená možnosť registrového súdu prerušiť konanie, a nie jeho povinnosť. Uvedené znamená, že aj keď môžu byť splnené predpoklady pre prerušenie konania, registrový súd konanie prerušiť nemusí a môže vo veci rozhodnúť s tým, že uznesenie valného zhromaždenia bude považovať za platné. Napokon túto otázku považuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia za v zásade akademickú otázku, keďže pokiaľ došlo na základe uznesenia valného zhromaždenia k zápisu údajov do obchodného registra, je pre registrový súd uznesenie valného zhromaždenia záväzné, kým o žalobe o určenie jeho neplatnosti nerozhodne súd v sporovom konaní. V takom prípade je stav zapísaný v obchodnom registri zhodný so skutočným stavom. Naopak v situácii, ak nedošlo k zmene zapísaných údajov na základe uznesenia valného zhromaždenia, ktoré bolo neskôr napadnuté žalobou, z dôvodu, že zapísaná osoba nepodala návrh na zápis údajov do obchodného registra, a iná oprávnená osoba sa na základe prijatého uznesenia valného zhromaždenia domáha v zhodovom konaní zosúladenia zapísaného stavu so skutočným právnym stavom, registrový súd buď rozhodne o zosúladení zapísaného stavu so skutočným stavom (keďže až do rozhodnutia súdu v sporovom konaní, ktorým žalobe podľa ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka vyhovie, sa považuje uznesenie valného zhromaždenia za platné), alebo môže konanie prerušiť až do skončenia konania o určenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia.

26. Od posudzovania (ne)platnosti uznesení valného zhromaždenia (rozhodnutia jediného spoločníka vykonávajúceho pôsobnosť valného zhromaždenia) však treba odlišovať situácie, kedy sa výsledok valného zhromaždenia premietol do právneho úkonu spoločnosti (napríklad v podobe zmeny spoločenskej zmluvy, alebo v podobe zmeny stanov spoločnosti), respektíve, ak ide o prípad, kedy možno uvažovať o ničotnosti uznesenia valného zhromaždenia.

27. Posudzovanie platnosti právnych úkonov, vrátane zmeny spoločenskej zmluvy a zmeny stanov, hoci boli uskutočnené na základe uznesenia prijatého valným zhromaždením je možné aj mimo konania o určenie neplatnosti uznesení valného zhromaždenia podľa ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka.

27.1. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 15. marca 2011, sp. zn. 3Obo/33/2010, v ktorom odvolací senát najvyššieho súdu uviedol, že „ustanovenie § 131 Obchodného zákonníka neupravuje absolútnu ani relatívnu neplatnosť právnych úkonov, keďže uznesenie valného zhromaždenia nie je právnym úkonom. Žaloba podľa § 131 Obchodného zákonníka je jediným právnym prostriedkom, ktorým sa možno dovolať neplatnosti valného zhromaždenia (uvedené stanovisko zaujal najvyšší súd už v rozsudku z 21. októbra 1999, sp. zn. 4Obdo/22/98 a obdobný názor zaujíma aj judikatúra Najvyššieho súdu Českej republiky). Uvedené obmedzenie okruhu subjektov i časové obmedzenie však platí len pre špeciálny právny prostriedok, ktorým je žaloba podľa § 131 Obchodného zákonníka. Nič však nebráni tomu, aby sa ktokoľvek, kto osvedčí právny záujem mohol dovolať určovacou žalobou neplatnosti tých častí spoločenskej zmluvy, ktoré sa v

dôsledku uznesenia valného zhromaždenia dostali do rozporu s kogentnými ustanoveniami zákona. Opačné stanovisko by pripúšťalo, aby sa pravidlo upravujúce právne vzťahy stalo márnym uplynutím uvedenej lehoty záväzným pre každého (vrátane súdu), hoci odporuje zákonu.“ Na predmetnom závere zotráva veľký senát obchodnoprávného kolégia aj v rozhodovanej veci.

28. Druhým prípadom, ktorý je nevyhnutné odlišovať od posudzovania neplatnosti uznesení valného zhromaždenia je otázka ich ničotnosti.

28.1. O ničotnosť uznesení valného zhromaždenia sa jedná predovšetkým v situácii, ak ich prijatie nepatrí do pôsobnosti valného zhromaždenia. Ak valné zhromaždenie takéto uznesenie prijme, nemá jeho prijatie žiadne právne účinky bez ohľadu na to, či súd rozhodol o ich ničotnosti alebo nie. Ničotnosť uznesení môže súd riešiť ako predbežnú otázku a prípustná je aj určovacia žaloba za podmienky preukázania naliehavého právneho záujmu.

28.2. Pokiaľ ide o tzv. ničotné uznesenia valného zhromaždenia, veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na uznesenie z 30. júna 2011, sp. zn. 5MOBdo/1/2011, v ktorom najvyšší súd skonštatoval, že „*právne následky skutočnosti, či zvolávateľ je alebo nie je oprávnený valné zhromaždenie zvolať, sú zásadným spôsobom odlišné pre právne záujmy spoločnosti, akcionárov spoločnosti a členov orgánov spoločnosti. Ak osoba, ktorá nie je oprávnená zvolať valné zhromaždenie, napriek tomu valné zhromaždenie zvolá, potom udalosti, ktoré nastanú v termíne zvolania, nie sú kvalifikované ako valné zhromaždenie. Akcionári a členovia štatutárnych orgánov nemajú žiadne povinnosti na ochranu svojich práv. Nemusia sa v zvolanom termíne vôbec zúčastniť, nemusia protestovať proti prijatým nesprávnym uzneseniam a nemusia sa ochrany domáhať v prekluzívnej lehote na podanie žaloby o neplatnosť valného zhromaždenia.*“

28.3. Ničotnosť uznesení valného zhromaždenia predstavuje odlišný inštitút od neplatnosti uznesení valného zhromaždenia, ktorý sa vzťahuje na výnimočné prípady, ak valné zhromaždenie rozhodne o veci, ktorá nepatrí do jeho pôsobnosti, prípadne ak valné zhromaždenie nebolo zvolané osobou, ktorá by na to bola oprávnená, teda na prípady, ktoré nie sú výslovne pokryté ustanovením § 131 Obchodného zákonníka. Inými slovami povedané, nie všetko, čo je označené ako uznesenie valného zhromaždenia (resp. rozhodnutie jediného spoločníka), ním v skutočnosti aj je, a to bez ohľadu na to, či je platné alebo nie (v kontexte ustanovenia § 131 Obchodného zákonníka).

28.4. Zároveň platí, že v prípade ničotnosti uznesenia valného zhromaždenia nepredstavuje žaloba podľa § 131 Obchodného zákonníka účinný prostriedok ochrany práv oprávnených osôb (k tomu viď aj 5MOBdo/1/2011), keďže určiť neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia môže súd len v prípade jeho rozporu so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami. Predmetnou žalobou sa totiž nie je možné domáhať určenia ničotnosti uznesenia valného zhromaždenia. Veľký senát obchodnoprávného kolégia v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. januára 2009, sp. zn. 29Odo/1060/2006, v zmysle ktorého, ak súd nevysloví neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia, ktoré v skutočnosti predstavuje ničotné uznesenie, je jeho postup v súlade s právom.

28.5. Uvedené znamená, že ak došlo na základe ničotného uznesenia valného zhromaždenia k zápisu údajov do obchodného registra, nie je možné považovať takéto ničotné uznesenie valného zhromaždenia za schopné vyvolať právne účinky a za zápisuschopný podklad pre vykonanie zápisu, môže registrový súd v zhodovom konaní zosúladiť zapísaný stav so skutočným právnym stavom, aj bez toho, aby bolo o ničotnosti uznesenia valného zhromaždenia najprv rozhodnuté v osobitnom konaní. Túto otázku tak môže registrový súd posúdiť sám ako predbežnú otázku. Za skutočný právny stav treba v takomto prípade považovať stav, ktorý bol pred predložením ničotného uznesenia valného zhromaždenia na zápis údajov do obchodného registra.

Prejudiciálne posudzovanie platnosti právnych úkonov

29. Ako už naznačil senát obchodnoprávného kolégia 3 O vo svojom uznesení z 25. marca 2021, sp. zn. 3Obdo/62/2020 o postúpení veci na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu obchodnoprávného kolégia, pokiaľ ide o možnosť prejudiciálneho posudzovania platnosti listín predložených k návrhu na zápis údajov do obchodného registra súdu v rámci konaní vo veciach obchodného registra, prichádzajú do úvahy tri teoretické náhľady na riešenie tejto otázky, a to že takéto prejudiciálne skúmanie platnosti podkladových listín registrovým súdom v konaní podľa § 200a O. s. p., resp. v konaniach podľa § 278 a nasl. C. m. p. je vylúčené; že registrový súd je oprávnený prejudiciálne posudzovať platnosť právnych úkonov v celom rozsahu, alebo že takéto prejudiciálne posudzovanie platností podkladových listín je možné za určitých podmienok a v určitom rozsahu aj v konaniach vo veciach obchodného registra.

29.1. Veľký senát obchodnoprávného kolégia sa stotožňuje s názorom vysloveným predkladajúcim senátom, že pri možnosti prejudiciálneho posudzovania platnosti podkladových listín je potrebné vychádzať zo záverov, ktoré platia pre nemožnosť prejudiciálneho posudzovania platnosti uznesení valného zhromaždenia súdom v konaniach vo veciach obchodného registra.

30. Pokiaľ ide o prejudiciálne posudzovanie platnosti právnych úkonov - ak ide o otázku, ktorá je významná pre rozhodnutie súdu vo veci - možno vo všeobecnosti skonštatovať, že túto otázku (ak o nej ešte nebolo rozhodnuté príslušným orgánom) môže súd posúdiť sám, nemôže však o nej rozhodnúť. Predmetný záver vyplýva zo znenia ustanovenia § 194 ods. 1 C. s. p. (predtým z ustanovenia § 135 ods. 2 O. s. p.), ktoré je primerane aplikovateľné aj na mimosporové konania s poukazom na znenie ustanovenia § 2 ods. 1 C. m. p. Uvedené znamená, že súd nemôže o tejto predbežnej otázke rozhodnúť vo výroku svojho rozhodnutia, ale môže ju posúdiť, čo znamená, že s touto otázkou sa vysporiada v odôvodnení rozhodnutia (k tomu viď aj bod 52. odôvodnenia uznesenia z 26. júna 2018, sp. zn. 1Obdo/28/2017).

31. Pre správne zodpovedanie na právnu otázku, či je súd v konaniach vo veciach obchodného registra oprávnený prejudiciálne posudzovať platnosť listín predložených k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, resp. ak je oprávnený, tak v akom rozsahu, je potrebné vychádzať z účelu konania o dosiahnutie zhody, resp. konania o zosúladenie údajov v obchodnom registri.

31.1. Ako bolo už uvedené vyššie, základným účelom konania o dosiahnutie zhody je - okrem opravy zrejmých chýb - zabezpečiť, aby v obchodnom registri boli zapísané správne údaje a došlo k odstráneniu nežiadúceho stavu, ak sú v obchodnom registri zapísané nesprávne, neúplné alebo neaktuálne údaje a zapísaná osoba z akýchkoľvek dôvodov nepodala návrh na zápis údajov do obchodného registra (resp. návrh na zmenu zapísaných údajov alebo návrh na výmaz zapísaných údajov). Predmetným konaním sa tak má predovšetkým dosiahnuť náprava stavu, keď si zapísaná osoba (prípadne iné legitimované osoby) nesplní povinnosť podať včasný a správny návrh na zápis údajov do obchodného registra. Zároveň však môže nastať aj opačná situácia, keď si zapísaná osoba splnila povinnosť podať návrh na zápis údajov a registrový súd vykonal zápis údajov do obchodného registra, avšak listiny predložené k návrhu neboli zápisuschopné.

32. Veľký senát obchodnoprávného kolégia sa nestotožňuje s právnym názorom, v zmysle ktorého v konaniach vo veciach obchodného registra, a to v konaní o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p., resp. v konaní o zosúladenie údajov podľa ustanovenia § 289 a nasl. C. m. p. je vylúčené akékoľvek prejudiciálne posudzovanie platnosti podkladových listín s tým, že najprv o ich neplatnosti musí rozhodnúť súd v civilnom sporovom

konaní a až na základe tohto rozhodnutia súdu by bolo možné zosúladiť zapísaný stav so skutočným právnym stavom, keďže takýto prístup by bol v rozpore s účelom týchto konaní.

33. Veľký senát obchodnoprávného kolégia si uvedomuje, že tento právny názor (vyslovený okrem iného v uzneseniach senátu obchodnoprávného kolégia 2 O z 29. januára 2013, sp. zn. 2Obdo/71/2012 a zo 16. mája 2013, sp. zn. 2MOBdo/6/2012) bol prezentovaný v staršej odbornej literatúre, v zmysle ktorej „v rámci registrového konania nemôže súd ani prejudiciálne riešiť otázku platnosti či neplatnosti právnych úkonov, ani neplatnosti uznesení valných zhromaždení obchodných spoločností. Prejudiciálnym posúdením by súd konštituoval nový stav, sám by ho vyvolal, pričom účelom konania je naopak odstrániť stav nesúladu medzi zapísaným a skutočným stavom. Registrový súd musí vyčkať na rozhodnutie príslušného súdu o určení neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia a až na základe právoplatného rozhodnutia o určení neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia vykonať zápis, ktorým zladí zapísaný stav so stavom skutočným“ (k tomu viď aj MACEK, J., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol. Občiansky súdny poriadok I. diel. 2. vydanie. Praha: C. H. BECK, 2012, s. 784).

33.1. Rovnako tak je veľkému senátu obchodnoprávného kolégia známe, že ústavná sťažnosť podaná proti uzneseniam z 29. januára 2013, sp. zn. 2Obdo/71/2012 a zo 16. mája 2013, sp. zn. 2MOBdo/6/2012 bola odmietnutá uznesením ústavného súdu zo 4. júna 2014, sp. zn. II. ÚS 259/2014. V predmetnom uznesení ústavný súd uviedol, že „konanie vo veciach obchodného registra pred registrovým súdom má dve podoby, a to vo forme (i) konania, v ktorom registrový súd rozhoduje o návrhu na zápis údajov do obchodného registra, návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov a návrhu na výmaz zapísaných údajov podľa § 5 a nasl. zákona o obchodnom registri, a (ii) konania podľa § 200a O. s. p. o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom inak ako na základe návrhu na zápis, zmenu zápisu alebo výmazu údajov podľa zákona o obchodnom registri. V rámci konania o návrhu na zápis údajov do obchodného registra, návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov a návrhu na výmaz zapísaných údajov podľa zákona o obchodnom registri registrový súd preskúma navrhovateľom predložené dokumenty, ktoré sú vyžadované právnymi predpismi (§ 6 a § 7 zákona o obchodnom registri) na vykonanie zápisu (resp. zmeny zápisu alebo výmazu zapísaných údajov), a teda prejudiciálne posúdi, či návrh spĺňa formálne náležitosti návrhu v zmysle právnych predpisov (porovnaj § 6 a § 7 zákona o obchodnom registri). V rámci konania o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom podľa § 200a O. s. p., ktoré je nesporným konaním, sa odstraňujú zistené nedostatky medzi zapísanými údajmi a skutočným stavom vyplývajúce z konkrétnych relevantných právnych skutočností. Ak najvyšší súd v napadnutých uzneseniach a krajský súd v napadnutom uznesení uviedli, že nebola v konaní o dosiahnutie zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom podľa § 200a O. s. p. preukázaná existencia relevantnej právnej skutočnosti odôvodňujúcej záver o nesúlade zapísaných údajov s namietaným skutočným stavom, pričom tento záver odôvodnili (i) neexistenciou právoplatného rozhodnutia príslušného súdu o neplatnosti právneho úkonu, ktoré by bolo výsledkom sporového konania o určení neplatnosti právneho úkonu na základe žaloby (resp. návrhu na začatie konania) podľa § 80 písm. c/ O. s. p., a zároveň (ii) nedostatkom právomoci registrového súdu posúdiť v rámci nespornového konania podľa § 200a O. s. p. platnosť/neplatnosť právnych úkonov, ústavný súd nehodnotí takýto záver a odôvodnenie zo strany najvyššieho súdu a krajského súdu vzhľadom na zákonnú úpravu konania vo veciach obchodného registra za arbitrárny alebo nedostatočne odôvodnený.“

33.2. Z citovanej časti uznesenia ústavného súdu, na ktoré odkazoval dovolateľ, vyplýva, že záver najvyššieho súdu - o nemožnosti prejudiciálneho posudzovania platnosti listín priložených k návrhu na zápis údajov v konaní o dosiahnutie zhody s tým, že o neplatnosti týchto právnych úkonov môže rozhodnúť len súd v sporovom konaní na základe určovacej

žaloby - nevyhodnotil ako arbitrárny alebo nedostatočne odôvodnený. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí meritórne neposudzoval predmetnú právnu otázku. Rovnako zo samotnej skutočnosti, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť voči určitému rozhodnutiu najvyššiemu súdu ako zjavne neopodstatnenú, nie je možné vyvodiť, že by sa v rámci judikatúry najvyššieho súdu nemohol presadiť odlišný právny názor.

33.3. V tejto súvislosti platí, že zákon zveruje zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov do právomoci najvyššieho súdu a nie ústavného súdu (k tomu viď § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch). Predmetnú skutočnosť vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje aj ústavný súd (rovnako aj I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07, I. ÚS 256/08, I. ÚS 494/2020, II. ÚS 810/2016, III. ÚS 756/2017 a IV. ÚS 366/2018). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V novšej judikatúre ústavný súd zvyčajne aj tú skutočnosť, že od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (podľa § 48 C. s. p.) s tým, že do týchto kompetencií najvyššieho súdu nemá ústavný súd oprávnenie zasahovať (rovnako aj I. ÚS 136/2019 a II. ÚS 252/2019).

34. Na druhej strane však podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávného kolégia nie je možné dospieť ani k záveru, v zmysle ktorého by mal byť registrový súd rozhodujúci v konaniach vo veciach obchodného registra absolútne autonómny pri možnosti (prejudiciálneho) posúdenia neplatnosti právnych úkonov, na podklade ktorých došlo k zápisu údajov do obchodného registra.

34.1. K predmetnému názoru nie je možné dospieť za právnej úpravy konaní vo veciach obchodného registra podľa § 200a Občianskeho súdneho poriadku, a ani podľa § 278 Civilného mimosporového poriadku, a to ani s odkazom na povinnosť súdu zistiť v mimosporovom konaní skutočný stav veci (a na tzv. vyšetrovací princíp), hoci niektorí autori práve z tejto povinnosti registrového súdu vyvodzujú opačný záver, keď vychádzajú z toho, že „sporové konania o rozličných otázkach nemôžu byť podkladom pre zápis do obchodného registra, keďže ich výsledkom sú rozsudky založené na formálnej pravde a záväzná iba pre strany sporu (§ 228 C. s. p.). Metóda, ktorou súd zisťuje skutkové podklady pre svoje rozhodnutie, je v sporovom a v mimosporovom konaní odlišná. Registrový súd, keďže ide o mimosporové konanie, zisťuje skutočný stav veci (princíp materiálnej pravdy), a ak je to na tento účel potrebné, je povinný vykonať aj dôkazy, ktoré účastníci nenavrhlí (vyšetrovací princíp). Výsledok sporového konania je závislý od toho, čo tvrdili strany sporu. Rozsudok o spore nie je pre registrový súd záväzný a v niektorých prípadoch nemusí byť vôbec 'využiteľný'. Napríklad, ak prebieha konanie o žalobe o určenie, že žalobca je konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným (žalovaného), registrový súd nesmie konanie o zosúladenie údajov (v časti zápisu štatutárny orgán - konateľ) prerušiť. Registrový súd musí sám vyhodnotiť, kto je konateľom obchodnej spoločnosti, za týmto účelom zistiť skutočný stav veci. Dokonca aj v prípade, ak by súd v sporovom konaní právoplatne rozhodol, že žalobca je konateľom žalovaného, nie je registrový súd predmetným rozsudkom viazaný“ (k tomu viď aj TOMAŠOVIČ, M. In: SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Bratislava: C. H. BECK, 2017, s. 879).

34.2. Citovaný názor ide pritom až tak ďaleko, že aj pokiaľ o otázke, ktorá je významná pre zosúladenie stavu v obchodnom registri, existuje právoplatné rozhodnutie súdu v sporovom konaní (s výnimkou rozhodnutia o žalobe o určenie neplatnosti uznesenia valného

zhromaždenia), si môže súd v konaní vo veciach obchodného registra túto otázku posúdiť samostatne, a to dokonca odlišne, ako o nej rozhodol vo výroku súd v civilnom sporovom konaní.

34.3. S predmetným právnym názorom sa veľký senát obchodnoprávneho kolégia nestotožňuje predovšetkým z toho dôvodu, že ak už o určitej otázke majúcej vplyv na údaje zapísané v obchodnom registri právoplatne rozhodol súd v civilnom sporovom konaní, je toto rozhodnutie podkladom pre zmenu zapísaných údajov, či už na základe návrhu zapísanej osoby na zápis údajov do obchodného registra, alebo na základe návrhu inej oprávnenej osoby v konaní o dosiahnutie zhody podľa § 200a O. s. p. (resp. § 289 C. m. p.). V takom prípade už o otázke (ne)platnosti právneho úkonu, ktorý bol podkladom pre zápis údajov do obchodného registra, bolo meritórne rozhodnuté, a opätovné posudzovanie tejto (už rozhodnutej) otázky v mimosporovom konaní by bolo v rozpore s princípom právnej istoty vyplývajúceho z článku 1 ods. 1 ústavy (k tomu viď aj článok 2 ods. 1 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku) a v situácii, kedy by boli všetky dotknuté subjekty stranami sporu v skončenom civilnom sporovom konaní, aj porušením ústavnoprávnej zásady *ne bis in idem*, ktorej procesné vyjadrenie je obsiahnuté v prekážke právoplatne rozhodnutej veci (§ 230 C. s. p.). K opačnému názoru nie je možné dospieť ani s odkazom na rozdielny charakter dokazovania v sporovom a mimosporovom konaní.

34.4. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že v takejto situácii minimálne jeden z účastníkov registrového konania v takomto prípade disponuje právoplatným rozhodnutím o (ne)platnosti právneho úkonu. Hoci okruh účastníkov sporového konania nemusel byť totožný s účastníkmi registrového konania, avšak podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia by bolo neprípustné, aby v situácii, keď súd v sporovom konaní vecne posudzoval otázku (ne)platnosti určitého právneho úkonu, mohol následne registrový súd v konaniach vo veciach obchodného registra pri svojom rozhodovaní opätovne riešiť už rozhodnutú otázku, vrátane možnosti zaujať odlišný záver, než bol vyslovený v právoplatnom rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o žalobe o určenie neplatnosti právneho úkonu - podkladovej listiny. Pokiaľ súd v konaní posudzuje určitú otázku ako otázku predbežnú, ktorá bola ako predbežná otázka posudzovaná už v inom (skoršom) konaní, v zásade nemôže dôjsť pri rovnakej argumentácii strany sporu k odlišnému záveru, keďže je v súlade s princípom právnej istoty, tvoriacim súčasť práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aby sa súdy v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii s totožnými námietkami vznesenými v spore vysporiadali rovnako [k tomu viď aj uznesenia najvyššieho súdu z 11. decembra 2019, sp. zn. 2ObdoV/4/2019 (body 23. a 24. odôvodnenia) a z 21. augusta 2019, sp. zn. 3Obdo/46/2019 (body 18. a 19. odôvodnenia)].

34.5. Vyššie uvedený právny názor však platí podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia len v situácii, kedy žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu posudzoval súd v sporovom konaní z vecného hľadiska. Ak bola žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu zamietnutá z procesných dôvodov, t. j. pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je situácia odlišná, keďže v takomto prípade súd záväzne neposudzoval existenciu právneho vzťahu medzi účastníkmi a takéto rozhodnutie nepredstavuje prekážku právoplatne rozhodnutej veci (k tomu viď obdobne aj R 15/2005). V takom prípade nie je vylúčené, aby mohol registrový súd v konaniach vo veciach obchodného registra podľa ust. § 200a O. s. p., resp. § 289 C. m. p. prejudiciálne posudzovať otázku platnosti podkladových listín, ak sú splnené kritéria uvedené nižšie.

35. Podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia nie je možné považovať konania vedené registrovým súdom ani za náhradu civilného sporového konania alebo alternatívu k nemu.

35.1. Na predmetnom konštatovaní podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia

nemení nič skutočnosť, že v mimosporovom konaní je súd na rozdiel od sporového konania povinný s poukazom na vyšetrovací princíp zistiť skutočný stav veci (podľa článku 6 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku v spojení s ustanovením § 36 C. m. p.). Predmetnému nenasvedčuje ani znenie v súčasnosti účinného ustanovenia § 295 C. m. p., ktoré predpokladá spornosť skutkových tvrdení medzi účastníkmi. Predmetným zákonným ustanovením a pojednávaním v konaní o zosúladienie údajov sa má sledovať zistenie rozporu v tvrdeniach účastníkov konania registrovým súdom za účelom, ktoré zo sporných skutkových tvrdení je pravdivé, a teda zodpovedá skutočnosti.

35.2. Stotožnenie sa s názorom, v zmysle ktorého by bol súd vo veciach obchodného registra oprávnený prejudiciálne posudzovať platnosť predložených listín v celom rozsahu, by v konečnom dôsledku mohlo znamenať, že osoba, ktorá spochybňuje platnosť právneho úkonu, na podklade ktorého bol vykonaný zápis do obchodného registra, a na určení neplatnosti ktorého má naliehavý právny záujem (podľa § 137 písm. c/ C. s. p.), by mohla namiesto podania určovacej žaloby iniciovať registrové konanie o dosiahnutie zhody (konanie o zosúladienie zapísaných údajov so skutočným stavom) s tým, že by došlo k preneseniu povinnosti tejto osoby preukázať ňou tvrdené skutočnosti na registrový súd, ktorý by bol povinný zisťovať skutočný stav veci, a zároveň v prípade nepreukázania tvrdených skutočností by táto osoba bola zbavená povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré vzniknú ostatným účastníkom konania (s poukazom na znenie ustanovenia § 52 C. m. p.). Osobitne veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že sa nestotožňuje s názorom prezentovaným generálnym prokurátorom v jeho vyjadrení z 21. apríla 2021, v zmysle ktorého žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je od 1. júla 2016 procesne neprípustná, keď sa má jednať o žalobu podľa § 137 písm. d/ C. s. p. Takéto - do značnej miery paušalizujúce - ponímanie považuje veľký senát obchodnoprávneho kolégia za formalistické, keďže v určitých situáciách by sa osoba dotknutá neplatným právnym úkonom nemohla domáhať ochrany svojich subjektívnych práv, čo by predstavovalo neprípustné odmietnutie spravodlivosti. Napokon v ustanovení § 137 C. s. p. je obsiahnutý len demonštratívny výpočet žalôb. Je potrebné odlišovať situácie, kedy prichádza do vzájomnej kolízie žaloba na plnenie a určovacia žaloba, ktorej výsledok mal byť len podkladom pre žalobu na plnenie, od situácie, kedy jediným prostriedkom ochrany subjektívnych práv dotknutého subjektu je len určovacia žaloba. Rozhodujúce je pritom to, čoho sa žalobca v skutočnosti podanou žalobou domáha, a nie len navrhovaný žalobný petit, ktorým má byť určená neplatnosť právneho úkonu, keďže súd je povinný petit vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami v žalobe a jeho povinnosťou je skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh [k tomu vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 25. novembra 2020, sp. zn. 7Cdo/268/2019 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2021 pod R 14/2021)].

35.3. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň poukazuje na to, že niektorí autori považujú za aktuálnej právnej úpravy žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu za žalobu podľa ustanovenia § 137 písm. c/ C. s. p., na ktorú sa vyžaduje naliehavý právny záujem, a nie za žalobu podľa § 137 písm. d/ C. s. p., keďže neplatnosť nie je právna skutočnosť ako taká (k tomu vid' aj CSACH, K.: Neplatnosť a odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu z pohľadu korporáčného práva a civilného procesu; Súkromné právo, 2021, č. 2, s. 51).

36. Podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia je v konaniach vo veciach obchodného registra (či už v stále prebiehajúcim konaní podľa ustanovenia § 200a O. s. p., alebo v konaniach podľa § 289 a nasl. C. m. p., resp. podľa § 299 a nasl. C. m. p.) v určitom rozsahu možné prejudiciálne posudzovanie (ne)platnosti podkladových listín (t. j. listín predložených k návrhu na zápis údajov do obchodného registra), a to v situácii, ak ide o zjavné prípady neplatnosti (k tomu vid' aj OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., In: Obchodné právo 1. Všeobecná časť a súťažné právo. Bratislava: WOLTERS KLUWER, 2019, s. 247 - 248).

37. Prejudiciálne posúdenie platnosti právnych úkonov je možné v konaniach vo veciach obchodného registra podľa § 200a O. s. p., alebo § 289 a nasl. C. m. p., resp. § 299 a nasl. C. m. p. predovšetkým v situácii, kedy už priamo z obsahu listiny priloženej k návrhu na zápis údajov do obchodného registra vyplýva, že buď listina ako celok, alebo jej jednotlivé časti, odporujú kogentnému ustanoveniu zákona.

37.1. Ako príklad možno poukázať na uznesenie najvyššieho z 26. júna 2018, sp. zn. 1Obdo/28/2017, v ktorom bolo pripustené prejudiciálne skúmanie platnosti ustanovenia stanov, ktoré za určitých okolností pripúšťalo dlhšie funkčné obdobie členov orgánu akciovej spoločnosti, než upravovala kogentná zákonná úprava.

37.2. Takýto prístup zodpovedá aj vyššie vymedzenému účelu zhodového konania (viď bod 31.1. odôvodnenia vyššie), keďže takáto listina nie je spôsobilým podkladom na zápis údajov do obchodného registra. Takýto nedostatok podkladového právneho úkonu (t. j. jeho nesúlad s kogentným zákonným ustanovením) má skúmať registrový súd už pred zápisom do obchodného registra a v prípade jeho zistenia nemá vykonať zápis. Ak však registrový súd prehliadne tento nesúlad a vykoná zápis, nedochádza ku konvalidácii tohto právneho úkonu (resp. jeho časti, prípadne niektorého jeho ustanovenia), je registrový súd oprávnený v konaní o dosiahnutí zhody prejudiciálne posúdiť jeho neplatnosť s tým, že keď tento neplatný právny úkon má vplyv na zapísané údaje v obchodnom registri, zosúladí zapísaný stav so skutočným stavom (k tomu v podrobnostiach viď aj body 51. a 52. odôvodnenia uznesenia z 26. júna 2018, sp. zn. 1Obdo/28/2017).

38. Rovnako tak podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia prichádza do úvahy prejudiciálne posudzovanie platnosti právnych úkonov v prípade, ak listina, na podklade ktorej bol uskutočnený zápis údajov do obchodného registra, neobsahuje zákonom predpísané podstatné náležitosti.

38.1. Naopak prejudiciálne posudzovanie platnosti právnych úkonov v konaniach vo veciach obchodného registra je vylúčené v situácii, ak pôjde o spornú otázku výkladu právneho úkonu (napríklad, ak pôjde o posúdenie otázky určitosti právneho úkonu). Túto otázku môže posúdiť len súd rozhodujúci v sporovom konaní a len na podklade jeho rozhodnutia možno vykonať zmenu údajov zapísaných v obchodnom registri v registrovom konaní.

39. Prejudiciálne preskúmavanie platnosti právnych úkonov v konaní o dosiahnutie zhody (a ani v konaní o zosúladenie údajov v obchodnom registri) však nie je možné v prípade zakladateľských listín obchodných spoločností, ak ide o ich nedostatky taxatívne vymedzené v ustanovení § 68a ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže tieto môžu byť predmetom posudzovania registrového súdu výlučne v osobitnom mimosporovom konaní vedenom podľa ustanovenia § 304 písm. e/ Civilného mimosporového poriadku.

40. Registrový súd je v konaniach vo veciach obchodného registra oprávnený posudzovať aj situácie, kedy bol zápis do obchodného registra vykonaný na podklade sfalšovanej listiny.

40.1. Zmyslom rozhodnutia registrového súdu má byť v takomto prípade návrat do pôvodného stavu, ktorý existoval pred vykonaním materiálne nesprávneho zápisu, keďže sfalšovaná listina nie je spôsobilým (skutkovým alebo právnym) predpokladom pre vykonanie zápisu. Za aktuálne účinnej právnej úpravy možno takýto výsledok dosiahnuť predovšetkým v konaní o zrušenie zápisu údajov podľa § 299 a nasl. C. m. p. a v niektorých prípadoch aj v konaní o zosúladenie údajov podľa § 289 a nasl. C. m. p. (k tomu viď aj TOMAŠOVIČ, M. In: SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Bratislava: C. H. BECK, 2017, s. 895). Za predchádzajúcej právnej

úpravy bolo možné tento výsledok dosiahnuť v konaní o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p. (samozrejme bez vyznačenia poznámky v obchodnom registri, že skutkové a právne predpoklady pre vykonanie zápisu neboli splnené - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia).

41. Z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že ak sa na listine (ako právnom úkone) nachádza sfalšovaný podpis osoby v nej označenej, predstavuje takáto listina absolútne neplatný právny úkon (k tomu viď aj rozsudok najvyššieho súdu z 26. februára 2014, sp. zn. 4Obo/14/2012).

41.1. Pokiaľ ide o rozhodovanie registrového súdu, je v prípade sfalšovaného podpisu na listine predloženej k návrhu na zápis údajov do obchodného registra skôr ako záver o neplatnosti tejto listiny - hoci sfalšovanie listiny zakladá jej neplatnosť - významný záver, či je spôsobilým podkladom pre vykonanie zápisu údajov do obchodného registra (to znamená, či je táto listina zápisus schopná). Pri formulovaní tohto záveru možno podporne vychádzať z II. právnej vety judikátu R 87/2018, v zmysle ktorej „*Obchodný zákonník neustanovuje lehotu, dokiaľ k osvedčeniu podpisu musí dôjsť, ani neodkazuje na úpravu neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia pre prípad, že k splneniu tohto predpokladu nedošlo. Zákonná požiadavka osvedčenia pravosti podpisu je len predpokladom zápisus schopnosti listiny do obchodného registra. Rozhodujúcim momentom pre prijatie uznesenia je dosiahnutie potrebného volebného kvóra.*“ Uvedené znamená, že ak absencia podpisu (resp. v niektorých prípadoch absencia jeho overenia) na určitej listine vedie k záveru o tom, že táto listina nie je zápisus schopná, rovnaký záver je nevyhnutné prijať aj v situácii, ak je podpis na predloženej listine sfalšovaný.

42. Právny záver o tom, že určitá listina predložená registrovému súdu s návrhom na zápis údajov do obchodného registra nie je zápisus schopná z dôvodu, že bola sfalšovaná, môže prijať registrový súd v konaniach vo veciach obchodného registra bez toho, aby o tom bolo rozhodnuté najprv v sporovom konaní. Právny záver o nespôsobilosti určitej predloženej listiny na zápis údajov do obchodného registra bude závislý predovšetkým od toho, ako registrový súd na základe vykonaného dokazovania ustáli v rámci voľného hodnotenia dôkazov skutočný stav veci. Uvedené znamená, či súd v konaniach vo veciach obchodného registra vykonaným dokazovaním dospel k skutkovému záveru, že sa v skutočnosti jedná o sfalšovanú listinu.

42.1. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia v tejto súvislosti uvádza, že k skutkovému záveru súdu o tom, že listina predložená k návrhu na zápis údajov do obchodného registra bola sfalšovaná, je možné dôjsť predovšetkým na základe dôkazov predložených účastníkmi konania. Síce mimosporové konania sa spravujú vyšetrovacím princípom, avšak ako už bolo uvedené, konania vo veciach obchodného registra nemajú predstavovať alternatívu k civilnému sporovému konaniu, v ktorom sa môže žalobca domáhať určenia neplatnosti právneho úkonu (listiny, na podklade ktorej došlo k zápisu údajov do obchodného registra). Je tak predovšetkým na účastníkoch konania (a v ich záujme), aby svoje skutkové tvrdenia aj podložili dôkazmi, prípadne aspoň označili, kde sa nachádzajú dôkazy preukazujúce nimi uvádzané skutkové tvrdenia, osobitne v prípade, ak ide o konanie, ktoré bolo začaté na návrh niektorého z účastníkov konania.

43. V tejto súvislosti veľký senát obchodnoprávneho kolégia uvádza, že pre možnosť konštatovania registrového súdu v konaniach vo veciach obchodného registra o nespôsobilosti podkladovej listiny na zápis údajov do obchodného registra z dôvodu jej sfalšovania nepostačuje, aby účastník konania len tvrdil, že listina je sfalšovaná, ale je nevyhnutné, aby toto svoje skutkové tvrdenie aj relevantným spôsobom podložil.

43.1. Najčastejším (a najbežnejším) dôkazom, ktorým môže účastník konania

preukazovať svoje skutkové tvrdenie, že určitá listina je sfalšovaná (pod pojmom sfalšovaná listina sa pritom nerozumie len listina, na ktorej sa na nachádza sfalšovaný podpis osoby v nej uvedenej, ale aj listina, v ktorej došlo k manipulácii s jej obsahom - pozn. veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia), je znalecký posudok. Uvedené aj v nadväznosti na už vyššie vyslovené závery znamená, že ak má byť „sfalšovanie“ podkladovej listiny v konaniach vo veciach obchodného registra preukázané znaleckým posudkom, je na účastníkovi konania, aby predložil registrovému súdu znalecký posudok, prípadne, ak bol znalecký posudok vypracovaný pre účely iného konania (napr. pre účely trestného konania), aby účastník minimálne odkázal na toto iné konanie s tým, aby mal registrový súd (a aj ostatní účastníci konania) možnosť sa oboznámiť s jeho závermi.

43.2. Len pre úplnosť veľký senát obchodnoprávneho kolégia dopĺňa, že prípadný znalecký posudok, ako aj iné dôkazy predložené účastníkom konania na podporu svojho skutkového tvrdenia o sfalšovaní podkladovej listiny, podliehajú zo strany registrového súdu hodnoteniu dôkazov v zmysle zásady voľného hodnotenia dôkazov (podľa čl. 10 ods. 1 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku) s tým, že žiadny dôkaz (t. j. ani znalecký posudok) nemá predpísanú zákonnú silu (k tomu viď aj čl. 10 ods. 2 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku).

44. Podľa veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia tak posúdenie, či sa jedná o sfalšovanú listinu, predstavuje skutkový záver, ktorý je závislý od účastníkmi konania predložených a súdom vykonaných dôkazov (t. j. od posúdenia konkrétnej veci), na ktorý nadväzuje právny záver, že sfalšovaná listina po prejudiciálnom posúdení nepredstavuje spôsobilý podklad pre zápis údajov do obchodného registra, môže uskutočniť súd aj v konaniach vo veciach obchodného registra.

45. Vzhľadom na uvedené veľký senát obchodnoprávneho kolégia uzatvára, že:

I. V konaniach vo veciach obchodného registra nie je registrový súd oprávnený prejudiciálne posudzovať otázku neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, o ktorej môže rozhodnúť len súd v civilnom sporovom konaní na základe žaloby podľa § 131 Obchodného zákonníka.

II. Sfalšovaná listina nepredstavuje spôsobilý podklad pre vykonanie zápisu údajov do obchodného registra. Ak registrový súd vykonal zápis údajov do obchodného registra na podklade sfalšovanej listiny, je tento zápis nesprávny a v konaniach vo veciach obchodného registra je registrový súd povinný zosúladiť zapísaný stav so skutočným právnym stavom, ktorým sa rozumie stav, ktorý bol v obchodnom registri zapísaný pred predložením sfalšovanej listiny.

III. V konaniach vo veciach obchodného registra o dosiahnutí zhody medzi zápisom v obchodnom registri a skutočným stavom (§ 200a ods. 1 O. s. p.) a v konaniach o zosúladenie údajov (§ 289 C. m. p.) je registrový súd oprávnený posudzovať, či listina priložená k návrhu na zápis údajov do obchodného registra je zápisuschopná, a to aj v prípade, ak na jej základe došlo k vykonaniu zápisu. Predmetné posudzovanie v týchto konaniach zahŕňa oprávnenie registrového súdu prejudiciálne posudzovať otázku (ne)platnosti listín, ktoré boli predložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, ak priamo z predloženej listiny vyplýva, že táto listina ako celok alebo jej časť je v rozpore s kogentným ustanovením zákona, alebo ak predložená listina neobsahuje zákonom predpísané podstatné náležitosti, ktorých absenciu zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou právneho úkonu; ako aj oprávnenie posúdiť, či predložená listina bola sfalšovaná. V takýchto prípadoch môže registrový súd rozhodnúť o zosúladení údajov zapísaných v obchodnom registri so skutočným stavom aj bez toho, aby o týchto otázkach rozhodol najskôr súd v civilnom sporovom konaní.

46. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia zároveň uvádza, že jeho úlohou je nielen vo svojom rozhodnutí zodpovedať na právnu otázku predloženú mu trojčlenným senátom najvyššieho súdu, ktorá je významná pre posúdenie rozhodovanej veci, ale aj rozhodnúť o samotnom dovolaní Adriána Horvátha ako účastníka konania.

47. S poukazom na vyslovené právne závery veľký senát obchodnoprávneho kolégia konštatuje, že odvolací súd (a aj súd prvej inštancie) vec správne právne posúdil, keď dospel k záveru, že listiny predložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra dňa 24. januára 2011 neboli spôsobilým podkladom pre vykonanie zápisu aj bez toho, aby bolo najskôr o tejto otázke rozhodnuté v civilnom sporovom konaní. Následne krajský súd skonštatoval, že v konaniach vo veciach obchodného registra je možné v určitom rozsahu prejudiciálne posudzovanie platnosti listín, ktoré boli registrovemu súdu predložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, bez toho, aby najskôr o otázke ich (ne)platnosti bolo rozhodnuté v civilnom sporovom konaní.

48. Veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že v rozhodovanej veci posudzovali súdy nižšej inštancie, či na listinách, ktoré boli priložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra, bol sfalšovaný podpis navrhovateľa. Naopak konajúce súdy neposudzovali otázku neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia, ktorej riešenie v rámci konaní vo veciach obchodného registra je v zmysle vyššie vyslovených právnych záverov vylúčené. Súdy nižšej inštancie sa tak zamerali výlučne na otázku pravosti podpisu osoby, ktorá mala zápisnicu ako listinný právny úkon podpísať, a teda či podpis nachádzajúci sa na listinách je pravým podpisom osoby na nich označenej.

49. V rozhodovanej veci v nadväznosti na skutkové tvrdenie navrhovateľa, že k zápisu údajov do obchodného registra malo dôjsť na podklade sfalšovaných listín (zápisnice zo zasadnutia valného zhromaždenia zapísanej osoby z 10. januára 2011, rozhodnutia jediného spoločníka z 31. mája 2010 o zvýšení základného imania, o prevode časti obchodného podielu, o odvolaní konateľa Mareka Bajkaia a vymenovaní konateľov Adrian Šklíbovej a Aleny Patakyovej Dronšovskej a vyhlásenia konateľa Mareka Bajkaia z 31. mája 2010 o splatení vkladu spoločníka), konajúce súdy skúmali, či sa v skutočnosti jednalo o sfalšované listiny. Okresný súd pri svojom rozhodovaní dospel na základe vykonaného dokazovania k skutkovému záveru, že predložené listiny boli sfalšované, nakoľko sa na nich nenachádzal pravý podpis navrhovateľa. Pri formulovaní predmetného skutkového záveru vychádzal súd prvej inštancie aj zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom Mgr. XXX v trestnom konaní.

49.1. Dovolateľ ako účastník konania pritom v konaní pred súdmi nižšej inštancie - ktoré sú na rozdiel od dovolacieho súdu oprávnené vykonávať dokazovanie (k tomu vid' znenie ustanovenia § 442 C. s. p.) - neuviedol žiadne skutkové tvrdenia odlišné od tvrdení navrhovateľa a ani nenavrhol vykonať iné dôkazy, ktoré by spochybňovali tvrdenia navrhovateľa, hoci mal o prebiehajúcom konaní vedomosť už pred jeho pribratím do konania uznesením okresného súdu zo 7. júna 2018, č. k. 29Exre/124/2011-183, keďže v tom čase bol podľa výpisu z obchodného registra štatutárnym orgánom zapísanej osoby. Osobitne veľký senát obchodnoprávneho kolégia poukazuje na to, že dovolateľ mal možnosť aj v odvolacom konaní (až do rozhodnutia krajského súdu) uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy (podľa ustanovenia § 63 C. m. p.) [rovnako k tomu vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. januára 2015, sp. zn. 3Obdo/67/2014 publikované ako judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2016 pod R 28/2016], pričom - hoci bol v odvolacom konaní zastúpený advokátom - predmetné právo nevyužil a obmedzil sa výlučne na konštatovanie, že *môže existovať možnosť, že predmetné listiny*

navrhovateľ podpísal so zámerom neskôr namietat' nepravosť jeho podpisu [k tomu vid' č. l. 202 predloženého súdneho spisu (strana 5 odvolania XXX proti uzneseniu súdu prvej inštancie z 25. septembra 2018, č. k. 29Exre/124/2011-186)].

50. Veľký senát obchodnoprávného kolégia uvádza, že konajúce súdy správne skonštatovali, že listiny predložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra špecifikované ako zápisnica zo zasadnutia valného zhromaždenia zapísanej osoby z 10. januára 2011, rozhodnutie jediného spoločníka z 31. mája 2010 o zvýšení základného imania, o prevode časti obchodného podielu, o odvolaní konateľa Mareka Bajkaia a vymenovaní konateľov Adrian Šklíbovej a Aleny Patakyovej Dronšovskej a vyhlásenie konateľa Mareka Bajkaia z 31. mája 2010 o splatení vkladu spoločníka, na ktorých sa nachádzal sfalšovaný podpis navrhovateľa, neboli spôsobilým podkladom pre vykonanie zápisu údajov v obchodnom registri, pričom zároveň konštatovali, že predmetné listiny predstavujú absolútne neplatné právne úkony.

50.1. Skutočný právny stav ako stav, ktorý sa má v obchodnom registri dosiahnuť konaním o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p. (resp. v konaní vedenom podľa ustanovenia § 289 a nasl. C. m. p., prípadne v konaní vedenom podľa ustanovenia § 299 a nasl. C. m. p.), predstavuje stav, ktorý bol v obchodnom registri zapísaný pred predložením sfalšovaných listín k návrhu na zápis údajov do obchodného registra. Z uvedeného dôvodu podľa veľkého senátu obchodnoprávného kolégia okresný súd v konaní o dosiahnutie zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p. po prejudiciálnom závere o tom, že sfalšovaný podpis navrhovateľa na podkladových listinách spôsobuje ich nespôsobilosť pre vykonanie zápisu údajov v obchodnom registri, zapísal v obchodnom registri stav, ktorý v ňom bol zapísaný pred ich predložením, a krajský súd tento postup potvrdzujúcim uznesením odobril.

50.2. Konajúce súdy tak podľa názoru veľkého senátu obchodnoprávného kolégia dospeli k správne záveru, že v konaní o dosiahnutí zhody podľa ustanovenia § 200a O. s. p. je možné skúmať, či listiny predložené k návrhu na zápis údajov do obchodného registra obsahujú sfalšovaný podpis osoby v nich označenej (resp. ak je sfalšovaný ich obsah), pričom v prípade záveru o sfalšovaní podpisu osoby v predložených listinách je registrový súd oprávnený skonštatovať, že takáto listina nepredstavuje spôsobilý podklad pre vykonanie zápisu údajov v obchodnom registri, pričom nie je potrebné, aby o tejto otázke bolo najskôr rozhodnuté súdom v civilnom sporovom konaní.

50.3. V rozhodovanej veci boli všetky uvedené podmienky splnené, keďže súd rozhodujúci vo veci z predložených dôkazov dospel k skutkovému záveru, že predložená listina je sfalšovaná. Súdy nižšej inštancie tak v konaní o dosiahnutí zhody medzi zápisom v obchodnom registri so skutočným stavom (ako v konaní vo veciach obchodného registra) nevybočili z rámca súdneho prieskumu, ktorý upravuje znenie ustanovenie § 200a O. s. p. (a v súčasnosti ustanovenie § 289 a nasl. C. m. p., resp. ustanovenie § 299 a nasl. C. m. p.).

50.4. Z uvedeného dôvodu veľký senát obchodnoprávného kolégia dospel k záveru, že dovolateľ nedôvodne vytykal odvolaciemu súdu (a aj súdu prvej inštancie) nesprávne právne posúdenie veci, keďže boli splnené všetky podmienky pre zosúladienie stavu zapísaného v obchodnom registri so skutočným právnym stavom. Dovolanie účastníka konania z uvedeného dôvodu smeruje proti vecne správne uzneseniu odvolacieho súdu.

51. Záverom veľký senát obchodnoprávného kolégia poukazuje na to, že dovolateľ v rámci textu dovolania (bez toho, aby tým odôvodňoval zákonom upravený dovolací dôvod podľa § 431 C. s. p., resp. podľa § 432 C. s. p.) tvrdil, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho argumentáciou, či mohol, alebo nemohol nadobudnúť obchodný podiel v dobrej viere s odkazom na nález ústavného súdu zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, hoci predmetnú námietku vzniesol už v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu. Uvedené by mohlo podľa

obsahu predstavovať námietku vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. zo strany dovolateľa, ktorú však výslovne nenamietal [tu však platí, že dovolací súd je viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi podľa ustanovenia § 440 C. s. p. (ktoré je aplikovateľné nielen v sporových konaniach, ale aj v mimosporových konaniach vedených podľa Civilného mimosporového poriadku) dovolací dôvod podľa ustanovenia § 431 C. s. p. dovolateľ neuplatnil].

51.1. Len ako poznámku pritom veľký senát obchodnoprávného kolégia dáva do pozornosti, že možnosť prelomenia zásady *nemo plus iuris* bola už predmetom jeho rozhodovania v uznesení z 27. apríla 2021, sp. zn. 1VObdo/2/2020, v ktorom dospel k právnym záverom odlišným od záverov vyslovených v náleze zo 16. marca 2016, sp. zn. I. ÚS 549/2015, na ktorý odkazoval dovolateľ. V uvedenom uznesení veľký senát obchodnoprávného kolégia okrem iného skonštatoval, že **„dobrá viera nadobúdateľa, že hnutel'nú alebo nehnuteľ'nú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje“** (viď bod 84. odôvodnenia uznesenia veľkého senátu obchodnoprávného kolégia z 27. apríla 2021, sp. zn. 1VObdo/2/2020).

52. Vzhľadom k tomu, že v rozhodovanej veci odvolací súd správne posúdil právnu otázku podstatnú pre rozhodnutie vo veci, veľký senát obchodnoprávného kolégia najvyššieho súdu rozhodujúci ako dovolací súd (§ 35 C. s. p.) podľa ustanovenia § 448 C. s. p. dovolanie Adriána Horvátha ako nedôvodné zamietol.

53. Právny názor vyslovený veľkým senátom obchodnoprávného kolégia v tomto uznesení je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 prvá veta C. s. p.).